HIPPOCRATIS
APHORISMI

PAULUS
OFFREDUS

MDCVI

PAVLI OFFREDI MEDICINÆ DOCTORIS,

IN LIBRVM APHORISMORVM HIPPOCRATIS commentaria aphoristica,

AD METHODVM Analyticam redacta.

Cum Græco textu, Latináque eius interpretatione, & Indice locupletissimo.

NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITA.

AVRELIAE ALLOBROGVM.
Excudebat Petrus de la Rouiere.

ANNO M. DCVI.

VIRO NOBILI,
D. MARCO
OFFREDO, MEDICINÆ DOCTORI
clarissimo, Parenti suo plurimùm colendo,

PAVLVS OFFREDVS
FILIVS S.P.D.

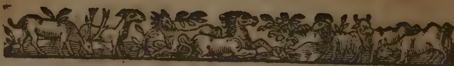
EN *offero tibi, Pater obseruande, specimen lucubrationū mearum, serum forsitan, at serium cultus in te mei testimonium, imò ne serium quidem,*

ſi vnum id cum illis, quibus me plena manu cumulare pergis, beneficiis conferatur: ſed religioſum animi noſtri in te affectum, ſcio, ſpectabis. Nec verò tam ipſe offero, quàm tenellus hic partus noſter oculos in te ſponte conijcit, quem, naturæ quodam inſtinctu haud fallaci, educatorem vnicum iure agnoſcit. In eo ſi quid formæ, ſi quid virium, id muneris tui eſt vniuerſum, qui hanc ipſam lucem, qua nunc ſingulari Dei beneficio per te fruor, mihi nō antiquiorem, quàm nobiliſſimæ artis tuæ rudimentum eſſe voluiſti: in qua deinceps formare me, firmaréque perrexiſti, magna ſanè cura & ſtudio. Excipe igi-

pe igi-

pe igitur, quæſo, & agnoſce fœtum hunc qualemcunque, ſic animum noſtrum excitabis ad maiora quædam & grauiora connitentem: indulgeat modò vitam Deus, quem ſupplex veneror, vt te ac tuos benignitate ſemper ſua complectatur. Aue & vale, Pater chariſſime. E Muſæo. Cal. Mart. 1606.

LECTORI BENE-VOLO.

SCIO equidem, Lector, quàm plurimos in eruẽdis, poliendis, ac pro dignitate ornandis lapillis, gemmiſque pretioſiſſimis, in hoc aphoriſmorum theſauro latentibus, inſudaſſe: nec immeritò, cùm hîc vel actu, vel poteſtate habeatur quicquid eximiũ & illuſtre, ars medica ambitu ſuo cõplectitur: vnde & à Suida, Hippocratis aphoriſmos σύνεσιν ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνειν, dictũ bene. Hanc ob cauſam, ipſe quoque penetralium huius aurei libelli viſendorum, non vulgari accẽſus deſiderio, ſingulos aphoriſmos diligentiùs excutere, & ad rationis trutinam, qua potui ſolertia, reuocare cœpi: ratus in primis feliciùs fieri nihil, quàm quod impellente genio peragitur. Syllogiſticũ elegi ſcribendi genus, vt aphoriſtica doctrina vtrinque eluceſceret, in eo namque ſumma bre-

ma breuitas non minore cum perſpicuitate coniungitur: quò fit vt vel pertinaciſſimus quiſque, eminentem in ſyllogiſmo veritatis fulgorem, volens nolens agnoſcat. In prima tamen operis ſectione, in qua quidem tota ferè medendi methodus delineatur, ob ſententiarum pondus, gemina plerumque expoſitione vti viſum fuit, quarum ſyllogiſtica vna, altera ſimplex: quinetiam nonnullos vltimæ ſectionis aphoriſmos, pro ſpuriis habitos ad hanc diem, cùm eundem, quem & alij, patrem Hippocratem præferre omnino viderentur, meritò in legitimorum cenſum reſtitutos animaduertes: eóque liberiùs id à me factum, quòd hæc ipſa commentaria in priuatum vſum primitus conſcripſerim: quanquam amicis non paucis hortantibus, iam publici iuris fiunt, eo potiſſimùm conſiliò, vt alij in re Logicomedica peritiores, ad egregium hocce commentationis genus, longè feliciùs tractandum excitentur. Vale.

IN HIPPOCRATIS APHORISMOS SYLlogiſticè à Paulo Offredo medico inluſtratos.

Ἀρχαίων φάτις ἦδε· ὅπου ῥόδον, ἔνθα ἄκανθαι.
Οὕτως πικρὰ φύσις συνδύασεν γλυκέσιν.
Μάρτυρ' ἰδοὺ χρυσοῦν τεῦχος τόδε. ἐξ ἀσαφείης
Τοὺς ἑρμηνευτὰς τοῖς ἔπος εὗρεν ἴσοις.
Δὴ γὰρ πάντα πάρος νυκτὶ σκιόωντο μελαίνῃ,
Αἱ λέξεις, ὁ νόος, χ' ἡ κρυφίη μέθοδος.
Τὸν νοῦν, τὰς λέξεις μέγας ἐν ἰατροῖσι Γαληνός·
Τὴν μέθοδον Παῦλος νῦν ἐτράνωσε μόνος.

IS. CASAVBONVS.

IN PAV-

IN PAVLI OFFREDI SYLLOGISTICAS AD HIPpocratem lucubrationes.

Illum, illum, priscæ Themidos quem sancta potestas,
Purpuraq; Augusta quẽ venerata domus.
Qui mystes Charitum, & Sophiæ, Diuaq; salutis,
Maximus ingenio, maximus arte fuit:
Illum nempe tuæ coluêre, Offrede, Camenæ
Præcipuè: ingenium nec fuit arte minus.
Res ille, ast ausus rerum tu prodere causas,
Ausus naturæ tu reserare sinus.
Hinc noctem, penè est quia nox breuitatis alumna.
Illustras breuibus, sed sine nocte, notis.
Denique (nec metuo verũ corrũpere verbis,
Blandirive pius ne videatur amor)
Auxilio venisse puta mortalibus ægris
Hippocratem: Hippocrati tu tamen Hippocrates.

IAC. LECTIVS.

PAVLO OFFREDO
MEDICINÆ DOCTORI.

OFFREDE, *docti quem stimulat patris*
Virtus, auitæ gentis & inclytum
Nomen per intentos labores
Sollicitum penetrare saltus.

Abstrusiores, & rigidos specus,
Celsásque rupes, queis agitant suas
Musæ choræas, queis recludit
Dona fauens pretiosa Phœbus.

Hinc illa fluxit quæ decorat tuum
Doctrina pectus, quæ iuuenem impigrum
Impellit ægrotis mederi
Corporibus meliore ductu.

Hinc acre mentis iudicium libris
Obscuritates Pæonijs mouet,
Politque præcepta Æsculapi,
Et methodo breuiore tractat.

Hæc cura honesta est, hoc studium probam
Decet iuuentam, si vegetæ indolis
Maturior vis auget artes
Ingenuas, facilíque calle

Scientiarum tendere ad ardua
Delubra monstrat. Macte animo & bonis
Sudoribus prodesse perge:

Quanta

Quanta feres veniente seclo
Scholarum amicis commoda, si tibi
Firmarit ætas ingenium, & suis
Replere te pergant Camœnæ
Muneribus, Charitésque vultu
Cernant benigno: fundere sic solent
Plures adultis frondibus arbores
Fructus, & auctis largiores
Palmitibus dare vitis uuas.

IOANNES IACOMOTVS
BARRENSIS.

EIDEM.

ECquæ Camenarum aut Charitum soror
Non æuiternis Paulle tui ingenI
Applaudat ausis, Delphicosq́;
Iniiciat capiti corymbos,
Illustrioris famæ anademata?
Ille ipse Cous, maxima Apollinis
Cura, & Stagirites superbo
Elysium peragrant cothurno.
Honore læti, manibus entheis
Illud Cremonæ quos decus inclytæ
Aspirat Offredorum amicus

Aoniis genius choreis.
Et Phœbus, & qui Philyrides suum
Chiron Achillem duxit in arduos
Asclepij lucos, sagacem
Vestra animum coluêre gentis
Musis dicatum: pristinus heu vigor
Flaccet, nec illos nostra potis tuos
Cantasse longæuos honores
Vena, citis tua fama pennis
Pererrat orbem: mî liceat rudi
Dilecte nostrum Paulle melodiâ
Sanctissimum testari amorem,
Et meritas memorare grates.

IOH. IACOBVS GRASSERVS
BASIL. M. ET POETA C.

PAVLI

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN PRIMAM HIPpocratis Aphorismorum sectionem,

Commentaria Aphoristica, ad methodum analyticam redacta.

Hippocratis institutum in toto aphorismorum opere, & Argumentum primæ sectionis.

X primo aphorismo, proœmij vicem gerente, liquidò constat Hippocratem in aureo hoc opusculo, medicinæ partes præcipuas, maximéque difficiles

προγνωστικὴν scilicet, ac θεραπευτικὴν compendiariò docere voluisse, quarum etiam prior in posteriorem, ceu in finem, dirigitur: scopus itaque primarius authoris, est circa θεραπευτικὴν versari, quod maximè in prima operis sectione præstat. Quoniã verò tota θεραπευτικὴ duob. absoluitur, inuentione nimirum auxilij, quæ dicitur, Quid agendum, & recta eiusdem administratione, quæ diuiditur in Quantum, Quomodo, Quando, & Vbi, vel Vnde agendum: insuper quia medicum omne auxilium & instrumentum, vel Diæteticum est, Pharmaceuticum, vel Chirurgicũ, Hippocrates in prima sectione, de his in genere consideratis aphoristicè, hoc est, non

minus

minùs ſolidè quàm breuiter ediſſerit.

APHORISMVS I.

Ὁ Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς, ἡ δὲ πεῖρα σφαλερὴ, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή. Δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑαυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρέοντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

Vita breuis, ars longa, occaſio præceps, experimentum periculoſum, iudicium difficile. Nec ſolùm ſeipſum præſtare oportet opportuna facientem, ſed & ægrum, & aſſidentes, & exteriora.

COMMENT.

Ea eſt medicinæ præſtantia & difficultas, ob dignitatem, in primis ſubiecti, circa quod verſatur, ac perennem eius mutabilitatem, vt artificem, non ſolùm in inueſtigandis morborum cauſis rectam præſagiendi, curandíque rationem ſuppeditantibus, ſolertiſſimum requirat, ſed etiam in officio ægris & aſſidentibus ritè præſcribendo, externíſque omnibus pari iudicio com-

parandis, eundem maximè prouidum & ſollicitum deſideret.

Omnis ars, in qua præceps eſt agendi occaſio, experimentũ periculoſum, iudicium difficile, ad vitæ hominis decurſum relata, lõga eſt, aphoriſticam docendi rationem, & artificẽ requirens in iis omnibus oculatum quæ in proprium artis finem diriguntur.

Medicina eſt ars, in qua præceps eſt agendi occaſio, experimentũ periculoſum, iudicium difficile. Ergo

Medicina, ad vitæ hominis decurſum relata, longa eſt, aphoriſticam docendi rationem, & artificem requirens in iis omnibus oculatum quæ in proprium artis finem *ſanitatem nempe* diriguntur.

Aphor. II.

ἘΝ τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης, καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν αὐτομάτως γινομένοισιν, ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρονται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν· ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. Οὕτω καὶ ἡ κενεαγγείη, ἢν μὲν οἵη δεῖ γίγνεσθαι, γίγνηται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον, ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ χώρην, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νούσους ἐν ᾗσι δεῖ, ἢ οὔ.

In perturbationibus ventris & vomiti-

mitibus ſpontaneis, ſi qualia oportet, purgentur, confert & facilè ferunt: ſin minùs, contrà. Sic & vaſorum inanitio, ſi qualem fieri oportet, fiat, confert & facilè ferunt: ſin minùs, contrà. Inſpicere itaque oportet & regionem, & tempus, & ætatem, & morbos, in quibus conueniat, nec-ne.

COMMENT.

Cacochymiæ purgatio debetur: omnis autem purgatio medica tunc prodeſt ac facilè fertur, quum noxios duntaxat humores amouet, non ſecus ac natura, cuius eſt medicus æmulator, ſpontaneas aliquando purgationes concitato motu, per vomitum aut per aluum ſalubriter molitur. Humores autem vitioſi per ſigna, à rebus naturalibus, non naturalibus, & p.n. petita cognoſci debent.

I.

Omnis naturæ operatio in ſanitatem tendens, homini vtilis & facilis, debet eſſe medico tanquam bene medendi norma: *Ars enim natura ſalubriter agentis imitatrix.*

Omnis ſpontanea purgatio per aluum aut per vomitum, noxios duntaxat humores vacuans, naturæ eſt operatio, in ſanitatem tendens, homini vtilis & facilis. Ergo

Omnis ſpontanea purgatio per aluũ aut per vomitũ, noxios duntaxat humores, vacuans debet eſſe medico tanquã bene medẽdi norma.

II.

Quæcunque medicum in humorum peccan-

tium cognitionẽ ducunt:ab eo diligenter cõsiderari debẽt, ne temerè purgationẽ instituat.

Regio, tempus, ætas, morbi ipsi: medicum in humorum peccantium cognitionem ducunt, *ceu eorum causa & signa.* Ergo

Regio, tempus, ætas, morbi ipsi: à medico diligenter considerari debent, ne temerè purgationem instituat.

APHOR. III.

Ἐν τοῖσι γυμναστικοῖσιν, αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξίαι σφαλεραὶ, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐδ' ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι, λείπεται ἐπὶ τὸ χεῖρον. τουτέων οὖν εἵνεκεν τὴν εὐεξίην λύειν ξυμφέρει μὴ βραδέως, ἵνα πάλιν ἀρχὴν ἀναθρέψιος λάβῃ τὸ σῶμα, μηδὲ τὰς ξυμπτώσιας ἐς τὸ ἔσχατον ἄγειν, σφαλερὸν γὰρ, ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ᾖ τοῦ μέλλοντος ὑπομένειν, ἐς τοῦτο ἄγειν. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ κενώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι, σφαλεραί· καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψιες αἱ ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐοῦσαι σφαλεραί.

Habitus athletarum perducti ad summum plenitudinis gradum periculosi, si in ex-

in extremo fuerint: neque enim possunt in eodem manere,neque consistere: cùm verò non consistant, nec possint in melius proficere, superest vt in deterius recidant. Quamobrem pleniorem habitum statim soluere expedit, vt corpus rursum nutriri incipiat : neque vasorum concidentiæ ad extremum ducendæ, periculósum enim, sed quatenus natura feret,eò vsque progredi oportet. Sic & extremæ vacuationes periculosæ, ac rursus refectiones quum extremæ fuerint, periculosæ.

COMMENT.

Sanguinis redundantiæ vehementi remedium debetur sanguinem valenter, id est subitò & confertim euacuans, cuiusmodi est venæ sectio: vt verò sanguis magis vel minùs redundauerit,ita pro virium ratione,maior vel minor eius copia detrahenda : in habitu enim iuuenili robustissimo, qualis athletarum, si plethora nobis occurrat omnino exquisita, & ad summum gradum euecta,eóque maximè lubrica,& periculi plena , hæc indicabit mittendum esse statim sanguinem copiosum : quod tamen ita fieri non conuenit vt vires, per mutationem ab vno extremo ad alterum subitò factam nimiùm exoluantur, rursúmq. in eisdem copiosiore alimento reficiendis, suffocationis periculũ immineat.Igitur si in athletis eâ mẽsurâ sanguis redũdãs educẽdus venit,cui ferendæ sufficit eorũ na-

tura, multò magis in cæteris minùs robuſtis corporibus eâdem cautione vtendum.

Omne nimiũ, corporibus vel robuſtiſſimis, nocens ac periculoſum, ſic à medico eſt corrigendum aut vitandum, vt iuuentur ægri, ac facilè ferant.

Omnis vehemens ſanguinis redundantia, vel immodica etiã illius detractio, ſunt quid nimiũ, corporibus vel robuſtiſſimis nocens ac periculoſum. Ergo

Omnis vehemens ſanguinis redundantia, vel immodica etiã illius detractio, ſic à medico ſunt corrigendæ aut vitandæ, vt iuuentur ægri ac facilè ferant.

Aphor. IV.

Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται, καὶ ἐν τοῖσι μακρῇσιν αἰεὶ πάθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν, οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί. καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔσχατον λεπτότητος ἀφιγμέναι δίαιται, χαλεπαί. καὶ γὰρ αἱ πληρώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἀφιγμέναι, χαλεπαί.

Victus tenuis & exquiſitus, in morbis longis ſemper, & in acutis, vbi non conuenit, periculoſus: & rurſus qui ad extremam peruenerit tenuitatem, difficilis: nam & repletiones ad extremum perductæ, difficiles.

COMMENT.

Viribus, ſeu virium ſubſtantiæ, ob calorem inter-

internum & externum perpetuò diffluenti, debetur alimentum: quia verò in ægris corporibus vires contra morbum pugnantes non ſunt auocandæ, ideò quò morbus maiori cum impetu & periculo agit in vires, eò parciùs nutriendum, cùm præſertim morbus citò ſit deſiturus, viréſque non minùs morbo debellando, quàm concoquendo puſillo alimento poſſint per breue tempus ſufficere. Hinc ſequitur victum ſimpliciter tenuem, ſolis morbis competere ſimpliciter acutis, qui ad vigeſimam vſque diem pertingunt: exquiſitè verò tenuem, ſolis exquiſitè acutis morbis, qui diebus terminantur 14. conuenire. Sed vterque hic tenuis victus in quadam latitudine poſitus, quemadmodum iuxta variam imbecillitatem virium plus minùs augeri, ita iuxta varium ipſarum robur, plus minùs minui debet, ſiquidem eius latitudinis ambo extrema, quò magis à viriũ ſtatu diſſonant, eò moleſtiora.

I.

Quicunque à victu, non ſolùm tenuiſſimo, ſed etiã tenui læduntur: illis victus alias plenior alias inter hunc & tenuem medius, eſt concedendus.

Qui morbis laborant chronicis, vel ex prolapſu acutis, à victu non ſolùm tenuiſſimo, ſed etiam tenui læduntur. Ergo

Qui morbis laborant chronicis, vel ex prolapſu acutis: illis victus aliàs plenior, aliàs inter hũc & tenuẽ medius eſt concedendus.

I I.

Omnis victus ægrotanti grauis & moleſtus vitari debet.

Tenuis victus in morbis acutis, viribus & morbo non correſpondēs, *quòd præter modum accedat ad alterum extremorum ſuæ latitudinis*: ægrotanti eſt grauis & moleſtus. Ergo

Tenuis victus in morbis acutis, viribus & morbo non correſpondens, vitari debet.

APHOR. V.

Ἐν τῇσι λεπτῇσι διαίτῃσιν ἁμαρτάνουσιν οἱ νοσέοντες, διὸ μᾶλλον βλάπτονται. πᾶν γὰρ τὸ ἁμάρτημα, ὃ ἂν γίνηται, μέγα γίνεται μᾶλλον ἢ ἐν τῇσιν ὀλίγον ἁδροτέρῃσι διαίτῃσι. διὰ τοῦτο καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσι σφαλεραὶ αἱ πάνυ λεπταὶ καὶ καθεστηκυῖαι, καὶ ἀκριβέες δίαιται, ὅτι τὰ ἁμαρτανόμενα χαλεπώτερον φέρουσι. διὰ τοῦτο οὖν αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται, σφαλεραὶ ἐς τὰ πλεῖστα τῆς σμικρὸν ἁδροτέρου.

In tenui victu peccant ægroti, quò fit vt magis lædantur: quoduis enim peccatum grauius in hoc fit quàm in paulò pleniore victu. Hac de cauſa ſanis etiam valdè tenuis, ſtatáque & exquiſita victus ratio periculoſa, quoniam errata grauiùs ferunt. Quare tenuis exactúſque victus periculoſior eſt, maxima ex parte, paulò pleniore.

COM-

COMMENT.

Aegra corpora ab omni errore in tenui victu magis læduntur quam in paulò pleniore, cùm & sanis, licèt robustioribus, idem accidat: ratio est, quia vt victus tenuis vires infirmat, sic paulò plenior confirmat, ad noxásque faciliùs ferendas parat. In morbis igitur acutis victu paulò pleniore vti expedit, quam tenuiore per totum scilicet morbi decursum.

Quicunque victus vires infirmando, errata quæuis ægrotantibus contingentia, grauiora reddiit, a medico est prohibendus: qui autem contraria præstat, imperandus.

Victus, per totum morbi decursum tenuior, quàm viribus & morbo conueniat: vires infirmando, errata quęuis ægrotantibus cõtingentia, grauiora reddit, paulò autem plenior contraria præstat. Ergo

Victus, per totum morbi decursum tenuior, quàm viribus & morbo conueniat: à medico est prohibẽdus: & paulò plenior imperandus.

APHOR. VI.

Ἐς δὲ τὰ ἔσχατα νουσήματα, αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην, κράτισται.

Extremis morbis, extrema exquisitè remedia, optima.

COMMENT.

Quemadmodum extremis morbis, extrema remedia proportione respondent, ita victus illis conuenit summè tenuissimus, qualis inedia: Hæc verò, quæ mera priuatio est, à nullo pro-

priè indicatur, ſed morbo conuenit maxima vi agenti, omnéque alimentum à viribus indicatũ prohibenti: ipſæ autem vires, non vſque adeò infirmæ, hanc citra periculum inediam tantiſper ferũnt, donec aliò non auocatæ, perbreuem furentis illius morbi impetum fregerint.

Quæcunque in aliud quidpiam, ceu aduerſariũ debellandum diriguntur: aduerſarij vehementiæ vim ſuperiorem debent opponere.
Remedia & virtus, in morbum, ceu aduerſarium debellandum, diriguntur. Ergo
Remedia & virtus morbi vehementiæ vim ſuperiorem debent opponere.

Quare extremis morbis, non ſolùm extrema remedia optima, ſed victus quoque in extremo tenuiſſimus eſt peridoneus, ob rationem ſuperiùs allatam in com. quarti aphor.

Aphor. VII.

Ὅκου μὲν οὖν κάτοξυ τὸ νόσημα, αὐτίκα τοὺς ἐσχάτους πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι. ὅκου δὲ μή, ἀλλ' ἐνδέχεται ἁδροτέρως διαιτᾶν, τοσοῦτον ὑποκαταβαίνειν, ὁκόσον ἂν ἡ νοῦσος μαλθακωτέρη τῶν ἐσχάτων ᾖ.

Quum itaque morbus peracutus eſt, extremos protinus labores habet, ſumméque tenuiſſimo victu eſt vtendum: quum

quum verò non, sed pleniorem victum licet exhibere, tantum à summè tenuissimo recedendum, quanto morbus extremis est remissior.

COMMENT.

Vt morbus exquisitè peracutus, diem quartam pro termino habens, grauissimáque statim inuehens symptomata, omne alimentum à valida virtute indicatum prohibet, vnde cogitur medicus aut inediam per illud tempus ægris imperare, aut melicratum, vel tale quid concedere, ab exquisitè tenuissimo victu non alienum: ita morbus simpliciter peracutus, diem septimam non peruadens, maximam duntaxat partem alimenti à viribus indicati prohibet, ac tenuissimum simpliciter victum permittit, cuiusmodi est cremor hordei, ius pulli, aut quid simile, plus minùs nutriens pro virium tolerantia: quantò autem morbus erit peracuto remissior, tantò minùs tenuem, seu pleniorem victum permittet.

Omnes affectus in extremorum latitudine cõprehensi, victum postulant tenuissimum, pro ratione maioris vel minoris eorum vehementiæ.

Omnes morbi peracuti, sunt affectus in extremorum latitudine comprehensi. Ergo

Omnes morbi peracuti, victum postulant tenuissimum, pro ratione maioris vel minoris eorum vehementiæ.

APHOR. VIII.

Οκόταν ᾗ ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, τότε καὶ τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι.

Quum morbus in suo vigore constiterit, tunc tenuissimo victu est vtendum.

COMMENT.

Non solùm totus morbus, sed multò magis eius vigor per se, victum à viribus indicatum imminuit, ac certis limitibus circumscribit: dum enim natura tota est in suprema morbi ferocia comprimenda, materiáque morbifica coquenda, non licet oblato cibo illam ab opere tam vrgenti auertere: quare in statu est vtēdum victu tenuissimo, relatiuè scilicet ad alia tempora morbi eiusdem. Id verò de sanabili tantùm intelligi oportet, quippe lethalis nec tenuissimo victu quomodolibet accepto, nec aliis indiget extremis auxiliis.

Quoticscunque natura in oppugnando morbo maximè laborat, victu tenuissimo vti conuenit, relatiuè ad alia morbi tēpora, *ne labore gemino defatigata succumbat.*

Quū morbus ad statum peruenit, natura in oppugnando morbo maximè laborat. Ergo

Quum morbus ad statum peruenit, victu tenuissimo vti conuenit, relatiuè ad alia morbi tempora.

APHOR. IX.

Συντεκμαίρεσθαι ᾗ χρὴ καὶ τὸν νοσέοντα, εἰ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὴν

ἀκμὴν

ἀκμὴν τῆς νούσου, καὶ πότερον ἐκεῖνος ἀπαυδήσει πρότερον, καὶ οὐκ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νοῦσος πρότερον ἀπαυδήσει, καὶ ἀμβλυνεῖται

Coniecturam autem ex ægro facere oportet, an is cum præſcripto victu perſtet ad morbi vſque vigorem, ánve priùs deficiat, & cum tali victu ſucumbat, quàm cedat morbus,& obtundatur.

COMMENT.

In ſtatu victus tenuiſſimus, reſpectu aliorum eiuſdem morbi temporum, rectè præſcribi nequit, niſi priùs ab eius initio ad ſtatum vſque æger pro ratione virium conuenienter nutriatur. Vna igitur ex parte. virium efficacia in indicando, ex altera parte vis morbi in circumſcribendo alimento,debent velut in trutina expendi vt primo ſtatim ægrotationis initio victum idoneũ inſtituamus:ſic enim ad morbum in ſtatu profligandum natura commodè iuuabitur.

Quicquid neceſſariò requiritur, vt ægra corpora in morbi vigore tutò & commodè victum perferant,comparatè ad alia eiuſdem morbi tempora tenuiſſimum, illud debet maturè & inchoante morbo à medico ritè præſcribi ne virtus aut ante ſtatum ,aut in ipſo ſtatu ſuccumbat.

Victus pro virium ac morbi ratione conueniẽs initio ægrotationis offerẽdus,neceſſariò requiritur, vt ægra corpora in morbi vigore tutò & cõmode victum perferant, cõparatè ad

alia eiuſdem morbi tempora tenuiſſimum.

Ergo

Victus,pro virium ac morbi ratione conueniēs, initio ægrotationis offerendus, debet maturè & inchoante morbo à medico ritè præſcribi,ne virtus aut ante ſtatum, aut in ipſo ſtatu ſuccumbat.

Aphor. X.

Ὁκόσοισι μὲν οὖν αὐτίκα ἡ ἀκμὴ, αὐτίκα λεπτῶς διαιτᾶν ὁκόσοισι δὲ ἐς ὕστερον ἡ ἀκμὴ, ἐς ἐκεῖνο καὶ πρὸ ἐκείνου μικρὸν ἀφαιρετέον. ἔμπροσθεν δὲ πιοτέρως διαιτᾶν, ὡς ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Quibus itaque vigor ſtatim futurus eſt,tenuiter ſtatim alere oportet: quibus autem poſteriùs, & in ipſo vigoris tempore,& paulò ſub ipſum, de victu demēdum: anteà verò pleniùs alendum, vt ægrotus perferre queat.

COMMENT.

Vt morbi vigor citiùs tardiúſve aduenturus eſt, ita quum morbus incipit, vel tenuiſſimo vtendum victu, vel magis minúſve tenui, vt ſuperiùs dictum fuit: vnde ſequitur toto eo tempore quod inter morbi initium & vigorem intercedit, demendum ſemper aliquid eſſe paulatim de victu: contrà verò poſt vigorem tranſactum, ſemper aliquid paulatim addendum, pro virium tolerantia.Cogimur tamen aliàs in aug-

mento

mento plus offerre cibi quàm in principio, vt ſi quis ex crapula morbo corripiatur : alias in ſtatu plus quàm in augmento, quum ſcilicet vires propter vehemens aliquod ſymptoma reſoluuntur.

Si in maximo naturæ conflictu cum morbo, victu relatiuè tenuiſſimo vti conuenit, vt probatũ fuit ſuperiùs: neceſſariò ſequitur, ab initio morbi ad vigorem vſque, detrahendũ ſemper eſſe aliquid paulatim de victu, cõtrà verò poſt vigorem ſemper aliquid paulatim addendum.

Conſequentia eſt manifeſta, ne ſcilicet ab vno extremo ad alterum ſubita fiat mutatio.

APHOR. XI.

Ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή. τὸ προστιθέναι γὰρ βλάπτει. καὶ ὁκόσα κατὰ περιόδους παροξύνεται, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή.

In ipſis tamen exacerbationibus cibũ adimere oportet: nam præbere noxium. Et quum per circuitus redeunt morbi, in ipſis acceſſionibus abſtinendum.

COMMENT.

Hic aphoriſmus ad morbos pertinet, tam continuos, viciſſímque incrementum ac decrementum habentes, quàm intermittentes, & variis conſtantes periodis, cuiuſmodi potiſſimùm ſunt febres. Docet ergo in ipſis morborum exacerbationibus, aut paroxyſmis, (quæ particularia ſunt morborum tempora) inediam ægris imperandam, ne ſcilicet natura ſtrenuè cum morbo pu-

gnam committens, à πταισμῷ ad πέψιν auocetur, intereáque morbus inualeſcat. Hac de cauſa, ſi morbus ſit continuus, vel paroxyſmos habeat inordinatos, aut cum interuallo breui, cibus in declinatione offerendus: ſin intermittens fuerit cum determinatis paroxyſmis, longúmque habeat interuallum, cibum in interuallo dare oportet: ita vt ſemper hora paſtus à futuro incremento vel paroxyſmo tantum diſtet, quantum coquendo cibo, colligendíſque, ſi fieri poſſit, per ſomnum viribus ſatis videatur. Excipe ſi vires ob inanitionem collabantur: tunc enim & initio paroxyſmi, & in ipſo ſtatu, multóque magis in declinatione, non expectato interuallo, cibum dare cogimur: ſiquidem eo caſu plus vrget virtus in indicando alimento, quàm morbus in prohibendo.

Quoties natura pugnat acriter cum morbo, cauendum ne oblatione cibi ab ea pugna diſtrahatur.

In morbi vigore, vti dictum eſt, & in exacerbationibus quoque ac morborum paroxyſmis, natura pugnat acriter cum morbo. Ergo

In morbi vigore, vti dictum eſt, & in exacerbationibus quoque ac morborum paroxyſmis, cauẽdum ne oblatione cibi natura ab ea pugna diſtrahatur.

Excipe ſi à vehementi aliquo ſymptomate ſpiritus reſoluantur.

APHOR. XII.

Τοὺς δὲ παροξυσμοὺς, καὶ τὰς καταστά-

σιας

σιας δηλώσουσιν αἱ νοῦσοι, καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτεος, καὶ αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλους ἀνταποδόσιες, ἤν τε καθ' ἡμέρην, ἤν τε παρ' ἡμέρην, ἤν τε καὶ διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται. ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐπιφαινομένοισιν, οἷον ἐν πλευριτικοῖσι, πτύελον ἢν αὐτίκα ἐπιφαίνηται ἀρχομένου, βραχύνει. ἢν δ' ὕστερον ἐπιφαίνηται, μηκύνει. καὶ οὖρα, καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἱδρῶτες, καὶ εὔκριτα, καὶ δύσκριτα, καὶ βραχέα, καὶ μακρὰ τὰ νοσήματα, ἐπιφαινόμενα δηλοῖ.

Acceſſiones verò & conſtitutiones morborum, indicabunt tum morbi ipſi, tum anni tempora, tum periodorum proportionis inter ſe obſeruatio, ſiue ex quotidie, ſiue alternis diebus, ſiue maiore interuallo fiant. Sed & ex iis quæ mox apparẽt indicia ſumuntur, velut in pleuritide ſputum ſi ſtatim initio appareat, breuem fore denuuciat: ſi verò poſteriùs conſpiciatur, longam. Quinetiam vrinæ, alui fæces, ſudores, & iudicatu faciles aut difficiles, & breues aut longos morbos fore, quum ſuperueniunt, demonſtrant.

COMMENT.

Cuiuſque morbi futurum ſtatum, exacerbationéſque & inuaſiones, citiùs tardiúſve redituras monſtrabunt ipſæ morborum ſpecies ac ideæ, pathognomonicis ſignis neceſſariò ſtipatæ, periodorum item proportiones inter ſe, anni tempora, tandem etiam ſigna ἐπιφαινόμενα, hoc eſt, mox apparentia nuncupata, quorum alia decretoria, alia coctionis cruditatíſve indicatiua, quædam etiam ſalubria, nonnulla lethalia. De his ſignis plura Gal. ſuper hoc aphoriſmo.

Quæcunque ducunt medicum in cognitionem tum vigoris morbi, tum exacerbationum & paroxyſmorum, à quibus viuendi ratio ægris conueniens deſumitur: ea debent à medico diligenter conſiderari.

Anni tempora, morbi ipſi, periodorum proportiones &c. ducunt medicum in cognitionem tum vigoris cuiuſque morbi, tũ exacerbationum & paroxyſmorum, à quibus viuendi ratio ægris conueniens deſumitur. Ergo

Anni tempora, morbi ipſi, periodorum proportiones &c. debent à medico diligenter conſiderari.

APHOR. XIII.

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα μειράκια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία. τουτέων δὲ αὐτέων ἅπερ ἂν τύχῃ αὐτὰ ἑωυτῶν προθυμότερα ἐόντα.

Senes

Senes facillimè ieiunium ferunt: secundo loco qui ætatem consistentem agunt, minùs adolescentes, minimè omnium pueri, præsertim qui ex eis sunt viuidiores.

COMMENT.

Ab ætate, cæterísque rebus naturalib⁹, imò & ab aëre, quatenus hęc vires ægrotantiũ plus minùs durabiles designant, tenuiores vel pleniores diætæ solent præscribi. Nam, vt loquamur de ætate, qui primum senium percurrunt, à 49. ætatis anno ad 63. inediam facillimè ferunt, tum quòd ab eorum corporibus siccioribus ac diminutè calidis, non multùm substantiæ diffluit, tum quia dulcis in eis abundans pituita facilè in sanguinem mutatur: his de causis senes parùm cibi appetunt, & sine noxa ieiunium tolerant: secundo loco qui consistentem ætatem agunt, à 35. anno ad 49. primo senio proximi: tertiò loco iuuenes, ab anno 25. ad 35. minùs his adolescentes ab anno 14. ad 25. minimè omnium pueri, ab ortu scilicet ad annum 14. & ex his potissimùm viuidiores, vt in quibus calor plurimus in mollissimam agit substantiam: hinc & effluuium copiosissimum, & appetentia ferè inexplebilis, difficillimáque ieiunij tolerantia.

APHOR. XIV.

Τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν· πλείστης οὖν δεῖται τροφῆς εἰ δὲ μὴ, τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. Γέρουσι δὲ ὀλίγον τὸ θερμόν· διὰ τοῦτο ἄρα ὀλίγων ὑ-

πεικαυμάτων δέονται. ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀποσβέννυται. διὰ τοῦτο καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρουσιν οὐχ ὁμοίως ὀξέες· ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

Qui crefcunt, plurimum habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento, alioqui corpus confumitur: fenibus verò parum calidi ineft, paucis propterea fomitibus egent, fiquidem à multis extinguitur. Ob eandem caufam fenibus febres perinde acutæ non fiunt, frigidum enim eorum corpus.

COMMENT.

Probatio eft præcedentis aphorifmi, tribus comprehenfa fyllogifmis. Primus eft demonftratio à priori:

I.

Quicunque habent plurimum calidi natiui, copiofo egent alimento.
Qui crefcunt, plurimum habent calidi natiui.
Ergo
Qui crefcunt, copiofo egent alimento.

Maior ab Hippocrate probatur his verbis, *alioquin corpus confumitur*, propter copiofum fcilicet effluuium à fubftantia molliffima, in quam validus calor agit: non fecus ac lucernæ flamma grandior, fi minùs olei quàm par fit, affundatur, marcefcit. Minor propofitio à Gal. probatur: nam qui crefcunt, proximi funt principiis generationis, in calido & humido pofitis. Secundus item fyllogifmus eft à priori.

II. Qui-

II.

Quicunque parum habent calidi innati, pauco egent alimento.
Senes habent parum calidi innati. Ergo
Senes pauco egent alimento.

Maior probatur ab Hippocr. *quia à copioso extinguitur*, non secus ac pusilla lucernæ flamma, affuso oleo copiosiore. Minor à Gal. probatur, quia nimirum senes à principiis generationis longo distant interuallo, quò fit vt ab eorum corporibus frigidis & siccis, exiguum quid effluat, exiguo alimento reparandum. Tertius syllogismus, quo senilis frigiditas confirmatur, est à posteriori.

III.

Quæcunque corpora parùm habent humoris calidi, nec obnoxia sunt febribus acutis, sunt frigida.
Senum corpora parùm habent humoris calidi, nec obnoxia sunt febribus acutis. Ergo
Senum corpora sunt frigida.

APHOR. XV.

Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι· ἐν ταύτῃσιν οὖν τῇσιν ὥρῃσι, καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖον ἔχουσι. Τροφῆς οὖν πλείονος δέονται. σημεῖον αἱ ἡλικίαι, καὶ οἱ ἀθληταί.

Ventres hyeme ac vere naturâ cali-

dissimi, & somni longissimi: per ea igitur tempora plus cibi dare oportet, siquidem plus natiui caloris habent, vnde & pluribus egent alimentis: indicio sunt ætates & athletæ.

COMMENT.

Quocunque tempore natiuus calor fortior est, magísque in visceribus abundat, & actiones omnes naturales meliùs obit: plus cibi dare oportet sanis corporibus.

Hyeme & vere, natiuus calor fortior est, magísque in visceribus abundat, & actiones omnes naturales meliùs obit. Ergo

Hyeme & vere plus cibi dare oportet sanis corporibus.

Maior est manifesta: vt enim calidum ingenitum efficax & copiosum conseruetur, obiectum requirit in quod agat sibi proportione respondens: indicio sunt athletarum & adolescentium corpora. Minor ex eo probatur, quòd hyeme & vere, propter ambientis frigiditatem, somnósque longissimos, naturalis calor & magis concentratur, & minùs resoluitur: quocirca maiores vires nactus, longè meliùs cōcoquit & excernit.

APHOR. XVI.

Αἱ ὑγραὶ διαῖται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι, μάλιστα δὲ παιδίοισι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσιν οὕτως εἰθισμένοισι διαιτᾶσθαι.

Victus

Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & aliis qui tali victu vti consueuerunt.

COMMENT.

Morbi, & res aliæ præter naturam, indicant cibi qualitatem contrariam, à qua cibus dicitur medicinalis, seu medicatus: exempli gratia, febris, vt corpus exsiccat, victum indicat humectantem: virtus autem, quæ debet similibus cõseruari, prout in substantia residet molli atque humida, cuius signum est ætas puerilis, vel humidorum consuetudo, eundem victum coindicat. Sunt & alia, quæ per mediam virtutem, cibi qualitatem similem aut contrariam præscribere possunt, vt anni tempus, regio, indiuidua proprietas, & huiusmodi.

Quicquid febris actionem retundendo, naturalem ægrotantium puerorum, vel aduentitiam nonnullorum temperiem fouet: illud febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & iis quorum temperamento ex humidorum consuetudine acquisito respondet.

Victus humidus, febris actionem retundendo, naturalem ægrotantium puerorum vel aduentitiam nonnullorum temperiem fouet.

Ergo

Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris, & iis quorum temperamento ex humidorum consuetudine acquisito respondet.

APHOR. XVII.

Καὶ οἷσιν ἅπαξ, ἢ δὶς, καὶ πλείω ἢ ἐλάσσω, καὶ κατὰ μέρος. δοτέον δέ τι καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ, καὶ τῷ ἔθει.

Quibus etiam ſemel-ne, an bis, & plus minúſ-ve, & gradatim præbere cibum conueniat, ſpectandum. Dandum verò aliquid tempori, regioni, ætati, & conſuetudini.

COMMENT.

Hactenus de victu plus minùs nutriente, de cibi quantitate in genere, ac de eiuſdem qualitate verba fecit. Nunc de cibi quanti & qualis partitione loquitur: an ſcilicet ſemel, bis, aut pluries, die vel nocte, cibum ægro dare conueniat: & pro varia partitione, an plus minúſve cibi vno in paſtu ſit dandum. Iſtud partim à validiore ſumitur, vel imbecilliore virtute, partim ab humoribus quantitate vel qualitate peccantibus: nam ſi humores deficiant, ſitque virtus valida ſecundùm ſolida, ſæpe & multùm nutriendum: ſin vires ſint debiles, ſæpe ac parùm: quòd ſi humores exuberent cum debili virtute, raró & parum alimenti efferri debet: cum valida autem virtute, cibus omnis interdicendus. At ſi humores qualitate peccauerint emendabili, cibum indicant medicatum, copioſiorem, vel minùs copioſum, ſæpiúſque vel rariùs exhibendum, pro peccati magnitudine, &

robore virium in conficiendo alimento.

Quæcunque ad hoc faciunt, vt iis probè cognitis poſſit medicus ægris exhibere cibaria eâ quantitate & partitione qua proſint quàm maximè, ſiue nutriendo, ſiue alterando: illa diligenter conſiderari debent à medico, deliberante an ſemel aut bis, & plus minúſ-ve, & quàm minutatim alere conueniat.

Vires plus minùs validæ, morbíque à varia humorum quantitate & qualitate oriundi, nec non anni tempus, regio, ætas, & conſuetudo, ad hoc faciunt, vt eis probè cognitis poſſit medicus ægris exhibere cibaria eâ quantitate & partitione qua proſint quàm maximè, ſiue nutriendo, ſiue alterando. Ergo

Vires plus minùs validæ, morbíque à varia humorum quantitate & qualitate oriundi, nec non anni tempus, regio, ætas, & conſuetudo, diligenter conſiderari debent à medico, deliberante an ſemel aut bis, & plus minúſve, & quàm minutatim alere conueniat.

Aphor. XVIII.

Θέρεος καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα φέρουσι χειμῶνος ῥῇϛα, ἦρος δεύτερον.

Aeſtate & autumno cibos difficillimè ferunt, hyeme facillimè, vere minùs.

COMMENT.

Quocunque tempore difficilùis ægra corpora cibos ferunt, eo parciùs frequentiúſque ſunt eis adminiſtranda cibaria: & quo faciliùs cibos

conficiunt, eo copiosiùs & rariùs, habita semper virium & morbi ratione.

Aestate difficillimè, autumno minùs difficulter, hyeme facillimè, vere minùs facilè, ægra corpora cibos ferunt. Ergo

Aestate parcissimè & frequentissimè, autumno minùs parcè ac minùs frequenter, hyeme copiosiùs & rariùs, vere minùs copiosè, nec ita raro sunt ægris administranda cibaria, habitâ semper virium & morbi ratione.

Aphor. XIX.

Τοῖσιν ἐν τῇσι περιόδοισι παροξυνομένοισι μηδὲν διδόναι, μηδ᾽ ἀναγκάζειν, ἀλλ᾽ ἀφαιρέειν τῶν προσθεσίων πρὸ τῶν κρισίων.

Quibus per statos circuitus accessiones fiunt, nihil dare, nec cogere, sed demere ante iudicationes.

COMMENT.

Quamuis cibus medicatus, ratione primarum & secundarum qualitatum à morbo indicetur, vt ideò videri possit tunc maximè exhibendus quum morbus ingruit, aut circa crises exacerbatur: nihilominùs tamen à cibo abstinendum est in morborum paroxysmis & crisibus: quòd si vires alimenti penuria videantur exolui, tunc instante etiam iudicatione, medicatum cibum dabimus, de iusta tamen eius quantitate plurimùm detrahentes.

Quicquid in paroxysmis & crisibus, naturæ acriter pugnanti contra morbum, maius dam-

num

num infert quàm iuuamentum: omnino per totum illud conflictationis tempus vitari debet.

Cibus omnis, etiam medicatus, in paroxyſmis & criſibus, naturæ acriter pugnanti contra morbum, maius damnum infert quàm iuuamentum. Ergo

Cibus omnis, etiam medicatus, omnino per totum illud conflictationis tempus vitari debet.

Minor probatur: nullus enim cibus, etiã medicatus, agere poteſt in morbum vt par eſt, niſi regatur à natura: regi autem commodè nequit à natura in debellando morbo maximè occupata, neque illa eſt ab opere tam ſerio reuocanda.

APHOR. XX.

Τὰ κρινόμενα καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως, μὴ κινέειν, μηδὲ νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακείῃσι, μήτ᾽ ἄλλοισιν ἐρεθισμοῖσιν, ἀλλ᾽ ἐᾶν.

Quæ iudicantur & iudicata ſunt integrè, nec mouere, nec aliud quicquam nouare, ſeu medicamentis, ſeu aliis irritamentis fiat, ſed ſinere.

COMMENT.

Hippocrates rectam pharmaceutices adminiſtrationem aggreſſurus, monet primùm in hoc vigeſimo, naturam ipſam aliquoties tam appoſitè noxios humores foras pellere, vt nec in ipſo expellendi conatu atque opere, nec etiam

postea medico auxilio indigeat.

I.

Nullum opus quod perfectè fit à natura, vt ab agente primario, debet vllis medicamentis aut aliis irritamentis à medico perturbari.

Multæ crises perfectè fiunt à natura, vt ab agente primario. Ergo

Multæ crises non debent vllis medicamentis aut aliis irritamentis à medico perturbari.

II.

Quia verò oppositorum eadem disciplina.

Omne opus quod imperfectè fit à natura, debet à medico adiuuari, vt naturæ administro.

Multæ crises imperfectè fiunt à natura. Ergo

Multæ crises debent à medico adiuuari, vt naturæ administro, *siue id medicamentis fiat, siue aliis irritamentis.*

APHOR. XXI.

Ἃ δεῖ ἄγειν, ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.

Quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducere conuenit per loca conferentia.

COMMENT.

Si natura non expellit perfectè & opportuno tempore noxios humores, debet medicus eorum euacuationem per ea loca moliri ad quæ tum partium affectarum expultrix, tum ipsi humores peccantes inclinant, per quæ etiam loca in spontaneis euacuationibus & crisibus consueuit

ſueuit natura ſeſe feliciter exonerare.

I.

Omnis euacuatio naturalis, corporibus ægris conferens, debet eſſe medico typus & exemplar euacuationis artificialis inſtituendæ.

Omnis purgatio ſpontanea, noxios tantùm humores detrahens, per idonea loca, id eſt, ignobilia, peruia, ſana, ad quæ tum partium affectarum expultrix, tum ipſi humores peccantes inclinant: eſt euacuatio naturalis, corporibus ægris conferens. Ergo

Omnis purgatio ſpontanea, noxios tantùm humores detrahens, per idonea loca, id eſt, ignobilia, peruia, ſana, &c. debet eſſe medico typus & exemplar euacuationis artificialis inſtituendæ.

Hinc à ſenſu contrario.

II.

Omnis vitioſa naturæ operatio, eſt à medico, quantum fieri poteſt, corrigenda & in melius mutanda.

Omnis purgatio quæ à natura fit per incommoda loca, ad quæ nec humores purgandi, nec partes affectæ inclinant, eſt vitioſa naturæ operatio. Ergo

Omnis purgatio quæ à natura fit per incommoda loca, ad quæ nec humores purgandi, nec partes affectæ inclinãt, eſt à medico, quãtũ fieri poteſt, corrigẽda, & in melius mutãda.

Hoc fiet reuulſione ad remota & contraria

loca, vel etiam deriuatione ad vicina.

APHOR. XXII.

Πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν, μὴ ὠμὰ, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ. τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ.

Concocta medicari, ac mouere, non cruda, neque in principiis, nisi turgeant: vt plurimùm verò non turgent.

COMMENT.

Agitur hìc de tempore ad purgandum vitiosos humores opportuno.

I.

Omnes materiæ, quæ cum ægri iuuamento & facili tolerantia cedunt purgantibus remediis, & instar maturorum fructuum promptè auelluntur: debent aut per aluum purgari, aut per alias corporis regiones moueri.

Concocti humores, sunt materiæ quæ cum ægri iuuamento ac facili tolerantia cedunt purgantibus remediis, & instar maturorum fructuum promptè auelluntur. Ergo

Concocti humores debent aut per aluum purgari, aut per alias corporis regiones moueri.

Et à sensu contrario.

II.

Nullæ materiæ, quæ difficulter cedunt remediis euacuantibus, & instar acerborum fructuum, vix auelluntur, sunt mouendæ per aluum, aliásve regiones, sed coquendæ priùs quàm euacuentur.

Humores

Humores quiescentes crudi, coctiles tamen, sunt materiæ quæ difficulter cedunt remediis euacuantibus, & instar acerborum fructuum vix auelluntur. Ergo

Humores quiescentes crudi, coctiles tamen, non sunt mouendi per aluum, aliás-ve regiones, sed coquendi priusquàm euacuentur.

III.

Omnis materia quæ siue cocta fuerit, siue cruda, magnum præcépsque aliquod periculum ægro minatur, subitò purgari debet, *modò nullum adsit prohibens, vt habetur 24. aphor. huius sect.*

Humor turgens vel furiosus, est materia quæ siue cocta fuerit, siue cruda magnũ præcépsq; aliquod periculum ægro minatur. Ergo

Humor turgens vel furiosus, subitò purgari debet.

Aphor. XXIII.

Τὰ χωρέοντα, μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἂν χωρέῃ οἷα δεῖ καὶ φέρει εὐφόρως, καὶ ὅκου δεῖ, μέχρι λειποθυμίης ἄγειν, καὶ τοῦτο ποιέειν ἢν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Deiectiones non multitudine æstimãdæ, sed si quæ oportet deiiciantur, & facilè ferant. Atque vbi ad animi deliquium educere conuenit, faciendum, si æger ferre possit.

COMMENT.

I.

Omne preter naturam, certa quantitate & qualitate lædens, eò vsque est euacuandum vt tota eius noxa cesset, ægérque facilè ferat.

Cacochymia est res præter naturam, certa quãtitate & qualitate lædens. Ergo

Cacochymia eò vsque est euacuanda vt tota eius noxa cesset, ægérque facilè ferat.

II.

Si præsentia humoris determinata qualitate & quantitate peccantis innotescit medico, tum ex propriis signis illius humoris, tum maximè ex certa ægri conflictatione: necessariò sequitur eiusdem humoris absentiam, seu perfectam euacuationem, non ex deiectorum multitudine, sed tum ex qualitate humoris deiecti, tum maximè ex ægri leuamẽto atque εὐφορία esse cognoscendam.

Consecutiò est conspicua: verum etiam antecedens. Ergo & consequens.

Eapropter in omni copiosa euacuatione instituenda necesse est habere virium rationem, à quibus euacuationis mensura, ab humoris actione indicata, circumscribitur, & vtrum semel fieri, an in duas vel tres partiri debeat, definitur: vt in educendo sanguine per venam sectam, licèt eius redundantis actio adeò fuerit vehemens, vt indicet missionem sanguinis faciendam vsque ad leipothymiam, hæc tamen adeò copiosa euacuatio, si vires repugnent, non simul & semel, sed repetitis vicibus erit administranda, vt patet ex aphor. 3 huius sect.

APHOR.

APHOR. XXIV.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις, καὶ ἐν ἀρχῇσι τῇσι φαρμακείῃσι χρέεσθαι, καὶ τοῦτο προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

In morbis acutis raro, & per initia medicamento purgante vtendum eſt, idque diligenti cum præmeditatione facere oportet.

COMMENT.

Quotieſcunque materia cruda ſic turget, vt naturam ad excretionem ſui proritet, nec vllum adeſt prohibens, medicamento purgante vtendum eſt.

Nonnunquam acutorum morborum initio, primis ſcilicet tribus diebus, materia cruda ſic turget, vt naturam ad excretionem ſui proritet, nec vllum adeſt prohibens. Ergo

Nonnunquam acutorum morborum initio, primis ſcilicet tribus diebus, medicamento purgante vtendum eſt.

Prohibentia porrò crudæ materiæ, quamuis turgentis, purgationem, ſunt, febrilis caloris inſignis vehementia, præſertim cum vrinis igneis ac tenuiſſimis, craſſarum viſcidarúmque cruditatum copia cum viſcerum obſtructione, magna hypochondriorum diſtentio à flatibus, aliáque huiuſmodi propter quæ maius à pharmaco periculum impendet quam iuuamentum ſperetur.

APHOR. XXV.

Ἢν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι· τὰ δ' ἐναντία, δυσχερῶς.

Si qualia oportet, purgentur, confert ac facilè ferunt: ſi contraria, difficulter.

COMMENT.

Eiuſdem planè ſententiæ inartificioſa repetitio tanto authori ſcribenti aphoriſmos, videtur parùm conuenire: quamobrem vt ſectionis huius aphoriſmus ſecundus pertinet in primis ad quid agendum, in medicinæ parte pharmaceutica, ita poſtremus hic pro compendio breuiſſimo totius curatricis eſt habendus, ac ſi diceret: ſi praui humores morbum facientes, dum natura in eis expellendis manca eſt, à medico per idonea loca, opportuno tempore, debita quantitate, ſeruatis ſeruandis, purgentur: huiuſmodi purgatio confert ægro, ac facilè fertur, ſin ſecus fiat, difficulter: pari ratione in detrahendo redundante ſanguine, inſtituendóque ægris victu, ſi medicus à præceptis traditis, non recedat, nullus ab ægro, aſſidentibus, aut externis contingat error, morbúſque ſit ſanabilis, ægri ſine dubio meliùs habebunt, & ſani fient.

PRIMÆ SECTIONIS

FINIS.

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN SECVNDAM HIPpocratis Aphorismorum sectionem,

Commentaria Aphoristica, ad methodum analyticam redacta.

Argumentum sectionis.

VLTA *docet ad prænotionem spectantia, quorum pleraque à rebus non naturalibus desumuntur, non pauca à naturalibus, & ab iis quæ præter naturam. De diebus item decreto-*

riis fit sermo, & quædam interseruntur ad curationem attinentia, cui prænotio famulatur.

APHOR. I.

Ἐν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιέει, θανάσιμον· ἢν δὲ ὠφελέῃ, οὐ θανάσιμον.

Quo in morbo somnus laborem facit, lethale: si verò iuuat, non lethale.

COMMENT.

Quicquid certo morbi tempore solitum ægrotantibus magnoperè prodesse, eo ipso tempore maximè nocet, aut pro more iuuat: illud signum est aliàs lethale, aliàs salubre.

Somnus in particularibus morborum decrementis, solitus ægrotantibus magnoperè prodesse, aut eo ipso tempore maximè nocet, aut pro more iuuat. Ergo

Somnus in particularibus morborum decrementis, signum est alias lethale, *quando nocet*, aliàs salubre, *quando iuuat*.

Maior ex eo pendet, quod quicquid certa firmáque ratione debet ægrum iuuare, si valdè noceat, indicio est res naturales in ægro illo corpore, præ vehementia præternaturalium, maximè perturbatas esse ac velut euersas: contrà si iuuet.

Minor probatur: nam calor naturalis intro per

per ſomnum receptus, in particularibus morborum ſalubrium decrementis, πεπασμὸν inchoatum perficit, dolores demulcet ac ſedat, fluxiones, inflammationéſque corrigit, ac vires inſtaurat. Meritò igitur vbi contraria eueniunt, quia idem calor in viſceribus collectus, morbi cauſas irritat cùm eas ſuperare non valeat, mors præſagienda. Porrò in ſtatu particulari, etiamſi ſomnus ægrum læſerit, non æquè eſt perniciosum, minùs in augmento, minimùm in principio.

APHOR. II.

Ὅκου παραφροσύνην ὕπνος παύει, ἀγαθόν.

Vbi ſomnus delirium ſedat, bonum.

COMMENT.

Quicquid ægrum iis morbi temporibus pro more iuuat, quibus iuuare ſolet: bono eſt.

Somnus in poſtremo paroxyſmorum augmento nonnihil, in ſtatu magis, in declinatione maximè, dolorem aut delirium ſedans, ægrum iis morbi temporibus pro more iuuat, quibus iuuare ſolet. Ergo

Somnus in poſtremo paroxyſmorum augmento nonnihil, in ſtatu magis, in declinatione maximè, dolorem aut delirium ſedans, bono eſt.

APHOR. III.

Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γινόμενα, κακόν.

Somnus & vigilia, modum si excesserint, malum.

COMMENT.

Quæcunque per se lædunt, aliáque lędentia patefaciunt: mala sunt vt causæ & vt signa.

Somnus & vigilia modum si excesserint, per se lædunt, aliáque lædentia patefaciunt. Ergo

Somnus & vigilia, modum si excesserint, mala sunt vt causæ & vt signa.

Probatur minor, quia diuturnior somnus nō modò cerebrum arguit humidius aut etiam frigidius, sed has etiam qualitates augendo, torporem toti corpori conciliat: immodica autem vigilia, non ab animi vel corporis molestia, præter id quod calidioris siccioris ve cerebri indicium est, easdem etiam qualitates adauget.

APHOR. IV.

Οὐ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὅ, τι ἂν μᾶλλον τῆς φύσιος ῇ.

Non satietas, non fames, neque aliud quicquam quod naturæ modum excedat, bonum.

COMMENT.

Quæcunque à morbis vel morbificis causis dependent, mala sunt signa, morbos vel causas morbificas denotantia.

Satietas seu deiecta appetentia fames item immodica, aliáque id genus, naturæ modum excedentia:

cedentia: à morbis vel morbificis causis dependent. Ergo

Satietas, seu deiecta appetentia, fames item immodica, aliáque id genus naturæ modum excedentia, mala sunt signa, morbos vel causas morbificas denotantia.

Maior patet, orta enim attestantur suis principiis.

Minor est manifesta, quoniam insignis functionum læsio, aliáque symptomata à naturali statu remota, non nisi à morbis aut morbificis causis proueniunt, sunt enim eorum effectus.

APHOR. V.

Κόποι αὐτόματοι φράζουσι νούσους.

Spontaneæ lassitudines morbos denunciant.

COMMENT.

Omnes prauæ affectiones à plethora, cacochymia, vel ab vtraque causa pendentes, morbos denunciant.

Spontaneæ lassitudines, sunt prauæ affectiones à plethora, cacochymia, vel ab vtraque causa pendentes. Ergo

Spontaneæ lassitudines morbos denunciant.

Maior patet, quia praua affectio via est in morbum, seu morbus in fieri: illud verò quod est in fieri, perficietur, affectióque mutabitur in affectum, nisi plethoræ, cacochymiæ, vel vtrisque morbũ faciẽtibus prõptè occurramus.

Minor quoque nota est: lassitudines enim non sunt affectus sed affectiones à vaporibus vel succis musculos occupantibus profectæ, siue

huiusmodi succi à redundante sanguine, siue à prauis humoribus, siue ab vtraque causa sint oriundi. Gal. in com. huius aph. & 2. de sympt. causis, 5.

APHOR. VI.

Ὁκόσοι πονέοντες τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

Quicunque parte aliqua corporis dolentes, dolorem ferè non sentiunt, iis mens ægrotat.

COMMENT.

Quotiescunque obiectum violentum agendo in partem tactu præditam, magna vi soluit eius continuum, absque quod ab ægro vix percipiatur: mens ægrotat.

Quum inflammationes, erysipelata, carbunculi, aliíque id genus morbi adsunt in corpore, cum nullo ferè doloris sensu: tunc obiectum violentum agendo in partem tactu præditam, magna vi soluit eius continuum, absque quod ab ægro vix percipiatur. Ergo

Quum inflammationes, erysipelata, carbunculi, aliíque id genus morbi adsunt in corpore, cum nullo ferè doloris sensu, mens ægrotat.

Maior probatur, quoniã nil sentiri potest nisi concurrente animaduersione & iudicio facultatis internæ cognoscentis, hoc est sensus communis: ob eius verò essentialem nexum cum phantasia, in quam sensus omnes subordinantur, necessariò fit vt dum phantasia vel aliæ principes

cipes facultates malè habent, quemadmodum in deliriis, ſenſus etiam communis in conſenſum trahatur, túncque omnis animaduerſio circa ſenſilia obiecta, omnéque de ſenſilibus iudicium ferè aboleantur. Ex his colligimus γνώμην ſeu mentem hîc ſumi ab Hipp. pro quacunque interna facultate cognoſcente.

APHOR. VII.

Τὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα, νωθρῶς ἐπανατρέφειν δεῖ· τὰ δ' ἐν ὀλίγῳ, ὀλίγως.

Quæ longo tempore extenuata ſunt corpora, ſenſim reficere oportet: quæ verò breui, citò.

COMMENT.

Omnia corpora copioſi alimenti indiga, quæ facultates naturales attritas habent, maximè concoctricem, debent longo tempore ac ſenſim refici: quæ verò eaſdem validas obtinent copioſiùs ſunt alenda, & pro virium ratione citò reficienda.

Extenuata conualeſcentium corpora, copioſi alimenti ſunt indiga, & quæ talia ſunt à longo morbo, facultates naturales attritas habent, maximè concoctricem: quæ verò à breui, eaſdem validas obtinent. Ergo

Extenuata conualeſcentium corpora, quæ talia ſunt à longo morbo, longo tempore debent ac ſenſim refici: quæ verò à breui, copioſiùs ſunt alenda, & pro virium ratione citò reficienda.

Minor probatur: nam corpora quæuis emaciata victum postulant plenum & augentem: at in macie quæ à causis longo tempore agentibus inducta est, non solùm spiritus influenres, & humores vnà cum carne detrimentum insigne receperunt, verùm & in partibus ipsis solidis, in quibus naturales facultates resident vt in proprio domicilio, calidum ipsum innatum aliqua ex parte fuit imminutum. Contra macies subitò adueniens, oritur potissimùm à causis in spiritus influentes, humores, & carnis copiam, non in solida agentibus: quo casu naturalium facultatum robur vix imminuitur.

APHOR. VIII.

Ην ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τις, μὴ ἰσχύῃ, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ τὸ σῶμα χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντος τοῦτο γίγνηται, χρὴ εἰδέναι ὅτι κενώσιος δεῖται.

Si quis à morbo cibum assumens, vires non recipiat, copiosiore alimento corpus vti significatur: si verò modicè comedenti idem accidat, vacuatione indigere sciendum est.

COMMENT.

I.

Quæcunque corpora pura, imbecilla, extenuata, copiosum cibum euchymum & concoctu facilem appetentia, & ingerentia ordine ac tempore conuenienti, vires tamen non recipiunt,

piunt, nec proficiunt, copiosiore cibo onerari censenda sunt, & eius imminutione à medico iuuanda.
Corpora multorum conualescentium sunt talia. Ergo
Corpora multorum conualescentium copiosiore cibo onerari censenda sunt, & eius imminutione à medico iuuanda.

II.

Quæcunque corpora imbecilla & extenuata, vix quicquam appetunt, modicúmque boni cibi assumunt, congruenti ordine ac tempore, nec tamen vires recipiunt, aut proficiunt, impuritate aliqua teneri, & vacuatione indigere sunt iudicanda.
Corpora multorum conualescentium sunt huiusmodi. Ergo
Corpora multorum conualescentium impuritate aliqua teneri, & euacuatione indigere sunt iudicanda: *per aluum scilicet, per vrinas, per hæmorrhoidas, aut per cutim, siue sudorificis assumptu, siue balneo, frictione, aut exercitio.*

APHOR. IX.

Τὰ σώματα χρὴ, ὅκου ἄν τις βούληται καθαίρειν, εὔροα ποιέειν.

Corpora quum quis purgare voluerit, oportet fluida facere.

COMMENT.

Quæcunque purgationem maximè vtilem faciléṁque reddunt, procurari debent à medico purgationem instituente.
Humorum purgandorum, si crassi fuerint, atte-

nuatio, si viscidi, detersio & incisio, ductuum item ac meatuum, per quos facienda est purgatio, si fuerint angusti, ampliatio, si occlusi apertio: purgationem maximè vtilem facilémque reddunt. Ergo

Humorum purgandorum, si crassi fuerint attenuatio, si viscidi, detersio & incisio &c. procurari debent à medico purgationem instituente.

Minor probatur: nam siue per aluum siue per vomitum, aliámve regionem, corpora purgare lubeat, eis nondum fluxilibus redditis, ægrè molestéque purgatio procedet, puta cum vẽtris torsione, vertigine, pulsus deprauatione, animi deliquio, aliísve id genus symptomatis.

APHOR. X.

Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

Impura corpora quò plus nutries, eò magis lædes.

COMMENT.

Omnia corpora in quibus alimentum malè cõcoquitur, & assimilatur, magnáque sui parte corrũpitur, quò plus nutries, eò magis lædes.

Impura corpora eiusmodi sunt vt in eis alimẽtum malè concoquatur, & assimiletur, magnáque sui parte corrumpatur. Ergo

Impura corpora quò plus nutries, eò magis lædes.

Maior intelligi debet de alimento potiùs simpliciter dicto, quàm de cibo medicato.

Minor

Minor ex eo conſtat, quia mali humores, præſertim hærentes partibus & impacti, vnamquamque facultatum naturalium actionem interturbant.

Aphor. XI.

Ῥᾷον πληρῦσθαι ποτοῦ, ἢ σιτίου.

Facilius eſt potu refici, quàm cibo.

COMMENT.

Quæcunque alimenta probe nutrientia, & ad concoquendum ac diſtribuendum facilia ſunt, extenuatis conualeſcentium corporibus citò reficiendis (*ſi quantitate debita & opportuno tempore offerantur*) maximè conueniunt.

Sorbitiones, in primis euchymæ, ac moderati vini potio, huiuſmodi ſunt alimenta. Ergo

Sorbitiones in primis euchymæ, ac moderati vini potio, extenuatis conualeſcentium corporibus citò reficiendis, maximè conueniunt.

Minor probatur: nam quæ liquida ſunt, à facultate concoctrice, mediante naturali calore, faciliùs mutantur: miniſtris item facultatibus, attractrici inquam & expultrici, promptiùs obtemperant: ac per anguſtiora vaſa expeditiùs fluunt, poróſque ſeu ſpatiola nutriendarum partium citiùs ſubeunt. Cæterùm Hippocrates hoc loco per potum, quodcunque potulentum alimentum ſiue ſimpliciter, ſiue participatè tale, per cibum verò, alimentum quodcunque ſolidius & craſſius intelligit.

APHOR. XII.

Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῇσι νούσοισι μετὰ κρίσιν, ὑποστροφὰς ποιέειν εἰώθεν.

Quæ in morbis post crisim relinquuntur, recidiuas facere consueuerunt.

COMMENT.

Quæcunque recidiuos morbos facere consueuerunt, omnino remouenda sunt.

Materiæ morbificæ, post imperfectas crises aut curationes relictę, *cum sint putredini proxima*, recidiuos morbos facere consueuerunt.

Ergo

Materiæ morbificæ post imperfectas crises aut curationes relictæ, omnino remouendæ sunt.

Porrò remanentes adhuc post crisim aut curationem morborum causas patefaciunt oris amaror, cibi fastidium, inquietudo, aliáque id genus.

APHOR. XIII.

Οκόσοισι κρίσις γίνεται, τουτέοισιν ἡ νὺξ δύσφορος ἡ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ· ἡ δὲ ἐπιοῦσα, εὐφορωτέρη ὡς ἐπιτοπολύ.

Quibus crisis fit, nox quæ accessioné præcedit, grauis: quæ verò subsequitur, leuior ferè solet existere.

COM-

COMMENT.

Quisquis strenuè pugnaturus ad instātem pugnam se accingit, grauiter commouetur ac laborat, vbi verò adeptus est victoriam, quiescit.

Natura in morbis inuasiones interdiu, vel exacerbationes habentibus, dum crisis die decretoria in paroxysmi vigore futura est, nocte paroxysmum præcedente strenuè pugnatura, ad instātem cum morbo pugnam se accingit: nocte verò subsequente adepta est victoriam. Ergo

Natura in morbis, inuasiones interdiu vel exacerbationes habentibus, dum crisis die decretoria in paroxysmi vigore futura est, nocte paroxysmum præcedente grauiter commouetur ac laborat: nocte verò subsequente quiescit.

APHOR. XIV.

Ἐν τῇσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν αἱ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων ὠφελέουσιν, ἢν μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ.

In fluxionibus alui, mutationes excrementorum iuuant, nisi ad mala mutatio fiat.

COMMENT.

Præcedens aphorismus est de cognoscenda crisi, tum incipiente, tum perfecta: hic verò de cognoscendo crisis exitu per ea quæ, dum adhuc fit, excernuntur.

In quibuscunque euacuationibus, materierū

ſponte exeuntium mutatio nullum arguit magnum incendium in viſceribus, nec inſignem humorum putredinem, aut malignitatem, ſpem nobis affert ægros per criſim perfectam iuuatum iri.

In criticis alui profluuiis, excretorum mutatio ab vna humoris ſpecie in aliam non deteriorem *hoc eſt, non ſynceram, non pinguedinis aut colliquationis participem, non inſigniter fœtidam aut praui alicuius coloris*, nullum arguit magnum incendium in viſceribus, nec inſignem humorum putredinem aut malignitatem. Ergo

In criticis alui profluuiis, excretorum mutatio ab vna humoris ſpecie in aliam nõ deteriorem, ſpem nobis affert ægros per criſim perfectam iuuatum iri.

APHOR. XV.

Ὅκου φάρυγξ νοσέει, ἢ φύματα ἐν τῷ σώματι ἐκφύεται, τὰς ἐκκρισίας σκέπτεσθαι. ἢν γὰρ χολώδεες ἔωσι, τὸ σῶμα ξυννοσέει. ἢν δὲ ὅμοιαι τοῖσιν ὑγιαίνουσι γίγνωνται, ἀσφαλὲς τὸ σῶμα τρέφειν.

Vbi fauces ægrotant, aut puſtulæ in corpore exoriuntur, excrementa inſpicere oportet: nã ſi bilioſa fuerint, vnà corpus ægrotat: ſi verò ſanorum excrementis ſimilia, tutum eſt corpus alere.

COM.

COMMENT.

Nuper de crisi quæ per excretionem fit: nũc de ea quæ per μετάθεσιν.

Quotiescunque internæ partes noxiis vacant humoribus, abstinendum à medicamentis purgãtibus, & corpora more solito nutrienda: sin impura fuerint, purgatione magis egent quàm alimento.

In externis affectibus, putà in conspicuis faucium tumoribus, pustularum per cutim eruptionibus, atque abscessibus per crisim natis, vbi quæ excernuntur salubria, & secundum naturam fuerint, internæ partes noxiis vacant humoribus: vbi verò excreta insalubria, tunc impura sunt corpora. Ergo

In externis affectibus, putà in cõspicuis fauciũ tumorib. &c. vbi quæ excernũtur, salubria, & secũdũ naturã fuerint, abstinẽdũ à purgantibus, & corpora more solito nutriẽda: vbi verò excreta insalubria, tunc purgatione corpora magis egent, quàm alimento.

APHOR. XVI.

Οκου λιμὸς, ού δεῖ πονέειν.

Vbi fames, laborandum non est.

COMMENT.

Quotiescunqne causa vehementer exsiccans & spiritus resoluens, ægro corpori adhibetur, cauendum sedulò ne ipsum aliunde magis inarescat, eiúsque vires frangantur, *cùm præsertim sicca intemperies in habitu sit immedicabilis.*

Vbi fames vel inedia à medico imperatur, causa

vehementer exſiccans & ſpiritus reſoluens ægro corpori adhibetur. Ergo

Vbi fames vel inedia à medico imperatur, cauendum ſedulò ne corpus ægrum aliunde magis inareſcat, eiúſque vires frangantur.

Quare vitanda illi ſunt quæcũque alia multùm extenuant & exſiccant, vt importuna ſanguinis miſſio, purgatióve: ſimiliter multa frictio, vehemenſque omnis motio & labor. Cæterùm dogma iſtud de corporibus ægris prolatum non minùs ad ſana aptari certum eſt.

APHOR. XVII.

Ὅκου ἂν τροφὴ παρὰ φύσιν πλείων ἐσέλθῃ, τοῦτο τὴν νοῦσον ποιέει, δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ἴησις.

Vbi præter naturam copioſior cibus ingeſtus eſt, hic morbum facit: oſtendit autem & ſanatio.

COMMENT.

I.

Omnes res non naturales, in relatione ad hominem moderatæ, vitam eius conſeruant, vt ſanitatis cauſæ: modũ verò excedentes, cauſæ fiunt maioris minoríſve morbi, prout magis minúſve modum exceſſerint.

Cibi & potus ſunt res non naturales. Ergo

Cibi & potus in relatione ad hominem moderati, vitam eius conſeruant vt ſanitatis cauſæ: modum verò excedentes, cauſæ fiunt maioris minoríſve morbi prout magis minúſve mo-

dum

dum excesserint.

II.

Omnis morbus, qui sanatur inanitione, consistit in repletione.

Morbus, quem faciunt cibi & potus præter naturam copiosiores, sanatur inanitione, *purà vomitu, inedia, mißione sanguinis, & id genus alijs.* Ergo

Morbus, quem faciunt cibi & potus præter naturam copiosiores, in repletione consistit.

APHOR. XVIII.

Τῶν ξεφόντων ἀθρόως καὶ ταχέως, ταχεῖαι καὶ αἱ διαχωρήσιες γίνονται.

Eorum quæ confertim & celeriter nutriunt, celeres etiam excretiones esse solent.

COMMMENT.

Si quod maius est, citò fit: quod minus est, citiùs fiet, aut saltem æquè citò.

Maius est, alimenta citò concoqui & distribui, confertímque ac celeriter nutrire, *multa enim hic fiunt mutationes secundùm locum, qualitatem, & substantiam*: minus verò eorundem alimentorum portionem excrementitiam citò excerni. Ergo

Si multæ illæ mutationes citò fiunt, vt certum est in multis alimentorum speciebus: sequitur necessariò inutilium ab eis alimentis prouenientium excretionem citiùs fieri, aut saltem æquè citò: *subaudi si reliqua sint paria,*

& nihil impediat, vt morbus in via, vel quid aliud.

Hinc docemur ægros per inediam aut victum tenuem extenuatos, cibariis promptè nutrientibus esse refocillandos.

APHOR. XIX.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου, οὔτε τῆς ὑγιείης.

In morbis acutis non omnino certæ sunt mortis aut salutis prædictiones.

COMMENT.

Omnium morborum motum habentium velocem, vehementem, & cum periculo coniunctum, incertæ sunt ferè mortis aut salutis prædictiones.

Omnes morbi acuti motum habent velocem, vehementem, & cum periculo coniunctum.

Ergo

Omnium morborum acutorum incertæ sunt ferè mortis aut salutis prædictiones.

Maioris probatio desumitur ab incerta materiæ mobilitate, & ignoratione definitæ proportionis inter morbi vehementiam ac virium robur, cùm presertim lucta hęc breuis exactiorem coniectandi rationem præripiat.

Minor probatur: omnes enim acuti morbi, siue sint principaliter cōmunes, id est totius, vt febres ardentes: siue sint particulares, & in toto vel febrim faciētes, vt pleuritis, angina: vel symptoma, vt epilepsia, apoplexia, tetanus: quicunque tan-

que tandem fuerint, omnes motu præcipiti ac periculi pleno mouentur, siue hic motus in materiam morbificam, præsertim verò turgentem, siue in morbum, aut symptomata referatur.

APHOR. XX.

Ὁκόσοισι νέοισιν ἐοῦσι αἱ κοιλίαι ὑγραί εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσιν ξηραίνονται· ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τουτέοισι πρεσβυτέροισι γινομένοισι ὑγραίνονται.

Quibus in iuuentute aluus est humecta, iis in senectute siccatur: quibus verò sicca iuuenibus fuit, iis senescentibus humectatur.

COMMENT.

I.

Vbicunque mutatione temperamenti, mutatio fit aliquarum causarum in oppositas: ibi fit mutatio effectus pendentis ab illis causis in oppositum effectum.

In iuuenibus laxam aluũ habentibus propter modicam oris ventriculi frigiditatem, vi cuius plus cibi appetitur atque ingeritur quàm opus sit, vel ob validam ventriculi intestinorúmque expultricem, vel ob multam bilem intestina proritantem: mutatione iuuenilis ætatis in senilem, fit mutatio temperamenti, & dictarum causarum in oppositas: *nam &*

Ventriculi os multò frigidius redditum, cibi appetentiam & copiam minuit, eiusdémque Ventriculi & intestinorum expultrix debilior euadit, & pauca bilis intestina proritat. Ergo

In iuuenibus laxam aluum habentibus ob dictas causas, mutatione iuuenilis ætatis in senilem, mutatio fit dicti effectus in oppositũ, ideóque laxitati alui succedit adstrictio.

II.

Rursus:

Vbicunque mutatione temperamenti, mutatio fit &c.

In iuuenibus aluum habentibus adstrictam propter oris ventriculi caliditatem, vaporésve biliosos cibi appetentiam minuentes, vel propter hepatis feruorem intestina siccantem, vel ob cutis raritatem & sudoris copiam: mutatione iuuenilis ætatis in senilem, fit mutatio temperamenti & illarum causarum in oppositas, *nam & supernum os Ventriculi frigidius fit, nec vt antè à biliosis vaporibus inficitur, ac hepatis feruor remittitur, & cutis densatur, sudorísque copia minuitur.*

Ergo

In iuuenibus aluum habentibus adstrictam ob dictas causas, mutatione iuuenilis ætatis in senilem, mutatio fit dicti effectus in oppositum, ideóque adstrictioni alui succedit laxitas.

Hîc habenda est ratio mutationis ætatis, ac eorum quæ talem mutationem consequuntur: cætera debent esse paria, vt Gal. admonet.

APHOR.

APHOR. XXI.

Κιμὸν θώρηξις λύει.

Famem meri potio soluit.

COMMENT.

Quicquid ventriculi os frigidius calefacit, aut ab acido & corrugante succo liberat, aut vtrunque præstat, illud famem caninam curat.

Vinum meracum & generosum, ventriculi os frigidius calefacit, aut ab acido & corrugante succo liberat, aut *vi sua calefaciente, attenuante ac discutiente*, vtrumque præstat. Ergo

Vinum meracum & generosum, famem caninam curat.

Merum citiùs multò famem soluit, si pinguium eduliorum oris ventriculi sensum hebetantium & corrugationem ferè delentium vsus præcesserit, vt Gal. notat.

APHOR. XXII.

Ἀπὸ πλησμονῆς ὁκόσα ἂν νοσήματα γίνηται, κένωσις ἰῆται· καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος πλησμονή. καὶ τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

Qui à repletione morbi fiunt, vacuatione curantur: & qui ab inanitione, sanantur repletione: cæterorúmque contraria sunt remedia.

COMMENT.

Omnis recessus à naturali statu, ac transitus in

eum qui est præter naturam; tollendus est per reditum, qui per contraria fit, ad statum naturalem

Omnis morbus est recessus à naturali statu, ac transitus in eum qui est præter naturã. Ergo

Omnis morbus tollendus est per reditum, qui per contraria fit, ad statum naturalem.

Proinde morbi a repletione curantur euacuatione, & contrà. Hinc apparet quàm verè alibi dictum fuerit ab Hippocr. medicinam esse adiectionem & ablationem.

APHOR. XXIII.

Τὰ ὀξέα τῶν νουσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι.

Acuti morbi intra quatuordecim dies iudicantur.

COMMENT.

Morbi acuti motum habentes velocem cum grauibus symptomatis ac perniciem minitantibus, diuiduntur in spurios, quorum postremus terminus est dies quadragesimus: & in legitimos, qui præsenti aph. iudicari dicuntur intra dies quatuordecim, vt longa obseruatione compertũ est. Nec obstat quod quidam eorum ad decimum septimum, alij ad vigesimum deueniunt: huiusmodi enim morbi ab initio non fuerunt acuti, sed in fine primi vel secundi etiã quaternarij, acutorum naturam demum sunt adepti, vt Gal. docet: quamobrem si à die qua cœperunt esse acuti ad exitum vsque numerare libeat, totus eorum decursus quatuordecim dierum inuenietur.

APHOR.

APHOR. XXIV.

Τῶν ἑπτὰ ἡ τετάρτη ἐπίδηλος· ἑτέρης ἑβδομάδος ἡ ὀγδόη ἀρχή. θεωρητὴ δὲ ἡ ἑνδεκάτη. αὕτη γὰρ ἐστὶ τετάρτη τῆς ἑτέρης ἑβδομάδος. θεωρητὴ δὲ πάλιν ἡ ἑπτακαιδεκάτη. αὕτη γὰρ ἐστι τετάρτη μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἑβδόμη δὲ, ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης.

Index ſeptimi quartus: ſequentis ſeptimanæ octauus initium: ſpectandus quoque eſt vndecimus, ſiquidem is ſecundæ ſeptimanæ quartus eſt. Rurſúmque decimus ſeptimus ſpectandus, is enim à quartodecimo quartus eſt, & ab vndecimo ſeptimus.

COMMENT.

Dies decretorij dicuntur in quos frequentes incidunt criſes: ſeptimus dies ab initio morbi, & poſt eum decimus quartus decernendi poteſtate aliis omnibus præſtant: quartus verò & vndecimus præcipui ſunt ſpeculatorij vel indices, futuram nempe criſim in ſeptimo vel decimoquarto monſtrantes, quamuis & ipſi ſecundariò ſint decretorij, quòd non paucas videant criſes: porò decimus ſeptimus eandem habet rationem ad vigeſimum, quam habét quartus ad ſeptimum, & vndecimus ad decimumquartum. Dignum verò inquiſitione vnde, nã ſit pe-

tenda criticorum dierum ratio: Galenus eam referendam censet in varios lunæ aspectus ad solem & signa zodiaci, dum per cœli quartas cursum suum peragit: verùm quoniam quaterni septeníque morborum dies cum lunæ diebus quaternis septenísque rarissimè coincidũt, videtur ea opinio, vel hanc ob causam (dicto sit venia) principiis niti parùm firmis. Commodiùs, ni fallor, Fracastorius, vir in indagandis rerum causis solertissimus, dierum criticorum causam ad naturam humorum peccantium refert: si namque peccat humor simplex, aut multiplex ad vnam formam redactus, quod rarum est, tunc nulla criticorum dierum habita ratione, soli paroxysmorum dies considerandi, in quibus post concoctam materiam contingunt crises, in pituitosis morbis quotidie, in biliosis imparibus diebus: ideò Hippocr. ad biliosos respiciens 4. de rat. victus in acutis, tex. 56. monet spectandos esse maximè dies impares, & 34 aph. sect. 4. sudores laudat diebus potissimùm imparibus prodeuntes. Si verò plures humores peccantes sint inuicem confusi tantùm, vt euenit sæpissimè ob humorẽ in primis melancholicum, qui siccus ac terrestris, haud facilè in vnam cum aliis formam conspirat, tunc quilibet humor proprium motum retinet, ac principaliter quidem peccãs manifestum, subpeccans verò latentem edit paroxysmũ. In morbis igitur biliosis acutis, crises circa subpeccantis melancholiæ motus, concoctiones, & præparationes sunt potissimùm attendendæ: non enim fiunt crises nisi crassiore etiam humore

probè

probè cum reliquis præparato. Vt verò melancholicus humor paucus est vel multus, crassior vel tenuior, tenacior vel solutus magis: & eodem modo, pro discrimine vario biliosi humoris, fit vt putrescente bile aliquando simul putrescat melācholia, quū scilicet pauca est ac tenuis, túncque dies erūt molestissimæ prima, septima, decimatertia, in quibus mouetur vterq; humor, & eo casu crisis incipiet decimatertiâ, complebitur decimaquartâ: minùs molestæ, tertia, quinta, nona, vndecima, in quibus sola mouetur bilis principaliter peccans: aliæ dies intermediæ placidæ erunt, exceptis quartâ & decimâ, ob aliquem subpeccantis melancholiæ motum. Sin melancholia sit copiosior & crassior, incipiet putrescere ac moueri secunda morbi die, vel tertiâ, vel etiam quartâ: si secundâ, tunc completa eius præparatio ac motus criticus incident in decimamquartam, in quam diem licèt non incidat per se motus bilis primariò peccantis, ob adiunctam tamen melancholiam critico motu agitatam, particeps fit quoque tunc bilis multò tenuior, & in prægressis paroxysmis non exiguâ parte resoluta, eiusdem digestionis & motus: quocirca natura irritata, & humoris vtriusque peccantis dominium adepta, validiórque reddita, ad motum criticum subpeccantis humoris maximo conatu insurgit, & principaliter quoque peccantem bilem commouet atque expellit, vnde fit vt decimaquarta dies multas crises videat.

APHOR. XXV.

Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι, τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες· οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ, μακροὶ, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάπτοντες.

Aestiuæ quartanæ plerumque breues, autumnales longæ, & maximè quæ hyemem attingunt.

COMMENT.

Omnes morbi qui fiunt à materia tenuiore, in corpore multùm difflabili, sunt plerumque breues: qui verò à materia fiunt crassa, in corpore densiore, sunt longi.

Aestiuæ quartanæ, morbi sunt qui fiunt à materia tenuiore, in corpore multùm difflabili: autumnales verò, maximè quæ hyemem attingunt, à materia fiunt crassa, in corpore densiore. Ergo

Aestiuæ quartanæ sunt plerumque breues: autumnales verò, maximè quæ hyemem attingunt, longæ.

APHOR. XXVI.

Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλτιον γενέσθαι, ἢ σπασμὸν ἐπὶ πυρετῷ.

Conuulsioni febrem superuenire satius est, quàm febri conuulsionem.

COMMENT.

Quotiescunque morbus aliquis formidabili symptomati superueniens, eius causam tollit, con-

lit, contrà vero idem symptoma eidem morbo accedens, cum reddit insanabilem: tunc multò satiùs est morbum superuenire symptomati quam symptoma morbo.

Vbi febris conuulsioni ex repletione accedit, morbus formidabili symptomati superueniens, eius causam tollit: contrà vbi febrem sequitur conuulsio ex inanitione, idem symptoma eidem morbo accedens, cum reddit insanabilem. Ergo

Vbi febris conuulsioni ex repletione accedit, multò satiùs est quàm vbi febrē sequitur conuulsio ex inanitione.

Minoris probatio ex Gal. in com. petenda: humores enim frigidi & glutinosi conuulsionem ex repletione facientes, à febre superueniente calefiunt, attenuantur, ac dissoluuntur: contrà febricitanti iam corpori accedens conuulsio, quia fit ex siccitate, lethalis est, malo ingeminato.

APHOR. XXVII.

Τοῖσι μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν, οὐ δεῖ πιστεύειν, οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιουτέων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τοι διαμένειν, οὐδὲ χρονίζειν εἴωθεν.

His quæ non ex ratione leuant, non oportet fidere, neque multùm formidare mala quæ præter rationem eueniunt:

Iſtiuſmodi enim multa ſunt incerta, nec durare diu aut perſiſtere ſolent.

COMMENT.

Quibuſcunque in morbis ob inconſtantes præcipitéſque eorum motus, quædam præter morbi morem & medici expectationem contingunt: non oportet ob huiuſmodi ſigna temerè contingentia parúmque duratura, ſi bona fuerint, lætari ac fidere, ſi mala, turbari.

In morbis acutis ob inconſtantes præcipitéſque eorum motus, quædam præter morbi morem, & medici expectationem ſæpe contingunt. Ergo

In morbis acutis non oportet ob huiuſmodi ſigna temerè contingentia, parúmque duratura, ſi bona fuerint, lætari ac fidere, ſi mala, turbari.

APHOR. XXVIII.

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα, ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν· τὸ μὲν γὰρ, μῆκος νούσου σημαίνει· τὸ δὲ ἀσθένειαν.

Febricitantium non omnino leuiter, corpus ſibi conſtare, nec minui, aut etiam plus æquo colliqueſieri, malum: hoc ſiquidem virium imbecillitatem, illud morbi diuturnitatem ſignificat.

COM-

COMMENT.

I.

Quotiescunque symptomata carent certa solitáque proportione ad suos morbos, tunc medicus debet scrutari eius dissonantiæ causas, & ab eis prognosticandi curandíque rationem desumere.

Quum in febribus magnis vel mediocribus, corpus minùs emaciatur ac minuitur, aut plus colliquatur quàm pro ratione febris vel causæ cuiuspiam manifestæ conueniat: symptomata carent certa solitáque proportione ad suos morbos. Ergo

Quum in febribus magnis vel mediocribus corpus minùs emaciatur ac minuitur, aut plus colliquatur quàm pro ratione febris vel causę cuiuspiã manifestę conueniat, medicus debet scrutari eius dissonantiæ causas, & ab eis prognosticandi curandíque rationem desumere.

I I.

Quicquid febrem longam fore significat, malum est signum.

Corporis habitus in febribus non exiguis, idem ferè manens, nec pro ratione febris emaciatus, longam fore febrem significat. Ergo

Corporis habitus in febribus non exiguis, idem ferè manens, nec pro ratione febris emaciatus, malum est signum.

Minor probatur, habitus namque idem ferè permanens, præter difflationem prohibitam ob cutis densitatem, multos etiam arguit crudos.

craſſóſque humores in febriente corpore collectos.

III.

Quicquid virium imbecillitatem ſignificat, eſt malum ſignum.

Corporis extenuatio in febribus, maior quàm pro ratione febris vel cauſæ cuiuſpiam manifeſtæ conueniat, virium imbecillitatem ſignificat. Ergo

Corporis extenuatio in febribus, maior quàm pro ratione febris vel cauſæ cuiuſpiam manifeſtæ conueniat, malum eſt ſignum.

Probatur minor: nam quæ præter rationem emaciantur corpora, id neceſſariò patiuntur ob imbecillitatem facultatum, retentricis videlicet permittentis humidum alimentale copioſiùs diffluere magíſque conſumi quàm poſſit refici, & concoctricis ad alimenta conficienda, noxióſque humores edomandos minùs idoneæ.

Aphor. XXIX.

Ἀρχομένων τῶν νούσων, ἤν τι δοκέῃ κινέειν, κίνει, ἀκμαζουσῶν δὲ, ἡσυχίην ἔχειν βέλτιόν ἐστιν.

Incipientibus morbis, ſi quid mouédum videtur, moue: vigentibus autem quieſcere præſtat.

COMMENT.

Quotieſcunque res præter naturam tutò poſſunt remoueri, quam citiſſimè ſunt emouendæ:

uendæ: quum verò periculosa est earum remotio, quiescendum.

In principio & priore augmenti parte morborum materialium, nonnullæ materię sunt res præter naturam quę tutò possunt remoueri: in statu verò periculosa est earum remotio.

Ergo

In principio & priore augmenti parte morborum materialium, nonnullæ materiæ quàm citissimè sunt remouendæ: in statu verò quiescendum.

Probatur minor ab Hippocr. sequenti aphor. nam circa morborum principia, & in priore augmenti parte, quæ principij naturam sapit, cùm leuia sint omnia symptomata, & virtus valida: ideò & sanguinis missio, & per vomitum euacuatio, vel per aluum glande, clystere, medicamento leniente, & si materia turgeat, etiam purgante, tutò possunt ac debent præscribi: contrà in morbi vigore, ob maximam symptomatum vehementiam, & quia tunc natura edomandæ morbi materiæ seriò incumbit, nil à medico mouendum.

APHOR. XXX.

Περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀσθενέστερα· περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς, ἰσχυρότερα.

Circa initia & fines remissiora sunt omnia, in vigore vehementiora.

COMMENT.

Quæcunque materiæ morbificæ tutò nō potuerunt euacuari circa morbi initium, vel in

priore augmenti parte, illæ in declinatione debent expelli.

APHOR. XXXI.

Τῷ δὲ ἐξ ἀῤῥωστίης εὐσιτεῦντι μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, μοχθηρόν.

Si à morbo probè comedenti corpus non proficiat, malum

COMMENT.

Quicquid aut coctricis facultatis imbecillitatem, aut prauorum humorū copiam arguit, malum est signum.

Conualescentium corpora probè appetere, & conuenienter cibum sumere, nec tamen refici: arguit coctricis facultatis imbecillitatem, aut prauorum humorum copiam. Ergo

Conualescentium corpora probè appetere, & conuenienter cibum sumere, nec tamen refici: malum est signum.

Probatur minor: illa enim laudabilis appetentia nascitur sæpe ab acido succo, ventriculi os corrugante, quo casu cibus conuenienter sumptus si non prosit, hoc fit ob dictas causas.

APHOR. XXXII.

Ὡς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φαύλως ἔχοντες, κατ' ἀρχὰς μὲν εὐσιτεῦντες, καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες, πρὸς τῷ τέλει πάλιν ἀσιτεύουσιν· οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀσιτεῦντες ἰσχυρῶς, ὕστερον δὲ εὐσιτεῦντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσιν.

Qui

Qui aduersa valetudine abundè initio comedunt, nec proficiunt, ij ferè tandem omnes in cibi fastidium incidunt, contrà, qui initio forti inedia vsi, cibum posteà appetere incipiunt, inualetudine faciliùs liberantur.

COMMENT.

Quæcunque corpora cruditatibus prauísque humoribus repleri pergunt, incidunt in cibi fastidium, ac tardiùs vires recipiunt: quæ verò à prauis humoribus nondum planè libera, depurantur in dies magis, faciliùs inualetudine liberantur.

Conualescentium corpora initio multùm appetentia nec proficientia, cruditatibus prauísque humoribus repleri pergunt: cibum verò fastidientia, dein appetere incipientia, cùm à prauis humoribus nondum sint planè libera, depurantur in dies magis. Ergo

Conualescentium corpora initio multùm appetentia, incidunt in cibi fastidium, ac tardiùs vires recipiunt: cibum verò fastidientia, dein appetere incipientia, faciliùs inualetudine liberantur.

APHOR. XXXIII.

Ἐν πάσῃ νόσῳ τὸ ἐῤῥῶσθαι τὴν διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀγαθὸν· τὸ δ' ἐναντίον, κακόν.

In quouis morbo mente constare, & bene se habere ad illa quæ offeruntur,

bonum: contrà verò habere se, malum.

COMMENT.

Quæcunque non solùm præcipuorum viscerum primariò, sed aliarum quoque partium illis affinium secundariò, vires non inualidas denotant: illa in omni morbo bona sunt signa: quæ verò dictarum pertium imbecillitatem significant, mala.

Mente constare & bene se habere ad ea quæ offeruntur, non solùm cerebri & venticuli primariò, sed secundariò aliarum quoque partium illis affinium, vires non inualidas denotant: quæ verò secus se habent, dictarum partium imbecillitatem significant.

Ergo

Mente constare & bene se habere ad ea quæ offeruntur, in omni morbo bona sunt signa; quæ verò secus se habent, mala.

Aphor. XXXIV.

Ἐν τῇσι νούσοισιν ἧσσον κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος, καὶ τῆς ἡλικίης, καὶ τῆς ἕξιος, καὶ τῆς ὥρης ἡ νοῦσος ᾖ μᾶλλον, ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατά τι τουτέων.

Minùs periculosè ægrotant, quorum vel naturæ, vel ætati, vel consuetudini, vel tempori familiaris morbus est, quàm quibus horum nulli affinis existit.

COM-

COMMENT.

Omnes res præternaturales quæ in humano corpore fiunt à leuioribus causis, & minore cum recessu à naturali statu, sunt minùs periculosæ: quæ verò à causis validioribus & maiore cum recessu à naturali statu, periculosiores.

Morbi qualitate similes naturæ ægrotantis, ætati, consuetudini, vel ambienti, fiunt à leuioribus causis, & minore cum recessu à naturali statu: qualitate verò dissimiles à causis validioribus & maiore cum recessu à naturali statu. Ergo

Morbi qualitate similes naturæ ægrotantis, ætati, consuetudini, vel ambienti, minùs sunt periculosi: qualitate verò dissimiles periculosiores.

Minor à Gal. in com. probatur, vbi exemplum affert febris ardentis, quæ multò vehementior censetur hyeme quàm æstate, ob frigus scilicet ambientis. quod cùm febrilis illius causæ magnitudinem, sano adhuc existente corpore cohibere non potuerit, multò minùs eandem morbo iam facto superabit. Idem de ætate & consuetudine, morbo cuipiam contrariis, esto iudicium.

APHOR. XXXV.

Ἐν πάσῃσι τῇσι νούσοισι τὸ περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦτρον πάχος ἔχειν βέλτιόν ἐστι. τὸ δὲ σφόδρα λεπτὸν καὶ ἐκτετη-

κὸς, μοχθηρόν. Ἐπισφαλὲς δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὰς κάτω καθάρσιας.

In quouis morbo partes ad vmbilicũ & imum ventrem attinentes crassiores esse præstat, harum siquidem extenuatio & tabes, mala : & ad inferiores quoque purgationes parùm tuta.

COMMENT.

Quicquid naturalium viscerum præcipuorum imbecillitatem arguens, eorum etiam concoctionem lædit, ac supernas infernásque purgationes parùm tutas reddit: illud in quouis morbo malum est signum & mala caùsa: quicquid verò contrario modo se habet, bonum est vt signum & vt causa.

Tabes seu extenuatio abdominis, naturalium viscerum præcipuorum imbecillitatem arguens, eorum etiam concoctionem lædit, ac supernas infernásque purgationes parùm tutas reddit : crassitudo verò earundem partium naturalium viscerum robur significans, ventriculi & hepatis concoctionem iuuat, purgationésque per vomitum & per aluum tutas reddit. Ergo

Tabes seu extenuatio abdominis in quouis morbo, malum est signum & mala causa, eiusdem verò abdominis crassitudo bona est vt signum & vt causa.

Probatur minor : primò enim continentium abdominis partium extenuatio prægressum arguit hepatis incendium præsentémque vicina-

rum

rum partium intemperiem frigidam potissimùm & siccam: secundò calorem naturalium viscerum non fouet, vnde vtraque prior concoctio labefactatur, tertiò tabidi abdominis musculi in materiis noxiis per vomitum vel secessum expellendis officio malè funguntur, vnde multa contingunt symptomata. Contrà verò abdominis crassitudo bonam naturalium viscerum temperiem arguit, eorundem natiuum calorem fouet, & musculi abdominis bene cõstituti in pellendis noxiis sunt validi.

APHOR. XXXVI.

Οἱ ὑγιεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα ἐν τῇσι φαρμακείῃσι καθαιρόμενοι, ἐκλύονται ταχέως, καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεόμενοι.

Qui corpore sunt salubri, purgante hausto medicamento statim deficiunt, vt & qui prauo alimento vtuntur.

COMMENT.

Quæcunque corpora habent in se causas ventriculi os atque intestina acriter vellicantes, maximámque humorum siue alimentalium, siue vitiosorum agitationem efficientes, ac densissimis vaporibus cerebrum & cor replẽtes: illa patiuntur inquietationes, cardialgias, vertigines, ventris tormina, leipothymias aut syncopes.

Corpora integrâ sanitate prædita, vel quæ dudum vitiosis alimentis vsa sunt, post medicamen haustum strenuè purgans, causas in se habent os ventriculi & intestina acriter vel-

licantes maximámque humorum siue alimentalium siue vitiosorum agitationem facientes, ac densissimis vaporibus cerebrum & cor replentes: Ergo

Corpora integrâ sanitate prædita, vel quæ dudum vitiosis alimentis vsa sunt, post medicamen haustum strenuè purgans patiuntur inquietationes, cardialgias, vertigines, ventris tormina, leipothymias aut syncopes.

APHOR. XXXVII.

Οἱ δὲ τὰ σώματα ἔχοντες, φαρμακεύεσθαι ἐργώδεες.

Qui integra sunt corporis valetudine, medicationes molestè ferunt.

COMMENT.

Ratio huius aphorismi ex præcedenti syllogismo, & ex Gal. com. est petenda; vt enim corpora valdè cacochyma purgationes validas non ferunt, sed præ humorum prauorum copia cõfertim subitóque ad ventriculum & intestina vi pharmaci attractorum ac propter virium imbecillitatem exoluuntur: quocirca non nisi per ἐπίκρασιν purgari debent. Ita sana omnino corpora æquè difficulter valida purgantia ferunt: cùm enim vitiosis humoribus à pharmaco attrahendis careant, necessariò euenit vt præter insignem facultatum perturbationem, humores etiam vniuersi alimentales in venis ac solidorum spatiolis contenti, miris modis agitentur absumantúrque, & carnes etiam colliquen-

tur : quam ob causam integrè sana corpora non sunt purganda.

APHOR. XXXVIII.

Τὸ σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα καὶ σιτίον, ἥδιον δὲ, τῶν βελτιόνων μὲν, ἀηδεστέρων δὲ, μᾶλλον αἱρετέον.

Paulò deterior, sed suauior cibus ac potus, meliori quidem, at ingrato præferendus.

COMMENT.

Omnis cibus & potus qui in victu ægris præscribendo, magis facit ad tutò, citò, & iucundè restituendam sanitatem, ei qui minùs hoc præstat est præferendus.

Paulò deterior cibus ac potus, sed suauis, in victu ægris prescribendo magis facit ad tutò, citò, & iucundè restituendam sanitatem: qui verò melior quidem est sed ingratus, minùs hoc præstat. Ergo

Paulò deterior cibus ac potus, sed suauis, meliori quidem, sed ingrato, est preferendus.

Probatur minor: primùm, quia ægri magis confidunt ac propensiùs parent medico gratum facienti, vnde remedia euadunt efficaciora: tum etiam quia ventriculus alimétum paulò deterius, cùm suauius fuerit, arctiùs amplexatur, ac meliùs concoquit: præterea cibi & potus quos plus appetimus, vt nobis magis fami-

liares vel consueti, & à nostra substantia minùs dissidentes, faciliùs in eam transeunt: contrario modo se habent cibi & potus iniucundi.

APHOR. XXXIX.

Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον· ὅσα δ' ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γίνηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Senes iuuenibus magna ex parte minùs ægrotant: semel autem diuturnis morbis correpti, ferè vnà moriuntur.

COMMENT.

I.

Quicunque moderato vtuntur victu, magna ex parte minùs ægrotant: qui verò intemperanter viuunt, morbis sunt magis obnoxij.
Senes moderato victu vtuntur: contrà iuuenes intemperanter viuunt. Ergo
Senes, magna ex parte minùs ægrotant: contrà iuuenes morbis sunt magis obnoxij.

II.

Quæcunque corpora naturales facultates debiles, calorémque imbecillum habent, illa chronicis morbis semel correpta, eisdem magna ex parte commoriuntur.
Senum corpora, naturales facultates debiles, calorémque imbecillum habent. Ergo
Senum corpora, chronicis morbis semel correpta, eis-

pta, eiſdem magna ex parte commoriuntur.

Probatur maior, quia diuturni morbi, vt plurimùm, à craſſis, frigidis, copiosíſque fiunt humoribus, quos languentes facultates calórque in ſenibus valdè imminutus nequeunt ſuperare.

APHOR. XL.

Βράγχοι καὶ κόρυζαι τοῖσι σφόδρα πρεσβύτῃσιν οὐ πεπαίνονται.

Raucitates & grauedines coctionem in valde ſenibus non admittunt.

COMMENT.

In nullis corporibus languidis calorémque naturalem magnoperè imminutum habentibus, raucitates & grauedines coctionem admittunt, ſed ad mortem vſque comitantur.

Corpora valdè ſenilia, languida ſunt, calorémque naturalem magnoperè imminutum habent. Ergo

In corporibus valdè ſenilibus, raucitates & grauedines coctionem non admittunt, ſed ad mortem vſque comitantur.

APHOR. XLI.

Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ φανερῆς προφάσιος, ἐξαπίνης τελευτῶσι.

Qui ſæpe & vehementer ſine cauſa manifeſta exoluuntur, ij derepentè moriuntur.

COMMENT.

Quicquid facultates vitalem animalémque valde imbecillas significat, ob malignum aliquem, latentem, & contumacem affectum: illud mortem repentinam denunciat.

Frequens ac vehemens animi deliquium citra causam manifestam, facultates vitalem animalémque valdè imbecillas significat; ob malignum, latentem, & contumacem affectum. Ergo

Frequens ac vehemens animi deliquium citra causam manifestam, mortem repentinam denunciat.

APHOR. XLII.

Λύειν ἀποπληξίην, ἰσχυρὴν μὲν, ἀδύνατον· ἀσθενέα δὲ, οὐ ῥηΐδιον.

Apoplexia fortis nullo modo, debilis ægrè curatur.

COMMENT.

Quæcunque in morbo cerebrum ita oppletur, vt animales omnes facultates & principes & ministræ propria functione spolientur, mors imminet: vbi vero motrix facultas, reliquis otiantibus, in thoracis musculos quadantenus influere perseuerat, curatio est difficilis.

In apoplexia vehementi cerebrum ita oppletur, vt animales omnes facultates & principes & ministræ propria functione spolientur: in leui autem, motrix facultas, reliquis

trix

otiantibus in thoracis musculos quadantenus influere perseuerat. Ergo

In apoplexia vehementi mors imminet:in leui autem curatio est difficilis.

Probatur maior: dum enim cerebrum humore oppletur copioso, facultas animalis omnino suffocatur, ad eiúsque interitum vitalis etiam & alia quæuis extinguitur:at quoties humor in cerebro minùs abundat, minus etiam suffocationis periculum impendet: præ morbi tamen vehementia, curatio semper est difficilis.

APHOR. XLIII.

Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν, οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

Strangulati aut suffocati, nondum tamen mortui, ad se non redeunt, quorum circa os spuma apparuerit.

COMMENT.

Quicquid arguit natiuam pulmonum humiditatem ob insignem agitationem & calorem violenter exprimi: illud maxima parte signum est lethale.

Spuma circa os apparens eorum qui laqueo, vel interno colli tumore strangulantur, arguit natiuam pulmonum humiditatem ob insignem agitationem calorémque violenter exprimi. Ergo

Spuma circa os apparens eorum qui laqueo, vel

interno colli tumore ſtrangulantur, maxima parte ſignum eſt lethale.

Maior probatur: ab ea namque violenta adeò cordis pulmonum & agitatione, & ab inſigni vtriuſque viſceris incendio propter cohibitam reſpirationem, vix fieri poteſt quin tota vitalium partium oeconomia euertatur, ipſíque in corde ſpiritus ſuffocentur.

Aphor. XLIV.

Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν, ταχυθάνατοι γίγνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

Qui naturâ ſunt valdè craſſi, citiùs intereunt quàm qui graciles.

COMMENT.

Habitus à prima origine quadratus, inter craſſitudinem ſcilicet & gracilitatem medius, optimus cenſetur, vt qui ad extremum vſque ſenium perdurare valeat: naturâ tamen graciles longiore vita fruuntur valdè obeſis.

Quæcunque corpora venas & arterias habent anguſtas, parúmque ſanguinis & ſpiritus, ea minùs viuunt: quæ verò ſecus ſe habent, longioris ſunt vitæ.

Plurima corpora naturâ obeſa, venas & arterias habent anguſtas, parúmque ſanguinis & ſpiritus: gracilia verò ſecus ſe habent, Ergo

Plurima corpora natura obeſa minùs viuunt, gracilia verò longioris ſunt vitæ.

Aphor.

APHOR XLV.

Τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλαγὴν αἱ μεταβολαὶ, μάλιστα τῆς ἡλικίης, καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν βίων ποιέουσι.

Epilepſiâ laborantes pueros, cùm loci victúſque tum maximè ætatis mutatio liberat.

COMMENT.

Quicunque morbo laborant ab humiditate, copioſíſque vaporibus oriundo, curationem admittente: illi non niſi exſiccantibus & roborantibus auxiliis liberantur.

Pueri plerique epileptici, morbo laborant ab humiditate copioſíſque vaporibus oriundo, curationem admittente. Ergo

Pueri plerique epileptici, non niſi exſiccantibus & roborantibus auxiliis liberantur.

Quia verò tenella puerorum corpora non ferunt multa remedia, ideò mutatione loci & victus ea ſicciora validioráque reddere enitendum, quod præſertim aſſequuntur ætatis progreſſu: hæc enim, vt res naturalis, maiorem vim molliora corpora ſiccandi ac roborandi habere videtur, quam res non naturales dictæ. Simile quid habetur aphor.7.ſect.5.

APHOR. XLVI.

Δύο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.

Duobus simul doloribus nō eundem locum occupantibus, vehementior alterum obscurat.

COMMENT.

Quotiescūque plura obiecta sic facultati sētiēti occurrunt vt eorum alterum, vehementius nempe receptricem facultatis illius potentiā magna, vi expleat, eiusdémque facultatis & superiorū animaduersionē & iudicium in se conuertat ac detineat: tūc obiecta illa ita se habēt ad sētiētē facultatē, vt à validiore debiliora obscurētur adeò vt sentiri nequeant.

Quotiescunque duo dolores fiunt magnitudine impares, nec partē eandem occupantes, tunc plura obiecta sic facultati sentiēti, *nimirum tactrici*, occurrunt vt eorum alterum, vehementius nempe, receptricem facultatis illius potentiam magna vi expleat, eiusdémque & superiorum facultatum animaduersionem & iudicium in se conuertat ac detineat. Ergo

Quotiescunque duo dolores fiunt magnitudine impares, nec partem eandem occupantes, tunc illi ita se habent ad sentientem facultatem, vt à validiore debilior obscuretur adeò vt sentiri nequeat.

APHOR. XLVII.

Περὶ τὰς γενέσιας τοῦ πύου οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι μᾶλλον, ἢ γινομένου.

Dum

Dum pus conficitur, dolores ac febres accidunt magis quàm confecto.

COMMENT.

Quotiescunque inflammationis materia, vi duplicis caloris, *naturalis nempe & extranei*, maxime efferuescit, inflammatámque partem violenter distendit ac veluti dilacerat, dolores & febres accidunt: vbi verò desinit illa tum efferuescentia, tum distentio, dolores ac febres sedantur.

Dum pus conficitur, inflammationis materia duplicis caloris vi maximè efferuescit, inflammatámque partem violenter distendit ac veluti dilacerat: pure autem confecto, desinit illa tum efferuescentia tum distentio.

Ergo

Dum pus conficitur, dolores & febres accidũt: pure autem confecto, sedantur.

APHOR. XLVIII.

Ἐν πάσῃ κινήσει τοῦ σώματος, ὁκόταν ἄρχηται πονέειν, τὸ διαναπαύειν εὐθὺς, ἄκοπον.

In omni corporis motu, vbi laborare cœperit, quies statim lassitudinem leuat.

COMMENT.

Omnis effectus, nullam dum fieri incipit, ex se permansionem habens, ad cessationem suæ causæ effectricis statim euanescit.

Labor seu lassitudo corporũ quæ quoquo mo-

do exercentur, eſt effectus nullam dum fieri incipit, ex ſe permanſionem habens. Ergo

Labor ſeu laſſitudo corporũ quæ quoquo modo exercentur, ad ceſſationem exercitij, vt cauſæ effectricis, ſtatim euaneſcit.

APHOR. XLIX.

Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἢν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων ῥᾷον φέρουσι.

Conſueti ſolitos labores ferre, etſi fuerint imbecilles ac ſenes, non conſuetis fortibus & iuuenibus faciliùs ferunt.

COMMENT.

Quicunque præter adſcititium robur quarundam corporis partium, ſunt etiam inſtructi habitu ſeu promptitudine ad certos labores: illi, quamuis alioquin debiles aut ſenes, eos tamen labores facilè ferunt: contrà qui adſcititio illo robore, habitúque ſeu promptitudine carent ad eos labores: illi, quamuis alioquin robuſti & iuuenes, eoſdem tamen labores, difficiliùs ferunt.

Qui certis laboribus vel exercitiis ſunt aſſueti, præter adſcititiũ robur quarundam corporis partium exercitatarum, ſunt etiam inſtructi habitu ſeu promptitudine ad eos labores: contrà inaſſueti, adſcititio illo robore, habitúque ſeu promptitudine carent ad eos labores. Ergo

Qui

Qui certis laboribus vel exercitiis ſunt aſſueti, illi quamuis alioquin debiles aut ſenes, eos tamen labores facilè ferunt: contra inaſſueti, quamuis alioquin robuſti & iuuenes, eoſdem tamen labores difficiliùs ferunt.

APHOR. L.

Τὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου συνήθεα, κἂν ᾖ χείρω, τῶν ἀσυνήθων ἧσσον ἐνοχλεῖν εἴωθε· δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ ἀσυνήθεα μεταβάλλειν.

Conſueta longo tempore, etiamſi deteriora ſint, inſuetis minùs moleſta ſolent eſſe: quare ad inſolita quoque facienda mutatio.

COMMENT.

Quæcunque naturæ noſtræ maximè amica & iucunda ſunt: illa etiamſi per ſe deteriora, minùs tamen nocent: quæ verò aduerſa ſunt & iniucunda, quamuis ſimpliciter meliora, magis tamen lædunt.

Conſueta longo tempore, naturæ noſtræ maximè amica & iucunda ſunt: inſueta verò ſunt nobis aduerſa & iniucunda. Ergo

Conſueta longo tempore, etiamſi per ſe deteriora, minùs tamen nocent: inſueta verò quamuis ſimpliciter meliora, magis tamen lædunt.

Maior patet: vt enim ſimilia & iucunda nobis proſunt, ita diſſimilia & iniucunda officiũt.

Minor item eſt conſpicua: nam conſuetudo altera eſt natura, nempe adſcititia & quę conſueta ſunt, ad res naturales dictas proximè accedunt. Cùm igitur conſueta, etiam deteriora, minùs inſuetis melioribus noceant, ideò ne quid obſit, ad omnia quantum natura fert, paulatim aſſueſcere conuenit.

APHOR. LI.

Τὸ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνης κενοῦν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁκωσοῦν τὸ σῶμα κινεῖν, σφαλερόν. καὶ γὰρ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ' ὀλίγον, ἀσφαλὲς, καὶ ἄλλως ἢν καὶ τις ἐξ ἑτέρου ἐφ' ἕτερον μεταβαίνῃ.

Plurimùm & repentè vacuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare, aut alio quouis modo corpus mouere, periculoſum: omne ſiquidem nimium naturæ inimicum: quod verò paulatim fit, tutum eſt, cùm aliàs, tum quum ab vno ad aliud fit tranſitus.

COMMENT.

Omne nimium & violentum eſt humanæ naturæ inimicum.

Omnis magna mutatio ſubitò & vniuerſim facta, nimia eſt ac violenta. Ergo

Omnis magna mutatio ſubitò & vniuerſim facta, eſt humanæ naturæ inimica.

Maior

Maior est euidens, humana siquidem natura consistit in certa commoderatione, cui excessus omnis aduersarius.

APHOR. LII.

Πάντα κατὰ λόγον ποιέοντι, καὶ μὴ γινομένων τῶν κατὰ λόγον, μὴ μεταβαίνειν ἐφ᾽ ἕτερον, μένοντος τοῦ δόξαντος ἐξ ἀρχῆς.

Omnia secundum rationem facienti, si non succedat secundum rationem, nō est trāseundum ad aliud, stante eo quod ab initio visum est.

COMMENT.

Quotiescunque medico constat, progrediente morbo, scopos eosdem curatiuos in ægro corpore permanere, quos ab initio morbi perspectos habuit: ad noua remedia non est temere transeundum, quamuis priorum ritè administratorum successus expectationi respondere non videatur.

Sæpenumero in morbis chronicis aut curatu difficilibus, medico cōstat progediente morbo scopos eosdē curatiuos permanere, quos ab initio morbi perspectos habuit. Ergo

Sæpenumero in morbis chronicis, aut curatu difficilibus, ad noua remedia non est temerè transeundum, quamuis priorum ritè administratorum successus expectationi respondere non videatur.

Maior est nota: nam si præscripta semel remedia debellando morbo sunt idonea, quor-

ſum manentibus iiſdem indicantibus illa mutaremus? certum eſt enim non niſi ad indicantium mutationem, remedia mutari oportere.

APHOR. LIII.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι, νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων· ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι. ξηραίνονται γὰρ ὡς ἐπιτοπολὺ τοῖσιν ἀπογηράσκουσι.

Quicunque in iuuentute aluum habent humidam, meliùs degũt quàm qui ſiccam, in ſenectute verò peius habent: ipſis enim ſeneſcentibus plerumque reſiccatur.

COMMENT.

Quicquid reddit corpora puriora, ſalubritatem eis conciliat: quod verò impura, inſalubritatem.

Aluus humida, *quæ ſcilicet fæces excernit molles, quantitate debita, & opportuno tempore*, reddit corpora puriora: aluus verò ſicca *quæ duras paucáſque fæces, & per longa interualla emittit*, corpora facit impura. Ergo

Aluus humida ſalubritatem corporibus conciliat, ſicca verò inſalubritatem.

Hinc ſequitur iuuenes humidam aluum habentes, ſalubriùs degere quàm qui ſiccam habent: vtrique verò ſeneſcentes, contrarias plerunque

rumque subeunt vicissitudines, vt 20. huius sect. aphor. traditum.

Aphor. LIV.

Μεγέθει δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν, ἐλευθέριον, καὶ οὐκ ἀηδές. ἐγγηράσαι δὲ, δύσχρηστον, καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

Magnitudo corporis in iuuentute liberalis & speciosa, in senectute verò grauis, & paruitate deterior.

COMMENT.

Quicquid decus vtilitatémque iuuenibus affert, senibus detrimentum ac deformitatem: illud iuuenibus est gratum, senibus verò molestum.

Magnitudo corporis decus vtilitatémque iuuenibus affert, senibus detrimentum ac deformitatem. Ergo

Magnitudo corporis, iuuenibus grata, senibus verò molesta.

Minor probatur: in florente enim ætate, facultatum omnium robur, membrorum magnitudini maxima parte respondet, nec dissimilis actionum perfectio ex vtrisque resultat: in senectute verò contrarium euenit, vnde fit vt procera corpora senescentia, ob supernarum partium pondus sæpe incuruentur ac gibbosa fiant. Hac de causa iuuenibus qui procero sunt corpore vitandæ sunt gibbositatis causæ, putà

ponderum prægrauium gestatio, immodica venus, & quæcunque neruis, musculis, ac ligamentis imbecillitatem afferunt.

SECVNDÆ SECTIONIS

FINIS.

PAVLI

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN TERTIAM HIPpocratis Aphoriſmorum ſectionem,

Commentaria Aphoriſtica, ad methodum analyticam redacta.

Argumentum ſectionis.

PROGNOSTICA *ſigna exponit, quatenus medico ſuggeruntur à temporum mutationibus, ventorum flatibus, locorum differentiis, varia cœli conſtitutione, ac ætatum diſcrimine.*

APHOR-

APHOR. I.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος, ἢ θάλψιος, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

Mutationes temporum potiſſimùm pariunt morbos, & in ipſis temporibus magnæ mutationes frigoris aut caloris, & alia pro ratione ſimiliter.

COMMENT.

Quæcunque corpus noſtrum valdè immutant, in variáſque intemperãtias detrudunt, multas pariunt morborum ſpecies.

Omnes aëris mutationes, præſertim magnæ, *ſiue in quatuor anni temporum viciſſitudinibus tum ſolitis ac legitimis, tum inſolitis ac degeneribus, ſiue in ipſo cuiuſque temporis decurſu contingant*, aliæque vehementes mutationes in cæteris rebus non naturalibus, corpus noſtrum valdè immutant, ac *pro varia eius diſpoſitione* in varias intemperantias detrudunt.

Ergo

Omnes aëris mutationes, præſertim magnæ, aliæque vehementes mutationes in cæteris rebus non naturalibus, multas pariunt morborum ſpecies: *in ſequentibus videlicet aphoriſmis recenſendas.*

APHOR. II.

Τῶν φυσίων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς

πρὸς χειμῶνα, εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι.

Naturarum quædam ad æſtatem, aliæ ad hyemem bene aut malè ſe habent.

COMMENT.

Omne intemperatum, à qualitatibus contrariis adiuuatur, & ad moderationem reducitur, à ſimilibus verò læditur, fitque intemperatius.

Corpus valdè calidum vel etiam ſiccum, item valdè frigidum vel humidum ſimul, eſt intemperatum. Ergò

Corpus valdè calidum vel etiam ſiccum, item valdè frigidum vel humidum ſimul, à qualitatibus contrariis adiuuatur, & ad moderationem reducitur, à ſimilibus verò læditur, fitque intemperatius.

Ob hanc rationem temperamenta quædam æſtate, alia hyeme, bene aut malè ſe habent.

APHOR. III.

Τῶν νούσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι, καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

Morbi alij ad alia tempora bene vel malè ſe habent, & quædam ætates ad alia tempora, & loca, & aliud victus genus.

COMMENT.

Omnis immoderatio à contraria immodera-

tione corrigitur : à simili verò fouetur vel augetur.

Omnis in intemperie morbus, ætásque omnis intemperata, est immoderatio. Ergo

Omnis in intemperie morbus, ætásque omnis intemperata, ab immoderatione contraria *putà temporis, loci, & victus* corrigitur : à simili verò fouetur vel augetur.

APHOR. IIII.

Ἐν τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρης ὁτὲ μὲν θάλπος, ὁτὲ δὲ ψύχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νουσήματα προσδέχεσθαι χρή.

In temporibus, quum eodem die modò calor, modò frigus, autumnales morbi expectandi.

COMMENT.

Quotiescunque aëris intemperies est varia, inconstans, & autumnalis : morbi autumnales expectandi.

Quum eodem die modò viget calor, modò frigus : aëris intemperies est varia, inconstans, & autumnalis. Ergo

Quum eodem die modò viget calor, modò frigus: morbi autumnales expectandi.

APHOR. V.

Νότοι βαρήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοὶ, νωθροὶ, διαλυτικοὶ, ὁκόταν οὗτος

δυνα-

δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι πάσχουσιν. ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι, φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι προσδέχεσθαι χρή.

Austri auditum hebetantes, caliginosi, caput grauantes, pigri, dissoluentes: quum itaque huiuscemodi tempestas dominatur, talia inualidis accidunt. At si aquilonia fuerit, tusses, faucium asperitates, alui duræ, dysuriæ, horrores, lateris & pectoris dolores: hac itaque dominãte, talia infirmos expectare oportet.

COMMENT.

I.

Quotiescunque à calido & humido cerebrum imbecillius neruíque humore madent superfluo: tunc non solùm caput grauatur, atque auditus & visus hebescunt, sed membra quoque voluntario motui dicata, pigra euadunt.

Austro potissimùm dominante, à calido & humido cerebrum imbecillius neruíque humore madent superfluo. Ergo

Austro potissimùm dominante, non solùm caput grauatur, atque auditus & visus hebescunt, sed membra quoque voluntario mo-

tui dicata, pigra euadunt.

Quare dominante austro talia symptomata prædicenda.

II.

Quotiescunque ab externa causa multùm refrigerante & siccante cerebrum comprimitur, trachea cum thorace læditur, hepatis calor intenditur, vaporum transpiratio cohibetur, & venarum compressione aquosa materia in vesicā potissimùm propellitur, ipsáque vesica cum suis musculis refrigeratur: tunc pro varia partium imbecillitate tusses fiunt, faucium asperitates, alui duræ, dysuriæ, horrores, lateris, & pectoris dolores.

Aquilone potissimùm dominante, cerebrum ab externa causā multùm refrigerante & siccante comprimitur, trachea cum thorace læditur, hepatis calor intenditur, vaporum transpiratio cohibetur, & venarum compressione aquosa materia in vesicam potissimùm propellitur, ipsáque vesica cum suis musculis refrigeratur. Ergo

Aquilone potissimùm dominante, pro varia partium imbecillitate, tusses fiunt, faucium asperitates, alui duræ, dysuriæ, horrores, lateris & pectoris dolores.

Quare aquilone ingruente hęc præsagienda.

APHOR. VI.

Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλοὺς προσδέχεσθαι χρή.

Quum

Quum æſtas fit ſimilis veri, ſudores in febribus multos expectare oportet.

COMMENT.

Quotieſcunque aër ambiens eſt moderatè calidus, corpora verò humida, ſudores multos in febribus expectare oportet.

Quando æſtas fit ſimilis veri, aër ambiens eſt moderatè calidus, corpora verò humida.

Ergo

Quando æſtas fit ſimilis veri, ſudores multos in febribus expectare oportet.

Maior patet: nam vt ambientis calor cauſa eſt ſudorem faciens, ita corporum humiditas ſudoris materia: moderatus autem aëris calor verno ſimilis humiditatem ad cutim euocans, in ſpeciem vaporis non reſoluit, vt prævalidus æſtate legitima.

Aphor. VII.

Ἐν τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γίνονται. καὶ ἢν μὲν ἐπὶ πλέον ᾖ τὸ ἔτος τοιοῦτον ἐὸν, οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν, ὡς ἐπιτοπολὺ καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα δεῖ προσδέχεσθαι.

Magnis ſiccitatibus febres fiunt acutæ: quòd ſi annus talis eſſe pergat, qualem temporis ſtatum effecerit, tales ferè morbos expectare oportet.

COMMENT.

Quotieſcunque acrior bilis in corporibus a-

bundat, febres quæ inuadunt, ſolent eſſe acutæ.

In magnis temporum ſiccitatibus, acrior bilis in corporibus abundat. Ergo

In magnis temporum ſiccitatibus, febres quæ inuadunt, ſolent eſſe acutæ.

Et in genere, morborum plerique ab aëris intemperie non exiguam occaſionem ſumunt.

Aphor. VIII.

Ἐν τοῖσι καθεστῶσι καιροῖσιν ἢν ὡραίως τὰ ὡραῖα ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες αἱ νοῦσοι γίνονται· ἐν δὲ τοῖσιν ἀκαταστάτοισιν, ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

Certis temporibus & ſuam tempeſtiuitatem ſeruantibus, certi ac iudicatu faciles morbi fiunt: incertis autem & alienis, incertę quoque ægritudines fiunt, & ad iudicandum difficiles.

COMMENT.

Omnes cauſæ morbificæ certæ & conſtantes, certos morbos producunt iudicatu faciles: incertæ autem incertos & iudicatu difficiles.

Anni tempora legitimam temperiem retinentia, reſpectu multorum corporum inualidorum, cauſæ ſunt morbificæ certæ & conſtantes: eadem verò tempora perturbata alienámque

námque temperiem adepta, cauſæ ſunt morbificæ incertæ & inconſtantes. Ergo

Anni tempora legitimam temperiem retinentia, reſpectu multorum corporum inualidorum, certos morbos producunt iudicatu faciles: eadem verò tempora perturbata aliénámque temperiem adepta, incertos & iudicatu difficiles.

APHOR. IX.

Ἐν φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπίπαν· ἦρ δὲ ὑγιεινότατον, καὶ ἥκιστα θανατώδες.

Autumno in vniuerſum morbi acutiſſimi & pernicioſiſſimi: ver autem ſaluberrimum & minimè exitioſum.

COMMENT.

Quocunque tẽpore plures validioréſque morborum cauſæ vigent, morbi ſolent fieri acutiſſimi & pernicioſiſſimi: quo verò tempore pauciores leuioréſque, illud ſaluberrimum eſt miniméque exitioſum.

Autumno plures validioréſque morborũ cauſæ magna ex parte vigent: vere pauciores leuioréſque. Ergo

Autumno morbi ſolent fieri acutiſſimi & pernicioſiſſimi: ver autem ſaluberrimum eſt miniméque exitioſum.

Minor probatur: primò quoniam autumnus æſtatem excipit acrium aduſtorúmque humo-

rum feracem, ac virium robur dissoluentem: secundò quoniam autumno eâdem die modò calor, modò frigus, quæ inæqualitas & virium imbecillitatem & prauorum humorũ copiam adauget: tertiò quia humores qui priùs per cutis perspiratũ digerebâtur à frigore ambientis intrò coguntur, adde multorũ fructuum esum cacochymiam augentium. At ver temperatissimum, à recẽsitis morborum causis remotum, cutis laxitate transpirationem liberam reddẽs, multásque morborum occasiones adimens, inter anni tempora meritò salubetrimum censetur.

APHOR. X.

Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.

Autumnus tabidis malus.

COMMENT.

Quicquid tum per se, tum acres fuligines cohibendo, corpora siccat, & eorum vires deiicit, est tabidis infensum.

Autumnus, tum per se, tum acres fuligines cohibendo, corpora siccat, & *sui inæqualitate* vires eorum deiicit. Ergo

Autumnus est tabidis infensus.

APHOR. XI.

☞ Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξέας, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας

σεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα δὲ τῇσι γυναι-
ξὶ, καὶ ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας.

Inter anni tempora, si hyems ſicca & aquilonia, ver pluuioſum & auſtrale fuerit, æſtate neceſſe eſt febres acutas fieri, & ophthalmias, & dyſenterias, mulieribus præſertim, & viris naturâ humidioribus.

COMMENT.

Quotieſcunque humores noxij iamdudum intra corpus coacti & aceruati, superuenientibus contrariis cauſis liquantur, dein caloris humidi vehementiâ inflammantur & putreſcunt: tunc neceſſe eſt febres acutas fieri, & ophthalmias ac dyſenterias, mulieribus præſertim ac viris natura humidioribus, *propter varia ſcilicet partium imbecillitate, & ad morbos dictos procliuitate.*

Quotieſcunque hyems ſicca & aquilonia, ver pluuium & auſtrale, æſtas legitima fuerit, *naturam nempe ſuam retinens*: humores noxij per hyemem intra corpus coacti & aceruati, superuenientibus vere contrariis cauſis liquantur, dein æſtate caloris humidi vehementiâ, *ob terram etiamnum madentem & calidam*, inflammantur & putreſcunt. Ergo

Quotieſcunque hyems ſicca & aquilonia, ver pluuium & auſtrale, æſtas legitima fuerit: tūc neceſſe eſt febres acutas fieri, & ophthalmias ac dyſenterias, mulieribus præſertim

& viris naturâ humidioribus.

APHOR. XII.

Ην δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ἦσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ, ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν· αἳ δ' ἂν τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν, ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα· τοῖσι δὲ ἄλλοισι δυσεντερίαι, καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοι συντόμως ἀπολλύντες.

Si verò australis hyems, & pluuiosa, & tepens fuerit, ver siccum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit, quauis occasione abortiunt: aut si pariant, tam infirmos & morbosos partus edunt, vt vel statim intereant, vel tenues & valetudinarij viuant: cæteris dysenteriæ & ophthalmiæ siccæ fiunt, & senibus catarrhi citò interimentes.

COMMENT.

Quotiescunque rarefactæ iamdudum cuti, superfluísque humoribus liquatis & omnes corporis partes occupantibus, refrigerans causa

causa superuenit quæ apertos cutis meatus repentè subingressa. primò quidem internis frigidiorum præcipuè mulierũ partibus noxam infert, posteà superfluos humores intrò pellit, & adstrictione cutis eosdem per accidens calefacit: tunc, *& ob subitam internarum partium refrigerationem, & præ humorum copia*, fœtus multis modis periclitantur, calidioribus verò corporibus, vel densiore habitu præditis, *adaucto etiam per accidens interno viscerum & humorum calore*, dysenteriæ & ophthalmiæ siccæ fiunt: senibus verò, *ab externo frigore languidum cerebrum comprimente, ac totius venas angustante*, catarrhi perniciosi.

Quotiescunque hyems australis & pluuiosa fuerit, ver siccum & aquilonium, rarefactæ iamdudum *per hyemem tepidam* cuti, superfluísque humoribus liquatis & omnes corporis partes occupantibus, refrigerans causa superuenit quæ apertos cutis meatus repentè subingressa, primò quidem internis frigidiorum præcipuè mulierum partibus noxam infert, posteà superfluos humores intrò pellit, & adstrictione cutis eosdem per accidens calefacit. Ergo

Quotiescunque hyems australis & pluuiosa fuerit ver siccum & aquilonium, tunc & fœtus multis modis periclitantur, & calidioribus corporibus, vel densiore habitu præditis dysenteriæ ac ophthalmiæ siccæ fiunt, senibus verò catarrhi perniciosi.

APHOR. XIII.

Ην δὲ τὸ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἰσχυραὶ ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

Æstate verò sicca & aquilonia, autumno pluuioso & australi, capitis dolores ad hyemem fiunt, & tusses, & raucitates, & grauedines, nonnulli etiam tabes.

COMMENT.

Quotiescunque sudoribus consuetis & per cutim exhalationibus cohibitis, causæ superueniunt primò quidem succos liquantes & augentes, præsertim in capite, dein eosdem intus cogentes atque exprimentes in partes subiectas: cephalalgiæ fiunt, & tusses, & raucitates & grauedines, nonnullis etiam tabes: *pro varia scilicet partium imbecillitate, varieque humorum peccantium discrimine.*

Quum æstas sicca & aquilonia fuerit, autumnus pluuiosus & australis, hyems propriam naturam retinuerit: sudoribus per æstatem consuetis, ac per cutim exhalationibus cohibitis, causæ superueniunt primò quidem succos liquantes & augentes, præsertim in capite, dein eosdem intus cogétes atque exprimentes in partes subiectas. Ergo

Quum

Quum æſtas ſicca & aquilonia fuerit, autumnus pluuioſus & auſtralis, hyems propriam naturam retinuerit: cephalalgiæ ſiunt, & tuſſes,& raucitates, & grauedines, nonnulli etiam tabes.

APHOR. XIV.

Ην δὲ βόρειον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσι ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ ξύμφορον, τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ μελαγχολίαι.

Sin aquilonius & ſiccus autumnus fuerit, hominibus naturâ humidis, & mulieribus bene erit: alios ophthalmiæ ſiccæ, & febres partim acutæ, partim lõgæ, quoſdam etiam melancholiæ malè habebunt.

COMMENT.

Quotieſcunque cauſæ valde exſiccantes longo tempore vigent, humidiora & molliora corpora, qualia in primis muliebria, iuuantur, ſicciora verò ac duriora læduntur.

Quotieſcũque vnà cum æſtate autumnus item ſiccus & aquilonius fuerit, cauſæ valdè exſiccantes longo tempore vigent. Ergo

Quotieſcũque vnà cum æſtate autumnus item ſiccus fuerit & aquilonius, humidiora & molliora corpora, qualia in primis muliebria, iuuantur, ſicciora verò ac duriora læduntur.

Siccitas namque immodica humores crassefaciendo, & cutim densando atque exasperando, siccas ophthalmias inuehit, ac febres partim acutas a bile syncera, partim longas a bile nigra, vel sola, vel bili admixta, & in nonnullis ex bile nigra affectus producit melancholicos.

APHOR. XV.

Τῶν δὲ καταστάσιων τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβριῶν εἰσιν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανατώδεες.

Ex tempestatibus anni, in vniuersum siccitates imbribus salubriores & minùs mortiferæ.

COMMENT.

Quæcunque causæ excrementa minuunt, putredinem arcent, & corpora firmant, illę contraria facientibus sunt salubriores & minùs mortiferæ.

Siccæ tempestates in vniuersum, excrementa minuunt, putredinem arcent, & corpora firmant: humidæ verò ac pluuiosæ contraria faciunt. Ergo

Siccæ tẽpestates in vniuersum, humidis ac pluuiosis sunt salubriores & minùs mortiferæ.

APHOR. XVI.

Νοσήματα δὲ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίλη-

ἐπίληπτοι, καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι· ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι, καὶ δυσεντερίαι.

Per assiduos imbres morbi fere fiunt, febres longæ, fluxiones alui, putredines, epilepsiæ, apoplexiæ, anginæ. Per siccitates autem morbi tabifici, ophthalmiæ, arthritides, stranguriæ, & dysentiæ.

COMMENT.

Quæcunque causæ pituitam vel sanguinem pituitosum immodicè augent, illæ pituitosos morbos pariunt, quales sunt febres longæ, ventris fluxiones, putredines, epilepsiæ apoplexiæ, & aliquando etiam inflammatorios, vt sunt anginæ: quæcunque verò causæ humorum acrium copiam producunt, illę morbos efficiunt humorum acrimoniæ attestantes. cuiusmodi sunt tabes, ophthalmię, arthritides. stranguriæ, dysenteriæ.

Tempestates assiduis pluuiis madidæ, ratione humidorum corporum, causæ sunt pituitam vel sanguinem pituitosum immodicè augentes: siccæ verò & calidę, ratione consimilium temperamentorum, sunt causæ humorum acrium copiam producentes. Ergo

Tempestates assiduis pluuiis madidæ in humidis corporibus, pituitosos morbos pariunt, & aliquando etiam inflammatorios supradictos: siccę verò & calidę, in consimilibus temperamentis, morbos efficiunt humorum acri-

moniæ atteſtantes, cuiuſmodi ſunt tabes, ophthalmiæ,&c.

APHOR. XVII.

Αἱ δὲ καθ' ἡμέρην καταστάσιες, αἱ μὲν βόρειοι τά τε σώματα συνιστῶσι, καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα, καὶ εὔχροα, καὶ εὐηκοώτερα ποιέουσι, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὄμματα δάκνουσι, καὶ περὶ τὸν θώρηκα ἄλγημα ἤν τι προϋπάρχῃ, μᾶλλον πονέουσιν· αἱ δὲ νότιοι διαλύουσι τὰ σώματα καὶ ὑγραίνουσι, καὶ βαρυηκοΐας, καὶ καρηβαρίας ποιέουσιν, καὶ ἰλίγγους ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, καὶ τοῖσι σώμασι δυσκινησίην, καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι.

Quotidianæ tempeſtates, aquiloniæ cogunt corpora firmántque, mobiliora item expeditioráque, & coloratiora, & auditu valentiora reddunt, aluum ſiccant, oculos mordent, & ſi pectus dolor aliquis habuerit, exaſperant: auſtrinę verò corpora ſoluunt & humectant, auditum hebetãt, caput grauant, vertiginem oculis, tarditatem & langorem corporibus adferunt, aluum humectant.

COMMENT.

I.

Quæcunque naturalem calorem confirmant, humida excrementa minuunt, partiúmque omnium ſubſtantiam cogunt ac denſant, illa reddunt ſana corpora robuſta, agilia, bene colorata, vegetiſque ſenſus: eadem tamen aluum ferè ſiccant, oculos imbecilliores mordent, & pectoris dolorem prægreſſum exaſperant.

Quotidianæ tempeſtates aquiloniæ, licèt non diuturnæ, naturalem calorem confirmant, humida excrementa minuunt, partiúmque omnium ſubſtantiam cogunt ac denſant.

Ergo

Quotidianæ tempeſtates aquiloniæ, licèt non diuturnæ reddunt ſana corpora robuſta, agilia, bene colorata, vegetíſque ſenſus: aluũ tamen ferè ſiccant, oculos imbecilliores mordent, & pectoris dolorem prægreſſum exaſperant.

II.

Quæcunque naturalem calorem infirmant, excrementorum copiam augent, partiúmque omnium ſubſtantiam ſoluunt & laxant, illa tum ſanis tum maximè infirmis corporibus omnes ſenſus hebetant, caput grauant, vertiginem ac motus tarditatem inducunt, aluum humectant.

Quotidianæ tempeſtates auſtrinæ calorem naturalem infirmant, excrementorum copiam augent, partiúmque omnium ſubſtantiam

soluunt & laxant. Ergo

Quotidianæ tempestatés austrinæ, tum sanis tum maximè infirmis corporibus omnes sensus hebetant, caput grauant, vertiginem ac motus tarditatem inducunt, aluum humectant.

APHOR. XVIII.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας, τοῦ μὲν ἦρος, καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες, καὶ οἱ τουτέων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα· τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου μέχρι μὲν τινὸς, οἱ γέροντες· τὸ δὲ λοιπὸν φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσι.

Per tempora autem anni, vere & prima æstate pueri, & his ætate proximi, optimè degunt, valéntque maximè: æstate verò & autumni ad aliquam vsque partem senes: reliquo autumno & hyeme, qui mediam ætatem agunt.

COMMENT.

Quicunque temperata sunt ætate, bene habent temperato anni tempore: qui verò intemperatâ, a contrario anni tempore intemperato meliùs habent.

Pueri & adolescentes ætate sunt temperata: senes verò ætate sunt frigidiore, iuuenes & viri calidiore. Ergo

Pueri

Pueri & adolescentes vere & prima æstate tẽperatis: senes reliqua æstate & primo autumno calidioribus: iuuenes & viri reliquo autumno & hyeme frigidioribus temporibus meliùs habent, *utpote à morbis, quos ætatum ac temporum dyscrasia ferunt, immunes.*

Aphor. XIX.

Νοσήματα δὲ πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται, μᾶλλον δὲ ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

Quilibet morbi in quibusuis temporibus fieri possunt, nonnulli tamen in quibusdam magis & fiunt & irritantur.

COMMENT.

Quoties non solùm causæ omnes morbificæ, è rebus potissimùm non naturalibus emergẽtes, sed apta etiam corpora ad patiendum illarum causarum noxam præstò esse possunt, toties quilibet morbi possunt fieri.

Quouis anni tempore non solùm causæ omnes morbificæ, è rebus potissimùm non naturalibus emergentes, sed apta etiam corpora ad patiendum illarum causarum noxam præsto esse possunt. Ergo

Quouis anni tempore quilibet morbi fieri possunt.

Interim tamen aëris temperaturâ cæteras causas morbificas iuuante vel impediente, nõnulli morbi in quibusdam temporibus magis

minúſve fiunt aut irritantur.

APHOR. XX.

Τȣ̃ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικὰ, καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι, καὶ βῆχες, καὶ λέπραι, καὶ λειχῆνες, καὶ ἀλφοὶ, καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖςαι, καὶ φύματα, καὶ ἀρθριτικά.

Vere enim inſania, melancholia, epilepſia, fluxiones ſanguinis, anginæ, grauedines, deſtillationes, tuſſes, lepræ, impetigines, vitiligines, & puſtulæ viceroſæ plurimæ, tubercula, articulorum dolores.

COMMENT.

Quicunque morbi vere potiſſimùm fiũt, à ſanguine ſcilicet redundante, attenuato, & in varias corporis partes impetum habente, vel à prauis humoribus ad cutim rarefactam, aut ad articulos ob veris teporem laxiores detruſis, illi omnes morbi ſunt verni propriè dicti: qui autem non magis vere quam alio quouis tempore ab aliis excitantur humoribus, vt vere fiunt, verni morbi dici poſſunt, at minùs propriè.

Omnia ſanguinis profluuia, aliæque ſanguinis fluxiones à quibus anginæ, & reliquæ phlegmonum

gmonum ſpecies, vere potiſſimùm fiunt, à ſanguine ſcilicet redundante, attenuato, & in varias corporis partes impetum habente: item ſcabies, impetigo, vitiligo, puſtulæ vlceroſæ, tubercula, & articulorũ dolores à prauis fiunt humoribus *vel ſynceris, vel cum ſanguine mixtis*, ad cutim rarefactam, aut articulos ob veris teporem laxiores detruſis: inſania verò, melancholia, epilepſia, grauedo, deſtillatio, tuſſis, non magis vere quàm alio quouis tempore ab aliis excitantur humoribus.

Ergo

Omnia ſanguinis profluuia, aliæque ſanguinis fluxiones à quibus anginæ, & reliquæ phlegmonum ſpecies: item ſcabies, impetigo, vitiligo, puſtulæ vlceroſæ, tubercula, & articulorum dolores, morbi ſunt verni propriè dicti: inſania verò, melancholia, epilepſia, grauedo, deſtillatio, tuſſis, vt vere fiunt, morbi verni dici poſſunt, at minùs propriè.

Aphor. XXI.

Τοῦ δὲ θέρεος, ἔνιά τε τουτέων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι, πλεῖστοι, καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάῤῥοιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

Aeſtate verò nonnulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, & quartanæ, vomitiones item,

alui profluuia, ophthalmiæ, aurium dolores, oris vlcerationes, genitalium putredines, & ſudationes.

COMMENT.

Quicunque morbi æſtate potiſſimùm fiunt, à bile nimirùm bilioſóve ſanguine, aut ab inſigni ambientis æſtu, illi omnes æſtiui ſunt morbi propriè dicti: qui verò à calido ſimúlque frigido humore, vel ambiente ſimul humidiore naſcuntur, vt æſtate fiunt, morbi ſunt & dicuntur æſtiui, ſed minùs propriè.

Febres continuæ, ardentés, & tertianæ legitimæ, vel à legitimis parùm recedentes, vomitiones item, diarrhœæ, ophthalmiæ, aurium dolores, oris vlcerationes, ſudationes, æſtate potiſſimùm fiunt, à bile nimirùm bilioſóve ſanguine, aut ab inſigni ambiētis æſtu: quartanæ verò & tertianæ nothæ à calido ſimúlque frigido humore naſcuntur, genitalium putredines ac nonnulli morbi verni prima æſtate geniti, à ſucco vel ambiente ſimul humidiore. Ergo

Febres continuæ, ardentes, & tertianæ legitimæ, vel à legitimis parùm recedentes, vomitiones item, diarrhœæ, ophthalmiæ, aurium dolores, oris vlcerationes, ſudationes morbi ſunt æſtiui propriè dicti: quartanæ verò & tertianæ nothæ, genitalium putredines ac nonnulli morbi verni primà æſtate geniti, vt æſtate fiunt, morbi ſunt & dicuntur æſtiui, ſed minùs propriè.

APHOR.

APHOR. XXII.

Τοῦ δὲ φθινοπώρου, καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλά, καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι, καὶ πλανῆτες, καὶ σπλῆνες καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι, καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες, καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα, καὶ εἰλεοί, καὶ ἐπιληψίαι, καὶ τὰ μανικά, καὶ τὰ μελαγχολικά.

Autumno æſtiui etiam multi morbi, & febres quartanæ & incertæ, lienis tumor, aqua inter cutem, tabes, ſtranguria, leienteria, dyſenteria, iſchias, angina, aſthma, ileus, epilepſia, mania, melancholia.

COMMENT.

Quicunque morbi autumno potiſſimùm fiunt, à nigra ſcilicet bile aut ſanguine melancholico, mediatè vel immediatè, aut ab ambiente frigido & ſicco, aut à quotidiana aëris inæqualitate: illi autumnales ſunt morbi propriè dicti.

Febres quartanæ & erraticæ, lienis tumor, hydrops, tabes, ſtranguria. leienteria, dyſenteria, iſchias, angina, aſthma, ileus, epilepſia, mania, melancholia. autumno potiſſimùm fiunt, à nigra ſcilicet bile aut ſanguine melancholico, mediatè vel immediatè, aut ab ambiente frigido & ſicco, aut à quotidiana aëris inæqualitate. Ergo

Febres quartanæ & erraticæ, lienis tumor, hydrops &c. autumnales ſunt morbi propriè dicti.

Qui verò morbi æſtiui prima autumni parte generantur, autumnales impropriè dicuntur.

APHOR. XXIII.

Τοῦ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, ληθαργοὶ, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων, καὶ πλευρέων, ὀσφύος, κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

Hyeme pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, grauedines, raucitates, tuſſes, pectoris, laterum & lumborum dolores, cephalalgiæ, vertigines, apoplexiæ.

COMMENT.

Quicunque morbi hyeme potiſſimùm fiunt, à pituita nempe vel ſanguine pituitoſo, aut ab algore, in pectus præſertim, in cerebrum, in cutim, & in humores, per ſe vel per accidens agente: illi hyemales ſunt morbi propriè ſic nuncupati.

Pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, grauedines, raucitates, tuſſes, pectoris, laterum & lumborum dolores, cephalalgiæ, vertigines, apoplexiæ: hyeme potiſſimùm fiunt, à pituita nempe vel ſanguine pituitoſo, aut ab algore, in pectus præſertim, in cerebrum, in cutim, & in humores per ſe vel per accidens agente. Ergo

Pleuri-

Pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, grauedines, &c. hyemales sunt morbi propriè sic nuncupati.

APHOR. XXIV.

Ἐν δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε συμβαίνει, τοῖσι μὲν σμικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναὶ, ὤτων ὑγρότητες.

Secundum ætates autem hi morbi fiunt, paruis & nuper natis puerulis, oris vlcera, vomitiones, tusses, vigiliæ, pauores, vmbilici inflammationes, aurium humiditates.

COMMENT.

Quæcunque corpora humidissima & mollissima, præter id quod cibo replentur copioso, detergente, & in ventriculo facilè putrente, ob solutionem etiam continui in parte aliqua dolorem patiuntur: illa potissimùm obnoxia sunt aphthis, vomitionibus, vigiliis, pauoribus, tussi, aurium humiditatibus, & inflammationibus partis dolentis.

Infantilia corpora, *hoc est à primo ortu ad mensem vsque septimum, vel paulò vlteriùs*, humidissima sunt ac mollissima, & præter id quod lac sugunt maximè copiosum, detergens *ratione seri*, & in ventriculo facilè putrescens: ob præcisum etiam vmbilicum dolorem patiuntur. Ergo

Infantilia corpora obnoxia potissimùm sunt

aphthis, vomitionibus, vigiliis &c.

APHOR. XXV.

Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν, οὔλων ὀδαξισμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάῤῥοιαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

Aduentante dentitionis tempore, gingiuarum pruritus, febres, conuulſiones, alui profluuia, maximè quum caninos edũt, & iis præſertim qui craſſiſſimi ſunt, & qui aluo ſunt dura.

COMMENT.

Quæcunque corpora valde mollia, neruoſámque ſubſtantiam infirmam adhuc habentia, dolore & inflammatione diu conflictantur, vigilant, & alimentum haud probè cõficiunt, neque diſtribuunt: illa pro varia eorum natura, corripiuntur febribus, conuulſionibus, alui profluuiis.

Puellorum dentire incipientium corpora ab initio ad finem vſque dentitionis, *hoc eſt à menſe ſeptimo vel octauo ad quartum vſque annum, vel paulò vlterius*, valde mollia ſunt, neruoſámque ſubſtantiam infirmam adhuc habentia, gingiuarum pruritu, dolore, & inflammatione diu conflictantur, vigilant, & alimentum haud probè conficiunt, neque

diſtri-

distribuunt. Ergo

Puellorum dentire incipientium corpora ab initio ad finem vsque dentitionis, pro varia eorum natura corripiuntur febribus, conuulsionibus, alui profluuiis.

Hæc verò symptomata puerulos maximè vrgent quum dentes caninos edunt, vt qui præ aliis sint acuminati, ac è gingiuis iam duriusculis prodeant: & quò crassiore fuerint habitu, aluóque duriore, eò magis febribus & epilepticis conuulsionibus, ob maiorem scilicet humorum copiam, erunt obnoxij.

APHOR. XXVI.

Πρεσβυτέροισι δὲ γινομένοισι παρίσθμια σφονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, στραγγουρίαι, χοιράδες, καὶ τ' ἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Ipsis verò grandiusculis tonsillarum inflammationes, vertebræ in occipitio introrsum luxationes, anhelationes, calculi, lumbrici rotundi, ascarides, verrucæ pensiles, satyriasmi, stranguriæ, strumæ, & alia tubercula, præcipuè verò antè dicta.

COMMENT.

Quicunque molli sunt corpore multúmque

augentur, ac propter edacitatem copiosis crassísque scatent humoribus, nec inualidum habent calorem: illi magna ex parte tentantur tonsillarum inflammatione, vertebræ in occipitio introrsũ luxatione, asthmate, vesicæ calculo, stranguria, lumbricis rotundis, ascaridibus, achrocordonibus, satyriasmis (id est oblongis glandularum circa aures tumoribus) strumis, aliísque tuberculis.

Pueri grandiusculi, *à quarto scilicet anno ad vndecimum*, molli sunt corpore, multúmque augentur, ac propter edacitatem scatent copiosis crassísque humoribus, nec inualidum habent calorem. Ergo

Pueri grandiusculi magna ex parte tentantur tonsillarum inflammatione, vertebræ in occipitio introrsum luxatione, asthmate, &c.

APHOR. XXVII.

Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι τουτέων τε τὰ πολλά, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες.

Grandioribus autem & ad pubertatem accedentibus, superiorum etiam morborum multi, & febres diuturniores, & ex naribus sanguinis fluxiones.

COMMENT.

Quicunque minùs sunt molles, minúsque augentur, ac propter minorem edacitatem non æquè

æquè copiosis crasśisve humoribus abundant, valido præsertim calore probè concoquente & sanguinis copiam augente: illi præter multos morbos è iam dictis, ab edacitate & calore non inualido prodeuntes, quibus itidem laborant, patiuntur etiam in primis febres diuturniores, & sanguinis è naribus fluxiones.

Pueri grandiores, id est ad pubertatem accedentes, vel iam puberes, *ab anno scilicet vndecimo ad decimum octauum*, minùs sunt molles, minúsque augentur, ac propter minorem edacitatem, non æquè copiosis crasśisve humoribus abundant, valido præsertim calore probè concoquente, & sanguinis copiam augente. Ergo

Pueri grandiores, id est ad pubertatem accedentes, vel iam puberes, præter multos morbos è iam dictis, ab edacitate & calore non inualido prodeuntes, quibus itidem laborant, patiuntur etiam in primis febres diuturniores, & sanguinis è naribus fluxiones.

Aphor. XXVIII.

Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθεα κρίνεται, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι, τὰ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν· ὅσα δὲ ἂν διαμείνῃ τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι

περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἰώθεν.

Pueris plurimi morbi iudicantur, alij intra dies quadraginta, nonnulli intra septem menses, quidam intra annos septem, alij ipsis etiam ad pubertatem accedentibus. Qui verò permanserint, neque pueris circa pubertatem, neque fœminis quum menstrua erumpunt, soluti fuerint, inueterascere consueuerunt.

COMMENT.

Diuturni puerorum morbi pro varia partium affectarum intemperie, peccantiúmque humorum natura, quantitate & qualitate, varios habent solutionis terminos, quorum præcipuus est pubertas, quando scilicet pueri maturi fiunt & idonei ad sibi simile generandum: quòd si ea mutatione morbi nō soluantur, erunt tunc vel maximè diuturni vel insanabiles. Huc pertinēt aph 45.2.sect.& 7.5.

APHOR. XXIX.

Τοῖσι δὲ νεηνίσκοισιν αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τ' ἄλλα νοσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Adolescentibus sanguinis expuitiones, tabes, febres acutæ, epilepsiæ, aliíque morbi, sed præcipuè nunc dicti.

COM-

COMMENT.

Quicunque ſanguine aut bile abundant, violentis quibuſque vtuntur exercitiis, & in cæteris rebus non naturalibus ſunt valde intemperantes, illi ferè incidunt in ſanguinis profuſiones aut expuitiones, in tabes, febres acutas, epilepſias, *per conſenſum à ventriculo ob copiam bilis*, alióſque morbos, at præcipuè nunc dictos.

Adoleſcentes & iuuenes, *ab anno ſcilicet decimo octauo ad vigeſimum quintum, & ab hoc ad trigeſimum quintum*, ſanguine aut bile abundant, violentis quibuſque vtuntur exercitiis, & in rebus cæteris non naturalibus ſunt valdè intemperantes. Ergo

Adoleſcentes & iuuenes incidunt ferè in ſanguinis profuſiones aut expuitiones in tabes, febres acutas, epilepſias, alióſque morbos, at præcipuè nunc dictos.

Adoleſcentiam, vtpote humidiorem, morbi comitantur magis ſanguinei, iuuentutem, vt ſicciorem, magis bilioſi.

APHOR. XXX.

Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, ληθαργοὶ, φρενίτιδες, καῦσοι, διάῤῥοιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμοῤῥοΐδες.

Vltra hanc ætatem prouectis, aſthma-

ta, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, ardentes febres, diuturna alui profluuia, choleræ, dysenteriæ, lienteriæ, hæmorrhoides.

COMMENT.

Quicunque ob paulò minùs calidum sicciúsque temperamentum, ob validas exercitationes, deprauatámque victus rationem, bile abundant, melancholiâ, & cruditatibus: illi facilè incurrunt in asthmata, pleuritides, peripneumonias, lethargos, phrenitides, ardentes febres, diuturnas diarrhœas, choleras, dysenterias, lienterias, hæmorrhoidas, melancholias.

Aetate consistentes, *ab anno trigesimo quinto ad quadragesimum nonum*, ob paulò minùs calidum sicciúsque temperamentum, ob validas exercitationes, deprauatámque victus rationem, bile abundant, melancholia, & cruditatibus. Ergo

Ætate consistentes facilè incurrunt in asthmata, pleuritides, peripneumonias, lethargos, &c.

Consistentis ætatis maximè peculiares morbi sunt melancholici, biliosos enim cum iuuentute, pituitosos cum senectute communes habet.

APHOR. XXXI.

Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάῤῥοι βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι,

ἀρθρέων

ἀρθρέων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, βαρυηκοΐαι.

Senibus ſpirandi difficultates, deſtillationes cum tuſſi, ſtranguriæ, dyſuriæ, articulorum dolores, nephritides, vertigines, apoplexiæ, malus corporis habitus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alui, oculorum, & aurium humiditates, viſus obtuſior, glaucomata, auditus hebetior.

COMMENT.

Quicunque ob frigidum ſiccum temperamentum, facultatúmque & organorum omnium imbecillitatem, variis pituitæ ſpeciebus abundant, illi ferè conflictantur ſpirandi difficultate, deſtillatione cum tuſſi, ſtranguria, dyſuria, articulorum dolore, nephritide, vertigine, apoplexia, cachexia, pruritu totius corporis, vigiliis, alui, oculorum & aurium humiditatibus, viſu obtuſo, glaucomate, auditu hebete.

Senes, *à quadrageſimo nono anno ad poſtremum vitæ terminum*, ob frigidum ſiccum temperamentum, facultatúmque & organorum omnium imbecillitatem, variis pituitæ ſpe-

ciebus abundant. Ergo

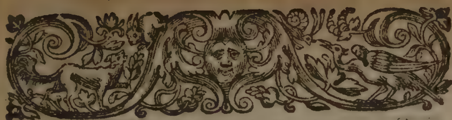
Senes confli&ctantur ferè ſpirandi difficultate, deſtillatione cũ tuſſi, ſtranguria, dyſuria, &c.

TERTIÆ SECTIONIS

FINIS.

PAVLI

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN QVARTAM HIPpocratis Aphoriſmorum ſectionem,

Commentaria Aphoriſtica, ad methodum analyticam redacta.

Argumentum ſectionis.

C V M *Hippocrates in prima ſectione copioſè diſſeruerit de purgatione communiter accepta, hîc de eadem multa ſpeciatim edocet: mox circa prognoſtica ſigna verſatur, ab omnibus*

symptomatum generibus, maximè verò à mutatis exeuntibus petita, non solùm in morbis generaliter consideratis, sed in febribus etiam, intestinorúmque, renum, & vesicæ affectibus.

Aphor. I.

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν ἢν ὀργᾷ, τετράμηνα καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν, ἧσσον δὲ ταύτας· τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

Grauidas purgabis, si materia turgeat, à quarto mense vsque ad septimum, sed has minùs: in recentiore verò aut maturiore gestatione, purgantia vitabis.

COMMENT.

Absoluit hoc loco pluribus aphorismis de purgatione doctrinam, prima sectione generaliùs traditam: quia verò multa proponit varias peculiarésque purgationes indicantia, permittentia, prohibentia, vel adiuuantia, propterea primo hoc aphor. sumit initium ab exemplo eius purgationis, quæ maximis inuoluta est difficultatibus & periculis, eandem

dem ſententiam aphor. 29. ſect. 5. in alium finem repetiturus.

Quibuſcunque maximum ab errore vel minimo in purgatione periculum impendet, illi non niſi graui de cauſa & omnibus ad purgationem facientibus exactè perpenſis, purgari debent.

Mulieribus vtero gerentibus maximum ab errore vel minimo in purgatione periculũ impendet. Ergo

Mulieribus vtero gerentes non niſi graui de cauſa & omnibus ad purgationem facientibus exactè perpenſis, purgari debent.

Aphor. II.

Ἐν τῇσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ἄγειν ἐκ τοῦ σώματος ὁκοῖα καὶ αὐτόματα ἰόντα, χρήσιμα· τὰ δὲ ἐναντίως ἰόντα, παύειν.

In purgationibus talia è corpore educenda, qualia ſponte etiam prodeuntia iuuant: contrario verò modo exeuntia, ſiſtenda.

COMMENT.

Quæcunque ſalubriter à natura fiunt in ſpontaneis purgationibus, ſtudiosè debent ad artis vſum à medico reuocari.

Euacuatio prauorum tantùm humorum opportuno tempore, per idonea loca, & vtilium familiariúmque retentio, ſalubriter à natura fiunt in ſpontaneis purgationibus. Ergo

Euacuatio prauorum tantùm humorum, opportuno tempore, per idonea loca, & vtilium familiariúmque retentio, studiosè debent ad artis vsum à medico reuocari.

Consulendi aphor. 2. & 21. primæ sect.

APHOR. III.

Ην μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι· τὰ δ᾽ ἐναντία, δυσχερῶς.

Si qualia oportet purgentur, confert & facilè ferunt: sin contrà, difficulter.

COMMENT.

Huius aphorismi declaratio habetur aphor. 2 & vltimo primæ sect. In hac tamen disquisitione cuiusque vacuationis, artificiosæ, inquã, spontaneæ, criticæ, & symptomaticæ, necessariam adeò doctrinam repetere non abs re fuit.

APHOR. IV.

Φαρμακεύειν θέρεος μὲν μᾶλλον τὰς ἄνω, χειμῶνος δὲ, τὰς κάτω.

Æstate supernè potiùs, hyeme infernè purgare conuenit.

COMMENT.

Omnis humor noxius ad regionem vacuationi aptam vergens, est per eam educendus.

Bilis æstate redundans est humor noxius, ad supernũ potiùs ventriculi os vergens, *vtpote à calido ambiente leuitatem ac tenuitatem maiorem adeptus*, pituita verò hyeme exuberans,

rans, ad infernum potiùs ventriculi os & intestina inclinat, *vtpote humor grauis & à frigido ambiente condensatus*, éstque regio vtraque vacuationi apta. Ergo

Bilis æstate redundans supernè potiùs, pituita verò hyeme exuberans infernè est educenda.

APHOR. V.

Ὑπὸ κύνα καὶ πρὸ κυνὸς ἐργώδεες αἱ φαρμακεῖαι.

Sub cane & ante canem difficiles sunt purgationes.

COMMENT.

Quotiescũque corpora æstuant ac debilia sunt, humorésque in eis ad circumferentiam euocantur, tunc purgationes, præsertim per valida pharmaca non parum calefacientia siccantiáque, sunt difficiles

Sub cane & ante canem æstuant corpora, & debilia sunt, humorésque in eis ad circumferentiam euocantur. Ergo

Sub cane & ante canem purgationes, præsertim per valida pharmaca non parùm calefacientia siccantiáque, sunt difficiles.

APHOR. VI.

Τοὺς ἰσχνοὺς καὶ εὐημέας ἄνω φαρμακεύειν, ὑποστελλομένους χειμῶνα.

Graciles & ad vomendum faciles per superna purgare, vitando hyemem.

COMMENT.

Quicunque tenui humore abundant ad ſuperiora vergente, ſupernè purgari debent, modò hyems, *ſui frigiditate humorem craſſefaciendo, ductúſque anguſtando*, non prohibeat.

Graciles natura & ad vomendum faciles, tenui humore abundant ad ſuperiora vergente.

Ergo

Graciles naturâ & ad vomendum faciles ſupernè purgari debent modò hyems non prohibeat.

APHOR. VII.

Τοὺς δὲ δυσημέας καὶ μέσως εὐσάρκους κάτω, ὑποστελλομένους θέρος.

Ægrè vomentes & modicè carnoſos per inferna, vitando æſtatem.

COMMENT.

Quicunque craſſo humore abundant inclinante ad inferiora, purgari debent infernè, modò æſtas, *ſui calore bilem augendo, eíque motum ſurſum indendo*, non prohibeat.

Ægrè vomentes & modicè carnoſi, ſiue pituitoſi fuerint, ſiue melancholici, craſſo humore abundant inclinante ad inferiora. Ergo

Ægrè vomentes & modicè carnoſi, ſiue pituitoſi fuerint, ſiue melancholici, purgari debent infernè, modò æſtas non prohibeat.

Hac de cauſa ægrè vomentes, ſi fuerint cacochymi, præcautionis ergò vere per aluum purgandi veniunt.

APHOR.

APHOR. VIII.

Τοὺς δὲ φθινώδεας, ὑποστελλομένους τὰς ἄνω.

Obnoxios phthiſi ſuprà ne purgato.

COMMENT.

Quibuſcunque magnum ex vomitu periculum impendet, illi non debent ſupernè purgari.

Tabidis, vel ad tabem paratis, *vt ſunt alatos humeros, oblongum collum, & anguſtum pectus habentes*, magnum ex vomitu periculum impendet. Ergo

Tabidi, vel ad tabem parati non debent ſupernè purgari.

Minor probatur: periculum eſt enim ne in tam violénto motu aut pulmonis vlcus augeatur, aut vas aliquod diſrumpatur.

APHOR. IX.

Τοὺς δὲ μελαγχολικοὺς ἀδροτέρως τὰς κάτω, τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ᾽ ἐναντία προσιθείς.

Melancholicos infrà vehemẽtiùs purgabis, eadem ratione contrariam iniens vacuandi viam.

COMMENT.

Quicunque humore craſſo, terreſtri, ad inferiora vergente, & ad motum pigro abundant, illi valido medicamento deiectorio ſunt purgandi.

Melancholici humore craſſo, terreſtri, ad infe-

riora vergente, & ad motum pigro abundant. Ergo

Melancholici valido medicamento deiectorio sunt purgandi.

Eodem innixi dogmate, pro ratione humorum ad contraria loca vergentium, contrariam purgandi viam inibimus. Consulendus aphor. 21. primæ sect.

APHOR. X.

Φαρμακεύειν ἐν τοῖσι λίην ὀξέσιν, ἢν ὀργᾷ, αὐθημερόν· χρονίζειν γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι κακόν.

Purgandum in valde acutis, si materia turgeat, eadem die: differre enim in talibus malum.

COMMENT.

Quæcunque materia noxia magnum præcépsque aliquod malum minitatur, subitò est euacuanda.

Materia in valde acutis morbis turgens *hoc est incerto impetu concitata*, magnum præcépsque aliquod malum minitatur. Ergo

Materia in valdè acutis morbis turgens subitò est euacuanda.

Huc facit aphor. 22. primæ sect.

APHOR. XI.

Ὁκόσοισι στρόφοι καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι, καὶ ὀσφύος ἄλγημα μὴ λυόμενον

μήτε

μήτε ὑπὸ φαρμακείης, μήτ᾽ ἄλλως, εἰς ὕδρωπα ξηρὸν ἱδρύεται.

Quibus tormina ſunt, & circa vmbilicum cruciatus, & lumborum dolor, qui neque medicamento, neque aliter ſoluatur, in ſiccum hydropa firmatur.

COMMENT.

Quæcunque præſentiam arguunt eſſentialium cauſarum tympanitidis, proprium effectum promouentium, illa tympanitidem portendunt.

Tormina inteſtinorum, & circa vmbilicũ cruciatus, ac lumborum dolor, citra caliditatem, qui neque medicamento, neque aliter ſoluatur, præſentiam arguunt cauſarum eſſentialium tympanitidis, proprium effectum promouentium. Ergo

Tormina inteſtinorum, & circa vmbilicum cruciatus, ac lumborum dolor, citra caliditatem, qui neque medicamento, neque aliter ſoluatur, tympanitidem portendunt.

Minor hinc patet, quòd illa ſymptomata cõtumaciſſima, non ſolùm copioſos flatus abdomen quoquouerſum diſtendentes, ſed naturalium etiam viſcerum præcipuorum frigidam intemperiem obfirmatam denotant.

APHOR. XII.

Ὁκόσοισι κοιλίαι λειεντερειώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω, κακόν.

Quorum alui lienteria laborant, hyeme suprà purgare, malum.

COMMENT.

Omnis immoderata vacuatio per inferiora, quam natura facit ab acri humore irritata, corrigenda venit reuulsoria humoris irritantis euacuatione supernè facta, modò frigus hyemale non prohibeat.

Lienteria à bile, est immoderata euacuatio per inferiora, quam natura facit ab acri humore irritata. Ergo

Lienteria à bile corrigenda venit reuulsoria bilis irritantis euacuatione supernè facta, modò frigus hyemale non prohibeat.

Huc pertinet aphor. 6. huius sect.

APHOR. XIII.

Πρὸς τοὺς ἐλλεβόρους τοῖσι μὴ ῥηιδίως ἄνω καθαιρομένοισι, πρὸ τῆς πόσιος προϋγραίνειν τὰ σώματα πλείονι τροφῇ, καὶ ἀναπαύσει.

Qui ad elleborum non facilè suprà purgantur, eorum corpora antè potionem copiosiore alimento, & quiete prehumectanda.

COMMENT.

Nullum validum vomitorium, quod solet copiosè vacuando, strenuè siccando, vel acriter mordendo, conuulsionem facere, propinari debet ad vomitum difficilibus, nisi eorum

rum corpora ante potionem copioſiore cibo & quiete fuerint præhumectata.

Elleborus albus eſt validum vomitorium, quod ſolet copiosè vacuando, ſtrenuè ſiccando, vel acriter mordendo, conuulſionem facere.

Ergo

Elleborus albus non debet propinari ad vomitum difficilibus, niſi eorum corpora ante potionẽ copioſiore cibo & quiete fuerint præhumectata.

Ita enim remedio per ſe & per accidens ſiccanti meliùs reſiſtent, exitúmque humoribus euacuandis concedent liberiorem.

Aphor. XIV.

Ἐπὴν πίῃ τις ἐλλέβορον, πρὸς μὲν τὰς κινήσιας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν, πρὸς δὲ τοὺς ὕπνους καὶ μὴ κινήσιας, ἧσσον· δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ναυτιλίη, ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει.

Poto elleboro, corpus mouendum potiùs, quàm ſomno tradendum aut quieti. Indicat autem nauigatio motione turbari corpora.

COMMENT.

Quæcunque albi ellebori congruentem operationem per vomitum iuuant, illa debent à medico ſuaderi: & quæ hanc impediunt aut retardant, diſſuaderi.

Vigilia & motus corporis aliquanto poſt exhi-

bitum album elleborum, congruentem eius operationem per vomitum iuuant: somnus verò & quies eam impediunt aut retardant.

Ergo

Vigilia & motus corporis, aliquanto post exhibitum album elleborum, debent à medico suaderi: somnus verò & quies dissuaderi.

Maior patet: quoniam albus elleborus, si diu maneat in ventriculo, multa symptomata praua solet excitare.

Minor quoque est nota, eo quòd humores agitatione corporis commoti, promptiùs ad ventriculum confluunt & expelluntur, quàm per somnum & quietem. Id cõfirmatur exẽplo nauigãtium, qui maxima illa motione, præsertim sursum deorsum, turbati, coguntur euomere.

APHOR. XV.

Ἐπὴν βούλῃ μᾶλλον ἄγειν τὸν ἐλλέβορον, κίνει τὸ σῶμα· ἐπὴν δὲ παῦσαι, ὕπνον ποίει, καὶ μὴ κίνει.

Cùm elleborum magis ducere volueris, moue corpus: cùm verò sistere, somnum concilia, nec moue.

COMMENT.

Quæcunque purgatio manca est, aut superabundans præter alia auxilia, vel motu corporis est adiuuanda, vel quiete & somno sistenda.

Ellebori purgatio aliquando manca est, aut superabundans. Ergo

Ellebori

Ellebori purgatio est aliquando, præter alia auxilia, vel motu corporis adiuuanda, vel quiete & ſomno ſiſtenda.

APHOR. XVI.

Ἐλλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι τὰς σάρκας ὑγιέας ἔχουσι. σπασμὸν γὰρ ἐμποιέει.

Elleborus ſanas carnes habentibus, periculoſus: conuulſionem enim facit.

COMMENT.

Quæcunque corpora à cauſa valde calefaciente, ſiccante, & mordente, carnis colliquationem, & oris ventriculi morſum patiuntur; illa conuulſionis ac mortis periculum ſubeunt.

Sana corpora, poſt aſſumptũ elleborum, à cauſa valde calefaciente, ſiccante, & mordente, carnis colliquationem, & oris ventriculi morſum patiuntur. Ergo

Sana corpora, poſt aſſumptum elleborum, conuulſionis ac mortis periculum ſubeunt.

Huc pertinet aphor. 37. ſect. 2. & ab eo elici poteſt conſecutio à minori ad maius.

APHOR. XVII.

Ἀπυρέτῳ ἐόντι ἀποσιτίη, καὶ καρδιωγμὸς, καὶ σκοτόδινος, καὶ στόμα ἐκπικρούμενον, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Non febricitanti cibi faſtidium, cordis morſus, vertigo tenebricoſa, & oris amaritudo, purgatione per ſuperna opus eſſe ſignificant.

COMMENT.

Quotieſcunque ſigna adſunt bilis copioſæ in vētriculo fluctuãtis & ſurſum vergentis, tunc purgatione eſt opus per vomitum. *ex aphor.6. huius ſect.*

Quotieſcunque non febricitans laborat cibi faſtidio, cardiogmo, vertigine tenebricoſa, & oris amorore, ſigna adſunt bilis copioſæ in ventriculo fluctuantis & ſurſum vergentis.

Ergo

Quotieſcunque non febricitans laborat cibi faſtidio, cardiogmo, vertigine tenebricoſa, & oris amarore, purgatione eſt opus per vomitum.

Aphor. XVIII.

Τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα, ὁκόσα καθάρσεως δέονται, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει· ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω.

Supra ſeptum tranſuerſum dolores, quicunque egent purgatione, per ſuperna purgandum eſſe ſignificant: qui verò infrà ſunt, per inferna.

COMMENT.

Quæcunque minera purgatione indigens, ad ventriculi os ſupernum inclinat, per vomitum: quę verò inferiùs vergit, per aluum purgari debet.

Quiuis humor ſupra ſeptum tranſuerſum dolorem generans, ſupernum ſcilicet os ventriculi mordicans, caput vaporibus replens, & in eo

in eo dolorem aliáque ſymptomata excitans, minera eſt quæ purgatione indigens, ad ventriculi os ſupernum inclinat: humor verò infra diaphragma, id eſt in inteſtinis vel partibus proximis dolorem faciens, inferiùs vergit. Ergo

Quiuis humor ſupra ſeptum tranſuerſum dolorem generans, ſupernum ſcilicet os ventriculi mordicans, &c. per vomitum: humor verò infra diaphragma, id eſt in inteſtinis vel partibus proximis, dolorem faciens, per aluum purgari debet.

APHOR. XIX.

Ὁκόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ διψῶσι, καθαιρόμενοι οὐ παύονται, πρὶν ἢ διψήσωσιν.

Qui dum pharmacis purgantur non ſitiunt, purgationis finem non attingunt, priùs quàm ſitiuerint.

COMMENT.

Quicquid de vtili & naturali ventriculi humiditate nonnihil detrahit, ſitim inducit.

Omne pharmacum cacochymiam radicitus tollens, & purgationem complens, nonnihil de vtili & naturali ventriculi humiditate detrahit. Ergo

Omne pharmacum cacochymiã radicitus tollens, & purgationem complens, ſitim inducit.

Minor probatur: pharmacum enim cacochy-

miam nequit radicitus tollere, niſi vel remotiſſimos etiam humores noxios à minimis venis attrahat: atqui fieri non poteſt humorum attractio ſufficiẽs à tam remotis partibus, quin multò validiùs attrahantur & abſumantur humores proximi in ventriculo contenti: vnde cùm à proximo & contiguo pharmaco in ventriculum agente, præſertim validiore, ceu purgationem complente, abſumatur aliquid de naturali & vtili ventriculi humiditate, neceſſariò fit vt qui nondum purgati non ſitiebant, iidem perfectè purgati ſitiant.

Aphor. XX.

Ἀπυρέτοισιν ἐοῦσιν ἢν γίνηται στρόφος, καὶ γουνάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κάτω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Non febricitantibus ſi tormina adſint, & genuum grauitas, & lumborum dolor: inferna purgatione opus eſſe ſignificant.

COMMENT.

Quotieſcunque ſigna adſunt frigidi & craſſi humoris valde noxij, deorſum vergentis, inferna purgatione eſt opus, quæ calidioribus fit remediis humori peccanti proportionatis.

Vbi vigent ventris tormina, genuum grauitas, & lumborum dolor ſine febre, tunc ſigna adſunt frigidi & craſſi humoris valde noxij, deorſum vergentis. Ergo

Vbi vigent ventris tormina, genuum grauitas, & lum-

& lumborum dolor ſine febre, inferna purgatione eſt opus, quæ calidioribus fit remediis humori peccanti proportionatis.

APHOR. XXI.

Ὑποχωρήματα μέλανα, ὁκοῖον αἷμα μέλαν, ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα. καὶ ὁκόσῳ ἂν τὰ χρώματα ὑποχωρημάτων πλείω πονηρότερα ᾖ, μᾶλλον κάκιον· ξὺν φαρμάκῳ δὲ, ἄμεινον· καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω χρώματα, οὐ πονηρά.

Deiectiones nigræ ſanguini atro ſimiles, ſponte euntes, ſiue cum febre, ſiue citra febrem, peſſimæ: & quanto ipſarum colores deteriores fuerint plures, eò peiùs: à medicamento autem talia educi, meliùs, idque quanto ipſarum plures fuerint colores.

COMMENT.

Quæcunque arguunt magnam adeò prauorum humorum copiam, vt natura illis gubernandis non ſufficiat, mala ſunt ſigna, & quò plures ſignificantur eiuſmodi humores, eò peiùs: contrà quò natura regendis eiſdem validior denotatur, eò meliùs.

Nigra excrementa ſponte ac diu prodeuntia, arguunt magnam adeò prauorum humorum copiam, vt natura illis gubernandis non ſufficiat, & quò plures fuerint excretorum colores, eò plures ſignificantur eiuſmodi humores: contrà eadem excrementa nigra à pharmaco educta, quò plura fuerint, eò natura regendis eiſdem humoribus validior denotatur, *vtpote quæ ſymptomaticum omnem prauæ materiæ motum prohibuerit.*

Ergo

Nigra excrementa ſponte ac diu prodeuntia, mala ſunt ſigna, & quò plures fuerint eorum colores, eò peiùs: contrà eadem à pharmaco educta, quò plura fuerint; eò meliùs.

Aphor. XXII.

Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων, ἢν χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

Morbis quibuſlibet incipientibus, ſi atra bilis ſuprà infráve exierit, lethale.

COMMENT.

Quicquid ſignificat humorem omnium peſſimum intus abundare, eíque coquendo ac edomando naturam eſſe imparem, ſignum eſt pernicioſum.

Atra

Atra bilis,incipiente quouis morbo, ſponte ſuprà infráve exiens, humorem ſignificat omnium peſſimum intus abundare, eíque coquendo ac edomando naturam eſſe imparem. Ergo

Atra bilis,incipiente quouis morbo, ſponte ſuprà infráve exiens, ſignum eſt pernicioſum.

APHOR. XXIII.

Ὁκόσοισιν ἐκ νουσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων, ἢ ἐκ τρωμάτων, ἢ ἄλλως πως λεπτυνομένοισι χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ, τῇ ὑστεραίῃ ἀποθνήσκουσι.

Quibus per morbos acutos, aut diuturnos, aut vulnera, aut alium modum extenuatis, atra bilis, aut velut ſanguis niger ſubierit, poſtridie moriuntur.

COMMENT.

Quotieſcunque in magna virium imbecillitate peſſimi humores abundant, & ſymptomaticè mouentur,mors eſt pro foribus.

Quum per morbos acutos vel diuturnos, aut vulnera, aut alium modum extenuatis, atra bilis,aut velut ſanguis niger ſuprà infráve exierit, tunc in magna virium imbecillitate peſſimi humores abundant, & ſymptomaticè mouentur. Ergo

Quum per morbos acutos vel diuturnos, aut vulnera, aut alium modum extenuatis, atra

bilis, aut veluti sanguis niger suprà inf. áve exierit, mors est pro foribus

APHOR. XXIV.

Δυσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

Dysenteria si ab atra bile incipiat, exitiosa.

COMMENT.

Omne cancrosum vlcus, *cùm vel in externa corporis parte rarò curationem admittat*, in intestinis existens, est morbus exitialis.

Dysenteria quæ ab atra bile incepit, est cancrosum vlcus in intestinis existens Ergo

Dysenteria quæ ab atra bile incepit, est morbus exitialis.

APHOR. XXV.

Αἷμα ἄνω μὲν, ὁκοῖον ἂν ᾖ, κακόν· κάτω δὲ, ἀγαθὸν, μέλαν ὑποχωρέον.

Sanguinem supernè quidem egredi, qualiscunque sit, malùm: infernè verò niger si deiiciatur, bonum.

COMMENT.

Omnis excretio quæ fit per locum indecentem, est mala: ea verò qua humor noxius per locum decentem pellitur, bona.

Sanguinis cuiuscunque reiectio per os, est excretio quæ fit per locum indecentem: nigri autem sanguinis euacuatio spontanea per sedem, id est, per hæmorrhoidas, excretio est

qua

qua humor noxius per locum decentem pellitur. Ergo

Sanguinis cuiuſcunque reiectio per os, eſt mala: nigri autem ſanguinis euacuatio per ſedem, id eſt, per hæmorrhoidas, bona, *melancholicis præſertim & nephriticis, vt habetur aphor. 11. ſect. 6.*

APHOR. XXVI.

Ην ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένῳ ὁκοῖαι αἱ σάρκες ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

Si dyſenteria detento veluti carunculæ deiiciantur, mortiferum.

COMMENT.

Quicquid arguit inteſtinorum vlcus profundum, eſt pernicioſum indicium.

Deiectio veluti caruncularum in dyſenteria, vlcus inteſtinorum profundum arguit. Ergo

Deiectio veluti caruncularum in dyſenteria, pernicioſum eſt indicium.

APHOR. XXVII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν αἱμοῤῥαγέει πλῆθος ὁκοθενοῦν, ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι τουτέοισιν αἱ κοιλίαι καθυγραίνονται.

Quibus per febres ſanguinis vndecunque eruperit copia, conualeſcentibus ventres humectantur.

COMMENT.

Quicquid natiuum calorem minuendo, in causa est vt aliquanto post immodica fiat ciborum appetentia, & ob læsam ventriculi concoctionem cruditates abundent, illud eo tẽpore aluum reddit humectam.

Sanguinis copia per febres vndecunque profusa, natiuum calorem minuendo, in causa est vt aliquãto post, *conualescentiæ nimirùm tempore*, immodica fiat ciborum appetentia, & ob læsam ventriculi concoctionem cruditates abundent. Ergo

Sanguinis copia per febres vndecunque profusa aluum reddit humectam, *conualescentibus præsertim plus cibi quàm par sit ingerentibus.*

APHOR. XXVIII.

Ὁκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γινομένης παύεται, καὶ ὁκόσοισι κώφωσις, χολωδέων γινομένων παύεται.

Quibus deiectiones sunt biliosæ, superueniente surditate cessant: & quibus surditas adest, biliosorum deiectione finitur.

COMMENT.

Omnis humor noxius ad infernas supernásque partes successiuè transferri solitus, eò quòd pari mobilitate cedat naturæ sursum vel deorsum propellenti, varia sæpe in dictis partibus excitat symptomata, sibi mutuò succedentia,

dentia, adeò vt vno adueniente alterum cesset.

Bilis peccans est humor noxius, ad infernas supernásque partes successiuè trãsferri solitus, eò quòd pari mobilitate cedat naturæ sursum vel deorsum propellenti. Ergo

Bilis peccans varia sæpe in dictis partibus excitat symptomata, *vt ophthalmiam, aut surditatem, & crurum erysipelata, biliosásve deiectiones*, sibi mutuò succedentia, adeò vt vno adueniente alterum cesset.

Hinc apparet quantum possit reuulsio.

APHOR. XXIX.

Ὁκόσοισι ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἑκταίοισιν ἐοῦσι ῥίγεα γίνεται, δύσκριτα.

Quibus in febribus sexto die rigores fiunt, crisim habent difficilem.

COMMENT.

Omnis crisis perfecta ac tuta, fit die decretorio.

Nulla crisis cum rigore in febribus biliosis eueniens die sexto, fit die decretorio. Ergo

Nulla crisis cum rigore in febribus biliosis eueniens die sexto, est perfecta ac tuta: *vtpote quæ ægrotum vel ad mortem iudicat, vel ad vitam, sed cum prauis accidentibus, aut cum periculo recidiua.*

APHOR. XXX.

Ὁκόσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ἣν ἂν ὥρην ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ἐς τὴν αὔριον τὴν

αὐτὴν ὥρην ἐς τὴν ὑστεραίην λάβῃ, δύσκριτα.

Quibus accessiones fiunt, si febris eâdem horâ postero die repetat, quacunque hora dimiserit, crisim habent difficilem.

COMMENT.

Quicquid firmatam arguit stabilémque materiam a qua febris oritur, illud febrem designat fore longam, & solutu difficilem.

Inuasio febris intermittentis eâdem semper horâ perseuerans, siue horam cessatio retineat, siue mutet, firmatam arguit stabilémque materiam à qua febris oritur. Ergo

Inuasio febris intermittentis eâdem semper horâ perseuerans, siue horam cessatio retineat, siue mutet, febrem designat fore longam, & solutu difficilem.

APHOR. XXXI.

Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἐς ἄρθρα καὶ παρὰ τὰς γνάθους μάλιστα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Qui per febres lassitudinem sentiũt, iis ad articulos & iuxta maxillas potissimùm abscessus fiunt.

COMMENT.

Quicquid in febricitantibus materiam denotat a calore febrili attenuatam & sursum euectam, in musculos & articulos defluere, illud arguit ad articulos potissimùm, & circa maxillas

xillas abſceſſus fieri, *eodem ſcilicet calore vias laxante.*

Laſſitudines maiores quàm pro febris ratione, materiam denotant a calore febrili attenuatam & ſurſum euectam, in muſculos & articulos defluere. Ergo

Laſſitudines maiores quàm pro febris ratione, arguunt ad articulos potiſſimùm, & circa maxillas abſceſſus fieri.

Cerebri expultrix ab humore irritata, illum in ſubiectas partes ſibi proximas, & præſertim laxiores, ſolet detrudere.

APHOR. XXXII.

Ὁκόσοισι δὲ ἀνισταμένοισιν ἐκ τῶν νούσων τι πονέει, ἐνταῦθα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Quibus ex morbo conualeſcentibus, pars aliqua laborat, ibi abſceſſus fiunt.

COMMENT.

Quicquid poſt imperfectam purgationem vel criſim, morbi reliquias deſignat in partem aliquam debilem a validioribus propulſari, illud abſceſſum ea in parte fieri denotat.

Labor vel dolor alicuius partis in conualeſcentibus perſeuerans, poſt imperfectam purgationem vel criſim, deſignat morbi reliquias in eam partem debilem à validioribus propulſari. Ergo

Labor vel dolor alicuius partis in conuale-

ſcentibus perſeuerans, abſceſſum ea in parte fieri denotat.

APHOR. XXXIII.

Ἀτὰρ ἢν καὶ προπεπονηκός τι ᾖ πρὸ τοῦ νοσέειν, ἐνταῦθα στηρίζει ἡ νοῦσος.

Sed ſi qua ante morbum pars laborauerit, ibi morbi ſedes.

COMMENT.

Quicquid partem aliquam ſignificat maximè eſſe opportunam ſuſcipiendæ materiæ morbificæ, vel concipiendo morbo, illud indicium eſt præcipuæ ſedis morbi.

Labor vel dolor alicuius partis ante morbum, ſignificat partem illam maximè eſſe opportunam ſuſcipiendæ materiæ morbificæ, ſeu concipiendo morbo. Ergo

Labor vel dolor alicuius partis ante morbum, indicium eſt præcipuæ ſedis morbi.

Non quòd morbus nequeat cæteras partes inuadere, ſed quia pars iam dolens maiorem noxam ſubit.

APHOR. XXXIV.

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγίγνηται, θανάσιμον.

Si febre detento ſuffocatio derepentè ſuperuenerit, nullo in faucibus apparente tumore, eſt mortiferum.

COM-

COMMENT.

Quotiescunque in maxima spirandi necessitate, laryngis meatus ob inflammationem musculorum gutturis internorum planè angustatur, est mortiferum.

Quoties in febre vehementi suffocatio repentè superuenit absque manifesta causa, nullóque in faucibus apparente tumore, tunc in maxima spirandi necessitate, laryngis meatus ob inflammationem musculorum gutturis internorum planè angustatur. Ergo

Quoties in febre vehementi suffocatio repente superuenit absque manifesta causa, nullóque in faucibus apparente tumore, est mortiferum.

Hìc cynanche, species nimirùm anginæ periculosissima, describitur.

APHOR. XXXV.

Ἢν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόγις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος, θανάσιμον.

Si febre detento repentè collum intorqueatur, & vix deglutire queat, nullo existente tumore, mortiferum.

COMMENT.

Quæcunque musculos ad gulam attinentes, præ siccitate nimia contractos, propriáque functione fermè spoliatos esse denotant, signa sunt lethalia.

Colli intorſio in febre vehementi, ob luxatam ceruicis vertebram, & hinc impedita deglutitio, nullo exiſtente in vicinis partibus tumore aut dolore, muſculos ad gulam attinentes, præ nimia ſiccitate contractos propriáque functione fermè ſpoliatos eſſe denotant. Ergo

Colli intorſio in febre vehementi, ob luxatam ceruicis vertebram, & hinc impedita deglutitio, nullo exiſtente in vicinis partibus tumore vel dolore, ſigna ſunt lethalia.

Hæc item anginę ſpecies, licèt ad ſynanchen referatur, maximè eſt exitialis, cùm præſertim ad gulæ compreſſionem à vertebra luxata, comprimatur etiam trachea, & reſpiratio vehementer lædatur.

Aphor. XXXVI.

Ἰδρῶτες πυρεταίνουσιν ἢν ἄρξωνται, ἀγαθοὶ τριταῖοι, καὶ πεμπταῖοι, καὶ ἑβδομαῖοι, καὶ ἐναταῖοι, καὶ ἑνδεκαταῖοι, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, καὶ ἑπτακαιδεκαταῖοι, καὶ μίῃ καὶ εἰκοστῇ, καὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκοστῇ, καὶ τριακοστῇ πρώτῃ, καὶ τριακοστῇ τετάρτῃ. οὗτοι γὰρ οἱ ἱδρῶτες νούσους κρίνουσιν· οἱ δὲ μὴ οὕτως γινόμενοι, πόνον σημαίνουσι, καὶ μῆκος νούσου, καὶ ὑποτροπιασμόν.

Sudores febricitantibus boni qui manare

manare cœperint die tertio, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimo quarto, decimo septimo, vicesimo primo, vicesimo septimo, tricesimo primo, & tricesimo quarto: ij enim sudores morbos iudicant. Qui secus euenerint, laborem & morbi longitudinem, aut eiusdem reditum significant.

COMMENT.

Febres acutæ biliosæ. quæ diebus imparibus mouentur, eisdem etiam aut sudore, aut alia quapiam euacuatione tutò finiuntur: quanquam 14. dies & 34. non minùs tutam earundem febrium solutionem afferunt: ob bilis enim crassitiem, aut languidiusculam facultatem, præcedentis diei iudicationem in se transferunt: vel contrà ob magnam bilis tenuitatem, aut facultatis robur, diei subsequentis crisim ad se rapiunt: adde criticum melancholicę materiæ subpeccantis motum, illis diebus sæpissimè contingentem.

Huc pertinet aphor. 24 sect. 2. & tex. 56 lib. 4. de rat. victus in acutis.

APHOR. XXXVII.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον. ξὺν πρηϋτέρῳ, μῆκος νούσου σημαίνουσι.

Frigidi sudores cum febre quidem acuta, mortem, cum mitiore verò morbi longitudinem significant.

COMMENT.

Quæcunque in morbo grauissimo & breuissimo, solidorum calorem ab extraneo resolutum ac ferè extinctum denotant, vel humorem peccantem planè incoctilem, illa mortem portendunt: quæ verò in minùs graui & longiore morbo, humorem ostendunt longo morbi decursu coquendum, longitudinem eius significant.

Frigidi sudores cum febre acuta, in morbo grauissimo & breuissimo solidorum calorem ab extraneo resolutum ac ferè extinctum denotant, vel humorem peccantem planè incoctilem: iidem verò sudores cum febre mitiore, in minùs graui & longiore morbo humorem ostendunt longo morbi decursu coquẽdum.

Ergo

Frigidi sudores cum febre acuta, mortem portendunt: iidem verò cum febre mitiore, morbi longitudinem significant.

APHOR. XXXVIII.

Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος ἱδρῶς, ἐνταῦθα φράζει τὴν νοῦσον.

Qua corporis parte sudor, ibi morbus.

COMMENT.

Quicquid morbi causam seu materiam designat esse in toto, vel in certa parte, illud morbi sedem ostendit, ad quam debent remedia dirigi: *morbus enim non nisi ablatione suæ causæ remouetur.*

Sudor

Sudor multus à toto vel à parte manans, morbi cauſam ſeu materiam deſignat eſſe in toto, vel in certa parte. Ergo

Sudor multus à toto vel à parte manans, morbi ſedem oſtendit, ad quam debent remedia dirigi, *totum ſcilicet vel partem vacuantia.*

APHOR. XXXIX.

Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος θερμὸν ἢ ψυχρὸν, ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

Et qua parte corporis ineſt calor aut frigus, ibi morbus.

COMMENT.

Quicquid magnum partis vel totius receſſum denotat à naturali ſtatu, illud morbum ſignificat vel particularem, vel toti communem.

Calor aut frigus in parte vel in toto permanés, & actionem lędens, magnum partis vel totius receſſum denotat à naturali ſtatu. Ergo

Calor aut frigus in parte vel in toto permanés, & actionem lædens, morbum ſignificat vel particularem, vel toti communem.

APHOR. XL.

Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῆκος νούσου σημαίνει.

Et quando toto corpore mutationes accidunt, vt ſi corpus refrigeretur & vi-

cissim calefiat, vel color alius ex alio oriatur, longitudinem morbi significant.

COMMENT.

Quæcunque ostendunt plures variásque, aut etiam contrarias causas præter naturam intus latere morbum fore longum significant, quũ robustæ fuerint vires, quum lethalem, debiles.

Mutationes toti corpori aduenientes, vt dum corpus refrigeratur & viciſſim calefit, aut color alius ex alio oritur, ostendunt plures variásque, aut etiam contrarias causas præter naturam intus latere. Ergo

Mutationes toti corpori aduenientes, vt dum corpus refrigeratur & viciſſim calefit, aut color alius ex alio oritur, morbum fore longum significant, quum robustæ fuerint vires, quum lethalem, si debiles.

APHOR. XLI.

Ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ φανερῆς αἰτίης γινόμενος τῷ σώματι, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίγνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δέεται.

Sudor multus per somnum factus, absque causa manifesta, copiosiore cibo corpus vti significat: si verò cibum non sumenti hoc accidat, vacuatione indigere sciendum est.

COM-

COMMENT.

Quicquid ſuperuacaneam arguit humiditatem ex quotidiano alimento copioſiore, aut ex dudum collecta humorum abundantia progenitam, illud vel parce alendum, vel euacuandum eſſe corpus denotat.

Sudor multus in poſtrema ſomni parte ſæpiùs manans, nulla externa cauſa concurrente, ſuperuacaneam arguit humiditatem ex quotidiano alimento copioſiore, aut ex dudum collecta humorum abundantia progenitam.

Ergo

Sudor multus in poſtrema ſomni parte ſæpiùs manans, nulla externa cauſa concurrente, vel parcè alēdum, vel euacuandum eſſe corpus denotat.

Spiritus & humores initio ſomni intrò, ſub finem verò extrà mouentur, quo tempore ſudor multis accidit.

APHOR. XLII.

Ἱδρὼς πολὺς ψυχρὸς ἢ θερμὸς αἰεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μείζω, ὁ δὲ θερμὸς ἐλάσσω νοῦσον σημαίνει.

Sudor multus, frigidus calidúſve, ſemper fluens, frigidus grauiorem, calidus minorem morbum ſignificat.

COMMENT.

Quicquid in continentibus & contentis maiorem minorémve receſſum arguit à naturali

ſtatu, illud maiorem minorémve morbum denunciat.

Sudor multus, ſemper fluens in morbis non acutis, frigidus quidem maiorem, calidus verò minorem in continentibus & contentis receſſum arguit à naturali ſtatu. Ergo

Sudor multus, ſemper fluens, in morbis non acutis, frigidus quidem maiorem, calidus verò minorem morbum denunciat.

Frigidi ſudores in acutis febribus ſunt lethales, ex aphor. 37. huius ſect.

Aphor. XLIII.

Οἱ πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, μᾶλλον ἐπικίνδυνοι· ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπουσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Febres non intermittentes, quæ tertia quaque die exacerbantur, periculoſiores: quoquomodo autem intermiſerint, periculum abeſſe ſignificatur.

COMMENT.

Omnis febris, prout à maiore vel minore putredine, & viſcerum noxa ortum ducit, ita periculoſa eſt, aut periculo vacat.

Omnis febris non intermittens, & per conſequens bilioſa continua, à maiore fit putredine & viſcerum noxa: intermittens verò à minore. Ergo

Omnis febris non intermittens, & per conſequens

quens biliosa continua, periculosa est: intermittens verò, *quà talis*, periculo vacat.

APHOR. XLIV.

Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

Quibus febres longæ, iis tubercula ad articulos aut labores fiunt.

COMMENT.

Omnes morbi qui à crassis frigidísque humoribus oriundi, per materiæ decubitum finiuntur, plerumque per dolores & abscessus ad articulos debiliores, quandoque etiam per tumores ad aures vel cutim, si robusti fuerint articuli, soluuntur.

Multæ febres longæ, sunt morbi qui à crassis frigidísque humoribus oriundi, per materiæ decubitum finiuntur. Ergo

Multæ febres longæ, plerumque per dolores & abscessus ad articulos ob febrim debiliores, quandoque etiam per tumores ad aures vel cutim, si robusti fuerint articuli, soluuntur.

APHOR. XLV.

Ὁκόσοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐκ πυρετῶν γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Quibus tubercula ad articulos, vel labores post febres fiunt, ij cibariis pluribus vtuntur.

COMMENT.

Quæcunque corpora humoris noxij expertia, tuberculis ad articulos aut laboribus corripiuntur, coniectare oportet nimio vti alimento.

Conualeſcentium multorum corpora, poſt febres perfectè curatas vel ſolutas, humoris noxij expertia, tuberculis ad articulos aut laboribus corripiuntur. Ergo

Conualeſcentium multorum corpora coniectare oportet nimio vti alimento.

APHOR. XLVI.

Ην ῥῖγος ἐμπίπτῃ πυρετῷ μὴ διαλείποντι, ἤδη ἀσθενεῖ ἐόντι, θανάσιμον.

Si rigor febre non intermittentè ægrum iam debilem inuadat, mortiferum eſt.

COMMENT.

Omne ſymptoma quod corpus totum quatiendo, materiam noxiam demonſtrat valde copioſam, & vires illi ſuperandæ impares, indicium eſt mortiferum.

Rigor ſæpius ægrum iam debilem inuadens in febre continua, neque vllam euacuationem effatu dignam promouens, ſymptoma eſt quod corpus totum quatiendo, materiam noxiam demonſtrat valde copioſam, & vires illi ſuperandæ impares. Ergo

Rigor ſæpiùs ægrum iam debilem inuadens in febre continua, neque vllam euacuationem effatu

essatu dignam promouens, indicium est mortiferum.

Quod hîc habetur magis conspicuum euadit ex aph.58. huius sect.

APHOR. XLVII.

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ δυσώδεες, καὶ χολώδεες, πᾶσαι κακαί. ἀποχωρεῦσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί· καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσιας, καὶ κατὰ τὰ οὖρα. ἢν δὲ μή τι τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν.

Excreationes in febribus non intermittentibus liuidæ, cruentæ, fœtidæ, biliosæ, omnes malæ: commodè tamen si prodeant, bonę. Eadem est deiectionum & vrinarum ratio: si quid verò quod non iuuet, per hæc loca excernatur, malum.

COMMENT.

Quæcunque signa validam satis naturam demonstrant ad superandas causas morbificas, prauis licèt ac malignis qualitatibus præditas, illa bonum: quæ verò naturam declarant inualidam, & maligno morbo superando imparem, malum exitum denunciant.

Excreationes quæ in febribus continuis aliquando apparent liuidæ, cruentæ, fœtidæ, bi-

liosæ, item deiectiones & vrinæ prauæ, præcedentibus coctionis signis excretæ, cum ægri iuuamento facilique tolerantia, signa sunt quæ naturam demonstrant satis validam ad superandas causas morbificas, licèt prauis & malignis qualitatibus præditas: cõtrà verò eadem praua excrementa, absque coctionis notis prodeuntia, sine ægri iuuamento, & cum difficili eius tolerantia, naturam inualidam, superandóque maligno morbo imparem declarant. Ergo

Excreationes quæ in continuis febribus aliquando apparent liuidæ, cruentæ, fœtidæ, biliosæ, deiectiones item & vrinæ prauæ, coctionis signis præcedentibus excretæ, cum ægri iuuamento facilique tolerantia, bonum: contrà verò eadem praua excrementa, absque coctionis notis prodeuntia, sine ægri iuuamento, & cum difficili eius tolerantia, malum exitum denunciant.

Aphor. XLVIII.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται, καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In febribus non intermittentibus si partes externæ algent, internæ vruntur, & sitiunt, lethale est.

COMMENT.

Quicquid arguit præcipua viscera morbi malignitate conflictari, & vires eorum prosterni, signum est lethale.

Algor

Algor externarum partium in febribus continuis, cum ardore internarum, & siti maxima, arguit præcipua viscera morbi malignitate conflictari, eorúmque vires prosterni. Ergo

Algor externarum partium in febribus continuis, cum ardore internarum, & siti maxima, signum est lethale.

Hic aphor. cum primo conuenit sect. 7.

APHOR. XLIX.

Εν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ὀφρὺς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενέος ἐόντος τοῦ σώματος, ὅ, τι ἂν τουτέων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

In febre non intermittente si labrum, aut supercilium, aut oculus, aut nasus peruertitur, si non videt, non audit, imbecillo iam corpore, quicquid horum acciderit, in propinquo mors.

COMMENT.

Quicquid in morbo vehementi maximam virium prostrationem significat, illud mortem propinquam arguit.

Labri, aut palpebræ, aut supercilij, aut oculi, aut nasi peruersio in febre continua, ægro iam adeò debili vt non videat, nec audiat, maximam virium prostrationem significat.

Ergo

Labri, aut palpebræ, aut supercilij aut oculi,

aut nasi peruersio in febre continua, ægro iam adeò debili vt non videat, nec audiat, mortem propinquam arguit.

APHOR. L.

Ὅκου ἂν ἐν τῷ πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γίνηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

Vbi in febre non intermittente difficultas spirandi & delirium acciderit, lethale.

COMMENT.

Quæcunque morbo periculoso superuenientia, calidam cerebri intemperiem cum inflammatione meningum, vel diaphragmatis inflammationem denotant, illa mortem minantur.

Spirandi difficultas, & delirium in febre continua, morbo periculoso superuenientia, calidam cerebri intemperiem cum inflammatione meningum, vel diaphragmatis inflammationem denotant. Ergo

Spirandi difficultas, & delirium in febre continua mortem minantur.

APHOR. LI.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἀποστήματα μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρώτας κρίσιας, μῆκος νούσου σημαίνει.

In febribus abscessus primis crisibus

mor-

bum non ſoluentes, eius longitudinem ſignificant.

COMMENT.

Quæcunque copioſam, craſſam, vel impenſè frigidam morbi materiam, aut facultatem debilem, horúmve plura ſignificant, illa morbi longitudinem deſignant.

Abſceſſus primis criſibus febrem non ſoluentes, morbi materiam copioſam, craſſam, vel impensè frigidam, aut facultatem debilem, horúmve plura ſignificant. Ergo

Abſceſſus primis criſibus febrem non ſoluentes, morbi longitudinem deſignant.

APHOR. LII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἢ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἀῤῥωστίῃσι κατὰ προαίρεσιν ὀφθαλμοὶ δακρύουσιν, οὐδὲν ἄτοπον. ὁκόσοισι δὲ μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἄτοπον.

Qui in febribus aut aliis morbis voluntariè illacrymant, nihil abſurdum: qui verò præter voluntatem, abſurdum.

COMMENT.

Quæcunque calorem in cerebro velut colliquantem, eiúſque viſceris retentricem valde infirmam produnt, maſuntli ominis.

Lacrymæ inuoluntariæ non ab externa cauſa, vllóve oculorum affectu, ſed à ſola morborum acutorum vehementia profectæ, calorem in cerebro velut colliquantem, eiúſque

viſceris retentricem valde infirmam producunt. Ergo

Lacrymæ inuoluntariæ, non ab externa cauſa, vllóve oculorum affectu, ſed à ſola morborum acutorum vehementia profectæ, ſunt mali ominis.

APHOR. LIII.

Ὁκόσοισι δὲ ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περίγλισχρα γίνεται, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρετοί.

Quibus per febres circa dentes lentor quidam obnaſcitur, iis vehementiores ſunt febres.

COMMENT.

Omnis effectus intenſi caloris in febribus, ſignum eſt febris vehementis.

Lentor dentibus tenaciter adhęrens, effectus eſt intenſi caloris in febribus, *pituita craßitiem ac lentorem tribuentis.* Ergo

Lentor dentibus tenaciter adhęrens, ſignum eſt febris vehementis.

APHOR. LIV.

Ὁκόσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ τι διψώδεες εἰσίν.

Quibus ſiccæ tuſſes paulùm irritantes in febribus ardentibus perſeuerant, ij non

non admodum siticulosi sunt.

COMMENT.

Quicquid aliquam ad palatum, linguã, & fauces exsiccatas humiditatem attrahere pergit, sitim minuit.

Tussis sicca, *ab intemperie scilicet vel inæqualitate fauces & tracheam exasperante* leuiter irritans, ac perseuerans in febribus ardentibus, aliquam ad palatum, linguam, & fauces exsiccatas humiditatem attrahere pergit.

Ergo

Tussis sicca leuiter irritans, ac perseuerans in febribus ardentibus, sitim minuit.

APHOR. LV.

Οἱ ἐπὶ βουβῶσι πυρετοὶ, πάντες κακοὶ, πλὴν τῶν ἐφημέρων.

Ex bubone febres omnes malæ, præter ephemeras.

COMMENT.

Omnes febres quæ à magna humorum copia & putredine, in venis ac præcipuis visceribus sita ortum ducunt, sunt malæ & formidabiles: quæ verò ab exigua humorum copia & putredine, in loco ignobili, excipiendísque humoribus noxiis dicato, sunt minùs malæ, & periculo vacantes.

Omnes febres ex bubone, putridæ quidem, *siue pestilentes fuerint, siue non*, à magna humorum copia & putredine, in venis ac præcipuis visceribus sita: ephemeræ autem ab exi-

gua humorum copia & putredine, in loco ignobili, excipiendíſque noxiis humoribus dicato ortum ducunt. Ergo

Omnes febres ex bubone, putridæ quidem, ſunt malæ & formidabiles: ephemeræ autem minùs malæ,& periculo vacantes.

APHOR. LVI.

Πυρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγενόμενος, μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ, κακόν· μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος, καὶ ὑγρασίην πλείω σημαίνει.

Febricitanti ſudor ſuperueniens, febre nõ deficiente, malum: prorogatur enim morbus, & plus humiditatis ineſſe ſignificat.

COMMENT.

Quicquid materiam morbificam arguit in corpore valido, aut debili, valde copioſam, nec niſi longo tempore coquendam: illud morbi longitudinem, aut mortem denunciat.

Sudor febricitanti ſuperueniens, nec febrem ſoluens, materiam arguit in corpore valido, aut debili, valde copioſam, nec niſi longo tempore coquendam. Ergo

Sudor febricitanti ſuperueniens, nec febrem ſoluens, morbi longitudinem, aut mortem denunciat.

APHOR. LVII.

Ὑπὸ σπασμοῦ ἢ τετάνου ἐνοχλουμένῳ

πυρετὸς

πυρετὸς ἐπιγινόμενος, λύει τὸ νόσημα.

Spaſmo aut tetano febris ſi acceſſerit, morbum ſoluit.

COMMENT.

Quicquid aliquorum ſymptomatum cauſam coniunctam & antecedentem remouet, illud ea ſymptomata curat.

Febris ſuperueniens ſpaſmo vel tetano à repletióne,& frigiditate,cauſam illorum ſymptomatum antecedentem & coniunctam remouet. Ergo

Febris ſuperueniens ſpaſmo vel tetano à repletione,& frigiditate , illa ſymptomata curat

Huc pertinet aphor.26.ſecundæ ſect.

APHOR. LVIII.

Ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγινομένου ῥίγεος, λύσις γίνεται.

Si febre ardente laboranti rigor ſuperueniat, ſolutio fit.

COMMENT.

Quicquid perfectam cauſæ morbificæ vacuationem denotat ac promouet, morbi ſolutionem affert .

Rigor magnus febre ardente laboranti ſuperueniens,*die critica,poſt conſpicuas coctionis notas,valida exiſtente virtute* , perfectam cauſæ morbificæ vacuationom denotat ac promouet. Ergo

Rigor magnus febre ardente laboranti ſuperueniens,morbi ſolutionem affert.

Minor ex eo patet, quia rigor vehemens in dicta febre, non solùm morbi materiam arguit affatim extra venas pelli, febrémque ipsam per sudorem copiosum solutam iri: verùm etiam per insignem illam partium agitationem, sudorem quodammodo exprimit. Porrò consentiunt huic aphor. 29. & 46. huius sect.

APHOR. LIX.

Τριταῖος ἀκριβὴς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισι, τὸ μακρότατον.

Tertiana exquisita septenis ad summum circuitibus iudicatur.

COMMENT.

Quotidiana experientia docuit Hippocratē certè, ósque omnes medicos, tertianam exquisitam, id est, à flaua bile syncera si continua vel ardens fuerit, septem diebus: si verò intermittens, septem ad summum periodis terminari, ídque ob naturam, tenuitatem, & acrimoniam bilis.

APHOR. LX.

Οκόσοισιν ἂν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα λύει τὸ νόσημα.

Quibus per febres aures obsurduerint, iis sanguis è naribus fluens, aut aluus turbata soluit morbum.

COMMENT.

Omne symptoma quod in febribus ab eadem fit materia à qua febris ipsa, ad febris solutionem

tionem,totiúsque febrilis materiæ vacuationem, per sanguinis è naribus, aut alui fluxum remouetur.

Surditas leuior febricitantibus non rarò adueniens, est symptoma quod ab eadem fit materia à qua febris ipsa. Ergo

Surditas leuior febricitantibus non rarò adueniens,ad febris solutionem totiúsque febrilis materiæ vacuationem,per sanguinis è naribus,aut alui fluxum remouetur.

Hîc conspicua fit deriuationis & reuulsionis vis maxima,vt & aphor.28.huius sect.

Aphor. LXI.

Πυρέσσοντι ἢν μὴ ἐν περισσῇσιν ἡμέρῃσιν ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ὑποστρέφειν εἴωθεν.

Febricitantem nisi diebus imparibus febris reliquerit,solet reuerti.

COMMENT.

Omnis solutio morbi materialis, eo tempore contingens quo humor peccans non solet salubriter moueri,est cum periculo recidiuæ.

Omnis crisis quæ in febribus biliosis, diebus fit nudè & absolutè paribus.*quales non sunt* 14. *&* 34.*vt habetur aphor.* 36.*huius sect.* solutio est morbi materialis, eo tempore contingens quo humor peccans non solet salubriter moueri. Ergo

Omnis crisis quæ in febribus biliosis, diebus fit

nudè & absolutè paribus, est cum periculo recidiuæ.

APHOR. LXII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἴκτεροι ἐπιγίνονται πρὸ τῆς ἑπτὰ ἡμερέων, κακόν.

Quibus per febres morbus regius superuenerit ante diem septimum, malum.

COMMENT.

Omne symptoma grauem morbum in præcipuo viscere, magnámque praui humoris copiam, naturæ dominio non subiectam arguens, malum est signum.

Icterus febribus ante diem septimum superueniens, symptoma est grauem morbũ in præcipuo viscere, *insignem scilicet obstructionem, aut inflammationem in hepate*, magnámque praui humoris copiam, naturæ dominio non subiectam, plerumque arguens. Ergo

Icterus febribus ante diem septimum superueniens, plerumque malum est signum.

Minor vel ex eo patet, quod icteri materia, quæ vt plurimùm, copiosa est & crassior bilis, si magno impetu moueatur ante septimum, cùm adhuc sit cruda, motus ille non est criticus, sed à morbo veniens & symptomaticus.

APHOR. LXIII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ' ἡ-

μέρην

μέρην ῥίγεα γίνεται, καθ᾽ ἣν ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται.

Quibus in febribus certo die rigores repetunt, eodem febres soluuntur.

COMMENT.

Quicquid significat ingruentem febrem certis diebus de nouo inuadere, illud priorem febrem eisdem fuisse solutam indicio est: *alioqui non posset de nouo inuadere.*

Frigus, rigor, vel horror vehemens, non semel adueniens, significat ingruẽtem febrem certis diebus, *hoc est, quotidie, aut tertia, vel quarta quaque die* de nouo inuadere. Ergo

Frigus, rigor, vel horror vehemens, non semel adueniens, priorem febrem eisdem diebus fuisse solutam indicio est.

APHOR. LXIV.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τῇ ἑβδόμῃ, ἢ τῇ ἐνάτῃ, ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι ἐπιγίνονται, ἀγαθὸν, ἢν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ᾖ· ἢν δὲ μὴ, οὐκ ἀγαθόν.

Quibus per febres morbus regius die septimo, aut nono, aut vndecimo, aut quartodecimo superuenerit, bonum, nisi dextrum hypochondrium durum sit: alioqui minimè bonum.

COMMENT.

Quotieſcunque bilis peccans mouetur ad partes ignobiles, die critica vel impari, cum ſignis coctionis, bonum eſt ſignum.

Quibus in febribus morbus regius ſuperuenit die ſeptimo, nono, vndecimo, vel decimoquarto, citra duritiem hypochondrij dextri, bilis peccans mouetur ad partes ignobiles, die critica vel impari, cum ſignis coctionis.

Ergo

Quibus in febribus morbus regius dictis diebus ſuperuenit, citra duritiem hypochondrij dextri, bonum eſt ſignum.

Ea namque durities inſignem arguit hepatis obſtructionem, aut inflammationem, túncque ſigna coctionis non apparent.

Aphor. LXV.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, περὶ τὴν κοιλίην καῦμα ἰσχυρὸν, καὶ καρδιωγμὸς, κακόν.

In febribus, circa ventriculum vehemens æſtus & cordis morſus, malum.

COMMENT.

Quæcunque ſymptomata vires proſternentia, bilem deſignant copioſam, & ſui acrimonia ventriculi os ſubinde lædentem, mala ſunt vt ſigna & vt cauſæ.

Vehemens æſtus circa ventriculum, & cordis morſus in febribus perſeuerantes, ſyptomata ſunt quæ vires proſternentia, bilem deſignant

gnant copiosam, & sui acrimonia ventriculi os subinde lædentem. Ergo

Vehemens æstus circa ventriculum, & cordis morsus in febribus perseuerantes, mala sunt vt signa & vt causæ.

APHOR. LXVI.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσιν ὀξέσιν οἱ σπασμοὶ, καὶ οἱ περὶ τὰ σπλάγχνα πόνοι ἰσχυροὶ, κακόν.

In acutis febribus cõuulsiones, & circa viscera vehementes dolores, malum.

COMMENT.

Quotiescunque naturæ magno morbo conflictatæ superueniunt affectus alij grauissimi, magnum adest mortis periculum.

Quoties in acutis febribus conuulsiones è siccitate, & circa viscera vehementes dolores, *ab insigni videlicet intemperie, vel à copiosa materia, vel ab vtraque causa*, contingunt, naturæ magno morbo conflictatæ, superueniunt affectus alij grauissimi. Ergo

Quoties in acutis febribus conuulsiones, & circa viscera vehementes dolores contingunt, magnum adest mortis periculum.

APHOR. LXVII.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῶν ὕπνων φόβοι ἢ σπασμοὶ, κακόν.

In febribus per somnum pauores, aut conuulsiones, malum.

COMMENT.

Quæcunque arguunt humores, quo maximè tempore mitescere deberent, eo ipso fieri deteriores, ac magis furere, ea malum portendunt.

Pauores per somnum, aut conuulsiones in febribus, *à bile scilicet vel sanguine præassatis, cerebrúmque & neruos lædentibus*, arguunt humores, quo maximè tempore mitescere deberent, eo ipso fieri deteriores, ac magis furere. Ergo

Pauores per somnum, aut conuulsiones in febribus, malum portendunt.

Huc pertinet aph. 1. sectæ.

APHOR. LXVIII.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακόν· σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

In febribus spiritus offendens, malo est: conuulsionem enim significat.

COMMENT.

Quicquid ægroto præter alia mala, conuulsionem è siccitate impendere significat, malum est signum.

Spiritus in febribus vehementibus, media respiratione citra causam manifestam interceptus, ægroto præter alia mala, conuulsionem è siccitate impendere significat. Ergo

Spiritus in febribus vehementibus, media respiratione citra causam manifestam interceptus, malum est signum.

APHOR.

APHOR. LXIX.

Ὁκόσοισιν οὖρα παχέα, θρομβώδεα, ὀλίγα, οὐκ ἀπυρέτοισι, πλῆθος ἐπελθὸν ἐκ τουτέων λεπτὸν, ὠφελέει. μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχεται οἷσιν ἐξ ἀρχῆς, ἢ διὰ ταχέων ὑπόστασιν ἴσχει.

Quibus vrinæ ſunt craſſæ, grumoſæ, & paucæ, non ſine febre ſi ab his tenues & copioſæ meiantur, proſunt. Maximè vero tales redduntur, in quibus ſtatim ab initio, vel non ita multò pòſt, ſedimentum apparuerit.

COMMENT.

Quæcunque excrementa primis morbi diebus cruda apparent, poſtea multò elaboratiora, inter ſalubria ſigna reponi debent, eorúmque euacuatio vtilis cenſeri.

Vrinæ quæ ſtatim ab initio febrium pituitoſarum, vel paulò pòſt, craſſæ, paucæ & grumoſæ, *id eſt cum inæquali ſedimento propter materiæ craſſitiem, lentorem, & pondus*, poſteà copioſæ, & in craſſitie ac tenuitate mediocres meiuntur: excrementa ſunt quæ primis morbi diebus cruda apparent, poſteà multò elaboratiora. Ergo

Vrinæ quæ ſtatim ab initio febrium pituitoſarum vel paulò pòſt, craſſæ, paucæ, & grumoſæ, poſtea copioſæ, & in craſſitie ac tenuitate mediocres meiuntur, inter ſalubria ſigna re-

poni debent, earúmque euacuatio vtilis censeri.

APHOR. LXX.

Ὁκόσοισι δ' ἐν πυρετοῖσι τὰ οὖρα ἀναπεταραγμένα, οἷον ὑποζυγίου, τουτέοισι κεφαλαλγίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσονται.

Quibus per febres vrinæ turbatæ, quales iumentorum, iis dolor capitis vel adest, vel aderit.

COMMENT.

Quæcunque calorem insignem arguunt in hepate & venis, agentem in crassam & copiosam materiam, ab eáque vapores plurimos ac densos exsuscitantem: illa capitis dolorem præsentem aut futurum denunciant.

Vrinæ per febres turbatæ, quales iumentorum, insignem calorem arguunt in hepate & venis, agentem in crassam & copiosam materiam, ab eáque vapores plurimos ac densos exsuscitantem. Ergo

Vrinæ per febres turbatæ, quales iumentorum, capitis dolorem præsentem aut futurum denunciant.

APHOR. LXXI.

Ὁκόσοισιν ἑβδομαῖα κρίνεται, τουτέοισιν ἐπινέφελον ἴσχει τὸ οὖρον τῇ τετάρτῃ ἐρυθρόν, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον.

Quibus

Quibus die ſeptimo futura criſis eſt, iis vrina rubram die quarto nubeculam habet, cæteráque pro ratione.

COMMENT.

Omnis criſis perfecta quę fieri debet aliquo die decretorio, neceſſe eſt die indice præcedente per coctionis ſigna demonſtretur: *pepaſmus enim proxima eſt ad criſim præparatio.*

Ergo

Criſis perfecta quæ die ſeptima, v.gr. fieri debet, neceſſe eſt quarta die, ex vrina rubram nubeculam, aut aliquod aliud euidentius coctionis ſignum habente præmonſtretur.

APHOR. LXXII.

Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα, λευκὰ, πονηρὰ. μάλιστα δ' ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐπιφαίνεται.

Quibus pellucidæ & albæ ſunt vrinæ, malæ: maximè verò ſi in phreniticis appareant.

COMMENT.

Quæcunque maximam in quouis morbo humorum cruditatem, in bilioſis verò & peracutis cerebri affectibus, bilis etiam raptum in caput denotant: illa pro morbi viriúmque ratione plus minus mala ſunt, aut pernicioſa.

Vrinæ pellucidæ & albæ, maximam in quouis morbo humorum cruditatem: in phrenitide

autem bilis etiam raptum in caput denotant. Ergo

Vrinæ pellucidæ & albæ, pro morbi viriúmque ratione plus minùs malæ sunt: in phrenitide autem perniciosæ.

Aphor. LXXIII.

Ὀκόσοισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα, ὀσφύος ἀλγήματος ἐπιγενομένου, αἱ κοιλίαι τουτέοισι καθυγραίνονται, ἢν μὴ φῦσαι καταρραγέωσιν, ἢ οὔρου πλῆθος ἐπέλθῃ· ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

Quibus elata hypochondria murmurant, lumborum superueniente dolore aluus humectatur, nisi infernè flatus erumpant, aut vrinæ multitudo prodeat: hæc verò in febribus.

COMMENT.

Quotiescunque citra peculiarem visceris alicuius morbum, copiosus humor flatui admixtus arguitur in hypochondriis, tunc si lumborum dolor subsequatur, indicio est vel materiam totam ad intestina descendere, & aluum humectatum iri, vel flatus tantùm per sedem erupturos, humorem verò translatum ad renes, per vrinas effluxurum.

Vbi elata hypochondria murmurant in febribus non symptomaticis, tunc citra peculiarem

rem viſceris alicuius morbum, copioſus humor flatui admixtus arguitur in hypochondriis. Ergo

Vbi elata hypochondria murmurant in febribus non ſymptomaticis, tunc ſi lumborum dolor ſubſequatur, indicio eſt vel materiam totam ad inteſtina deſcendere, & aluum humectatum iri, vel flatus tantùm per ſedem erupturos, humorem verò tranſlatum ad renes, per vrinas effluxurum.

Aphor. LXXIV.

Ὁκόσοισιν ἐλπὶς ἐς τὰ ἄρθρα ἀφίστασθαι, ῥύεται τῆς ἀποστάσιος οὖρον πολὺ καὶ παχὺ, καὶ λευκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπιώδεσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν ἄρχεται ἐνίοισι γίνεσθαι. ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

Vbi ſpes eſt ad articulos abſceſſum iri, abſceſſu liberat vrina multa, craſſa, & alba reddita: qualis in febribus laborioſis quarto die quibuſdam exire incipit. Quòd ſi ex naribus etiam ſanguis profluxerit, breui admodum ſolutio fit.

COMMENT.

Quotieſcunque febris materia, quæ abſceſſum ad articulos minabatur, extra corpus pellitur, tunc vnà cum ſolutione febris abſceſſus fieri prohibetur: & quò materia noxia citius euacuatur, eò promptius morbus ſoluitur.

Quoties in febre ex laſſitudine vrina multa, craſſa, & alba excernitur, *qualis in hac febre ob magnam humorum agitationem quarta ferè die incipit excerni*; febris materia quæ abſceſſum ad articulos minabatur, extra corpus pellitur: quòd ſi ſanguis etiam è naribus profluat, materia noxia, *tenuior per ſupernam, craßior per infernam regionem*, citiùs euacuatur. Ergo

Quoties in febre ex laſſitudine vrina multa, craſſa, & alba excernitur, vna cum ſolutione febris, abſceſſus fieri prohibetur: quòd ſi ſanguis etiam è naribus profluat, eo promptiùs morbus ſoluitur.

APHOR. LXXV.

Ἢν αἷμα ἢ πῦον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Si quis ſanguinem aut pus meiat, renum aut veſicę exulceratio ſignificatur.

COMMENT.

Quotieſcunque apparent ſigna vlceris vniuoca, è locis excernendæ vrinæ dicatis prodeũtia, debet medicus colligere vlcus eſſe in dictis locis vnde ſigna prodeunt, renibus nempe, veſica, vel vtrobique.

Quoties ſanguis & pus per vrinas excernuntur, & puris excretio diu perſeuerat, apparent ſigna vlceris vniuoca, è locis excernẽdæ vrinæ dicatis prodeuntia. Ergo

Quoties ſanguis & pus per vrinas excernuntur, & puris excretio diu perſeuerat, debet medicus

dicus colligere vlcus esse in dictis locis vnde signa prodeunt, renibus nempe, vesica, vel vtrobique.

APHOR. LXXVI.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι, σαρκία μικρὰ, ἢ ὥσπερ τρίχες ξυνεξέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

Quibus cum vrina crassa exiguæ carunculæ, aut veluti pili exeunt, his à renibus fit excretio.

COMMENT.

Omnia excreta vlceratos aut præcalfactos renes arguentia, à renibus proficiscuntur.

Exiguæ carunculæ, seu sanguinis præassati portiunculæ, aut veluti pili egredientes cum vrina laudabili, *id est, crassiuscula, bonámque hepatis constitutionem demonstrante*: excreta sunt vlceratos aut præcalfactos renes arguentia.

Ergo

Exiguæ carunculæ, seu sanguinis præassati portiunculæ, aut veluti pili egredientes cum vrina laudabili, à renibus proficiscuntur.

Vrinarum contenta pilos referentia, ex lenta materia fiunt, à renum calore torrefacta.

APHOR. LXXVII.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι πιτυρώδεα συνεξουρέεται, τουτέοισιν ἡ κύστις ψωριᾷ.

Quibus cum vrina crassa, furfurosa quædam vnà exeunt, his vesica scabie laborat.

COMMENT.

Quotiescunque crassiusculæ & exiguæ portiunculæ, cum solidis multis partibus congeneres excernuntur, & bonæ constitutionis dictarum partium signa apparent, earum verò vna sanitatis suæ non profert indicia: coniectandum eam partem laborare.

Vbi cum vrina crassa, *hoc est minimè cruda*, furfurosa quædam vnà exeunt, tunc crassiusculæ & exiguæ portiunculæ, cum solidis multis partibus *per vias lotij se exonerantibus venis, puta, vreteribus, vesica,* congeneres excernuntur, ac bonæ constitutionis partium congenerum, *venarum nempe & vreterum* signa apparent *tum in vrina laudabili, tum in doloris vreterum* absentia, earum verò vna, vesica nempe, sanitatis suæ non profert indicia.

Ergo

Vbi cum vrina crassa, furfurosa quædam vnà exeunt, coniectandum vesicam laborare, *hoc est leuiter exoriari, maximè quum per eiusmodi excretionem, in eius regione tristis quidam sensus ab ægro percipitur.*

APHOR. LXXVIII.

Ὁκόσοι ἀπὸ ταὐτομάτου αἷμα οὐρέουσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίου ῥῆξιν σημαίνει.

Qui inopinanter ſanguinem meiunt, iis à renibus venulam ruptam eſſe ſignificatur.

COMMENT.

Omnis mictio ſanguinis quæ referri nequit ad διαπήδησιν, vel ἀναστόμωσιν venarum veſicæ aut renum, ad διάβρωσιν, hoc eſt, ad ruptam in renibus venulam eſt referenda.

Synceri ſanguinis mictio inopinanter & repentè adueniens, referri nequit ad διαπήδησιν, vel ἀναστόμωσιν venarum veſicæ aut renum: *quia ob dictas cauſas vrina plùs minùs cruenta potiùs excernitur, quàm ſanguis ſyncerus, & eiuſmodi vrinæ excretio ſenſim potius fit quàm repentè.*

Ergo

Synceri ſanguinis mictio inopinanter & repentè adueniens, ad διάβρωσιν, hoc eſt, ad ruptam in renibus venulam eſt referenda.

APHOR. LXXIX.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις ἢ νεφροὶ λιθιῶσι.

Quibus in vrina ſubſident ſabuloſa, iis veſica aut renes calculo laborant.

COMMENT.

Quæcunque præſentiam arguunt cauſarum calculi eſſentialium in renibus, aut veſica, vel vtrobique, illa ſunt ſignum præſentis, aut imminentis calculi in altera, vel vtraque dictarum regionum.

Vrinæ cum ſedimento ſabuloſo, præſentiam arguunt cauſarum calculi eſſentialium in renibus, veſica, vel vtrobique. Ergo

Vrinæ cum ſedimento ſabuloſo, ſunt ſignum præſentis aut imminentis calculi in altera vel vtraque dictarum regionum.

Aphor. LXXX.

Ην αἷμα οὐρέῃ, καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον καὶ ἐς τὸ περίναιον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονέει.

Si quis ſanguinem aut grumos meiat, aut vrinam guttatim emittat, dolore ad hypogaſtrium ſeu pectinem, & perinæum pertinente, ad veſicam loca laborant.

COMMENT.

Quæcunque ſymptomata ſuos morbos immediatè ſequentia, in locis vigent ad veſicam ſitis, & cum ea conſortium habentibus, morbos etiam talium ſymptomatum authores, in eiſdem locis vigere ſignificant.

Sanguinis fluxilis aut grumoſi mictio, ſtranguria, dolor item ad hypogaſtrium ſeu pectinem, & perinæum attinens, ſymptomata ſunt quæ morbos immediatè ſequentia, in locis vigent ad veſicam ſitis, & cum ea conſortium habentibus. Ergo

Sanguinis fluxilis aut grumoſi mictio, ſtranguria,

ria, dolor item ad hypogaſtrium, & perinæum attinens, morbos etiam talium ſymptomatum authores, in eiſdem locis vigere ſignificant.

Aphor. LXXXI.

Ην αἷμα καὶ πῦον οὐρέῃ, καὶ λεπίδας, καὶ ὀσμὴ βαρεῖη ᾖ, τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Si quis ſanguinem, aut pus, aut ſquamulas mciat, & grauis odor adſit, veſicæ exulceratio ſignificatur.

COMMENT.

Quotieſcunque præter exeuntia mutata, diuerſis partibus, veſicæ nimirum, vreteribus, renibus, ac venis communia, qualitas exeuntium determinata occurrit, veſicam priuatim vlcere detineri oſtendens: tunc medicus debet ex omnibus illis ſymptomatis veſicam ita vlceratam pronunciare, vt non eat inficias aliam quoque ex dictis partibus vna ægrotare poſſe.

Quum quis ſanguinem, & pus, & ſquamulas mingit, ac fœtor adeſt: præter exeuntia mutata, diuerſis partibus, veſicæ nimirū vreteribus, renibus, ac venis communia, qualitas exeuntium determinata, *fœtor nempe*, occurrit, veſicam priuatim vlcere detineri oſtendens.

Ergo

Quum quis ſanguinem, & pus, & ſquamulas mingit, ac fœtor adeſt, medicus debet ex

omnibus illis symptomatis vesicam ita vlceratam pronunciare, vt non eat inficias aliam quoque ex dictis partibus vnà ægrotare posse.

APHOR. LXXXII.

Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φῦμα φύεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύσις.

Quibus in meatu vrinario nascitur tuberculum, suppurato eo & rupto, solutio.

COMMENT.

Quotiescunque tollitur causa à qua tumor pendet, aliquem vrinarium ductum constipans, vrinam supprimens, ac dolorem faciens, tunc morbus in via, eúmque sequentia symptomata, dolor nempe, & stranguria soluuntur.

Quoties fit suppuratio & ruptio, vel digestio calidi tuberculi in vrinaria fistula enati, tollitur causa à qua tumor pendet, aliquem vrinarium ductum constipans, vrinam supprimens, ac dolorem faciens. Ergo

Quoties fit suppuratio & ruptio, vel digestio calidi tuberculi in vrinaria fistula enati, tunc morbus in via, eúmque sequentia symptomata, dolor nempe, & stranguria soluuntur.

APHOR. LXXXIII.

Οὔρησις νύκτωρ πολλὴ γινομένη σμικρὴν τὴν ὑποχώρησιν σημαίνει.

Mictus

Mictus noctu plurimus paruam deiectionem significat.

COMMENT.

Quicquid arguit potulentam materiam ingestam, ab hepate & renibus valenter attrahi, & ab inteſtinis ad veſicam deriuari, illud alui ſiccitatem, & parcas deiectiones ſignificat.

Mictio plurima noctu facta, arguit materiam potulentam ingeſtam, ab hepate & renibus valenter attrahi, & ab inteſtinis ad veſicam deriuari. Ergo

Mictio plurima noctu facta, alui ſiccitatem, & parcas deiectiones ſignificat.

QVARTÆ SECTIONIS

FINIS.

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN QVINTAM HIPpocratis Aphoriſmorum ſectionem,

Commentaria Aphoriſtica, ad methodum analyticam redacta.

Argumentum ſectionis.

REFERT *ſigna prognoſtica in immodicis inanitionibus & repletionibus, in nonnullis capitis ac thoracis affectibus, in pleriſque morbis mulierum, præſertim vtero gerentium, & in*

& in quibusdam vlceribus ac tumoribus. Calidi item frigidíque commoda & incommoda recenset, pauca quædam intermiscens ad therapeuticen facientia.

APHOR. I.

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου, θανάσιμον.
Conuulsio ab elleboro, lethalis.

COMMENT.

Quicquid arguit neruosum genus ob venenosam qualitatem, vel propter oris ventriculi morsum exagitari, aut ob violentam purgationem & exsiccationem arefieri, siue vno, pluribus, vel omnibus his modis afficiatur: illud, pro virium, dictorúmque affectuum ratione, maiorem vel minorem in curãdo difficultatem, aut mortem magis minúsve certam portendit.

Conuulsio ab elleboro albo, arguit neruorsum genus vno, pluribus, vel omnibus prædictis modis affici. Ergo

Conuulsio ab elleboro albo, pro virium dictorúmque affectuum ratione, maiorem vel minorem in curando difficultatem, aut mortem magis minúsve certam portendit.

APHOR. II.

Ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγενόμενος, θανάσιμον.

Conuulſio à vulnere pernicioſa.

COMMENT.

Quicquid ſignificat neruos in læſa parte ita affici, vt cerebrum in conſenſum trahatur, eſt pernicioſum.

Conuulſio à vulnere ſignificat neruos in læſa parte *vel ſolo dolore, vel etiam inflammatione* ita affici, vt cerebrum in conſenſum trahatur. Ergo

Conuulſio à vulnere eſt pernicioſa.

APHOR. III.

Αἵματος πολλοῦ ῥυέντος, σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

A copioſo ſanguinis fluxu conuulſio, aut ſingultus, malum.

COMMENT.

Quicquid inſignem neruorum, aut oris ventriculi ſiccitatem, cum magna virium imbecillitate denotat, illud morbum deſignat periculi plenum.

Conuulſio aut ſingultus copioſo ſanguinis profluuio ſuperueniens, inſignem neruorũ aut oris ventriculi ſiccitatem cum magna virium imbecillitate denotat. Ergo

Conuulſio aut ſingultus copioſo ſanguinis profluuio

profluuio ſuperueniens, morbum deſignat periculi plenum.

APHOR. IV.

Επὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγινόμενος, κακόν.

A ſuperpurgatione conuulſio aut ſingultus, malum.

COMMENT.

Quicquid præter excrementitios humores plus ſatis euacuatos, alimentalem quoque ſuccum à neruoſis partibus, aut ſpeciatim ab ore ſuperno ventriculi, magna cum agitatione abſumi denotat, mali eſt ominis.

Conuulſio aut ſingultus ὑπερκαθάρσει ſuperueniens, præter excrementitios humores plus ſatis euacuatos, alimentalem quoque ſuccum à neruoſis partibus, aut ſpeciatim ab ore ſuperno ventriculi, magna cum agitatione abſumi denotat. Ergo

Conuulſio aut ſingultus ὑπερκαθάρσει ſuperueniens, mali eſt ominis.

APHOR. V.

Ην μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς ἀποθνήσκει, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν, καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

Si ebrius quiſpiam derepentè obmuteſcat, conuulſus moritur, niſi febre cor-

ripiatur, aut qua hora crapula soluitur, vocem recuperet.

COMMENT.

Quicquid cerebro vaporibus ita obruto existente, vt vox cum sensu & motu derepentè aboleatur, morbum arguit adhuc inualescere, variósque humores neruos inuadere: illud propinquam mortem denunciat, nisi aut febris superueniat, calore suo noxias materias coquens ac discutiens; aut naturæ morbum superantis signum aliquod affulgeat.

Conuulsio ebrium hominem caro detentum corripiens, arguit, cerebro vaporibus ita obruto existente, vt vox cum sensu & motu derepentè aboleatur, morbum adhuc inualescere, variósque humores neruos inuadere.

Ergo

Conuulsio ebrium hominem caro detentum corripiens, propinquam mortem denunciat, nisi aut febris superueniat, calore suo noxias materias coquens ac discutiens, aut naturæ morbum superantis signũ aliquod affulgeat, *puta si vox qua hora crapula solui consueuit, ægro restituatur.*

APHOR. VI.

Ὁκόσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ἐν τέσσαρσιν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται· ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Qui tetano corripiuntur, intra quatuor dies intereunt: si verò hos superauerint,

uerint, incolumes euadunt.

COMMENT.

Quicunque morbo detinentur exactè peracuto, & primo ſtatim initio; vires proſternente, magna ex parte moriũtur intra quatriduum: ſin indicium adſit virium morbo fortiter obſiſtentium, incolumes euadunt.

Qui tetano corripiũtur, morbo detinentur exactè peracuto, & primo ſtatim initio vires proſternente: quòd ſi ſpatium illud tranſigãt, indicium adeſt virium morbo fortiter obſiſtentium. Ergo

Qui tetano corripiuntur, magna ex parte moriuntur intra quatriduum: quòd ſi ſpatium illud tranſigant, incolumes euadunt.

APHOR. VII.

Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει· ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεται, τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Epilepſia ante pubertatem, amotionem recipit: poſt viceſimum verò quintum annum, ferè comitatur ad mortem vſque.

COMMENT.

Omnis morbus diuturnus, frigidus, & humidus, qui cedit idoneis remediis, curatur his potiſſimùm quæ frigidum humidúmque tẽperamentum, mali fomitem, ſenſim poſſunt

ac velut essentialiter in calidius & siccius mutare: qui verò remediis eisdem resistit, ad mortem vsque ferè comitatur.

Epilepsia à pituita, in infantia vel pueritia incipiens, morbus est diuturnus, frigidus & humidus, qui vel cedit idoneis remediis, vel eisdem resistit. Ergo

Epilepsia à pituita, in infantia vel pueritia incipiens, vel his potissimùm curatur quæ frigidum humidúmque *cerebri aut etiam totius* temperamentum, mali fomitem, sensim possunt ac velut essentialiter in calidius & siccius mutare: *vt est loci & victus, præcipuè verò priorum ætatum in medias mutatio*: vel ad mortem vsque ferè comitatur, *cùm ea ætatum mutatione, per totum scilicet pubertatis & adolescentiæ decursum non sanescat, quo maximè tempore virium robur, ductuúmque amplitudo perfectionem debitam attingunt.*

Huc pertinent aphor. 45. sect. 2. & 28. tertiæ.

Aphor. VIII.

Ὁκόσοι πλευριτικοὶ γινόμενοι, οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσιν, τουτέοισιν ἐς ἐμπύημα μεθίσταται.

Qui pleuritide laborant nisi intra dies quatuordecim supernè repurgentur, iis in empyema fit mali translatio.

COMMENT.

Omnis morbus materialis acutus, qui dies qua-

quatuordecim peruadit, in alium morbum sibi consecutione coniunctum sæpe degenerat.

Pleuritis est morbus materialis acutus, qui sæpe dies quatuordecim peruadit : *dum nempe nec ad salutem per idoneam vacuationem, nec eius defectu ad mortem terminatur.*

Ergo

Pleuritis in alium morbum sibi consecutione coniunctum, *empyema scilicet*, sæpe degenerat.

Aphor. IX.

Φθίσις γίνεται μάλιστα ἡλικίῃσι τῇσιν ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα ἐτέων, μέχρι πέντε καὶ τριήκοντα.

Tabes iis maximè ætatibus fit, quæ à decimo octauo sunt anno ad tricesimum quintum.

COMMENT.

Omnes morbi à nimia sanguinis redundantia vel acrimonia, simúlque à deprauato victu, violentísque exercitiis oriundi, adolescentes potissimùm & iuuenes inuadunt, ab anno scilicet decimo octauo ad tricesimum quintum.

Tabes à pulmonis vlcere, ob venam ruptam aut erosam, sunt morbi à nimia sanguinis redundantia vel acrimonia, simúlque a deprauato victu violentísq; exercitiis oriundi.

Ergo

Tabes dictæ, adolescentes potissimùm & iuuenes inuaduntab anno scilicet decimo octauo ad tricesimum quintum.

Aphor. X.

Ὁκόσοισι κυνάγχην διαφεύγουσιν ἐς τὸν πνεύμονα τρέπεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν· ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

Quibus ex angina in pulmonem mali fit conuersio, ij intra dies septem moriuntur: si verò hos effugerint, purulenti euadunt.

COMMENT.

Quotiescunque translatione materiæ noxiæ in calidam partem, ac vitæ pernecessariã, morbus simpliciter peracutus alteri morbo succedit, tunc æger vel intra septem dies moritur, vel si vlteriùs viuere pergat, in alium truditur morbum consecutionis vinculo prioribus connexum.

Quoties ex angina in pulmonem mali fit conuersio, translatione materię noxiæ in partem calidam ac vitæ pernecessariam, morbus simpliciter peracutus, *videlicet peripneumonia*, alteri morbo succedit. Ergo

Quoties ex angina in pulmonem mali fit conuersio, æger vel intra septem dies moritur, vel si vlteriùs viuere pergat, in alium truditur morbum, *empyema scilicet*, consecutionis vinculo

vinculo prioribus connexum.

APHOR. XI.

Τοῖσιν ὑπὸ τῆς φθίσιος ἐνοχλουμένοισιν, ἢν τὸ πτύσμα ὅπερ ἂν ἀποβήσσωσι βαρὺ ὄζῃ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανάσιμον.

Qui tabe vexantur, si sputum quod extussiunt, carbonibus iniectum graueolet, & capilli defluunt, perniciosum.

COMMENT.

Quæcunque malignam in pulmone putredinem, simúlque insignem humorum corruptelam, aut alimenti defectum in toto denotant, sunt perniciosa.

Sputum in phthisi carbonibus iniectum graueolens, & capillorum defluuium, malignam in pulmone putredinem, simúlque insignem humorum corruptelam, aut alimenti defectum in toto denotant. Ergo

Sputum in phthisi carbonibus iniectum graueolens, & capillorum defluuium, sunt perniciosa.

APHOR. XII.

Ὁκόσοισιν ἂν φθισιῶσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσιν, οὗτοι διαῤῥοίης ἐπιγενομένης ἀποθνήσκουσιν.

Quibus per tabem capilli defluunt, hi, fluxione alui ſuperueniente, moriuntur.

COMMENT.

Quotieſcunque graui morbo detentis cum hectica febre, ſignum adeſt magnæ in toto cacochymiæ, vel alimenti inopię, vna cum ſymptomate virium imbecillitatem arguente & augente: in propinquo mors.

Quoties phthiſicis capillorum defluuio correptis, ſuperuenit etiam alui fluxus, tunc graui morbo detentis cum hectica febre, ſignum adeſt magnæ in toto cacochymiæ, vel alimenti inopiæ, vnà cum ſymptomate virium imbecillitatem arguente & augente. Ergo

Quoties phthiſicis capillorum defluuio correptis, ſuperuenit etiam alui fluxus, in propinquo mors.

APHOR. XIII.

Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τουτέοισιν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

Qui ſpumantem ſanguinem extuſſiunt, iis ex pulmone educitur.

COMMENT.

Omnis materia quæ certo modo thoracis proprio vacuatur, & eſſentialem cum pulmone affinitatem retinet, ab ipſo pulmone prodit.

Sanguis ſpumans *multi aëris particeps*, qui per tuſſim excernitur materia eſt, quæ certo modo tho-

do thoracis proprio vacuatur, & eſſentialem retinet affinitatem cum pulmone, *vtpote viſcere cuius ſubſtantia quodammodo ſpumoſa aereo veluti ſanguine nutritur.* Ergo

Sanguis ſpumans, qui per tuſſim excernitur. è pulmone prodit.

Gal. ſuper aphor. 39. huius ſect. ſpumoſæ humiditatis meminit contentæ in pulmonis carne.

APHOR. XIV.

Ὑπὸ φθίσιος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγινομένη, θανατῶδες.

Tabe detento profluuium alui ſuperueniens, pernicioſum.

COMMENT.

Omne ſymptoma, in corporibus diuturno grauique morbo detentis, magnam arguens & augens virium imbecillitatem, eſt perniciei ſignum & cauſa.

Profluuium alui tabidis maligna febre correptis ſuperueniens, ſymptoma eſt, in corporibus diuturno grauique morbo detentis, magnam arguens & augens virium imbecillitatem. Ergo

Profluuium alui tabidis maligna febre correptis ſuperueniens, eſt perniciei ſignum & cauſa.

APHOR. XV.

Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡ-

μέρῃσιν ἀφ' ἧς αἱ ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται· ἢν δὲ μὴ, εἰς φθίσιν μεθίστανται.

Qui ex pleuritide empyi fiunt, si repurgentur intra dies quadraginta, à ruptione liberantur: alioqui transeunt in tabem.

COMMENT.

Quoties morbus acutus in alium ex prolapsu acutum, ob suppuratam effusámque in calidiorem locum morbi materiam degenerat, tunc pro loci affecti vicinarúmque partium ratione, in morbum insanabilem mutatur, nisi intra quadraginta dies à rupta vomica, puris repurgatio fiat.

Quoties pleuritidi succedit empyema, morbus acutus in alium ex prolapsu acutum, ob suppuratam effusámque in calidiorem locum morbi materiam degenerat. Ergo

Quoties pleuritidi succedit empyema, tunc pro loci affecti, vicinarúmque partium ratione, in morbum insanabilem, *phthisim nempe è pulmonis ulcere*, mutatur, nisi intra quadraginta dies à rupta vomica, puris repurgatio fiat.

APHOR. XVI.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα τοῖσι πλεονάκις χρεομένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας,

μορῤαγίας, λειποθυμίας, ταῦτα οἷσι θάνατος.

Calidum frequentiore vſu hæc inuehit mala, carnis effœminationem, neruorum incontinentiam, mentis torporem, profuſiones ſanguinis, animi deliquia, ad quæ mors.

COMMENT.

Quicquid corporis partes vehementer laxat, calidum innatum cum ſpiritibus reſoluit aut ſuffocat, & vi attenuante ſanguineam maſſam in molem maiorem attollit: illud carnis effœminationem, neruorum imbecillitatem, mentis torporem, ſanguinis profuſiones, & animi deliquia inuehit, ad quæ multoties mors.

Calidum frequentiore vſu, *ſiue balneum fuerit, fomentum, ambiens, aut vinum copioſè hauſtum*, corporis partes vehementer laxat, calidum innatum cum ſpiritibus reſoluit aut ſuffocat, & vi attenuante ſanguineam maſſam in molem maiorem attollit. Ergo

Calidum frequentiore vſu carnis effœminationem, neruorum imbecillitatem, mentis torporem ſanguinis profuſiones, & animi deliquia inuehit, ad quæ multoties mors.

Hinc licet colligere cur Indorum plerique ſint imbelles & effœminati: cur etiam temulenti magna ex parte manus habeant tremu-

las, hebeti ſint ingenio, & caro vel apoplexiæ obnoxij.

APHOR. XVII.

Τὸ δὲ ψυχρὸν σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

Frigidum verò conuulſiones, tetanos, nigrores, & rigores febriles adfert.

COMMENT.

Quicquid excrementorũ per cutim exhalationem prohibet, aut neruos impenſè exiccat & vellicat, calorémque partium externarum quadantenus extinguit: illud tetanos, conuulſionéſque tum legitimas tum ſpurias, & nigrores ac rigores febriles inducit.

Ambiens immodicè frigidum excrementorum per cutim exhalationem prohibet, aut neruos impensè exſiccat, *roridam ſcilicet eorum humiditatem congelando vel exprimendo*, & vellicat, calorémque partium externarum quadantenus extinguit. Ergo

Ambiens immodicè frigidum tetanos, conuulſionéſque tum legitimas, *à repletione vel ſiccitate*, tum ſpurias, *ab acrium humorum cohibitorum morſu*, & nigrores, *extinctione caloris*, ac rigores febriles, *putreſcentibus cohibitis humoribus*, inducit.

APHOR. XVIII.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροις,

νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ· τὸ δὲ θερμὸν φίλιον.

Frigidum inimicum oſſibus, dentibus, neruis, cerebro, dorſali medullæ: calidum verò amicum.

COMMENT.

Quicquid puſillum partium exanguium calorem imminuit, vel extinguit, eſt illis inimicum: quòd verò calorem earum fouet, amicum.

Omne frigidum, comparatè ad oſſa, dentes, neruos, cerebrum, & ſpinalem medullam, puſillum harum partium exanguium calorem imminuit vel extinguit: calidum verò eiſdem partibus proportione reſpondens, calorem earum fouet. Ergo

Omne frigidum, comparatè ad oſſa, dentes, neruos, cerebrum, & ſpinalem medullam, eſt iis partibus inimicum: calidum verò eiſdem partibus proportione reſpondens, amicum.

APHOR. XIX.

Ὁκόσα κατέψυκται, ἐκθερμαίνειν δεῖ, πλὴν ὁκόσα αἱμοῤῥαγέει, ἢ μέλλει.

Quæ perfrigerata ſunt, excalfacere oportet, præter ea quæ ſanguinem profundunt, aut ſunt profuſura.

COMMENT.

Omnes partes quæ morbo laborant in intem-

perie, remediis contraria qualitate pollentibus sunt alterandæ : quòd si vrgens aliquod in eis symptoma indicata remedia prohibeat, ab illis tantisper abstinendum, donec vrgenti symptomati occurratur.

Quæ perfrigeratæ sunt partes, morbo laborant in intemperie : quòd si sanguinem profundant, aut sint profusuræ, vrgens in eis symptoma indicata remedia prohibet, *nempe calefacientia.* Ergo

Quæ perfrigeratę sunt partes, remediis contraria qualitate pollentibus, *id est calefacientibus*, sunt alterandæ : quòd si sanguinem profundant, aut sint profusuræ, ab illis remediis tantisper abstinendum, donec vrgenti symptomati occurratur.

APHOR. XX.

Ελκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα περισκληρύνει, ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει, μελασμούς, ῥίγεα πυρετώδεα, σπασμοὺς καὶ τετάνους.

Frigidum vlceribus mordax, cutem obdurat, dolorem insuppurabilem facit, nigrorem inducit, rigores febriles, conuulsiones & tetanos.

COMMENT.

Quicquid violenta compressione partes quasi auellit, & validè densando humidum exprimit, calidúmque natiuum imminuit vel ex-

tinguit, & excrementorum exhalationem per cutem prohibet: illud vlceribus eſt mordax, cutem circa vlcera indurat, dolorem inſuppurabilem facit, liuores in vlceribus inducit, & rigores febriles, conuulſionéſque in parte vlcerata, vel etiam in toto, ac tetanos promouet.

Frigidum violenta compreſſione partes quaſi diuellit, & validè denſando humidum exprimit, calidúmque natiuum imminuit vel extinguit, & excrementorum exhalationem per cutem prohibet. Ergo

Frigidum vlceribus eſt mordax, cutem circa vlcera indurat, dolorem inſuppurabilem facit, liuores in vlceribus inducit, & rigores febriles, conuulſionéſque in parte vlcerata, vel etiam in toto, ac tetanos promouet.

Huic affinis 17. huius ſect.

APHOR. XXI.

Ἐστὶ δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνου ἄνευ ἕλκεος νέῳ εὐσάρκῳ θέρεος μέσου, ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις ἐπανάκλησιν θέρμης ποιέεται. θέρμη δὲ ταῦτα ῥύεται.

Eſt tamen vbi in tetano ſine vlcere, iuuene euſarco, æſtate media, frigidæ larga profuſio calorem reuocat: calor verò morbum ſoluit.

COMMENT.

Quicquid in aliquibus corporibus, & certo tē-

pore poteſt tutò, citò, & iucundè tetanum, aliámve conuulſionem ſine vlcere perſanare: ad eius affectus curationem optimi remedij loco habendum.

Aquæ frigidæ larga profuſio, in corpore iuuenili quadrato, æſtate media, tetanum poteſt, aliámve conuulſionem ſine vlcere, tutò, citò, & iucundè perſanare, *calorem videlicet naturalem prævalidum intrò pellendo, eundémque geminato robore præditum reuocando, & hac ratione morbi materiam frigidam craſſámque attenuando reſoluendóque.* Ergo

Aquæ frigidæ larga profuſio, in corpore iuuenili quadrato, æſtate media, ad curationem tetani, vel alterius conuulſionis ſine vlcere, optimi remedij loco habenda.

Aphor. XXII.

Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν ὂν ἐπὶ παντὶ ἕλκει, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μαλάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων σπασμῶν, τετάνων, παρηγορικόν· τὴν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ καρηβαρίην λύει. πλεῖστον δὲ διαφέρει ὀστέων κατάγμασι, μάλιστα δὲ τοῖσιν ἐψιλωμένοισι. τουτέων δὲ μάλιστα τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἕλκεα ἔχουσι, καὶ ὁκόσα ὑπὸ ψύξιος θνήσκει ἢ ἑλκοῦται, καὶ ἕρπησιν ἐσθιομένοισιν, ἕδρῃ, αἰδοίῳ, ὑστέ-

ρῃ,

ρῃ, κύστει· τουτέοισι γὰρ θερμὸν φίλιον καὶ κρῖνον, τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον.

Calidum ſuppurans in quouis vlcere, maximum ſecuritatis indicium, cutem emollit, extenuat, dolorem lenit, rigores, conuulſiones, tetanos mitigat: capitis grauitatem ſoluit: oſſibus fractis plurimùm prodeſt, maximè ſi nudata ſint, multóque magis ſi in capite. His etiam prodeſt quæ moriuntur aut vlcerantur à frigore: herpetibus denique exedentibus, ſedi, pudendo, vtero, veſicæ, calidum amicum & decretorium, frigidum inimicum & interimens.

COMMENT.

Quicquid innatum calorem adiuuat & fouet, cutis meatus rarefacit, humores tenuat ac educit, illud in vlceribus non malignis, nec fluxione tentatis, pus mouet, cutem mollit & extenuat, dolorem & herpetas lenit, rigores, conuulſiones, tetanos mitigat, capitis grauitatem ſoluit, frigoris noxas prohibet, partibúſque neruoſis & exanguibus, oſſibus nempe, ſedi, pudendo, vtero, veſicæ, eſt amicum.

Calidum debitam retinens proportionem ad morbos & partes affectas, innatum calorem adiuuat & fouet, cutis meatus rarefacit, humores tenuat ac educit. Ergo

Calidum debitam retinens proportionem ad morbos & partes affectas, in vlceribus non malignis nec fluxione tentatis pus mouet, cutem mollit & extenuat, aliáque præstat iam recensita, partibúsque neruosis & exanguibus supradictis est amicum, *frigidum verò inimicum.*

Contrariorum actiones per se, sunt contrariæ, contrariósque edunt effectus, calidum enim semper calefacit, & frigidum refrigerat: vnius verò contrarij actio essentialis, cum actione alterius contrarij accidentaria sæpe coincidit, vt dum calidum per se, frigidum per accidens calefaciendo, tetanum curant: vnde colligendum quæcunque à calido per se agente iuuantur, eadem lædi à frigido per se agente: secus si vnum contrariorum agat per se, alterum per accidens, vt dictum est.

Aphor. XXIII.

Ἐν τουτέοισι δὲ δεῖ τῷ ψυχρῷ χρέεσθαι, ὁκόθεν αἱμοῤῥαγέειν μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ, ἀλλὰ περὶ αὐτὰ ὁκόθεν ἐπιῤῥεῖ. καὶ ὁκόσαι φλεγμοναὶ, ἢ ἐπιφλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον ῥέποντα νεαρῷ αἵματι, ἐπὶ ταῦτα. ἐπεὶ τάγε παλαιὰ μελαίνει, καὶ ἐρυσίπελας τὸ μὴ ἑλκούμενον ὠφελέει· ἐπεὶ τόγε ἑλκούμενον βλάπτει.

In his frigido vtendum vnde fluit sanguis

guis aut fluxurus eſt, non eodem loci, ſed ad ea loca vnde influit, admoto:& ſi quæ partium inflammationes, aut deflagrationes ad rubrum ſanguineúmve colorem tendunt, recenti efflorefcente ſanguine, iiſdem ipſis adhibito: nam inueteratas nigrefacit: eryſipelas etiam nõ vlceratũ iuuat, ſiquidẽ exulceratũ lædit.

COMMENT.

Quicquid condenſat, repellit, ardores attemperat, circa partes admouendum eſt vnde fluit, aut fluxurus eſt ſanguis, præſertim ad ea loca vnde incipit motus: prodeſt item eryſipelatis non vlceratis, & recentibus inflammationibus.

Frigidũ condenſit, repellit, ardores attemperat.

Ergo

Frigidum circa partes admouendum eſt vnde fluit aut fluxurus eſt ſanguis, præſertim ad ea loca vnde incipit motus: prodeſt item eryſipelatis non vlceratis, ac recentibus inflammationibus, *vigente ſcilicet feruore. nam inueteratas per caloris extinctionẽ nigrefacit.*

APHOR. XXIV.

Τὰ ψυχρὰ οἷον χιὼν, καὶ κρύσταλλος τῷ στήθει πολέμια, βηχέων κινητικὰ, αἱμοῤῥοϊκὰ, καταῤῥοϊκά.

Frigida veluti nix & glacies, pectori inimica, tuſſes mouent, ſanguinis pro-

fusiones,& destillationes.

COMMENT.

Quicquid valéter refrigerat,cōprimit, & cōdēsat,illud *respirationis organa refrigerādo,angustando, & exhalationem cohibendo*, pectori est inimicum, tusses, sanguinis profusiones, & *compreßione cerebri* destillationes mouet.

Frigidum veluti nix & glacies,valenter refrigerat,comprimit,& condensat. Ergo

Frigidum veluti nix & glacies, pectori est inimicum,tusses, sanguinis profusiones, ac destillationes mouet.

APHOR. XXV.

Τὰ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγήματα ἄτερ ἕλκεος,καὶ ποδαγρικὰ, καὶ σπάσματα,τουτέων τὰ πλεῖστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν καταχεόμενον ῥηΐζει τε καὶ ἰσχναίνει,καὶ ὀδύνην λύει. Νάρκη γὰρ μετρίη ὀδύνης λυτική.

Articulorum tumores & dolores absque vlcere, atque etiam podagricos, & conuulsiones magna ex parte frigida largè affusa leuat aut extenuat, ac dolorem soluit.Nam modicus torpor doloris solutionem affert.

COMMENT.

Quicquid validè repellit,ac loci affecti sensum hebetat,per accidens verò naturalem calo-

rem

rem auget, illud, magna ex parte, calidos articulorum tumores vlceris expertes, qui adhuc fiunt, minuit, dolores eorum & podagricos sedat, conuulsionésque à repletione soluit.

Aqua frigida largè affusa validè repellit, ac loci affecti sensum hebetat, per accidens verò naturalem calorem auget. Ergo

Aqua frigida largè affusa minuit, magna ex parte calidos articulorum tumores vlceris expertes, & qui adhuc fiunt, eorum dolores & podagricos sedat, conuulsionésque à repletione soluit.

Huic aphor. sunt affines 21. & 23. huius sect.

Aphor. XXVI.

Ὕδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον καὶ ταχέως ψυχόμενον, κουφότατον.

Aqua quæ citò calefit & citò refrigeratur, leuissima.

COMMENT.

Omnis aqua quæ promptè alteratur, & contraria facillimè suscipit, tenuissima est leuissimáque, *vt qua ad aëris naturam propiùs accedat.*

Aqua quæ citò calefit & citò refrigeratur, promptè alteratur, & contraria facillimè suscipit. Ergo

Aqua quæ citò calefit & citò refrigeratur, tenuissima est leuissimáque.

Ideò ebibita ventrem & hypochondria fa-

cilè permeat, nullúmque grauitatis sensum inuehit.

APHOR. XXVII.

Ὁκόσοισι δὲ πιεῖν ὀρέξιες νύκτωρ, τοῖσι πάνυ διψῶσιν ἢν ἐπικοιμηθῶσιν, ἀγαθόν.

Qui noctu bibere appetunt, iis valde sitientibus obdormiscere, bonum.

COMMENT.

Quicquid coctionem iuuando humectat, caloremque attemperat, noctu valde sitientibus, magno est vsui.

Somnus coctionem iuuando humectat, calorémque attemperat. Ergo

Somnus noctu valde sitientibus magno est vsui.

APHOR. XXVIII.

Γυναικείων ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη· πολλαχοῦ δὲ καὶ εἰς ἄλλα χρησίμη ἂν ἦν, εἰ μὴ καρηβαρίας ἐνεποίει.

Suffitus aromatum muliebria ducit: sæpiùs verò & ad alia vtilis esset, nisi capitis faceret grauitatem.

COMMENT.

Quicquid calefacit, attenuat, aperit, illud menstrua educit, ob vteri frigiditatem, humorum crassitiem, & vasorum obstructionem retenta.

Suffitus

Suffitus aromatum calefacit, attenuat, aperit.

Ergo

Suffitus aromatum menſtrua educit, ob dictas cauſas retenta.

Quia verò caput lædit, calore ac fumo naturaliter aſcendentibus, ob id minùs frequenter vſurpari debet.

Aphor. XXIX.

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν, ἢν ὀργᾷ, τετράμηνα, καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν ἧσσων· τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι.

Grauidas purgabis, ſi materia turgeat, à quarto menſe vſque ad ſeptimum, ſed has minùs: in recentiore verò aut maturiore geſtatione, purgantia vitabis.

COMMENT.

Quotieſcunque grauidæ mulieres egent purgatione, & fœtui à purgantibus medicamentis periculi impendet minùs; tunc purgari debent: quum verò maius imminet periculum, à purgatione abſtinendum.

Quoties in mulieribus vtero gerentibus, praui humores abundant, iidémque vel turgent, vel concocti ſunt, tribus mediis geſtationis menſibus: *quibus fœtus vteri cotyledonibus validiùs alligatur, neque magno ſui pondere deorſum vergit, neque noxas ob ſenſum adhuc hebetem multùm percipit, neque validos habet motus quibus vincula diſrumpat:* tunc graui-

dæ mulieres egent purgatione, & fœtui à purgantibus medicamentis periculi impendet minùs: contrà verò tribus primis mensibus, *propter mollissima & imbecillima ligamenta*, ac tribus postremis, *ob vinculorum laxitatem à vicina partus maturitate, & ob auctum fœtus ipsius pondus sensum, & virium robur*, periculum impendet maius. Ergo

Quoties in mulieribus vtero gerentibus, praui humores abundant, iidémque vel turgent, vel cōcocti sunt, tribus mediis gestationis mēsibus: tunc purgari debent, *à quarto nempe ad septimum*: contra verò tribus primis postremísque mensibus, à purgatione abstinēdum.

In grauida muliere morbo correpta, materia purgatu facilis, plus potest mediis mensibus ad indicandum pharmacum, quàm fœtus ad prohibendum: quanquam & aliis mensibus, ei semper occurrendum quod magis vrget, reliquo non spreto.

APHOR. XXX.

Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει, καὶ μᾶλλον, εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἔμβρυον.

Mulier vtero gerens secta vena abortit, eóque magis si sit fœtus grandior.

COMMENT.

Quotiescunque fœtus defraudatur alimento debito, contingit abortus.

Vbi sanguis per venam sectam detrahitur mulieri

lieri parum ſanguineæ, vtero gerenti, præſertim poſtremis menſibus, fœtus defraudatur alimento debito. Ergo

Vbi ſanguis per venam ſectam detrahitur mulieri parum ſanguineæ, vtero gerenti, præſertim poſtremis menſibus, *quibus eſt grandior fœtus*, contingit abortus.

APHOR. XXXI.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ὑπὸ τινὸς τῶν ὀξέων νουσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

Mulierem grauidam morbo quopiam acuto corripi, perniciosum.

COMMENT.

Quicquid ſymptomata vehementia, tenuíſque diætæ neceſſitatem infert, illud eſt in grauida muliere perniciosum.

Omnis morbus acutus, ſymptomata vehementia, tenuíſque diætæ neceſſitatem infert.

Ergo

Omnis morbus acutus eſt in grauida muliere pernicioſus, *id eſt, frequenter lethalis.*

APHOR. XXXII.

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ, τῶν καταμηνίων ῥαγέντων λύσις γίνεται.

Mulieri ſanguinem euomenti, menſtruis erumpentibus ſolutio fit.

COMMENT.

Quotieſcunque materia quæ ſymptomatico

impetu ſurſum mouebatur, ad infernas partes commode transfertur: ſymptomatis fit ſolutio.

Quoties mulieri ſanguinem euomenti, menſtrua erumpunt, materia quæ ſymptomatico impetu ſurſum mouebatur, ad infernas partes commodè transfertur. Ergo

Quoties mulieri ſanguinem euomenti, menſtrua erumpunt, ſymptomatis fit ſolutio.

Ideò medicus æmulator naturæ, ſanguinis eiuſmodi vomitum, per ſectam etiam in poplite aut malleolo venam, reuulſionis ergò, ſiſtere tentabit: plerumque enim menſes mouentia, tardiùs agunt quam oporteat.

APHOR. XXXIII.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλιπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

Mulieri menſtruis deficientibus, ſanguis è naribus fluens, bonum.

COMMENT.

Omnis materia, ob ſuppreſſam aliquam euacuationem conſuetã, redundans & noxia, per alium non incõmodum locum prodiens, bono eſt.

Sanguis è naribus profluens, mulieri menſtruorum retentione laboranti, materia eſt, ob ſuppreſſam euacuationem conſuetam, redundans & noxia, per locum non incommodum prodiens. Ergo

Sanguis è naribus profluens, mulieri menſtruorum

rum retentione laboranti, bono est.

APHOR. XXXIV.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

Mulieri vtero gerenti si aluus multùm fluat, periculum est ne abortiat.

COMMENT.

Quicquid mulierem grauidam valde fatigat, loca quæ ad vterum laxiora reddit, & alimentum fœtui subtrahit, illud in dicta muliere abortum minatur.

Alui profluuium mulierem grauidam valde fatigat, loca quæ ad vterum, *vicinitatis & consortij lege*, laxiora reddit, & alimentum fœtui subtrahit, *concoctionem omnem lædendo, & vnum aliquem, vel plures ex quatuor humoribus, aut chylum etiam non parùm minuendo.*

Ergo

Alui profluuium in dicta muliere abortum minatur.

APHOR. XXXV.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ, ἢ δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγενόμενος, ἀγαθόν.

Mulieri hystericæ, aut difficulter parienti sternutamentum superueniens, bonum.

COMMENT.

Quicquid in propriam sedem pellit vterum

conuulsum, eiúsque expultricem aut obrutam excitat, aut languentem roborat, ac semimortuas mulierum facultates ad se redire significat: illud præfocatis mulieribus, vt causa & vt signum, difficulter verò parientibus ob debilem vteri expultricem, vt causa tantùm, bono est.

Sternutamentum validum, in propriam sedem pellit vterum conuulsum, eiúsque expultricem aut obrutam excitat, aut languentem roborat, ac semimortuas mulierum facultates ad se redire significat. Ergo

Sternutamentum validum, præfocatis mulieribus superueniens, vt causa & vt signum, difficulter verò parientibus ob debilem vteri expultricem, vt causa tantùm, bono est.

APHOR. XXXVI.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἄχροα, καὶ μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ αἰεὶ γινόμενα, καθάρσιος δεῖσθαι σημαίνει.

Mulieri menses decolores, nec eodem semper modo & tempore prodeuntes, purgatione opus esse significant.

COMMENT.

Quæcunque à prauis humoribus pendent, sanguinem vitiantibus, purgationem significant esse necessariam.

Menses decolores, non eodem semper modo, nec tempore prodeuntes, à prauis humoribus pendent, sanguinem vitiantibus. Ergo

Menses decolores, non eodem semper modo, nec

nec tempore prodeuntes,purgationem ſigni-ficant eſſe neceſſariam.

Aphor. XXXVII.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν οἱ μασθοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει.

Mulieri vterum ferenti, ſi mammæ ſubitò extenuentur,abortus ſequitur.

COMMENT.

Quæcunque fœtum alimento deſtitui ſignificant,abortum portendunt.

Mammæ in muliere grauida repentè extenuatæ, *ob inanitas ſcilicet venas, mammis & vterò communes*, fœtum alimento deſtitui ſignificant. Ergo

Mammæ in muliere grauida repentè extenuatæ,abortum portendunt.

Aphor. XXXVIII.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν ὁ ἕτερος μασθὸς ἰσχνὸς γένηται δίδυμα ἐχούσῃ, θάτερον ἐκτιτρώσκει· καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν, ἢν ἡ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ.

Mulieri geminos ferenti,ſi altera mãma extenuetur, alterum abortu edit: & ſiquidem dextra mamma extenuetur, marem:ſi verò ſiniſtra,fœminam.

COMMENT.

Quotieſcunque penuria ſanguinis adeſt in

in vtero grauidæ mulieris, abortus impendet: & si quidem dextra vteri pars penuria sanguinis laboret, mas, sinistra, fœmina abortu excluditur.

Quoties mulieri geminos ferenti, altera mamma subitò extenuatur, penuria sanguinis adest in vtero grauidæ mulieris: & siquidē dextra mamma extenuetur, dextra vteri pars, si mamma sinistra, sinistra vteri regio penuria sanguinis laborat. Ergo

Quoties mulieri geminos ferenti, altera mamma subitò extenuatur, abortus impendet, & siquidem dextra mamma extenuetur, mas, si sinistra, fœmina abortu excluditur.

Huc pertinent aphor. immediatè hunc præcedens, & 48 huius sect.

APHOR. XXXIX.

Ην γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

Si mulier non grauida, nec puerpera, lac habet, ei menstrua defecerunt.

COMMENT.

Omne opus quod in corpore muliebri, præter naturæ legem producitur, ex propria fit illius operis materia, præter naturam detenta.

Lac in muliere non grauida, nec puerpera, est opus quod in corpore muliebri, præter naturæ legem producitur. Ergo

Lac in muliere non grauida, nec puerpera, ex propria

propria fit lactis materia, præter naturam detenta, *nempe ex menstruo sanguine suppresso.*

Quia verò menses suppressi in non grauidis nec puerperis, perrarò in mammas regurgitãt, ideò lactis generatio in eis, præsertim virginibus, monstro non est absimilis.

APHOR. XL.

Γυναιξὶν ὁκόσῃσιν ἐς τοὺς τιτθοὺς αἷμα συστρέφεται, μανίην σημαίνει.

Quibuscunque mulieribus ad mãmas sanguis colligitur, furorem significant.

COMMENT.

Quicquid præsto est vt spiritus animales in cerebro accendat, maniam portendit.

Sanguis biliosus, vel atrabilaris, in mammis abundans ac tumorem faciens, præsto est vt *vaporum translatione sursum facta*, spiritus animales in cerebro accendat. Ergo

Sanguis biliosus, vel atrabilaris, in mammis abundans ac tumorem faciens, maniam portendit.

APHOR. XLI.

Γυναῖκα ἢν θέλῃς εἰδέναι εἰ κύει, ἐπὴν καθεύδειν μέλλῃ, μελίκρητον διδου πίειν, καὶ ἢν μὲν στρόφον ἔχῃ περὶ τὴν γαστέρα, κύει, ἢν δὲ μὴ, οὐ κύει.

Si scire velis an mulier conceperit, dormituræ aquam mulsam potui dato:

& si ventris tormina patiatur, concepit: sin minùs, non concepit.

COMMENT.

Quicquid arguit intestinum rectum per consensum cum vtero coarctari, & vtriusque retentricem potissimùm vigere, illud mulierem recens concepisse significat.

Mulsa cruda, mulieri cubitum eunti exhibita, præter eius consuetudinem, & absque alia causa manifesta, ventris tormina excitans, arguit intestinum rectum per consensum cum vtero coarctari, & vtriusque retentricem potissimùm vigere, *cùm flatibus exitus consuetus præcludatur.* Ergo

Mulsa cruda, mulieri cubitum eunti exhibita, præter eius consuetudinem, & absque alia causa manifesta, ventris tormina excitans, mulierem recens concepisse significat.

APHOR. XLII.

Γυνὴ ἔγκυος εἰ μὲν ἄῤῥεν κύει, εὔχροος ἐστίν· ἢν δὲ θῆλυ, δύσχροος.

Mulier grauida si marem gerit, bene colorata est: si fœminam, decolor.

COMMENT.

Quicquid arguit in grauida muliere sanguinis calidioris, vitaliúmque spirituum maiorem copiam, masculi gestationem probabiliter significat: quod verò contrarium ostendit, fœmellam gestàri indicio est.

Bonus ac viuidus color grauidæ mulieris, arguit in ea

in ea sanguinis calidioris, vitaliúmque spirituum maiorem copiam: eiusdem vero coloris absentia, contrarium ostendit. Ergo

Bonus ac viuidus color grauidæ mulieris, masculi gestationem probabiliter significat: eiusdem vero coloris absentia, fœmellam gestari indicio est.

Mulier marem gerens cum se ipsa gerente fœminam debet comparari, vt aphorismus magna ex parte verus comperiatur.

APHOR. XLIII.

Ἢν γυναικὶ κυούσῃ ἐρυσίπελας ἐν τῇ ὑστέρῃ γένηται, θανατῶδες.

Si grauidæ mulieri fiat in vtero erysipelas, lethale.

COMMENT.

Quotiescunque vterus fœtum continens, corripitur insigni feruore ac dolore, omnem eius functionẽ lædentibus, cum acuta febre: tunc semper fœtui, sæpe etiam matri mors imminet.

Quum in vtero grauidæ mulieris fit erysipelas, vterus fœtum continens, corripitur insigni feruore ac dolore, omnem eius functionem lædentibus, cum acuta febre. Ergo

Quum in vtero grauidæ mulieris fit erysipelas, semper fœtui, sæpe etiam matri mors imminet.

APHOR. XLIV.

Ὁκόσαι παρὰ φύσιν λεπταὶ ἐοῦσαι ἐν

γαςρὶ ἔχουσιν, ἐκτιτρώσκουσι πρὶν ἢ παχυνθῆναι.

Quæ præter naturam tenues vterum gerunt, abortiunt donec habitiores euaſerint.

COMMENT.

Quotieſcunque mulier debitò ſibi alimento fraudari pergit, in vteri geſtatione abortit, *pereunte fœtu ob inopiam alimenti.*

Quum mulier præter naturam eſt extenuata, debito ſibi alimento fraudari pergit. Ergo

Quum mulier præter naturam eſt extenuata, in vteri geſtatione abortit.

Quare priùs quàm concipiat, ad habitum meliorem ducenda venit.

APHOR. XLV.

Οκόσαι ἢ μετρίως τὸ σῶμα ἔχουσαι ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄτερ προφάσιος φανερῆς, ταύτῃσιν αἱ κοτυληδόνες μύξης μεςαὶ εἰσί. καὶ οὐ δύνανται κρατεῖν ὑπὸ τοῦ βάρεος τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀπορρήγνυνται.

Quæ verò mediocriter corpulentæ abortum faciunt ſecundo menſe, aut tertio, ſine occaſione manifeſta, iis cotyledones lentoris ſunt plenæ, nec

præ

præ pondere fœtum continere poſſunt, ſed diſrumpuntur.

COMMENT.

Omnis affectus p. n. qui cùm à diuerſis cauſis, per ſe aut per ſigna euidentibus, vel à certa etiam cauſa latente oriri poſſit, abſque vlla manifeſta cauſa contingit: in latentem referri debet.

Abortus mulieribus modicè corpulentis eueniens, ſecundo menſe vel tertio, eſt affectus p.n. qui cùm à diuerſis cauſis, per ſe aut per ſigna euidentibus, vel à certa etiam cauſa latente oriri poſſit, cotyledonibus nempe lentore plenis, ac fœtum grandiuſculum præ pondere continere nequeuntibus, ſæpenumero contingit abſque vlla manifeſta cauſa.

Ergo

Abortus mulieribus modicè corpulentis eueniens, ſecundo menſe vel tertio, ſępenumero in latentem, cotyledones nempe lentore plenas, ac fœtum grandiuſculum præ pondere continere nequeuntes, referri debet.

APHOR. XLVI.

Ὁκόσαι παρὰ φύσιν παχεῖαι ἐοῦσαι μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν τῇ γαστρὶ, ταύτῃσι τὸ ἐπίπλοον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀποπιέζει· καὶ πρὶν ἢ λεπτυνθῶσι, οὐ κύουσιν.

Quæ præter naturam craſſæ non con-

cipiunt, iis vteri os ab omento comprimitur: itaque grauidari nequeunt, donec extenuentur.

COMMENT.

Quicquid os vteri comprimendo ipsum ita coarctat, vt virili semini vix pateat ingressus, illud conceptum prohibendo, sterilitatem infert.

Omētum multa pinguedine refertum, in mulieribus præter modum crassis, vteri os comprimendo, ipsum ita coarctat, vt virili semini vix pateat ingressus. Ergo

Omentum multa pinguedine refertum in mulieribus præter modum crassis, conceptum prohibendo, sterilitatem infert.

Huius infœcunditatis curatio, corporis est extenuatio.

APHOR. XLVII.

Ἢν ὑστέρη ἐν τῷ ἰσχίῳ ἐγκειμένη διαπυήσῃ, ἀνάγκη ἔμμοτον γίνεσθαι.

Si qua parte vterus coxæ adiacet, suppurauerit, emmotis medicamentis curetur necesse est.

COMMENT.

Omne vlcus partis reconditæ, exterius vergens, emmotis medicamentis, hoc est linamentis seu turundis, idoneo medicamento imbutis, curetur necesse est.

Vteri tumor, qua parte vterus coxæ adiacet, supp-

ſuppuratus & ruptus, vlcus eſt partis reconditæ, exteriùs vergens. Ergo

Vteri tumor, qua parte vterus coxæ adiacet, ſuppuratus & ruptus, emmotis medicamentis, hoc eſt linamentis ſeu turundis, idoneo medicamento imbutis, curetur neceſſe eſt.

APHOR. XLVIII.

Ἔμβρυα, τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.

Fœtus, mares quidem in dextra vteri parte, fœminæ in ſiniſtra potiùs.

COMMENT.

Omnes fœtus naturâ calidiores, in dextra vteri parte, ceu calidiore, frigidiores in ſiniſtra vt minùs calida, ſeminique fœmineo frigidiori dicata, ſæpiùs concipiuntur.

Maſculi ſunt fœtus naturâ calidiores, fœmellæ verò frigidiores. Ergo

Maſculi in dextra vteri parte, ceu calidiore, fœmellæ in ſiniſtra, vt minùs calida, ſeminique fœmineo frigidiori dicata, ſæpiùs concipiuntur.

APHOR. XLIX.

Ἐς ὑστέρων ἐκπτώσιας πταρμικὸν ἐπιθεὶς ἐπιλαμβάνειν τοὺς μυκτῆρας καὶ τὸ στόμα.

Ad ſecundas deturbandas, ſternutatorio immiſſo, nares & os manu obtura.

COMMENT.

Quicquid partes agitat quæ ad vterum, eiúſque fundum vi magna deorſum comprimit illud maximè conducit ad ſecundas retentas deturbandas, pellendáque extra vterum λόχεια.

Sternutatio valida, quæ arte fit, ſternutatorio immiſſo, & ore naribúſque manu obturatis, partes agitat quæ ad vterum, eiúſque fundum vi magna deorſum comprimit. Ergo

Sternutatio valida, quæ arte fit, ſternutatorio immiſſo, & ore naribúſque manu obturatis, maximè conducit ad ſecundas retentas deturbandas pellendáque extra vterum λόχεια.

APHOR. L.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἢν βούλῃ ἐπισχεῖν σικύην ὡς μεγίστην πρὸς τοὺς τιτθοὺς πρόσβαλε.

Mulieri ſi velis menſtrua ſiſtere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas appone.

COMMENT.

Quicquid ſanguini motum indit contrarium ei qui eſt ad vterum, menſes immodicè fluentes ſiſtit.

Cucurbitula quàm maxima, ſubter vtramque mammam affixa, ſanguini motum indit contrarium ei qui eſt ad vterum. Ergo

Cucurbitula quàm maxima, ſubter vtramque mam-

mammam affixa, menſes immodicè fluentes ſiſtit.

APHOR. LI.

Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν.

Quæ fœtum gerunt, iis vteri os conniuet.

COMMENT.

Quotieſcunque vterus bene conſtitutus, in id totus incumbit, quod ipſius retentrice maximè indiget, tunc os vteri, ex naturæ lege, citra vllam duritiem, exactè arctatur & conniuet.

Quum mulier concepit, vterus bene conſtitutus, in id totus incumbit, quod ipſius retentrice maximè indiget. Ergo

Quum mulier concepit, os vteri, ex naturæ lege, citra vllam duritiem, exactè arctatur & conniuet.

In ſuperfœtatione, quæ raro & præter naturæ conſuetudinem contingit, vteri os aliquantulùm hiare neceſſe eſt.

APHOR. LII.

Ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

Grauidæ mulieri ſi lac è mammis co-

piosè fluat, fœtum imbecillum significat: si verò solidæ mammæ fuerint, validiorem fœtum indicant.

COMMENT.

Quæcunque indicant fœtum in vtero parcè nutriri, fœtus imbecillitatem: contrà, quę bene ali fœtum denotant, bonam eius valetudinem ostendunt.

Mammæ prægnantis mulieris, ita turgentes, vt lac ex eis copiosè fluat, indicant fœtum in vtero parcè nutriri: eædem verò firmæ solidæque, *hoc est inter duras & laxas media.* bene ali fœtum denotant. Ergo

Mammæ prægnantis mulieris, ita turgentes, vt lac ex eis copiosè fluat, fœtus imbecillitatem: eædem verò firmæ solidæque, bonam eius valetudinem ostendunt.

APHOR. LIII.

Ὁκόσαι διαφθείρειν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, ταύτῃσιν οἱ τιτθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται· ἢν δὲ πάλιν σκληροὶ γένωνται, ὀδύνη ἔσται ἢ ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσι γούνασι, καὶ οὐ διαφθείρουσιν.

Quæ fœtum sunt perdituræ, iis mammæ extenuantur: contrà verò duræ si fiant, dolor aut mammas, aut coxas, aut oculos, aut genua fatigabit, nec abortiet.

COM-

COMMENT.

Quotiescunque vterus arduum opus molitur, vel vnà etiam cõflictatur, & natura magnam, vt solet, sanguinis spirituúmque vitalium copiam affatim, auxilij titulo, ad eum transmittit, præsertim à mammis cum vtero maximum consensum habentibus, necessariò mammæ extenuantur: quòd si vterus, ceu validus, noxios omnes humores à se repellat, tunc illi varias partes vtero imbecilliores, mammas puta, coxas, oculos, aut genua fatigabunt, vterus autem noxam omnem superando bene habebit, nec fœtum gestans abortiet.

Quotiescunque prægnantes mulieres fœtum sunt perdituræ, vterus arduum opus molitur, vel vnà etiam conflictatur, & natura magnam, vt solet, sanguinis spirituúmque vitalium copiam affatim, auxilij titulo, ad eum transmittit, præsertim à mammis cum vtero maximum consensum habentibus: quòd si mammæ præ humorum copia duræ fiant, vterus, ceu validus, vt plurimùm, noxios omnes humores à se repellit. Ergo

Quoties prægnantes mulieres fœtum sunt perdituræ, necessariò mammæ extenuantur: quòd si eædem præ humorum copia duræ fiant, tunc illi varias partes vtero imbecilliores, mammas puta, coxas, oculos, aut genua fatigabunt, vterus autem vt plurimùm, noxam omnem superando bene habebit, nec abortus continget.

APHOR. LIV.

Οκόσῃσι τὸ σόμα τῶν ὑςερέων σκληρὸν ἐςι, ταύτῃσιν ἀνάγκη τὸ σόμα τῶν ὑςερέων ξυμμύειν.

Quibus os vteri durum eſt, iis arctetur neceſſe eſt.

COMMENT.

Quotieſcunque orificium viſceris ſinu donati, inflammatione, aut ſcirrho afficitur, coarctari neceſſe eſt.

Quoties orificium vteri eſt durum, inflammatione, aut ſcirrho afficitur. Ergo

Quoties orificium vteri eſt durum, coarctari neceſſe eſt.

APHOR. LV.

Οκόσαι ἐν γαςρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετῶν λαμβάνωνται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχναίνονται ἄνευ προφάσιος φανερῆς, τίκτουσι χαλεπῶς καὶ ἐπικινδύνως, ἢ ἐκτιτρώσκουσαι κινδυνεύουσιν.

Quæ geſtantes vterum febribus corripiuntur, & vehementer citra manifeſtam cauſam extenuantur, eæ difficulter & cum periculo pariunt, aut abortientes periclitantur.

Quæcunque grauidam mulierem extenuant, nulla etiam concurrente cauſa procatarctica,

ca, magnámque in toto & vtero ſiccitatem inducentia, matrem cum fœtu inſigniter debilitant: illa, vel difficilem partum, vel abortum periculi plenum inferunt.

Febres vehementes aut diuturnæ, grauidam mulierem extenuant, nulla etiam concurrente cauſa procatarctica, magnámque in toto & vtero ſiccitatem inducentes, matrem cum fœtu inſigniter debilitant. Ergo

Febres huiuſmodi vehementes aut diuturnæ, vel difficilem partum, vel abortum periculi plenum inferunt.

APHOR. LVI.

Ἐπὶ ῥύῳ γυναικείῳ σπασμὸς καὶ λειποθυμίη ἢν ἐπιγένηται, κακόν.

Si muliebri profluuio conuulſio, & animi deliquium ſuperueniant, malum.

COMMENT.

Quæcunque ſymptomata immodicæ vacuationi ſuperuenientia, inſignem arguunt totius, & neruoſi generis ſiccitatem, ſpirituúmque reſolutionem: mala ſunt, & non rarò lethalia.

Conuulſio & leipothymia à profluuio muliebri, ſymptomata ſunt quæ immodicæ vacuationi ſuperuenientia, inſignem arguunt totius, & neruoſi generis ſiccitatem, ſpirituúmque reſolutionem. Ergo

Conuulſio & leipothymia à profluuio muliebri, mala ſunt, & non rarò lethalia.

APHOR. LVII.

Καταμηνίων γινομένων πλειόνων, νοῦσοι ξυμβαίνουσι, καὶ μὴ γινομένων ἀπὸ τῆς ὑστέρης, ξυμβαίνουσι νοῦσοι.

Menſtruis abundantibus morbi eueniunt, & ceſſantibus ab vtero, accidunt morbi.

COMMENT.

Quæcunque trudunt corpus muliebre in magnum receſſum à naturali ſtatu, multorum morborum muliebrium ſunt cauſa.

Menſes immodicè fluentes, aut ſuppreſſi, trudunt corpus muliebre in magnum receſſum à naturali ſtatu. Ergo

Menſes immodicè fluentes, aut ſuppreſſi, multorum morborum muliebrium ſunt cauſa.

APHOR. LVIII.

Ἐπὶ ἀρχῷ φλεγμαίνοντι καὶ ἐπὶ ὑστέρῃ φλεγμαινούσῃ στραγγουρίη ἐπιγίνεται, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύοισι στραγγουρίη ἐπιγίνεται. ἐπὶ δὲ ἥπατι φλεγμαίνοντι λὺγξ ἐπιγίνεται.

Ad recti inteſtini & vteri inflammationem, purulentóſque renes accedit ſtranguria: iecore verò inflammatione laborante interuenit ſingultus.

COM-

COMMENT.

Quicquid retentricem vesicæ facultatem labefactat, eiúsque expultricem irritat & impedit, stranguriam facit. Quicquid autem ventriculum validè exsiccat, comprimit, vel mordicat, singultum mouet.

Recti intestini, vel vteri inflammatio aucta, vesicæ retentricem labefactat, expultricémque irritat *per calidam intemperiem*, candémque *tumoris magnitudine vesica meatum angustando* impedit: renes item purulenti, *dum scilicet pus in vesicam demissum, & acrimonia irritat, & crassitie obstruit*, idem præstant. Iecoris autem inflammatio aucta, vicinum ventriculum validè exsiccat, comprimit, vel *bile in ipsum transmissa*, mordicat. Ergo

Recti intestini, vel vteri inflammatio aucta, renes item purulenti, stranguriam faciunt. Iecoris autem inflammatio singultum mouet.

Aphor. LIX.

Γυνὴ ἢν μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βούλῃ δὲ εἰδέναι εἰ λήψεται, περικαλύψας ἱματίοισι θυμία κάτω· κἢν μὲν πορεύεσθαί σοι δοκέῃ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ σώματος ἐς τὰς ῥῖνας καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ οὐ δι᾽ ἑαυτὴν ἄγονός ἐστιν.

Si mulier non concipit, & scire vis an sit conceptura, pannis circumtectam subter suffito: ac si odor corpus perua-

dere videatur ad nares & os vſque, non ſuâ culpâ ſterilem eſſe ſcito.

COMMENT.

Quicquid ſignificat vterum mollem & bene conſtitutum, nuptæque mulieris vniuerſum corpus eſſe perſpirabile, nec admodum intemperatum, indicio eſt mulierem non ſuâ culpâ ſterilem eſſe.

Suffitus per vterum, muliere præcincta, panníſque circumtecta, corpus vteri peruadens, & odore ſuo ad nares & os perueniens, ſignificat vterum mollem & bene conſtitutum, nuptæque mulieris vniuerſum corpus eſſe perſpirabile, nec admodum intemperatum.

Ergo

Suffitus per vterum, muliere præcincta, &c. ad nares & os vſque perueniens, indicio eſt mulierem non ſuâ culpâ ſterilem eſſe.

APHOR. LX.

Ην γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ αἱ καθάρσιες πορεύονται, ἀδύνατον τὸ ἔμβρυον ὑγιαίνειν.

Si prægnanti mulieri purgationes menſtruæ curſum ſuum teneant, bene valere fœtum eſt impoſſibile.

COMMENT.

Quotieſcunque fœtui ſubtrahitur alimentum, malè habere fœtum neceſſe eſt.

Quoties prægnanti mulieri purgationes menſtruæ

ſtruæ curſum ſuum tenent, fœtui ſubtrahitur alimentum. Ergo

Quoties prægnanti mulieri purgationes menſtruæ curſum ſuum tenent, malè habere fœtum neceſſe eſt.

APHOR. LXI.

Ἢν γυναικὶ καθάρσιες μὴ πορεύονται, μήτε φρίκης, μήτε πυρετοῦ ἐπιγινομένου, ἄσαι δὲ αὐτῇ προσπίπτωσιν, λογίζου ταύτην ἐν γαστρὶ ἔχειν.

Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre ſuperueniente, cibique faſtidium accidat, prægnantem eſſe putato.

COMMENT.

Quotieſcunque occurrit naturalis cuiuſpiam vacuationis retentio, varias habens cauſas pręternaturales, nullum tunc ſui ſignum prodentes, vnámque naturalem, aliquo ſigno valde probabili confirmatam: tunc illa retentio in cauſam eam naturalem referri debet.

Quoties in muliere florentis ætatis ſupprimuntur menſes, abſque horrore, febri, alióve huiuſmodi ſigno, & cibi faſtidium adeſt: tunc occurrit naturalis vacuationis retentio, varias habens cauſas præternaturales, nullum ſui ſignum prodentes, vnámque naturalem, in vtero nempe conceptum, ſigno valde probabili, nempe cibi faſtidio, confirmatam. Ergo

Quoties in muliere florentis ętatis ſupprimuntur menſes, abſque horrore, febri, alióve huiuſmodi ſigno, & cibi faſtidium adeſt: illa retentio in cauſam naturalem, conceptum ſcilicet, referri debet.

Aphor. LXII.

Ὁκόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχουσι, οὐ κυΐσκουσι· καὶ ὁκόσαι καθύγρους ἔχουσι τὰς μήτρας, οὐ κυΐσκουσιν, ἀποσβέννυται γὰρ αὐταῖς ὁ γόνος. καὶ ὁκόσαι ξηρὰς μᾶλλον καὶ περικαέες. ἐνδείῃ γὰρ τῆς τροφῆς φθείρεται τὸ σπέρμα. ὁκόσαι δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν κρᾶσιν ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπίτεκνοι γίνονται.

Quæcunque frigidos ac denſos vteros habent, non concipiunt, & quæ præhumidos habent, grauidari nequeunt, extinguitur enim in ipſis genitura: & quæ ſicciores & æſtuoſos, nam alimenti defectu ſemen corrumpitur. Quæ verò ex vtriſque mediocrem habent temperaturam, eæ fœcundæ ſunt.

COMMENT.

Quotieſcunque ſemen maris in vtero non fouetur vti conuenit, vel cotyledonibus præarctatis non adhæret, mulieris culpâ conceptus prohibetur, vnde ſterilitas: quoties verò vterus dicto ſemini vtrumque præſtat, conceptus à

ptus à muliere promouetur, vnde fœcunditas.

Quoties vterus eſt denſior, *inſitos virili ſemini ſpiritus ſuffocans, & cotyledones anguſtans*, vel rarior, *ſpiritus eoſdem diſsipans*, vel quomodocunque valde intemperatus, *bonam ſeminis temperiem deſtruens*: tunc ſemen maris in vtero non fouetur vti conuenit, vel cotyledonibus præarctatis non adhæret: quoties verò vterus inter hæc extrema eſt medius, eorum vtrumque dicto ſemini præſtat. Ergo

Quoties vterus eſt denſior, vel rarior, vel quomodocunqne valde intemperatus, mulieris culpâ conceptus prohibetur, vnde ſterilitas: quoties verò vterus inter hæc extrema eſt medius, conceptus à muliere promouetur, vnde fœcunditas.

APHOR. LXIII.

Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀῤῥένων· ἢ γὰρ δι' ἀραιότητα τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεται, πρὸς τὸ παραπέμπειν τὸ σπέρμα, ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τὸ ὑγρὸν οὐ διαχωρέει ἔξω, ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα οὐκ ἐκπυρειᾶται, ὥστε ἀθροίζεσθαι πρὸς τὸν τόπον τοῦτον, ἢ διὰ τὴν θερμασίην τὸ αὐτὸ τοῦτο γίνεται.

Similiter autem & in maribus: aut enim propter corporis raritatem ſpiritus foras diſſipatur, ita vt genituram eiacu-

lari nequeat: aut propter densitatem humor foras non prosilit, aut propter frigiditatem non inceditur, vt eo loci coaceruari possit: aut propter caliditatem hoc idem accidit.

COMMENT.

Quotiescunque semen maris ineptum est vt ad vteri fundum perueniat, vel ibi extendatur vt par est, infœcunditatis culpa in marem est reiicienda.

Quum testes maris densi sunt, rari, impensè frigidi aut calidi, *ob quas causas semen, vel minima copia prodit à testibus, vel spiritu ferè destituitur, vel est crassum & exsuccum*: tunc semen maris ineptum est vt ad vteri fundum perueniat, vel ibi extendatur vt par est. Ergo

Quum testes maris densi sunt, rari impensè frigidi aut calidi, infœcunditatis culpa in marem est reiicienda.

APHOR. LXIV.

Γάλα διδόναι κεφαλαλγέουσι, κακόν· κακὸν δὲ καὶ πυρεταίνουσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορύζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι· κακὸν δὲ καὶ οἷσι χολώδεες αἱ διαχωρήσιες, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσι πυρετοῖσιν ἐοῦσι, καὶ οἷσιν αἵματος πολλοῦ διαχώρησις γέγονεν. Ἁρμόζει δὲ τοῖσι φθινώδεσι,

δεσι, μὴ λίην πολλῷ πυρέσσουσι διδόναι γάλα, καὶ ἐν πυρετοῖσι μακροῖσι, καὶ βληχροῖσι, μηδενὸς τῶν προειρημένων σημείων παρεόντος, παρὰ λόγον δὲ ἐκτετηκόσι.

Lac præbere capite dolentibus, febriculosis, & quibus hypochondria elata aut murmurātia, & siticulosis, malū: malū itē quibus biliosæ deiectiones, febres acutæ, & copiosa sanguinis vacuatio facta est. Conuenit verò tabidis non admodum valde febricitantibus, & febribus longis ac paruis, si nullum ex supra dictis signis adsit, & præter rationem extenuatis.

COMMENT.

Quicquid vaporosum est ac flatulentum, & sicut ab insigni calore, multáve bile nidorem contrahit, & corrumpitur, sic ab exiguo calore naturali acescit, est autem εὔχυμον, εὔπεπτον, καὶ εὐανάδοτον, humectans ac tergens: illud capite dolentibus, hypochondria elata, vel murmurantia habentibus, febriculosis item, siticulosis, biliosa deiicientibus, febre acuta correptis, & quibus propter hæmorrhagiam pusillus est calor, malo est: phthisicis verò parum febricitantibus, & reliquis valde extenuatis, aut febre longa lentáque detentis, conuenit.

Lac in se habet prædictas omnes proprietates.

Ergo

Lac capite dolentibus, hypocondria elata vel murmurantia habentibus, siticulosis, &c. malo est. Phthisicis verò parum febricitantibus &c. conuenit.

APHOR. LXV.

Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνεται, οὐ μάλα σπῶνται, οὐδὲ μαίνονται· τουτέων δὲ ἀφανισθέντων ἐξαίφνης, τοῖσι μὲν ὄπισθεν σπασμοὶ, τέτανοι, τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη, ἢν ἐρυθρὰ ᾖ τὰ οἰδήματα.

Quibus tumores in vlceribus apparent, ij non admodum conuelluntur, nec insaniunt: quibus verò repentè euanuerint, siquidem à tergo, conuulsiones & tetani accidunt: si verò à fronte, insania, lateris dolor acutus, empyema, & dysenteria, si rubicundi fuerint tumores.

COMMENT.

Quotiescunque humores noxij ad externam aliquam corporis regionem attrahuntur, vel etiam pelluntur, conuulsionis, vt plurimùm, aut insaniæ periculum abest: quum verò iidem rursus intrò rapiuntur, pro diuersitate

humorum,& partium quas inuadunt, varios excitant affectus.

Quoties cum vlceribus externis tumores sunt conspicui, tũc humores noxij ad externã aliquã corporis regionẽ attrahuntur, vel etiam pelluntur: quum autem repentè tumores euanescunt, rursus iidem humores intrò rapiuntur. Ergo

Quoties cum vlceribus externis tumores sunt conspicui, conuulsionis, vt plurimùm, aut insaniæ periculum abest: quum autem repentè tumores euanescunt, pro diuersitate humorum, & partium quas inuadunt, varios excitant affectus: *nam si postica parte id fiat, quia neruosa est, conuulsiones ac tetani sæpenumerò accidunt: si anticâ, & materia biliosa existens cerebrum petat, insania fit: si thoracem, pleuritis, eâ verò non repurgatâ, empyema: si denique in abdomen feratur, fueritque sanguinea, (quod ex rubicundo tumore prægresso colligitur) dysenteria ei correspondens generatur.*

Aphor. LXVI.

Ην τραυμάτων ἰσχυρῶν ἐόντων καὶ πονηρῶν οἰδήματα μὴ φαίνεται, μέγα κακόν.

Si magnis vulneribus & prauis tumor non appareat, ingens malum.

COMMENT.

Quoties validis existentibus causis, redundantes humores affatim ad cutem trahentibus,

illi, *ob imbecillitatem viscerum, calorisque natiui defectum*, non affluunt quò trahuntur: ingens est malum.

Quum in externa corporis parte magnum est vulnus, aut prauum, *siue simpliciter ac per se, siue ratione loci affecti*, absque vllo tumore: tunc, validis existentibus causis redundantes humores affatim ad cutem trahentibus, illi non affluunt quò trahuntur. Ergo

Quum in externa corporis parte magnum est vulnus, aut quocũque modo prauum, absque vllo tumore: ingens est malum.

APHOR. LXVII.

Τὰ χαῦνα χρηστὰ, τὰ ἔνομα, κακά.

Mollia bona, dura verò mala.

COMMENT.

Quicquid arguit coctionem materiæ tumorem facientis, bonum est: & quicquid eiusdem cruditatem significat, malum.

Mollities arguit coctionem materiæ tumorem facientis, durities verò & renitentia, cruditatem. Ergo

Mollities tumoris bona, durities verò mala.

APHOR. LXVIII.

Τῷ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένῳ, ἡ ἐν μετώπῳ ὀρθὴ φλὲψ τμηθεῖσα, ὠφελέει.

Posteriore capitis parte dolenti, recta in fronte vena incisa, prodest.

COM-

COMMENT.

Quicquid aufert doloris causam, parti dolenti prodest.

Sectio venæ in media fronte, quum dolet occipitium per consensum ab hepate, *sanguine copiosiore ad capitis postica ascendente*, post totius euacuationem vt par est, administrata, doloris causam aufert, *deriuatione sanguinis à iugularium huius, & reuulsione secundariò facta à capitis parte postica ad anticam.* Ergo

Sectio venæ in media fronte, quum dolet occipitium per consensum ab hepate, post totius euacuationem vt par est, administrata, parti dolenti prodest.

APHOR. LXIX.

Ῥίγεα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος μᾶλλον, καὶ διὰ νώτου ἐς κεφαλήν· ἀνδράσι δὲ μᾶλλον ὄπισθεν ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος, οἷον ἀπό τε πηχέων καὶ μηρῶν· ἀτὰρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν· δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ θρίξ.

Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis, & per dorsum ad caput: sed & viris parte corporis posteriore magis quàm anteriore, veluti ex femoribus & cubitis: indicio est cutis raritas, quam pilus ostendit.

COMMENT.

Quæcunque causa functionem tactricis facul-

tatis corporis partium lædit, eaſdémque violenter concutit, illa ſolet priùs afficere partes magis neruoſas, vt ſunt in mulieribus lumbi, *non ſolùm neruis abundantes per ſe, ſed etiam ob vteri ligamenta ipſis implantata, quorum ratione cum vtero plerumque frigidiore conſentiunt*, poſt lumbos, dorſum, caput, & partes extremas: in viris autem poſteriores partes magis inuadit, vt neruoſas & anterioribus frigidiores, extremas item à caloris fonte remotiores, vt crura, & brachia.

Quælibet materia rigorem, frigus, aut horrorem faciens per ſe, non ratione vlceris, cauſa eſt functionem lædens tactricis facultatis corporis partium, eaſdémque violenter concutiens. Ergo

Quælibet materia rigorem, frigus, aut horrorem faciens per ſe, non ratione vlceris, in mulieribus ſolet afficere priùs lumbos, poſteà dorſum, caput, & extrema: in viris autem poſteriores partes magis inuadit, vt neruoſas & anterioribus frigidiores, *quemadmodum ex raritate apparet, & pilis anteriorum caliditatem deſignantibus*, extremas item à caloris fonte remotiores, vt crura, & brachia.

Aphor. LXX.

Οἱ ὑπὸ τεταρταίων ἁλισκόμενοι, ὑπὸ σπασμοῦ οὐ πάνυ τι ἁλίσκονται· ἢν δὲ ἁλίσκωνται πρότερον, εἶτα ἐπιγένηται τεταρταῖος, παύονται.

Qui

Qui quartana corripiuntur, non admodum conuulſionibus tentantur: ſi verò priùs tentati fuerint, ſuperueniente quartana liberantur.

COMMENT.

Quicquid humoris craſſi & pituitoſi coctionem, eiuſdémque excretionem iuuare pergit, illud conuulſionem a repletione imminentem arcet, præſentem ſoluit.

Febris quartana, humoris craſſi & pituitoſi coctionem, *calore ſuo miti ac diuturno*, eiuſdémque excretionem, *horrore excitato*, iuuare pergit. Ergo

Febris quartana, conuulſionem à repletione imminentem arcet, præſentem ſoluit.

APHOR. LXXI.

Ὁκόσοισι δέρματα περιτείνεται καρφαλέα καὶ σκληρὰ, ἄνευ ἱδρῶτος τελευτῶσιν· ὁκόσοισι δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ, ξὺν ἱδρῶτι τελευτῶσιν.

Quibus arida & dura cutis obtenditur, ſine ſudore moriuntur: quibus verò laxa & rara, cum ſudore vita defunguntur.

COMMENT.

Quicunque anguſtos adeò occluſóſque habent cutis meatus, vt per ſanitatem & valida exercitia vix ſudent: illi, in maxima retentricis omnium partium imbecillitate, caloríſque

natiui & humidi primigenij resolutione, sine sudore pereunt: qui verò ita latos apertósque habent dictos meatus, vt dum per sanitatem validè exercentur, sudore quasi diffluant, illi, in dicta imbecillitate, & resolutione, cum sudore moriuntur.

Quibus arida & dura cutis obtenditur, illi angustos adeò occlusósque habent cutis meatus, vt per sanitatem validáque exercitia vix sudent: quibus verò laxa & rara est cutis, iidem ita latos apertósque habent dictos meatus, vt dum per sanitatem validè exercentur, sudore quasi diffluant. Ergo

Quibus arida & dura cutis obtenditur, illi, in maxima retentricis omnium partium imbecillitate, calorísque natiui & humidi primigenij resolutione, sine sudore pereunt: quibus verò laxa & rara est cutis, illi, in dicta imbecillitate & resolutione, cum sudore moriuntur.

Aphor. LXXII.

Οἱ ἰκτερώδεες οὐ πάνυ τι πνευματώδεές εἰσιν.

Auriginosi non admodum ventosi.

COMMENT.

Quicunque calido sunt temperamento & bile abundant, vix de flatibus conqueruntur.

Icterici

Icterici calido sunt temperamento, & bile abundant. Ergo
Icterici vix de flatibus conqueruntur.

QVINTÆ SECTIONIS
FINIS.

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN SEXTAM HIPpocratis Aphorismorum sectionem,

Commentaria Aphoristica, ad methodum analyticam redacta.

Argumentum sectionis.

PERGIT *in variis morborum generibus signa docere salubria, insalubria, aut lethalia: quædam etiam chirurgica dogmata exponit.*

APHOR.

APHOR. I.

Ἐν τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγινομένη μὴ γινομένη πρότερον, σημεῖον ἀγαθόν.

In diuturnis inteſtinorum læuitatibus, ſi ructus acidus ſuperueniat qui priùs non extiterit, bonum eſt ſignum.

COMMENT.

Quicquid ſignificat concoctricem, retentricemque ventriculi & inteſtinorum facultates, iamdudum velut otioſas & languentes, ad proprium munus excitari, bonum eſt ſignum.

Ructus acidus, diuturnæ leienteriæ ſuperueniens, qui priùs non extiterit, *cùm aliquod ſaltem paulò melioris concoctionis initium præ ſe ferat*, ſignificat concoctricem, retentricémque ventriculi & inteſtinorum facultates, iamdudum velut otioſas & languentes, ad proprium munus excitari. Ergo

Ructus acidus, diuturnæ leienteriæ ſuperueniens, qui priùs non extiterit bonum eſt ſignum.

APHOR. II.

Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει, καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον· οἷσι δὲ τἀναντία, ὑγιεινότερον.

Quibus nares naturâ humidiores, & genitura humidior, ij minùs proſpera

valetudine fruuntur : quibus verò contraria, ſalubriùs degunt.

COMMENT.

Quicunque deſtillationibus à capite, variíſque morbis, præſertim ab humorum putredine oriundis ſunt obnoxij, inſalubriter degunt: qui verò ſunt ab iis incommodis immunes, ſalubriùs.

Quibus nares naturâ ſunt humidiores, & genitura humidior, illi deſtillationibus à capite, variíſque morbis, præſertim ab humorum putredine oriundis, ſunt obnoxij: qui verò ſicciore ſunt cerebri, ac totius temperamento, ab iis incommodis ſunt immunes. Ergo

Quibus nares naturâ ſunt humidiores, & genitura humidior, illi inſalubriter degunt: qui verò ſicciore ſunt cerebri, ac totius temperamento, ſalubriùs.

APHOR. III.

Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι, κακὸν, καὶ ξὺν πυρετῷ κάκιον.

In longis inteſtinorum difficultatibus, cibi faſtidium, malum, & cum febre peius.

COMMENT.

Quicquid naturales facultates arguit quaſi emortuas, malum eſt : & quod accedit, putredinem, vel etiam inflammationem denotans, peius.

Cibi fastidium in diuturnis dysenteriis, naturales facultates arguit quasi emortuas: febris verò accedens, putredinem, vel etiam inflammationem denotat. Ergo

Cibi fastidium in diuturnis dysenteriis, malum est: & cum febre, peius.

APHOR. IV.

Τὰ περιμάδαρα ἕλκεα, κακοήθεα.

Circumglabra vlcera, maligna.

COMMENT.

Quotiescunque signum adest praui alicuius humoris, ad vlceratas partes fluentis, vel in eis congesti, vlcera sunt maligna.

Quoties vlceratæ partes glabræ fiunt, signum adest praui alicuius humoris, ad eas fluentis, vel in eis congesti, *qui scilicet vi erodente pilos deuastat.* Ergo

Quoties vlceratæ partes glabræ fiunt, vlcera sunt maligna.

APHOR. V.

Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευρῇσι, καὶ ἐν στήθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, ἢν μέγα διαφέρωσι, καταμαθητέον.

Inter dolores lateris, & pectoris, cæterarúmque partium, an multùm intersit, discendum est.

COMMENT.

Quicquid ad dignotionem, πρόγνωσιν, & curationem morborum maximè conducit, medi-

eo est pernecessarium.

Exacta cognitio differentiarum omnium dolorum, ad dignotionem, πρόγνωσιν, & curationem morborum maximè conducit. Ergo

Exacta cognitio differentiarum omnium dolorum, medico est pernecessaria.

APHOR. VI.

Τὰ νεφριτικὰ, καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα, ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβύτησι.

Renum & vesicæ vitia in senibus difficulter curantur.

COMMENT.

Omnes affectus præter naturam, in locis acria excrementa iugiter excipientibus, eísque transitum præbentibus, difficulter curantur, præsertim cùm loci affecti fuerint imbecilliores, vt in senibus.

Omnia renum & vesicæ vitia, sunt affectus p.n. in locis acria excrementa iugiter excipientibus, eísque transitum præbentibus. Ergo

Omnia renum & vesicæ vitia difficulter curantur, præsertim cùm loci affecti fuerint imbecilliores, vt in senibus.

APHOR. VII.

Τὰ ἀλγήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα, τὰ μὲν μετέωρα, κουφότερα· τὰ δὲ μὴ μετέωρα, ἰσχυρότερα.

Dolores

Dolores ventris ſublimes, leuiores: non ſublimes, fortiores.

COMMENT.

Omnes affectus reconditi, ac præcipuis viſceribus proximi, ſunt periculoſi, & curatu difficiles: qui verò exteriùs vergunt, minùs periculoſi, & curatu faciliores.

Abdominis dolores ac tumores intra peritonæum, ſunt affectus reconditi, ac præcipuis viſceribus proximi: qui verò extra peritonæum, exteriùs vergunt. Ergo

Abdominis dolores ac tumores intra peritonæum, ſunt periculoſi, & curatu difficiles: qui verò exteriùs vergunt, minùs periculoſi, & curatu faciliores.

APHOR. VIII.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥηιδίως ὑγιάζεται.

Aqua inter cutem laborantibus, vlcera in corpore facta, non facilè ſanantur.

COMMENT.

Quicunque ſunt valde cacochymi, & naturales facultates languidas habent, in illis vlcera difficulter ſanantur.

Hydropici ſunt valde cacochymi, & naturales facultates languidas habent. Ergo

In hydropicis vlcera difficulter ſanantur.

APHOR. IX.

Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα.

Latæ puſtulæ non admodum prurigi-noſæ.

COMMENT.

Quæcunque puſtulæ ab humore fiunt minùs calido, & per ampliorem locum tranſpirante, ſunt minùs pruriginoſæ.

Latæ puſtulæ ab humore fiunt minùs calido, & per ampliorem locum tranſpirante. Ergo

Latæ puſtulæ ſunt minùs pruriginoſæ.

APHOR. X.

Κεφαλὴν πονέοντι καὶ περιωδυνέοντι, πύον ἢ ὕδωρ ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὸ στόμα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα, λύει τὸ νούσημα.

Capite dolenti & vehementer laboranti, pus, aut aqua, aut ſanguis, per nares, vel os, vel aures effluens, morbum ſoluit.

COMMENT.

Omnis cauſa dolorem faciens, quum criticè euacuatur, dolorem ſoluit.

Materia purulenta, aquea, vel ſanguinea, vehementem capitis dolorem intra cranium faciens, quum per aures, os, vel nares effluit, criticè euacuatur. Ergo

Materia purulenta,aquea,vel ſanguinea, vehementem capitis dolorem intra cranium facie s. quum per aures, os, vel nares effluit, dolorem ſoluit.

APHOR. XI.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι,καὶ τοῖσι νεφριτικοῖσι, αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγινόμεναι, ἀγαθόν.

Melancholicis & nephriticis hæmorrhoides ſuperuenientes,bonum.

COMMENT.

Quibuſcunque ſanguis,vel fæculentus in toto, capite aut hypochondriis vel aqueus aliúſve in liene,aut renibus abundat, his euacuatio per hæmorrhoidas, internas, *à liene manantes*,vel externas,*à renibus*,bono eſt.

Melancholicis aut nephriticis ſanguis, vel fæculentus in toto,apite, aut hypochondriis, vel aqueus aliúſve in liene,aut renibus abundat. Ergo

Melancholicis aut nephriricis euacuatio per hæmorrhoidas, internas vel externas, bono eſt.

APHOR. XII.

Αἱμοῤῥοΐδας, ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι, ἢ φθίσιν.

Diuturnas curanti hæmorrhoidas,niſi

vna quæpiam ſeruetur, periculum aquæ inter cutem, vel tabis impendet.

COMMENT.

Nulla euacuatio diuturnior & moleſta, hominem à certis morbis liberans, detractione ſcilicet ſanguinis, à quo vel aſcites, vel phthiſis oriri poſſet, eſt ſubitò in totum ſupprimenda, alioquin prædicti morbi impendent: *intellige, niſi aut alio vacuationis genere, aut exacta victus ratione occurratur.*

Exitus ſanguinis per hæmorrhoidas, ad multos dies perſeuerans, euacuatio eſt diuturnior, & moleſta, hominem à certis morbis liberans, detractione ſcilicet ſanguinis, à quo vel aſcites, *hepatis calore ſuffocato*, vel phthiſis, *plenitudine in pulmonis venas protruſa*, oriri poſſet.

Ergo

Exitus ſanguinis per hæmorrhoidas, ad multos dies perſeuerans, non eſt ſubitò in totum ſupprimendus, alioquin prædicti morbi, nempe aſcites, aut phthiſis, impendent.

Quamobrem in curando ſanguinis per hæmorrhoidas fluxu, vna quæpiam earum, authoris conſilio, aperta ſeruari debet.

APHOR. XIII.

Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι λύουσι τὸν λυγμόν.

Singultu fatigante, ſternutationes ſuperuenientes, ſingultum ſoluunt.

COM-

COMMENT.

Quęcunque materiam ori vētriculi impactam, valenter commouent & excutiunt, singultum, à repletione soluunt.

Sternutationes materiam ori ventriculi impactam, valenter commouent & excutiunt.

Ergo

Sternutationes singultum à repletione soluunt.

APHOR. XIV.

Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ, κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις.

Hydrope detento, si aqua è venis in ventrem confluxerit, soluitur morbus.

COMMENT.

Quotiescunque materia morbum faciens, per locos decentes euacuatur, morbi fit solutio.

Quum in anasarca, *quod rarò*, aut ascite, *quod rarissimè*, pituita vel aqua ad intestina confluit, materia morbum faciens, per locos decentes euacuatur. Ergo

Quum in anasarca, aut ascite, pituita vel aqua ad intestina confluit, morbi fit solutio.

APHOR. XV.

Ὑπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ ταυτομάτου ἔμετος ἐπιγινόμενος, λύει τὴν διαῤῥοίην,

Longo alui profluuio laboranti, spon-

te vomitus ſuperueniens, morbum ſoluit.

COMMENT.

Quicquid humores immodicè per aluũ fluentes cohibet, facultati eos expellenti propenſionem indens contrariam, illud morbum ſoluit.

Vomitus longo alui profluuio laboranti ſponte ſuperueniens, humores immodicè per aluum fluentes cohibet, facultati eos expellenti propenſionem indens contrariam. Ergo

Vomitus longo alui profluuio laboranti ſponte ſuperueniens, morbum ſoluit.

APHOR. XVI.

Ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ ὑπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ, διαῤῥοίη ἐπιγινομένη, κακόν.

Pleuritide aut peripneumonia detento, diarrhœa interueniens, malum.

COMMENT.

Quotieſcunque à morbo vitales partes infeſtante, hepar in conſenſum trahitur, malum.

Quum diarrhœa vehemens pleuritide, aut peripneumonia laboranti ſuperuenit, abſque alia cauſa manifeſta, tunc à morbo vitales partes infeſtante, hepar in conſenſum trahitur. Ergo

Quum diarrhœa vehemens pleuritide, aut peripneumonia laboranti ſuperuenit, abſque alia cauſa manifeſta, malum.

APHOR.

APHOR. XVII.

Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

Ophthalmia laborantem alui profluuio corripi, bonum.

COMMENT.

Omnis euacuatio quæ humores ab inflammata parte reuellit, & à mandante deriuat, bona est.

Alui profluuium in ophthalmia, est euacuatio quę humores ab inflāmata parte reuellit, & à mandante, *hepate nimirùm ac venis canis*, deriuat, *ad portas & intestina.* Ergo

Alui profluuium in ophthalmia, bonum.

APHOR. XVIII.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

Perfecta vesica, aut cerebro, aut corde, aut septo transuerso, aut tenui quopiam intestino, aut ventriculo, aut iecore, lethale est.

COMMENT.

Omne magnum vnitatis diuortium in præcipuo viscere, aut in parte membranosa & exangui, quæque ad vitam conseruandam perpetuò mouetur, vel alimenta excrementáve necessariò recipit, est insanabile, & plerumque lethale.

Omne vulnus profundum aut latum, in corde, cerebro, aut hepate, vel in diaphragmate, ventriculo, tenuibus intestinis, aut vesica, est magnum vnitatis diuortium in præcipuo viscere, aut in parte membranosa & exangui, quæque ad vitam conseruandam perpetuò mouetur, vel alimenta excrementáve necessariò recipit. Ergo

Omne vulnus profundum aut latum, in corde, cerebro, aut hepate, vel in diaphragmate, vétriculo, tenuibus intestinis, aut vesica, est insanabile & plerumque lethale.

APHOR. XIX.

Ἐπὴν διακοπῇ ὀςέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποσθίη, ὔτε αὔξεται, ὔτε συμφύεται.

Perfectum os, aut cartilago, aut neruus, aut genæ tenuis particula, aut præputium, neque augetur, neque coalescit.

COMMENT.

Nullæ partes seminales quarum vnitas est planè soluta, coalescunt, nec earum portio deperdita, in adultis præsertim, regeneratur, *ob defectum in primis idoneæ materiæ.*

Os, cartilago, neruus, aliæque huiusmodi partes, persectæ, seminales sunt, earúmque vnitas est planè soluta. Ergo

Dictæ partes, aliæque huiusmodi perfectæ non coalescunt, nec earum portio deperdita, in adultis præsertim, regeneratur.

APHOR.

Aphor. XX.

Ην ἐς τὴν κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

Si in ventrem ſanguis præter naturam effuſus fuerit, eum ſuppurari eſt neceſſe.

COMMENT.

Omnis materia in alieno loco detenta, & calore proprio deſtituta, neceſſariò corrumpitur.

Sanguis venas egreſſus, in quamcunque corporis regionem exciderit, materia eſt in alieno loco detenta, & calore proprio deſtituta.

Ergo

Sanguis venas egreſſus, in quamcunque corporis regionem exciderit, neceſſariò corrumpitur.

Aphor. XXI.

Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων, τῆς μανίης λύσις.

Inſanis ſi varices, vel hæmorrhoides ſuperuenerint, inſaniæ ſolutio.

COMMENT.

Quotieſcunque materia ſymptoma aliquod in capite, putà delirium, efficiens, ad crura vel ad ſedem reuellitur, delirij fit ſolutio.

Quum in affectu melancholico varices, vel hæmorrhoides ſuperueniunt, materia delirium in capite efficiens, ad crura vel ad ſedem

maxima parte reuellitur. Ergo

Quum in affectu melancholico varices, vel hæmorrhoides superueniunt, delirij maxima parte fit solutio.

APHOR. XXII.

Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τὰς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομίη λύει.

Ruptiones quæ ex dorso ad cubitum descendunt, venæ sectio soluit.

COMMENT.

Quotiescunque materia dolorem faciens, ad partémque aliam dolenti proximam, & vacuationi congruentem vergens, per eam partem euacuatur, dolor soluitur.

Quum in doloribus plethoricis, qui è dorso, ceruice, & scapula, ad cubitum descendunt, sanguis mittitur per venam in cubito sectam, materia dolorem faciens, ad partémque aliam dolenti proximam, & vacuationi congruentem vergens, per eam partem euacuatur. Ergo

Quum in doloribus plethoricis, qui è dorso, ceruice, & scapula, ad cubitum descendunt, sanguis mittitur per venam in cubito sectam, dolor soluitur.

APHOR. XXIII.

Ἢν φόβος καὶ δυσθυμίη πολὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

Si metus & mœstitia longo tempore perseue-

perſeuerent, melancholicum eſt.

COMMENT.

Quæcunque obtenebrationem in ſpiritibus animalibus, & ſimul in corde refrigerationem ſignificant, vel inducunt, illa melancholicum affectum aut præſentem arguunt, aut futurum denunciant.

Metus & mœror longo tempore perſeuerantes, obtenebrationem in ſpiritibus animalibus, & ſimul in corde refrigerationem ſignificant, vel inducunt. Ergo

Metus & mœror longo tempore perſeuerantes, melancholicum affectum aut præſentem arguunt, aut futurum denunciant.

APHOR. XXIV.

Ἐντέρου ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν, οὐ ξυμφύεται.

Si quod gracile inteſtinum perfectum ſit, non coaleſcit.

COMMENT.

Nulla corporis pars exanguis, recipiendiſque iugiter excrementis dicata, continui diuortio laborans, coaleſcit.

Inteſtinum tenue perſectum, eſt corporis pars exanguis, recipiendiſque iugiter excrementis dicata, continui diuortio laborans. Ergo

Inteſtinum tenue perſectum, non coaleſcit.

APHOR. XXV.

Ἐρυσίπελας ἔξωθεν εἴσω τρέπεσθαι, οὐκ

ἀγαθόν· ἔσωθεν δὲ ἔξω, ἀγαθόν.

Eryſipelas foris intrò conuerti, malum: intus verò foras, bonum.

COMMENT.

Quotieſcunque humor noxius à partibus ignobilibus ad nobiliores confluit, malum: vbi verò à nobilioribus ad ignobiles propulſatur, bonum.

Quum eryſipelas foris intrò conuertitur, humor noxius à partibus ignobilibus ad nobiliores confluit: vbi verò intus foras, humor à nobilioribus ad ignobiles propulſatur. Ergo

Quum eryſipelas foris intrò conuertitur, malum: vbi verò intus foras, bonum.

APHOR. XXVI.

Ὁκόσοισιν ἂν ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνονται, παρακοπὴ λύει.

Quibus in febribus ardentibus tremores fiunt, delirio ſoluuntur.

COMMENT.

Quotieſcunque materia febrilis billioſa, à venoſo genere in neruos tranſlata eos malè afficit, tunc per delirium, *vtpote cerebri affectum bili proportionatum*, affectus neruorum, & nonnunquam febres ſoluuntur.

Quoties in febribus ardentibus tremores fiunt, materia febrilis biliosa, à venoſo genere in neruos tranſlata, eos malè afficit. Ergo

Quoties in febribus ardentibus tremores fiunt, illi &

illi, & nonnunquam febres per delirium, soluuntur.

APHOR. XXVII.

Ὁκόσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται ἢ τέμνονται, ἐκρύεντος τοῦ πύου, καὶ τοῦ ὕδατος ἀθρόου, πάντως ἀπόλλυνται.

Quicunque empyi aut hydropici vrũtur aut secantur, si pus aut aqua vniuersim effluxerit, omnino moriuntur.

COMMENT.

Quotiescunque morbo grauissimo detentis, permagna mutatio subitò infertur, fitque ingens spirituum vitalium iactura: mors ingruit.

Quum empyis aut hydropicis, per vstionem sectionémve, pus vel aqua vniuersim effluit, permagna mutatio morbo grauissimo detentis subitò infertur, fitque ingens spirituũ vitalium iactura. Ergo

Quum empyis aut hydropicis, per vstionem sectionémve, pus vel aqua vniuersim effluit, mors ingruit.

APHOR. XXVIII.

Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.

Eunuchi podagrâ non laborant, nec calui fiunt.

COMMENT.

Quicunque à præcipuis podagræ & caluitiei causis sunt immunes, podagra & caluitie vix tentantur.

Eunuchi à principiis generationis robur articulorum qualecunque nacti, & crapulæ non indulgentes, sunt immunes à præcipuis podagræ & caluitiei causis, *nempe ab articulorum imbecillitate, habitúque ficciore, ob Venerem potissimùm contingentibus.* Ergo

Eunuchi à principiis generationis robur articulorum qualecunque nacti, & crapulæ non indulgentes, podagra & caluitie vix tentantur.

Aphor. XXIX.

Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτῇ ἐκλίπῃ.

Mulier podagrâ non laborat, nisi mẽstrua defecerint.

COMMENT.

Quæcũque corpora imbecillitati articulorum adscititiæ non admodum obnoxia, probè expurgari pergunt, podagrâ vt plurimùm non laborant, nisi consueta euacuatio desinat.

Muliebria corpora, quibus pro naturę lege mẽses fluunt, imbecillitati articulorum adscititiæ non admodum obnoxia, probè expurgari pergunt. Ergo

Muliebria corpora, quibus pro naturæ lege menses fluunt, podagrâ vt plurimùm non labo-

laborant, nisi consueta illa euacuatio desinat.

APHOR. XXX.

Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

Puer podagrâ non laborat ante veneris vsum.

COMMENT.

Quisquis & validum habet calorem natiuum, redundantes etiam humiditates magna parte absumentem, & articulorum robore pollet, podagrâ non laborat, priusquàm & calor & articuli debilitentur.

Puer à principiis generationis bene constitutus, & modico cibo contentu, calorem natiuum habet validum, redundantes etiam humiditates magna parte absumentem, & articulorum robore pollet. Ergo

Puer dictus podagrâ non laborat, priusquàm & calor & articuli debilitentur.

Hoc autem fit in primis per immodicam venerem.

APHOR. XXXI.

Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ λουτρὸν, ἢ πυρίη, ἢ φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη λύει.

Dolores oculorum meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut phlebotomia, aut purgatio soluit.

COMMENT.

Quæcunque in dolore paitium, materiæ ſuppurationem non admittentium, attenuant, digerunt, doloriſque cauſam antecedentem aut coniunctam euacuant: illa, ex methodo adminiſtrata, partium earum dolorem ſoluunt.

Meri potio, balneum, fomentum, phlebotomia, aut purgatio, in dolore oculorum, partium ſcilicet materiæ ſuppurationem non admittentium attenuant, digerunt, ac doloris cauſam antecedentem aut coniunctam euacuant. Ergo

Meri potio, balneum, fomentum, phlebotomia aut purgatio, ex methodo adminiſtrata, oculorum dolorem ſoluunt.

APHOR. XXXII.

Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.

Balbi longo alui profluuio maximè corripiuntur.

COMMENT.

Quibuſcunque ventriculus multa ſcatet humiditate, ſibi à cerebro humidiore continenter communicata, illi longo alui profluuio maximè corripiuntur.

Balbis quàm plurimis ventriculus multa ſcatet humiditate, ſibi à cerebro humidiore cõtinenter communicata. Ergo

Balbi quàm plurimi longo alui profluuio maximè corripiuntur.

APHOR.

APHOR. XXXIII.

Οἱ ὀξυρεγμιώδεες, οὐ πάνυ τι πλευριτικοὶ γίνονται.

Qui acidum ructant, non admodum pleuritici fiunt.

COMMENT.

Quicunque abundant pituita frigidiore, raró pleuritide laborant, *affectu nempe vt plurimum bilioso.*

Qui acidum ructare solent, abundant pituita frigidiore. Ergo

Qui acidum ructare solent, raró pleuritide laborant.

APHOR. XXXIV.

Ὁκόσοι φαλακροὶ, τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται. ὁκόσοισι δὲ ἂν φαλακροῖσιν ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνωνται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.

Qui calui sunt, iis varices magni non fiunt: quibus veró caluis existentibus varices superueniunt, ij rursus capillati fiunt.

COMMENT.

Quotiescunque symptoma est in capite á prauis humoribus, tunc fere non adsunt in cruribus affectus, ab iisdem humoribus oriri soliti: vbi veró superuenientibus crurum affectibus, materia illa á capite ad infernas

partes reuellitur, ſymptoma capitis euaneſcit.

Quoties capilli defluunt, ſymptoma eſt in capite, à prauis plerumque humoribus: quum verò magni varices accedunt, tunc ſuperuenientibus crurum affectibus, materia illa vt plurimùm, à capite ad infernas partes reuellitur. Ergo

Quoties capilli defluunt, tunc ferè non adſunt in cruribus affectus, magni ſcilicet varices, ab iiſdē prauis humoribus oriri ſoliti: quum verò magni varices accedunt, ſymptoma capitis, nempe capillorum defluuium, vt plurimùm euaneſcit.

APHOR. XXXV.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη, κακόν.

Hydropicis tuſſis ſuperueniens, malum.

COMMENT.

Omne ſymptoma quod ab ingraueſcente abdominis morbo, thoracem in conſenſum trahi ſignificat, malum.

Tuſſis hydropi ſuperueniens, citra cauſam manifeſtam, ſymptoma eſt quod ab ingraueſcēte abdominis morbo, thoracem in cōſenſum trahi ſignificat, *tum compreſſione diaphragmatis, tum (quod rarius) aquoſo humore tracheæ ramos occupante.* Ergo

Tuſſis hydropi ſuperueniens, citra cauſam manifeſtam, malum.

Huius

Huic est affinis aph.45.sect.7.

APHOR. XXXVI.

Δυσουρίην καὶ φλεβοτομίη λύει· τέμνειν ἢ τὰς εἴσω.

Difficultatem vrinæ & phlebotomia soluit: secare verò interiores.

COMMENT.

Omne symptoma pendens ab inflammatione vesicæ, curatur in primis per sectionem venę poplitis, aut internæ malleoli, *vtpote cuius magnus est cum inflammata parte consensus.*

Dysuria quędam symptoma est pendens ab inflammatione vesicæ. Ergo

Dysuria quædam curatur in primis per sectionem venæ poplitis, aut internæ malleoli.

Cum hoc conuenit aphor.46.sect.7.

APHOR. XXXVII.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.

Angina correpto si tumor fiat in collo, bonum: foras enim morbus educitur.

COMMENT.

Quicquid materiam noxiam ab internis partibus ad externas detrudi, & suffocationis periculum remoueri significat, bonum.

Tumor angina correptis, in collo apparens,

materiam noxiam ab internis partibus ad externas detrudi, & suffocationis periculum remoueri significat. Ergo

Tumor angina correptis, in collo apparens, bonum.

APHOR. XXXVIII.

Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον· θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως· μὴ θεραπευόμενοι δὲ, πολὺν χρόνον διατελοῦσι.

Quibus occulti cancri adsunt, non curare melius, curati enim citiùs intereunt, non curati verò longiùs vitam trahunt.

COMMENT.

Omnis tumor, vlcúsque omne valde contumax, certam, si agonisticè curetur, mortem minitans, debet per mitigantia tantùm remedia, vitam longiorem, minúsque molestam concedentia, demulceri.

Omnis cancer occultus, siue in parte recondita puta palato, vtero, ano, &c. vlceratus sit, vel non, siue in parte externa non vlceratus, sed qui altas adeò radices egerit, vt nequeat tutò ac perfectè auelli: omnis inquam huiusmodi cancer, tumor est vel vlcus, valde contumax, certam si agonisticè curetur, mortem minitans, *agro scilicet miris modis exagitato, nec vlcere, per vstionem aut sectionem facto, ad cicatricem vnquam deueniente.* Ergo

Omnis

Omnis huiusmodi cancer, debet per mitigantia tantùm remedia, vitam longiorem, minúsque molestam concedentia, demulceri.

APHOR. XXXIX.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος, ἢ κενώσιος· οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

Conuulsio fit vel à repletione, vel ab inanitione: ita & singultus.

COMMENT.

Omnia symptomata sequentia morbum, neruos aut neruosas fibras vi contrahentem, vel à repletione, vel ab inanitione ortum ducunt.

Omnis conuulsio legitima, & aliquis singultus, symptomata sunt sequentia morbum, neruos aut neruosas fibras vi contrahentem. Ergo

Omnis conuulsio legitima, & singultus aliquis, vel à repletione, vel ab inanitione ortum ducunt.

Spuria est conuulsio ab expultrice irritata: singultus verò nō fit nisi ea ipsa facultas irritetur, licet aliquando per mediam inanitionem, aut repletionem fibrarum oris ventriculi, alias ob errorem externum, id est, ab acri humore vellicante, de qua tertia specie sermo non est Hippocrati, hoc aphorismo.

APHOR. XL.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρε-

τὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

Quibus ad hypochondrium dolor est sine inflammatione, iis febris superueniens dolorem soluit.

COMMENT.

Quicquid frigidam intemperiem corrigit, humores crassos attenuat, flatúsque discutit: illud superueniens hypochondrio dolenti, non à morsu, nec ab inflammatione, dolorem soluit.

Febris intemperiem frigidam corrigit, humores crassos attenuat, flatúsque discutit. Ergo

Febris superueniens hypochondrio doléti, non à morsu, nec ab inflammatione, dolorem soluit.

Simile quid habetur aphor. 50. sect. 7.

APHOR. XLI.

Ὁκόσοισι δὲ πύον τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ διασημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου, ἢ τοῦ τόπου, οὐκ ἀποσημαίνει.

Quibus in corpore pus non innotescit, ob crassitudinem sui aut loci, non se prodit.

COMMENT.

Quotiescunque suppuratus tumor nulla dat suppurationis signa quæ sensu percipiantur, *qualia sunt cutis albedo, mollities, ac puris fluctuatio:* tunc suppuratio sensui occulta, ratiocinio debet indagari.

Quoties

Quoties locus affectus cute densa tegitur, aut pus valde crassum est, suppuratus tumor nulla dat suppurationis signa, quæ sensu percipiantur. Ergo

Quoties locus affectus cute densa tegitur, aut pus valde crassum est, suppuratio sensui occulta, ratiocinio debet indagari: *ex febre nimirùm, dolore, & caloris sensu in parte affecta pragreßis, vt videre est aphor. 47. sect. 2.*

APHOR. XLII.

Εν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι, πονηρόν.

Regio morbo laborantibus iecur durum fieri, malum.

COMMENT.

Quicquid labefactatam hepatis coctionē impedit, eiúsque visceris noxam ingeminat, malum est.

Hepatis durities, regio morbo laborantibus superueniés, labefactatam eius visceris coctionem impedit, & noxam ingeminat. Ergo

Hepatis durities, regio morbo laborantibus superueniens, mala est.

APHOR. XLIII.

Οκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται, ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται.

Qui lienoſi difficultate inteſtinorum corripiuntur, iis ſuperuenientem longam dyſenteriam hydrops, aut inteſtinorum læuitas excipit, & moriuntur.

COMMENT.

Quicunque corpore ſunt ob diuturnum aliquem morbum cacochymo, alióque affectu diu perſeuerante, ac ventriculi, aut etiam hepatis robur diſſoluente, grauiſſimóſque alios morbos inducente, corripiuntur: affectuum vehementiæ neceſſariò ſuccumbunt, ac moriuntur.

Lienoſi longa dyſenteria detenti, & hinc in hydropem aut lienteriam detruſi, corpore ſunt ob diuturnum morbum cacochymo, alióque affectu diu perſeuerante, & ventriculi, aut etiam hepatis robur diſſoluente, grauiſſimóſque alios morbos inducente corripiuntur.

Ergo

Lienoſi longa dyſenteria detenti, & hinc in hydropem, aut lienteriam detruſi, affectuum vehementiæ neceſſariò ſuccumbunt, ac moriuntur.

APHOR. XLIV.

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγενομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

Quibus à ſtranguria ileus ſuperuenerit, intra

rit, intra septem dies moriuntur, nisi febre superueniente copiosa vrina fluxerit.

COMMENT.

Quotiescunq; molestissimo symptomati, morbus accedit peracutus, frigidis & crassis humoribus vtrumque affectum generantibus, ægri ferè intra septem dies moriuntur, nisi aliquid, putà febris, superueniat, quæ humores illos attenuet, concoquat, & abundè vacuet.

Quoties stranguriam à pituitosis humoribus vesicam occupantibus, ileus paulò pòst comitatur, molestissimo symptomati, morbus accedit peracutus, frigidis & crassis humoribus vtrumque affectum generantibus. Ergo

Quoties stranguriam à pituitosis humoribus vesicã occupantibus, ileus paulò pòst comitatur, ægri ferè intra septẽ dies moriuntur, nisi aliquid, putà febris, superueniat, quæ humores illos attenuet, concoquat, & per vrinas abundè vacuet.

APHOR. XLV.

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται, ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν, ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι, καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.

Si vlcera annua, aut etiam diuturniora fiant, os abscedere est necesse, & cicatrices cauas fieri.

COMMENT.

Vbicunque os corruptum eſt, *cùm ibi caro firmari nequeat*, neceſſe eſt in curatione, partem oſſis, *corruptam ſcilicet*, abſcedere, & cauam cicatricem fieri.

In vlceribus annuis, aut diuturnioribus, præſertim cum humorum influxu, os ſæpenumero corruptum eſt. Ergo

In vlceribus annuis aut diuturnioribus, præſertim cum humorum influxu, ſæpenumerò neceſſe eſt in curatione, partem oſſis abſcedere, & cauam cicatricem fieri.

APHOR. XLVI.

Ὁκόσοι ὕβοὶ ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης, ἀπόλλυνται.

Qui gibbi ex aſthmate vel tuſſi antè pubertatem fiunt, moriuntur.

COMMENT.

Quicunque dum augentur, vertebrarum in regione thoracis luxationem, à tumore ſeu tuberculis factam patiuntur, illi, *corde & pulmone compreſſis à thorace non ad proportionem aucto*, cum vehementi aſthmate vel etiam tuſſi moriuntur.

Qui gibbi ex aſthmate, vel tuſſi ante pubertatem fiunt, illi dum augentur, vertebrarum thoracis luxationem, à tumore ſeu tuberculis factam patiuntur, *quorum ſcilicet materia priùs aſthma vel tuſſim faciebat*. Ergo

Qui gibbi ex aſthmate, vel tuſſi ante pubertatem

tem fiunt, cum vehementi aſthmate vel etiam tuſſi moriuntur.

APHOR. XLVII.

Ὁκόσοισι φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη ξυμφέρει, τουτέοις προσήκον τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν, ἢ φαρμακεύειν.

Quibus venæ ſectio aut purgatio prodeſt, his vere ſecanda vena eſt, aut purgatio imperanda.

COMMENT.

Quocunque anni tempore ſanguis maximè abundat, noxiique humores potiſſimùm mouentur. nec æſtus aut algor, vires infirmando, validum remedium diſſuadent: eo tempore his qui præcautione indigent, plethoricis quidem vena ſecanda, cacochymis purgatio imperanda.

Vere ſanguis maximè abundat; noxiíque humores potiſſimùm mouentur, nec æſtus aut algor, vires infirmando, validum remedium diſſuadent. Ergo

Vere his qui præcautione indigent, plethoricis quidem vena ſecanda, cacochymis purgatio imperanda.

APHOR. XLVIII.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη, ἀγαθόν.

Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens, bonum.

COMMENT.

Quicquid magnis obſtructionibus laboranti, materierum obſtruentium euacuandarum occaſionem idoneam præbet, bono eſt.

Leuis dyſenteria lienoſo ſuperueniens, magnis obſtructionibus laboranti, materierum obſtruentium euacuandarum occaſionem idoneam præbet. Ergo

Leuis dyſenteria lienoſo ſuperueniens, bono eſt.

APHOR. XLIX.

Ὁκόσα ποδαγρικὰ νουσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἀποκαθίσταται.

Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflammatione intra dies quadraginta conquieſcunt.

COMMENT.

Omnis morbus exactè acutus, intra quatuordecim: ex prolapſu verò acutus, intra quadraginta dies terminatur.

Inflammatio in parte carnoſa, molli, & robuſta, morbus eſt exactè acutus: eadem verò in podagricis articulos occupans, *partes nempe frigidas, denſas, ac debiles*, morbus eſt ex prolapſu acutus. Ergo

Inflammatio in parte carnoſa, molli, & robuſta, intra quatuordecim: eadem verò in podagricis articulos occupans, intra quadraginta dies terminatur.

APHOR.

APHOR. L.

Ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν, καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

Quibus interfectum eſt cerebrum, his febrem, & biliosſum vomitum ſuperuenire eſt neceſſe.

COMMENT.

Quibuſcunque pręcipuum viſcus, cordi & ventriculo maximè affine, grauiter læditur, & ob ſanguinem affluentem, ſupra modum incaleſcit, conflictatúrque: iis febrem, & bilioſum vomitum ſuperuenire eſt neceſſe.

Quibus vulneratum eſt cerebrum, præcipuum viſcus, cordi & ventriculo maximè affine, grauiter læditur, & ob ſanguinem affluentem, ſupra modum incaleſcit, conflictatúrque.

Ergo

Quibus vulneratum eſt cerebrum, iis, *corde vi caloris per arterias in conſenſum tracto, & ventriculo per neruos agitato, maximéque mobilem humorem magnâ copiâ attrahente*, febrem, & bilioſum vomitum ſuperuenire eſt neceſſe.

APHOR. LI.

Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται, καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Qui valentes, capitis repentè doloribus corripiuntur, & protinus muti fiunt ac ſtertunt, intra ſeptem dies intereunt, niſi febris interuenerit.

COMMENT.

Quicunque leuiori primùm capitis affectu, mox incauti apoplexia, pituitoſo vt plurimùm, cerebri morbo, eóque peracuto prehẽduntur, intra ſeptem dies intereunt, niſi febris superueniat, *pituitoſam materiam validè attenuans ac diſcutiens.*

Qui valentes, dolore capitis repentè corripiuntur, & protinus muti fiunt ac ſtertunt, illi leuiori primùm capitis affectu, mox incauti apoplexiâ, pituitoſo vt plurimùm, cerebri morbo, eóque peracuto, prehenduntur. Ergo

Qui valentes, dolore capitis repentè corripiuntur, & protinus muti fiunt ac ſtertunt, intra ſeptem dies intereunt, niſi febris ſuperueniat.

APHOR. LII.

Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐόντι, ἢ ἐκ φαρμακοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατῶδες σφόδρα.

Sed in ſomnis etiam an de oculis aliquid

quid ſubappareat ſpectare oportet : nam ſi quid non exactè commiſſis palpebris de albo appareat, modò non ex alui profluuio aut medicamenti potione accidat, malum ſignum eſt, & valde perniciosum.

COMMENT.

Quæcunque proſtratas à morbo vires, aut humidum etiam naturale magna parte abſumptum denotant, ea malum quid ſignificant, ac valde perniciòſum.

Oculi per ſomnum citra immodicam euacuationem, & præter ægri conſuetudinem, in acutis morbis non probè clauſi, adeò vt eorum album appareat, proſtratas à morbo vires, aut humidum etiam naturale magna parte abſumptum denotant. Ergo

Oculi per ſomnum citra immodicam euacuationem, & præter ægri conſuetudinem in acutis morbis non probè clauſi, adeò vt eorum album appareat, malum quid ſignificant, & valde perniciosum.

APHOR. LIII.

Αἱ παραφροσύναι, αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι, ἀσφαλέστεραι· αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς, ἐπισφαλέστεραι.

Deliratio quæ cum riſu fit, tutior: quæ verò cum ſtudio, periculoſior.

COMMENT.

Omne ſymptoma à benigno humore ortum ducens, minùs eſt periculoſum : quod verò à maligno fit humore, periculoſius.

Delirium cum riſu , ſymptoma eſt à benigno humore, *nempe ſanguine*, ortum ducens: quod verò fit cum ſtudio, à maligno humore, *bilioſo nimirùm aut melancholico*, pendet. Ergo

Delirium cum riſu , minùs eſt periculoſum: quod verò cum ſtudio, periculoſius.

APHOR. LIV.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ, κακαί.

In morbis acutis cum febre luctuoſa ſuſpiria, mala.

COMMENT.

Quæcunque arguunt facultatis thoracem mouentis imbecillitatem, aut inſignem organorum reſpirationi famulantium ſiccitatem, aut vtramque noxam cum triſti ſenſu : mala ſunt ſigna.

Interſectæ inſpirationes, & luctuoſa ſuſpiria inuoluntaria, in acutis morbis cum febre, arguunt facultatis thoracem mouentis imbecillitatem, aut inſignem organorum reſpirationi famulantium ſiccitatem, aut vtramque noxam cum triſti ſenſu. Ergo

Interſectæ inſpirationes , & luctuoſa ſuſpiria inuoluntaria, in acutis morbis cum febre, mala ſunt ſigna.

APHOR.

APHOR. LV.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Dolores podagrici vere & autumno magna ex parte mouentur.

COMMENT.

Quotiescunque humores, quantitate aut qualitate peccantes, in corpore anteà collecti, commouentur, tunc potissimùm dolores podagrici fiunt, *materiâ nempe ad articulos debiles propulsatâ.*

Vere & autumno, humores, quantitate aut qualitate peccantes, anteà *per hyemem scilicet vel æstatem prægressam* collecti, *à veris tepore fusi, ab autumni frigore cohibiti* commouentur.

Ergo

Vere & autumno potissimùm, dolores podagrici fiunt.

APHOR. LVI.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες, ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἢ σπασμὸν, ἢ μανίην, ἢ τύφλωσιν σημαίνει.

Morbis melancholicis per hæc tempora suspecti humorum decubitus, vel apoplexiam corporis, vel cōuulsionem, vel maniam, vel cæcitatem denunciant.

COMMENT.

Omnes capitis affectus materiales, qui non per crisim soluuntur, veré & autumno suspicionem afferunt multiplicis humorum peccantium & concitatorum decubitus, qui in varias corporis partes, aut in ipsam mentem impetum habentes, pro eorum & loci discrimine, varias morborum aut symptomatum species denunciant ac inuehunt.

Multi morbi melancholici, affectus sunt capitis materiales, qui non per crisim soluuntur.

Ergo

Multi morbi melancholici, vere & autumno suspicionem afferunt multiplicis humorum peccantium & concitatorum decubitus, qui in varias corporis partes impetum habentes, *puta in cerebri ventriculos ac poros, in neruos motrices aut visorios*, aut in ipsā mentē, *seu spiritus animales*, pro eorū & loci discrimine, varias morborū aut symptomatum species *apoplexiam videlicet, conuulsionem, cæcitatem, aut maniam*, denunciant, ac inuehunt.

APHOR. LVII.

Ἀπόπληκτοι δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.

Apoplexia autem fit maximè à quadragesimo anno ad sexagesimum.

COMMENT.

Omnis morbus ab humore melancholico or-

tum ducens, ea potissimùm ætate fit, quæ autumno pro portione respondet, à quadragesimo scilicet anno ad sexagesimum.

Apoplexia, de qua in præcedente aphorismo, morbus est ab humore melancholico ortum ducens. Ergo

Apoplexia, de qua in præcedente aphorismo, ea potissimùm ætate fit, quæ autumno proportione respondet, à quadragesimo scilicet anno ad sexagesimum.

Aphor. LVIII.

Ην ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.

Si omentum exciderit, necessariò cō-putrescit.

COMMENT.

Omnis pars corporis, aëreæ substantiæ multùm particeps, eóque maximè passibilis, aëris iniuriam persentiens, necessariò putrescit, & antequàm in propriam sedem reponatur, eius portio mutata abscindi debet.

Omentum per vulnus inflictum excidens, est pars corporis, aëreæ substantiæ multùm particeps, eóque maximè passibilis, aëris iniuriam persentiens. Ergo

Omentum per vulnus inflictum excidens, necessariò putrescit, & antequàm in propriam sedē reponatur, eius portio mutata abscindi debet.

APHOR. LIX.

Ὁκόσοισι ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

Quibus diuturno dolore iſchiadico vexatis, femoris caput coxâ excidit, rurſumque recidit, iis mucoſa eo loci ineſt pituita.

COMMENT.

Quibuſcunque ligamenta, coxæ articulum firmantia, præ nimio humore valde laxantur, molliſſimáque fiunt, mucoſa pituita in articulo eſt collecta.

Quibus longo iſchiadico dolore conflictatis, femoris caput coxâ excidit, rurſúmque in eam recidit, iis ligamenta, coxæ articulum firmantia, præ nimio humore valde laxantur, molliſſimáque fiunt. Ergo

Quibus longo iſchiadico dolore conflictatis, femoris caput coxâ excidit, rurſúmque in eam recidit, iis mucoſa pituita in articulo eſt collecta.

APHOR. LX.

Ὁκόσοισι ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης, τὸ ἰσχίον ἐξίσταται, τουτέοισι τήκεται τὸ σκέλος, καὶ χωλοῦνται, ἢν μὴ καυθῶσιν.

Quibus diuturno dolore iſchiadico

vexatis,

vexatis, femoris caput coxâ excidit, iis femur contabeſcit, & claudicant, niſi vrantur.

COMMENT.

Quicunque ob doloris prægreſſi vehementiam, copioſámque in femoris articulo & vaſis pituitam, natiuo calori aduerſariam, crus habent valde imbecillum: iis crus tabeſcit, & claudicant, niſi vrantur.

Quibus diuturno dolore iſchiadico vexatis, femoris caput coxâ excidit, ij ob doloris prægreſſi vehementiam, copioſámque in femoris articulo pituitam, natiuo calori aduerſariam, crus habent valde imbecillum. Ergo

Quibus diuturno dolore iſchiadico vexatis, femoris caput coxâ excidit, iis crus tabeſcit, & claudicant, niſi vrantur.

Vſtione mucor abſumitur, cutis & ligamenta confirmantur, totíque articulo robur inditur.

SEXTÆ SECTIONIS

FINIS.

PAVLI OFFREDI MEDICI,

IN SEPTIMAM HIPpocratis Aphorismorum sectionem,

Commentaria Aphoristica, ad methodum analyticam redacta.

Argumentum sectionis.

N hac septima postremáque sectione, multa signa proponit in quàm plurimis, variisque particularibus morbis, bonum vel malum exitum præmonstrantia: tradit etiam nonnulla diæ-

la diætetica, chirurgica, & de vrinis, partim præsagitioni, partim curationi inseruientia.

Aphor. I.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι ψύξις ἀκρωτηρίων κακόν.

In morbis acutis frigus partium extremarum, malum.

COMMENT.

Quicquid arguit insignem alicuius visceris inflammationem, aut caloris natiui ab humorum copia & crassitie extinctionem, aut doloris in parte aliqua vehementiam, aut horum plura: illud malum est signum, & valde perniciosum.

Frigus partium extremarum in morbis acutis, arguit insignem alicuius visceris inflammationem, aut caloris natiui ab humorum copia & crassitie extinctionem, aut doloris in aliqua parte vehementiam, aut horum plura. Ergo

Frigus partium extremarum in morbis acutis, malum est signum, & valde perniciosum.

Aphor. II.

Ἐπὶ ὀστέῳ νοσέοντι σὰρξ πελιδνὴ, κακόν.

Propter os ægrotans caro liuida, malum.

COMMENT.

Quicquid in ægra parte caloris extinctionem significat, à maligna putredine, malum est signum.

Caro liuida propter os corruptum, significat in ægra parte caloris extinctionem, à maligna putredine. Ergo

Caro liuida propter os corruptum, malum est signum.

APHOR. III.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λύγξ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ, κακόν.

A vomitu singultus & oculorum rubor, malum.

COMMENT.

Quæcunque symptomata, noxiæ materiæ vacuationem imperfectam subsequentia, denotant affectum priore grauiorem, mala sunt signa.

Singultus & oculorum rubor à vomitu, symptomata sunt, quæ materiæ noxiæ vacuationem imperfectam subsequentia, denotant affectum priore grauiorem, *materiâ scilicet à ventriculi cauitate in stomachi fibras delata, & cerebro compatiente, vt oculorum rubor attestatur.* Ergo

Singultus & oculorum rubor à vomitu, mala sunt signa.

APHOR.

APHOR. IV.

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη, οὐ χρηστόν.

A ſudore horror, non bonum.

COMMENT.

Omne ſymptoma criſim imperfectam, propter materiæ copiam, facultatiſque imbecillitatem ſignificans, malum.

Horror à ſudore, ſymptoma eſt criſim imperfectam, propter materiæ copiam, facultatiſque imbecillitatem ſignificans. Ergo

Horror à ſudore malum.

APHOR. V.

Ἐπὶ μανίῃ δυσεντερίη, ἢ ὕδρωψ, ἢ ἔκστασις, ἀγαθόν.

Ab inſania difficultas inteſtinorum, aut hydrops, aut ecſtaſis, bonum.

COMMENT.

Quotieſcunque materia, ſæuiſſimum in cerebro affectum faciens, ad partes ignobiliores reuulſa, quietioribus morbis præbet occaſionem, aut apparet ſymptoma, minorem ſæuitiem proferens, prioriſve cerebri affectus ſolutionem denuncians: bonum.

Quoties ab inſania, cruenta fit ac mitis dyſenteria, vel etiam tanta vt *refrigeratis viſceribus nutritioni dicatis* hydrops inducatur, vel ecſtaſis oboritur: tunc aut materia, ſæuiſſimum in cerebro affectum faciens, ad partes ignobiliores reuulſa, quietioribus morbis præbet occaſionem, aut ſymptoma, ecſtaſis nimirùm,

apparet, minorem ſæuitiem proferens, priorísve cerebri affectus, *commotâ valde materiâ*, ſolutionem denuncians. Ergo

Quoties ab inſania, cruenta fit ac mitis dyſenteria, vel etiam tanta vt hydrops inducatur, vel ecſtaſis oboritur : bonum.

APHOR. VI.

Ἐπὶ νούσῳ πολυχρονίῃ, ἀποσιτίη καὶ ἄκρητοι ὑποχωρήσιες, κακόν.

In morbo diuturno, cibi faſtidium & ſynceræ deiectiones, malum.

COMMENT.

Omnia ſymptomata facultatum naturalium langorem, inſignémque in earum viſceribus intemperiem, & magnam natiui humidi cõſumptionem ſignificantia, malo ſunt.

Cibi faſtidium in morbo diuturno, ac ſyncerę deiectiones, *id eſt ſeroſa humiditatis expertes*, ſymptomata ſunt facultatum naturalium langorem, inſignémque in earum viſceribus intemperiem, & magnam natiui humidi cõſumptionem ſignificantia. Ergo

Cibi faſtidium in morbo diuturno, ac ſyncerę deiectiones, malo ſunt.

APHOR. VII.

Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη, κακόν.

A multa potatione rigor & delirium, malum.

COM-

COMMENT.

Quæcunque ſymptomata ex abuſu rei cuiuſpiam non naturalis, extinctionem caloris & apoplexiam, vel conſimilem cerebri affectum minantur, mala ſunt ſigna.

Rigor & delirium à nimia *vini potatione*, *ſymptomata* ſunt ex abuſu rei non naturalis, quæ dictos affectus minantur, *naturâ ſcilicet vapores à venis diſtentis in partes nervoſas expellente, eiſdémque repleto cerebro.* Ergo

Rigor & delirium à nimia vini potatione, mala ſunt ſigna.

APHOR. VIII.

Ἐπὶ φύματος εἴσω ῥήξεως ἔκλυσις, ἔμετος, καὶ λειποψυχίη γίνεται.

A tuberculi intus ruptione exolutio, vomitio, & animi defectio fit.

COMMENT.

Quotieſcunque materia purulenta confertim in interna corporis ſpatia effunditur, toties contingit ſpirituum vitalium cum erumpente pure exolutio, &, ſi ad ventriculum attineat, puris vomitus, &, exolutione creſcente, vel tetris vaporibus cor aut ſtomachum petentibus, animi defectus oboritur.

Quoties diſrumpitur magnus aliquis abſceſſus internus, materia purulenta confertim in interna corporis ſpatia effunditur. Ergo

Quoties diſrumpitur magnus aliquis abſceſſus internus, contingit ſpirituum vitalium cum

erumpente pure exolutio, &, si ad ventriculum attineat, puris vomitus, &, exolutione crescente, vel tetris vaporibus cor aut stomachum petentibus, animi defectus oboritur.

APHOR. IX.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη, ἢ καὶ σπασμός, κακόν.

A sanguinis profluuio desipientia, aut etiam conuulsio, malum.

COMMENT.

Quicquid spirituum animalium defectum, aut natiui etiam humidi consumptionem denotat, malum est, vel omnino perniciosum.

Delirium, *mite scilicet ex manca ratiocinatione*, sanguinis profluuio superueniens, spirituum animalium defectum: accedens autem conuulsio, natiui etiam humidi consumptionem denotat. Ergo

Delirium sanguinis profluuio superueniens, malum est: conuulsio autem accedens, omnino perniciosum.

APHOR. X.

Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμός, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Ab ileo vomitus, & singultus, vel cõuulsio, vel desipientia, malum.

COMMENT.

Quotiescunque materię, quę per aluum excerni solebant, in intestinis vi magna detentæ, regurgitant in ventriculum, eiúsque os ita

lædunt

lædunt vt nerui compatiantur, & cerebrum à teterrimis vaporibus infestetur: malum.

Quoties ab ileo fit vomitus, & singultus, vel conuulsio, aut desipientia: materiæ, quæ per aluum excerni solebant, in intestinis vi magna detentæ, regurgitant in ventriculum, eiúsque os ita lædunt, vt nerui compatiantur, & cerebrum a teterrimis vaporibus infestetur. Ergo

Quoties ab ileo fit vomitus, & singultus, vel conuulsio, aut desipientia, malum.

APHOR. XI.

Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη, κακόν.

A pleuritide peripneumonia, malum.

COMMENT.

Quoties morbus acutus degenerat in peracutum, aut peracutus illi superuenit, malum.

Quum à pleuritide fit peripneumonia, morbus acutus degenerat in peracutum, aut peracutus illi superuenit. Ergo

Quum à pleuritide fit peripneumonia, malum.

APHOR. XII.

Ἐπὶ περιπνευμονίῃ φρενῖτις, κακόν.

A peripneumonia phrenitis, malum.

COMMENT.

Quotiescunque viscus peracuto morbo detentum aliud nobilius in consénsum trahit, maximéque infestat: malum.

Quando peripneumoniæ accedit phrenitis, *propriè vel impropriè dicta*, pulmo peracuto

morbo detentus, aliud viſcus nobilius, cerebrum nempe, in conſenſum trahit, maximéque infeſtat. Ergo

Quando peripneumoniæ accedit phrenitis, malum.

APHOR. XIII.

Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς, ἢ τέτανος, κακόν.

Ab ardoribus vehementibus conuulſio, aut tetanus, malum.

COMMENT.

Omne ſymptoma ab inſigni neruorum ariditate pendens, malum eſt ferè immedicabile.

Conuulſio aut tetanus, ortum ducens à febribus ardentibus, vſtionibus, aliíſve ardoribus, ſymptoma eſt ab inſigni neruorum ariditate pendens. Ergo

Conuulſio aut tetanus, ortum ducens à febribus ardentibus, vſtionibus, aliíſve ardoribus, malum eſt ferè immedicabile.

APHOR. XIV.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

A capitis ictu ſtupor, aut deſipientia, malum.

COMMENT.

Quicquid arguit cerebrum ab externa cauſâ grauiter læſum eſſe, malum eſt ſignum.

Deſipientia vel ſtupor à capitis ictu, diu perſeuerans,

seuerans, arguit cerebrum ab externa causa grauiter læsum esse. Ergo

Desipientia vel stupor à capitis ictu, diu perseuerans, malum est signum.

APHOR. XV.

Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις, κακόν.

A sanguinis sputu puris expuitio, malum.

COMMENT.

Quicquid vlcus in interna aliqua parte significat, malum.

Puris expuitio à sputu sanguinis, vlcus in interna aliqua parte significat. Ergo

Puris expuitio à sputu sanguinis, malum.

Sententia cõsimilis habetur aphor. 73. sect. 4.

APHOR. XVI.

Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἔχηται, ἀποθνήσκουσιν.

A puris sputu phthisis & fluxio: cùm verò sputum retentũ fuerit, moriuntur.

COMMENT.

Quotiescunque pulmonis vlceri signa superueniunt extremæ virium imbecillitatis, vel ariditatis in toto, lethale est: quum verò respirationis viæ obstruuntur, mors ingruit.

Quoties à puris sputu, tabes & fluxio *ventris vel capillorum* fiunt. tunc pulmonis vlceri signa superueniunt extremæ virium imbecillitatis, vel ariditatis vel ariditatis in toto: quum verò sputum etiam retentum fuerit,

respirationis viæ obstruuntur. Ergo

Quoties à puris sputu, tabes & fluxio fiunt, lethale est: quum verò sputum etiam retentum fuerit, mors ingruit.

Hic aphor. est affinis 12. sect. 5.

APHOR. XVII.

Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λύγξ, κακόν.

Propter iecoris inflammationem singultus, malum.

COMMENT.

Quotiescunque præcipuum viscus malè affectum, alterum sibi proximum & affine in consensum trahit: malum.

Quoties ob iecoris inflammationem fit singultus, præcipuum viscus malè affectum, ventriculum, sibi proximum & affinem in consensum trahit, *compressione nimirùm ob auctam inflammationem, nec non caliditate & siccitate ipsi communicata, aut etiam bile copiosa in ipsum influente.* Ergo

Quoties ob iecoris inflammationem fit singultus, malum.

Hic aphor. ex parte respondet 58. 5.

APHOR. XVIII.

Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Propter vigiliam conuulsio aut desipientia, malum.

COM-

COMMENT.

Quicquid maximam neruorum ficcitatem, vel mentis læsionem significat, malum.

Conuulsio aut desipiẽtia propter vigiliam, maximam neruorum ficcitatem, vel mentis læsionem *ex imminutis spiritibus, aut à bile aucta & sursum euecta* significat. Ergo

Conuulsio aut desipientia propter vigiliam, malum.

APHOR. XIX.

Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει, ἐρυσίπελας.

Ab ossis nudatione, erysipelas.

COMMENT.

Quicquid vetat os carne tegi, & maximam corruptionis occasionem illi præbet, malum est.

Erysipelas ab ossis nudatione, vetat os carne tegi, & maximam corruptionis occasionem illi præbet. Ergo

Erysipelas ab ossis nudatione, malum est.

APHOR. XX.

Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν, ἢ ἐκπύησις, κακόν.

Ab erysipelate putredo aut suppuratio, malum.

COMMENT.

Omnis tumor, per euaporationem propriæ materiæ solui consuetus, ob alienæ crassioris admixtionem spurius euadens, putredinem pa-

titur, quum praua materia, ſuppurationem verò, quum benigna illi admiſcetur, & vtroque modo malum.

Eryſipelas tumor eſt qui per propriæ materiæ, *id eſt ſeroſa bilis*, euaporationem ſolui conſuetus, ob alienæ craſſioris admixtionem ſpurius euadit. Ergo

Eryſipelas putredinem patitur, quum praua materia, *pituita ſcilicet, melancholia, vel atra bilis*, ſuppurationem verò quum benigna, *putà ſanguis*, illi admiſcetur, & vtroque modo malum: *quia & maius imminet periculum, & longiore eget curatione.*

APHOR. XXI.

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

A forti in vlceribus pulſu, hæmorrhagia, malum.

COMMENT.

Quicquid ſuppurationem ementitur, ac violenta vaſorum compreſſione, hæmorrhagiam ſæpe accerſit, malum eſt.

Fortis pulſatio in vlceribus inflammatis, à maximo ſanguinis & ſpirituum vitalium confluxu, ſuppurationem ementitur, ac violenta vaſorum compreſſione, hæmorrhagiam ſæpe accerſit. Ergo

Fortis pulſatio in vlceribus inflammatis, à maximo ſanguinis & ſpirituum vitalium confluxu, mala eſt.

APHOR.

APHOR. XXII.

Επὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην, ἐκπύησις.

A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, ſuppuratio.

COMMENT.

Omnis triſtis ſenſatio ab humore calido, in parte molli, alterantibus, & euacuantibus remediis ritè adminiſtratis minimè cedens, ab inflammatione maximè pendet, eiúſque ſolutio eſt ſuppuratio.

Dolor diuturnus & valde contumax, cum ſenſu caliditatis, in locis quæ ad ventrem, triſtis eſt ſenſatio ab humore calido, in parte molli, alterantibus, & euacuantibus remediis ritè adminiſtratis minimè cedens. Ergo

Quidam dolor diuturnus & valde contumax, cum ſenſu caliditatis, in locis quæ ad ventrem, ab inflammatione maximè pendet, eiúſque ſolutio eſt ſuppuratio.

APHOR. XXIII.

Επὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη.

A ſyncera deiectione, dyſenteria.

COMMENT.

Omnis humor valde acer, diutiùs per inteſtina detruſus, dyſenteriam facit.

Syncera deiectio, *id eſt, omni ſero carens*, linioſa vel atrabilaris, perſeuerans, humor eſt valde acer, diutiùs per inteſtina detruſus. Ergo

Syncera deiectio, biliosa vel atrabilaris, perseuerans, dysenteriam facit.

APHOR. XXIV.

Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λάβῃ.

Ab ossis vulnere desipientia, si in vacuum vsque penetrauerit.

COMMENT.

Quicquid cerebrum concutit, & aëris iniuriis quadantenus exponit, illud, *alteratione insolita, spirituúmque agitatione & imminutione*, desipientiam non rarò inducit:

Cranij vulnus ad vacuum vsque penetrans, cerebrum concutit, & aëris iniuriis quadantenus exponit. Ergo

Cranij vulnus ad vacuum vsque penetrans, desipientiam non rarò inducit.

Quum simpliciter cerebrum concutitur, sed paulò vehementiùs, fit obmutescentia, ex aph. 54 huius sect.

APHOR. XXV.

Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατῶδες.

A medicamenti potione conuulsio, mortifera.

COMMENT.

Quotiescunque maximæ virium prostrationi, extrema superuenit neruosarum partium siccitas, lethale.

Vbi

Vbi à pharmaco ſuperpurgante accidit conuulſio, maximæ virium proſtrationi, extrema ſuperuenit neruoſarum partium ſiccitas.

Ergo

Vbi à pharmaco ſuperpurgante accidit conuulſio, lethale.

Conſimilis huic 4.5.

APHOR. XXVI.

Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην, ἀκρωτηρίων ψύξις, κακόν.

Propter vehementem dolorem partium ad ventrem, extremorum perfrigeratio, malum.

COMMENT.

Omne ſymptoma interni affectus exacerbationem, caloríſque natiui imminentem ſuffocationem denotans, malum.

Extremorum perfrigeratio propter vehementem dolorem partium ad ventrem attinentium, ſymptoma eſt interni affectus exacerbationem, caloríſque natiui imminentem ſuffocationem denotans: *ſpiritu nempe & ſanguine extrema deſerentibus, & affatim ad partem dolentem confluentibus.* Ergo

Extremorum perfrigeratio propter vehementem dolorem partium ad ventrem attinentium, malum.

Simile quid habetur aphor. 1. huius ſect.

APHOR. XXVII.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινασμὸς

ὀπιγινόμενος, ἐκτρῶσαι ποιέει.

Mulieri grauidæ si tenesmus superuenerit, abortum facit.

COMMENT.

Quotiescunque vterus grauidæ mulieris vehementer lacessitur, ac venter subinde vi magna deorsum comprimitur, aborsus periculum imminet.

Quoties grauida mulier tenesmo corripitur, eius vterus, *ob irritati recti intestini vicinitatem*, vehementer lacessitur, ac venter subinde vi magna deorsum comprimitur. Ergo

Quoties grauida mulier tenesmo corripitur, aborsus periculum imminet.

APHOR. XXVIII.

Ὅ,τι ἂν ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι, οὔτε αὔξεται, οὔτε συμφύεται.

Siue os, siue cartilago, siue neruus sectus fuerit in corpore, neque augetur, neque coalescit.

COMMENT.

Expositus est aphor. 19. sect. 6.

APHOR. XXIX.

Ην ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάρροια ἐπιγένηται ἰσχυρὴ, λύει τὴν νοῦσον.

Si leucophlegmatia detento fortis

diarrhœa

diarrhœa ſuperuenerit, morbum ſoluit.

COMMENT.

Omnis diuturna euacuatio, laborantibus morbo à pituita in toto exuberante ſuperueniẽs, & per locos decentes cacochymiam ſalubriter detrahens: morbum ſoluit.

Fortis diarrhœa inuadens leucophlematiâ detentos, diuturna eſt euacuatio, laborantibus morbo à pituita in toto exuberante ſuperueniens, & per locos decentes cacochyniam aliquandò ſalubriter detrahens. Ergo

Fortis diarrhœa inuadens leucophlegmatiâ detentos, morbum aliquando ſoluit.

Huic affinis 14. 6.

APHOR. XXX.

Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ταῦτα καταῤῥέει.

Quibus per diarrhœas ſpumoſa ſunt alui excrementa, iis à capite fit defluxio.

COMMENT.

Quotieſcunque præcipuæ corporis partes exonerant ſeſe ab humore noxio, in ſingulis magis abundante, tunc ſpumoſæ quæ fiunt deiectiones, à cerebro potiſſimùm manant, *vtpote viſcere materia earum, vaporoſa ſcilicet pituita generanda, maximè idoneo.*

Quum diarrhœæ contingunt, præcipuæ corporis partes exonerant ſeſe ab humore noxio, in

singulis magis abundante. Ergo

Quum diarrhœæ contingunt, spumosæ quæ fiunt deiectiones, à cerebro potissimum manant.

APHOR. XXXI.

Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσιν.

Quibus per febres in vrinis sedimenta crassiorem farinam referunt, longam inualetudinem fore denuntiant.

COMMENT.

Quæcunque crassorum humorum abundantiam arguunt, multo tempore egentium vt concoquantur, illa cum magna virium imbecillitate, citam mortem cum earum autem robore longam ægritudinem denunciant.

Sedimenta vrinarum in febre detentis, crassiorem farinam referentia, crassorum humorum abundantiam arguunt, multo tempore egentium vt concoquantur. Ergo

Sedimenta vrinarum in febre detentis, crassiorem farinam referentia, cum magna virium imbecillitate, citam mortem, cum earum autem robore, longam ægritudinem denunciant.

APHOR. XXXII.

Ὁκόσοισι ἢ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, αἰφνίδιον

αὔωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξείην ἀῤῥωστίην σημαίνει.

Quibus in vrinis biliosa sedimenta, sed suprà tenuia apparuerint, acutum morbum significant.

COMMENT.

Quæcunque ostendunt crudam morbi initio materiam citò cõcoctum iri, acutum vel simpliciter breuem morbum significant.

Vrinarum sedimenta primùm tenuia, paulò pòst biliosa, & plusquàm inchoatam concoctionem referentia, ostendunt crudam morbi initio materiam citò concoctum iri. Ergo

Vrinarum sedimenta primùm tenuia, paulò pòst biliosa, & plusquàm inchoatam concoctionem referentia, acutum vel simpliciter breuem morbum significant.

APHOR. XXXIII.

Ὁκόσοισι δὲ διεστηκότα τὰ οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματι ὀξὺν.

Quibus diuersæ fiunt vrinæ, iis vehemens est in corpore turbatio.

COMMENT.

Quæcunque magnam humorum diuersitatem arguunt, aduersus quos natura pugnam committit, illa vehementem in corpore turbationem significant.

Vrinæ *ſubſtantiâ, colore, & contento* diuerſæ, magnam humorum diuerſitatem arguunt, aduerſus quos natura pugnam committit.

Ergo

Vrinæ diuerſæ vehementem in corpore turbationem ſignificant.

APHOR. XXXIV.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσιν οὔροισιν ἐφίσανται πομφόλυγες, νεφριτικὰ σημαίνουσι, καὶ μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην ἔσεσθαι.

Quibus in vrinis bullæ innatant, nephritim, & longam forè inualetudinem ſignificant.

COMMENT.

Quæcunque magnam frigidi, craſſi, viſcidíque humoris copiam oſtendunt vnà cum flatu in renibus abundare, illa nephritim indicant diu duraturam.

Bullæ ſtabiles, in vrinis innatantes, per plures dies viſæ, magnam frigidi, craſſi, viſcidique humoris copiam oſtendunt vnà cum flatu in renibus abundare. Ergo

Bullæ ſtabiles, in vrinis innatantes, per plures dies viſæ, nephritim indicant diu duraturam.

APHOR. XXXV.

Ὁκόσοισι δὲ λιπαρὴ ἡ ἐπίστασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὰ, καὶ ὀξέα σημαίνει.

Quibus in vrina adipalis ſuperficies eſt & conferta, iis nephriticum & acutum morbum adeſſe ſignificat.

COMMENT.

Quicquid inſignem & colliquantem calorem arguit in renibus, illud nephritim acutam ſignificat.

Pinguedo cum vrina confertim prodiens, & in eius ſuperficie conſpicua, inſignem & colliquantem calorem arguit in renibus. Ergo

Pinguedo cum vrina confertim prodiens, & in eius ſuperficie conſpicua, nephritim acutam ſignificat.

APHOR. XXXVI.

Ὁκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι τὰ προειρημένα συμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε περὶ τοὺς μύας τοὺς ῥαχιαίους γίνονται, ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γίνωνται, ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον ἔξω· ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι πρὸς τοὺς εἴσω τόπους γίνωνται, καὶ τὸ ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον μᾶλλον εἴσω.

Quibus autem nephriticis, præter ſuprà dicta ſigna, dolores etiam circa ſpinæ muſculos fiunt, ſiquidem ad loca exteriora vergant, abſceſſum extrinſecus futurum, ſi verò magis ad interiora, ab-

ſceſſum introrſum potiùs futurum expecta.

COMMENT.

Quibuſcunque nephritide infeſtatis, materia in vicinos muſculos decumbit, iis morbi ſolutio expectanda per abſceſſum ad ea loca, exteriora quidem, ſi eò vergat materia, interiora verò, ſi interiùs exiſtat.

Quibus non ſolùm adfuère ſigna renum malè affectorum, in vrinis conſpicua, verùm etiam dolores circa ſpinæ muſculos fiunt: iis nephritide infeſtatis, materia in vicinos muſculos decumbit. Ergo

Quibus non ſolùm adfuère ſigna renum malè affectorum, in vrinis conſpicua, verùm etiam dolores circa ſpinæ muſculos fiunt: iis morbi ſolutio expectanda per abſceſſum ad ea loca, exteriora quidem, ſi eò vergat materia, interiora verò, ſi interiùs exiſtat.

APHOR. XXXVII.

Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον· εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν· θεραπεύειν δὲ τοῖσι ψυκτικοῖσι, καὶ τοῖσι στυπτικοῖσι.

Qui ſanguinem vomunt, ſi abſque febre, ſalutare: ſi cum febre, malum: curatur autem refrigerantibus & adſtringentibus.

COM-

COMMENT.

Omnis excretio sanguinis per os, quæ præter solitos vasorum affectus, ab insigni quoque sanguineæ massæ efferuescentia, aut simul à visceris alicuius naturalis inflammatione promouetur, mala est & periculi plena: quæ verò a recluso simpliciter vasis osculo, vel exesa in ventriculo vena prouenit, minùs est mala, vt pote curationem plerumque admittens.

Sanguinis vomitus cum febre, excretio est sanguinis per os, quæ preter solitos vasorum affectus, ab insigni quoque sanguineæ massæ efferuescentia, aut simul à visceris alicuius naturalis inflammatione promouetur: idem verò sine febre, à recluso simpliciter vasis osculo, vel exesa in ventriculo vena prouenit. Ergo

Sanguinis vomitus cum febre, malus est, & periculi plenus: sine febre autem minus malus, vtpote curationem plerumque admittens, *quæ refrigerantibus & adstringentibus perficitur.*

APHOR. XXXVIII.

Κατάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

Destillationes in superiorem ventrem suppurantur intra dies viginti.

COMMENT.

Omnis materia propriè vel impropriè suppu-

rabilis, influens in corporis regionem valde calidam, suppurari vel concoqui solet intra terminum morborum simpliciter acutorum, id est intra dies viginti.

Destillatio in thoracem, materia est impropriè suppurabilis, influens in regionem valde calidam. Ergo

Destillatio in thoracem suppurari vel concoqui solet intra dies viginti.

APHOR. XXXIX.

Ην οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ περίναιον καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσέειν σημαίνει.

Si quis sanguinem aut grumos meiat, aut vrinam guttatim emittat, dolore ad perinæum, aut hypogastrium seu pectinem pertinente, ad vesicam loca laborant.

COMMENT.

Hic idem est cum 80. sect. 4.

APHOR. XL.

Ην ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται, ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτο γίνεται.

Si derepentè lingua incontinens fiat, aut aliqua corporis pars attonita stupeat, signum est melancholium.

COM-

COMMENT.

Omnia symptomata quæ ad paralysim accedentia, ab humore pendent tenui, acrimoniæ experte, non raro fiunt, ab ichore melancholico, quamuis à pituita frequentiùs oriantur.

Linguæ incontinentia derepentè adueniens, *ablato vel imminuto eius motu*, aut alterius partis attonitæ stupor, symptomata sunt quæ ad paralysim accedentia, ab humore pendent tenui, acrimoniæ experte. Ergo

Linguæ incontinentia derepentè adueniens, aut alterius partis attonitæ stupor, non raro fiunt ab ichore melancholico, quamuis à pituita frequentiùs oriantur.

Quamobrem si ætas ac temperamentum ægri corporis, melancholiæ dominium præ se ferant, dicta symptomata signa erunt melancholica.

APHOR. XLI.

Ην ὑπερκαθαιρομένων τῶν πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

Si senibus supra modum purgatis singultus accidat, non bonum.

COMMENT.

Omne symptoma quod à magna natiui humidi consumptione ortum ducit, maius malum denotat in senibus, *vtpote siccioribus, & infirmiores vires habentibus*, quam in iuuenibus, *molliore substantia, & maiore virium robore præditis.*

Singultus à superpurgatione, symptoma est

quod à magna natiui humidi consumptione ortum ducit. Ergo

Singultus à superpurgatione maius malum denotat in senibus, quam in iuuenibus.

Huc facit aphor. 34. sect. 2.

APHOR. XLII.

Ην πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου κατὰ τῆς κεφαλῆς, λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

Si febris non à bile fuerit, multa aqua calida capiti superfusa febrem soluit.

COMMENT.

Quicquid cutem emolliendo & rarefaciendo, per apertos eius meatus contentiuã febrium causam, id est calorem, euocat & aufert, vel imminuit: illud febres immateriales, ephemeras quidem soluit, hecticas verò, præsertim curabiles, mitigat.

Balneum aquæ calidæ, cutem emolliendo & rarefaciendo, per apertos eius meatus contentiuam febrium causam, id est calorem, *ephemerarum quidem in spiritibus accensum*, euocat & aufert, vel *hecticarum in solidis hærẽtem* imminuit. Ergo

Balneum aquæ calidæ, febres immateriales, ephemeras quidem soluit, hecticas verò præsertim curabiles, mitigat.

APHOR. XLIII.

Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται.

Mulier.

Mulier non fit ambidextera.

COMMENT.

Nullum corpus insigni musculorum robore, largioreque spirituum & calidi ingeniti copia destitutum, fit amphidexium.

Corpus muliebre est vt plurimum, insigni musculorum robore, largioréque spirituum & calidi ingeniti copia destitutum. Ergo

Corpus muliebre, vt plurimùm, non fit amphidexium.

APHOR. XLIV.

Ὁκόσοι ἔμπυοι καίονται ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται· ἢν δὲ ὕφαιμον καὶ βορβορῶδες, καὶ δυσῶδες, ἀπόλλυνται.

Empyi quum vruntur aut secantur, si purum & album pus effluat, euadunt: si verò subcruentum, fæculentúmque & fœtidum, pereunt.

COMMENT.

Quicquid ægrotantis naturam significat morbo dominari, aut succumbere, illud salutem, vel mortem denunciat.

Pus in empyis, quum vruntur aut secantur, purum & album effluens, eorum naturam morbo dominari: subcruentum verò, fæculentũ, ac fœtidum, eandem succumbere significat.

Ergo

Pus in empyis, quum vruntur aut secantur, pu-

rum & album effluens, salutem : suberuentum verò, fæculentum, ac fœtidum, mortem denunciat.

APHOR. XLV.

Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκόν, περιγίνονται· ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισιν ἐστὶν· ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ, ἀπόλλυνται.

Quibus purulentum iecur aduritur, si purum pus effluat & album, salui fiunt, in tunica enim ipsis pus continetur : si verò qualis amurca profluat, intereunt.

COMMENT.

Quicquid significat purulentam morbi materiam, in præcipuo viscere, vel solam eius tunicam occupasse, & probè à natura regi, vel in ipsum viscus penetrasse, nec regi à natura: illud aliàs salutis aliàs mortis est indicium.

Pus iis quibus purulentum iecur aduritur, effluens purum & album, morbi materiam, solam visceris illius tunicam occupasse, ac probè à natura regi : prodiens verò qualis amurca, materiam putridam in ipsum viscus penetrasse, nec regi à natura significat. Ergo

Pus iis quibus purulentum iecur aduritur, effluens purum & album, salutis: prodiens verò qualis amurca, mortis est indicium.

APHOR. XLVI.

Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἄκρητον ποτίσας καὶ

λούσας.

λούσαις πολλοῖ θερμοῖ, φλεβοτόμει.

Dolores oculorum post meraci vini potum, & aquæ calentis balneum, venæ sectione curato.

COMMENT.

Omnis affectus à causis prouenient sanguinem calefacientibus, liquantibus, & augentibus, venæ sectione curari debet.

Dolor oculorum à meraci vini potu, & aquæ calentis balneo, affectus est a causis prouenient sanguinem calefacientibus, liquantibus, & augentibus. Ergo

Dolor oculorum à meraci vini potu, & aquæ calentis balneo, venæ sectione curari debet.

APHOR. XLVII.

Υδρωπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέλπιστός ἐστιν.

Si hydropicum tussis habeat, desperatus est.

COMMENT.

Omne vitium in thorace genitum & confirmatum, per consensum à visceribus naturalibus morbo grauissimo detentis, omnem curationis spem abripit.

Diuturna tussis & contumax, hydropi superueniens, vitium est in thorace genitum & confirmatum, per consensum à visceribus naturalibus morbo grauissimo detentis. Ergo

Diuturna tussis & contumax hydropi superue-

niens, omnem curationis spem abripit. Similis habetur sententia aphor 34 sect. 6.

APHOR. XLVIII.

Στραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει· τέμνειν δὲ τὰς εἴσω φλέβας.

Stranguriam & dysuriam thorexis & venæ sectio soluit: incidendę autem sunt interiores.

COMMENT.

Omnis affectus vesicæ, partis videlicet ratione sumendorum valde remotæ, a causis frigidis ortum ducens, calidis assumptis tenuis substantiæ, putà meri potu: ab inflammatione verò pendens, sectione interioris venæ internæ cùm vesica consentientis, potissimùm curatur.

Stranguria est affectus vesicæ, partis videlicet ratione sumendorum valde remotæ, à causis frigidis, *putà intẽperie, pituita, aut flatu*, multoties ortum ducens: dysuria verò, vt plurimùm, ab inflammatione pendet: Ergo

Stranguria dicta calidis assumptis tenuis substantiæ, puta meri potu: dysuria sectione interioris venæ infernæ, cum vesica consentiẽtis, potissimùm curatur: *Vt docetur etiam aphor. 36. sect. 6.*

APHOR. XLIX.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα

ρεῦθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγιγνόμενον, ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

Ab angina detento tumor & rubor in pectore superueniens, bonum: foras enim morbus vergit.

COMMENT.

Quæcunque denotant peracuti morbi materiã cum intemperie calida foràs vergere, bona sunt signa.

Tumor & rubor in pectore, angina laboranti superuenientes, denotãt peracuti morbi materiam cum intemperie calida foràs vergere. Ergo

Tumor & rubor in pectore, angina laboranti superuenientes bona sunt signa.

Aph.36.sect.6.huic est consimilis.

APHOR. L.

Ὁκόσοισιν ἂν σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Quibus cerebrum sphacelo corripitur, intra tres dies intereunt: si verò hos superauerint, sani fiunt.

COMMENT.

Omnis morbus in præcipuo mollíque viscere inchoatus, citissimè tendens ad affectæ partis interitum, nec hominem, *natura validè obsistente*, intra triduum perimens, spem maximam sanitatis facit.

Sphacelus in cerebro exoriens, morbus est in præcipuo mollíque viſcere inchoatus, citiſſime tēdēs ad affectæ partis interitū, nec hominē aliquando intra triduū perimens. Ergo

Sphacelus in cerebro exoriens, aliquando ſpem maximam ſanitatis facit.

APHOR. LI.

Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ· ὑπερχεῖται γὰρ ὁ ἀὴρ ὁ ἐνεὼν ἔξω· ψοφεῖ δὲ, ὅτι διὰ στενοῦ ἡ διέξοδος αὐτῷ ἐστίν.

Sternutamentum cietur ex capite, cerebro excalfacto, aut perhumectato ſpatio in capite inani: aër enim intus contentus foras erumpit: ſtrepit autem quia per anguſtum ipſi eſt exitus.

COMMENT.

Quotieſcūque partes cerebri ſenſu tactus præditæ, cum naribus internis conſentientes, irritantur, tunc cerebri nariúmque expultrix magna vi inſurgens, *à motrice capitis & pectoris adiuta*, magnam aëris & fuliginum copiā, per nares palatúmque recens attractam, vnà cum re priùs irritante valenter expellit, atque ita ſternutamentum cietur.

Quoties vel acri materia in cerebro excalfacto abundante, vel inani eius ſpatio à copioſis vaporibus perhumectato, carūculæ mammillares

res vellicantur, aut titillantur: tunc partes cerebri sensu tactus præditæ, cum naribus internis consentientes, irritantur. Ergo

Quoties vel acri materia in cerebro excalfacto abundante, vel inani eius spatio à copiosis vaporibus perhumectato, carunculæ mammillares vellicantur aut titillantur: tunc cerebri nariúmque expultrix magna vi insurgens, magnam aëris & fuliginum copiam, per nares palatúmque recens attractam, vnà cum re priùs irritante valenter expellit, atque ita sternutamentum cietur.

Aphor. LII.

Ὀκόσοισιν ἧπαρ περιοδυνᾶται, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

Quibus hepar vehementer dolet, iis febris superueniens soluit dolorem.

COMMENT.

Quotiescunque affectui præter naturam, à copiosis flatibus, alicuius visceris membranam distendentibus, alter superuenit affectus calefaciẽs, & flatus discutiens: hic prioré soluit.

Quoties hominem vehementi hepatis dolore detentum, febris inuadit, tunc affectui præter naturam, à copiosis flatibus visceris membranam distendentibus, alter superuenit affectus calefaciens, & flatus discutiens. Ergo

Quoties hominem vehementi hepatis dolore detentũ febris inuadit, hæc dolorem soluit.

Aphor. LIII.

Ὁκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρεῖσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τουτέοισι χρὴ ἦρος φλεβοτομεῖσθαι.

Quibus ſanguinem è venis detrahere conducit, iis vere ſecanda eſt vena.

COMMENT.

Exponitur hic aphor. 47. ſect. 6.

Aphor. LIV.

Ὁκόσοισι μεταξὺ τῶν φρενῶν, καὶ τῆς γαστρὸς φλέγμα ἀποκλείεται, καὶ ὀδύνην παρέχει, οὐκ ἔχον διέξοδον εἰς οὐδετέρην τῶν κοιλιῶν, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν ξ απέντος τοῦ φλέγματος, λύσις γίνεται τῆς νούσου.

Quibus inter ventriculum & ſeptum tranſuerſum pituita concluditur, & dolorem adfert, in alterutrum ventrem viam non habens, iis per venas in veſicam verſa pituita, morbi fit ſolutio.

COMMENT.

Quotieſcunque materia frigida occurrit, affectum faciens in loco prope venas maximas, vnde nullus pateat exitus: tunc materia illa ſi exſiccatione dureſcat, in ſcirrhum mutabitur, ſin attenuata in venas transferatur, per vrinas exibit, & morbi ſolutionem afferet.

Quum

Quum pituita dolorem facit intra peritoneum, qua parte ad ventriculum & diaphragma pertinet, materia frigida occurrit, affectum faciens in loco prope venas maximas, vnde nullus patet exitus. Ergo

Quum pituita dolorem facit intra peritonæum; qua parte ad ventriculum & diaphragma pertinet, si exsiccatione durescat, in scirrhum mutabitur. sin attenuata in venas transferatur, per vrinas exibit, & morbi solutionem afferet.

APHOR. LV.

Ὀκόσοισι ἂν τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν εἰ τὸ ἐπίπλουν ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμπιμπλᾶται, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

Quibus hepar aqua refertum eruperit in omentum, his venter aqua repletur, & moriuntur.

COMMENT.

Quibuscunque præcipuum aliquod viscus valde laborans, grauissimum alium morbum producit, illi ferè moriuntur.

Quibus iecur aqua refertum in omenti locum eruperit, iis præcipuum viscus valde laborans, grauissimum alium morbum, *nempe ascitem*, producit. Ergo

Quibus iecur aqua refertum in omenti locum eruperit, illi ferè moriuntur.

APHOR. LVI.

Ἀλύκη, χάσμη, φρίκη, οἶνος ἴσος ἴσῳ

πινόμϑυος, λύει τὴν νοῦσον.

Anxietudo, oſcitatio, horror, vinum pari aquæ portione epotum, ſoluit morbum.

COMMENT.

Quicquid tenuem vaporoſámve, & acrem humiditatem ori ventriculi, aut muſculis temporum & maxillarum, aut cuti inſitam diſcutit, attemperat, ac inſuper vires reficit: illud anxietudinem, oſcitationem, & horrorem ſoluit.

Vinum pari aquæ portione epotum, tenuem vaporoſámve, & acrem humiditatem ori ventriculi, aut muſculis temporum & maxillarum, aut cuti inſitam diſcutit, attemperat, ac inſuper vires reficit. Ergo

Vinum pari aquæ portione epotum, anxietudinem, oſcitationem, & horrorem ſoluit.

APHOR. LVII.

Οκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φῦμα γίνεται, τουτέοισι διαπυήσαντος, καὶ ἐκραγέντος, λύεται ὁ πόνος.

Quibus in meatu vrinario generatur tuberculum, ſuppurato eo & rupto, dolor ſoluitur.

Aphoriſmus eſt 82. ſect. 4.

APHOR. LVIII.

Οκόσοισι δὲ ὁ αὖ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπὸ

τινὸς

τινὸς περιφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γίνεσθαι παραχρῆμα.

Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri est necesse.

COMMENT.

Quibuscunque facultas animalis, subitò ac violenter in seipsam cõtracta otiatur, illos protinus mutos fieri, *hoc est sensu motúque aliquandiu priuari*, necesse est.

Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, facultas animalis subitò ac violenter in seipsam contracta otiatur. Ergo

Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri necesse est.

APHOR. LIX.

Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχουσι, δεῖ λιμὸν ἐμποιέειν. λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

Corporibus humida carne præditis perferenda fames est: nam fames siccat corpora.

COMMENT.

Quicquid per se aut per accidens exsiccat, corporibus conuenit humida carne præditis.

Fames seu tenuis victus per accidens exsiccat,

Ergo

Fames seu tenuis victus, corporibus conuenit humida carne præditis.

APHOR. LX.

Ὅκου ἂν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ τὸ σῶμα καταψύχηται, καὶ πάλιν θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλῃ, μῆκος νόσου σημαίνει.

Vbi toto corpore mutationes, & corpus refrigeratur, vicissimque calefit, aut colorem alium ex alio mutat, longitudinem morbi significant.

COMMENT.

Hunc exposuimus aphor. 40. sect. 4.

APHOR. LXI.

Ὑδρὼς πολὺς θερμὸς ἢ ψυχρὸς ῥέων αἰεὶ, σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὑγροῦ· ἀπάγειν οὖν χρὴ τῷ μὲν ἰσχυρῷ ἄνωθεν, τῷ δὲ ἀσθενεῖ κάτωθεν.

Sudor multus calidus frigidúsve semper fluens, humiditatem in robusto quidem supernè, imbecillo verò infernè vacuandam esse demonstrat.

COMMENT.

Spurius est aphorismus: tres verò sequentes habentur sect. 4. aphor. 43. 44. & 45.

APHOR.

APHOR. LXII.

Οἱ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες, ἢν ἰσχυρότεροι διὰ τρίτης γίνονται, ἐπικίνδυνοι· ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Febres non intermittentes, si tertia quaque die exacerbantur, periculosæ: quoquo modo autem intermiserint, periculum abesse significatur.

APHOR. LXIII.

Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισιν ἢ φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

Quibus febres longæ, iis aut tubercula ad articulos, aut labores fiunt.

APHOR. LXIV.

Ὁκόσοισι φύματα μακρὰ, ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Quibus longa tubercula, aut ad articulos labores à febre fiunt, hi copiosiore cibo vtuntur.

APHOR. LXV.

Ἤν τις τῷ πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι, ἰσχύς· τῷ δὲ κάμνοντι, νοῦσος.

Si

Si quis febricitanti cibum præbeat, ſano quidem robur, ægrotanti verò morbus.

COMMENT.

Quicquid in ſano corpore probum ſanguinem, in ægro cacochymiam auget, naturámque auertit à pugna cum morbo, illud ſano roboris, ægro morbi grauioris, viriúmque imbecillitatis eſt cauſa.

Idem cibus augens vel conſeruans, vario tempore eidem homini exhibitus, ſano quidem probum ſanguinem, ægro autem cacochymiam auget, naturámque auertit à pugna cũ morbo. Ergo

Idem cibus augens vel conſeruans, vario tempore eidem homini exhibitus, ſano quidem roboris, ægro autem grauioris morbi, viriúmque imbecillitatis eſt cauſa.

APHOR. LXVI.

Τὰ διὰ τῆς κύστιος διαχωρέοντα ὁρᾷν δεῖ, εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται. τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τουτέοισι, ταῦτα νοσωδέστερα· τὰ δὲ ὅμοια τοῖσιν ὑγιαίνουσιν, ἥκιστα νοσερά.

Quæ per veſicam excernuntur ſpectare oportet, an talia ſint qualia per ſanitatem ſubeũt: nam quæ his minimè ſunt ſimilia, inſalubriora: quæ verò ſanis ſimilia, non inſalubria.

COM-

COMMENT.

Omne excretum ſecundũ naturam ſe habens, ſalubre: quod verò à naturali recedit, pro maiore vel minore receſſu aut diſſimilitudine, magis vel minùs inſalubre cenſetur *aph. 78. huius ſect.*

Vrina qualis per ſanitatem reddi ſolet, excretum eſt ſecundùm naturam ſe habens: quæ verò diſſimilis, à naturali recedit. Ergo

Vrina qualis per ſanitatem reddi ſolet, ſalubris: quæ verò diſſimilis, pro maiore vel diſſimilitudine, magis vel minùs inſalubris cenſetur.

APHOR. LXVII.

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα, ἢν ἐάσῃς στῆναι, καὶ μὴ κινήσῃς οἱονεὶ ὑφίσταται ξύσματα. καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται· ἢν δὲ πολλὰ, πολλὴ, τουτέοισι ξυμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην. ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, ὁκόσα ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις.

Et quibus deiectiones, ſi ſtare permiſeris, nec moueris, ſubſiſtunt veluti ſtrigmenta, quæ ſi pauca ſint, paruus morbus eſt, ſi verò multa, magnus, his aluum infernè purgari conducit: nam ſi non repurgata aluo ſorbitiones

dederis, quanto plures dabis, tanto magis lædes.

COMMENT.

Quotiescunque materiæ maximè noxiæ euacuatio supprimitur, tunc materia illa retenta, prout copiosior vel minùs copiosa fuerit, maiorem vel minorem morbum efficiet, nisi à medico maturè vacuetur.

Quoties in spontaneis aut artefactis per aluum purgationibus, prauorum humorum reliquię, strigmentis similes, intus cohibentur: euacuatio materiæ maximè noxiæ supprimitur.

Ergo

Quoties in spontaneis aut artefactis per aluum purgationibus, prauorũ humorum reliquiæ, strigmentis similes, intus cohibentur: materia illa retenta, prout copiosior fuerit vel minùs copiosa, maiorem aut minorem morbum efficiet, nisi à medico maturè vacuetur.

Quod sequitur in aphorismo, purgationis ostendit necessitatem, & conuenit cum aphor. 10. sect. 2.

APHOR. LXVIII.

Ὁκόσα ἂν κάτω ὠμὰ διαχωρέῃ, ὅτι χολῆς μελαίνης ἔνεσιν, ἢν πλείω, πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ἡ νοῦσος.

Quibus cruda deorsum subeunt, à nigra sunt bile: si plura, maior, si pauciora, minor noxa.

COMMENT.

In quibuſcunque corporibus viſcera naturalia refrigerationem patiuntur, ab humore calidum innatum maximè infeſtante, in his cruda deorſum ſubeũtia, in eum humorem ſunt referenda, magis vel minùs lædentem, pro excrementorum copia.

In corporibus à multo tempore melancholicis, viſcera naturalia refrigerationem patiuntur à nigra bile, humore ſcilicet calidum natiuum maximè infeſtante. Ergo

In corporibus à multo tempore melancholicis, cruda deorſum ſubeuntia, in bilem nigram ſunt referenda, magis vel minùs lędentem, pro excrementorum copia.

APHOR. LXIX.

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ χολώδεες καὶ δυσώδεες, πᾶσαι κακαὶ ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί· καὶ κατὰ κοιλίην, καὶ κύστιν, καὶ ὅκου ἄν τι ἀποχωρέον στῇ μὴ κεκαθαρμένον, κακόν.

Excreationes in febribus non intermittentibus, liuidæ, cruentæ, bilioſæ, & fœtidæ, omnes malæ: commodè tamen ſi prodeant, bonæ: per aluum etiam & veſicam, & vndecunque prodeat ali-

quid, si non purgatum restiterit, malum.

COMMENT.

Hic habetur aphor. 47. sect. 4. sequentes verò duo, 9. & 3. sect. 2.

APHOR. LXX.

Τὰ σώματα χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν· κὴν μὲν ἄνω βούληται, εὔροα ποιέειν, στῆσαι τὴν κοιλίην· ἢν δὲ κάτω, ὑγρῆναι.

Corpora quà quis purgare volet, fluxilia faciat oportet: & si quidem suprà velit, aluus sistenda, si verò infrà, laxanda.

APHOR. LXXI.

Ὕπνος ἀγρυπνίη, ἀμφότερα μᾶλλον τοῦ μετρίου γινόμενα, νοῦσος.

Somnus & vigilia, modum si excesserint, morbus.

APHOR. LXXII.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσι, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔσω καίηται, καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In febribus non intermittentibus, si externa frigeant, interna vrantur, & febris adsit, lethale est.

APHOR. LXXIII.

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ῥὶς

ἢ ῥὶς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢ μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενὴς ἐὼν, ὅ,τι ἂν τουτέων γίνηται, θανάσιμον.

In febre non intermittente, ſi labrum aut naſus, aut oculus, aut ſupercilium peruertatur, ſi non videat, ſi non audiat, quicquid horum ægro debili acciderit, in propinquo mors.

COMMENT.

Hi duo exponuntur aphor. 48. & 49. ſect. 4.

APHOR. LXXIV.

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι, ὕδρωψ ἐπιγίνεται.

Albæ pituitæ aqua intercus ſuperuenit.

COMMENT.

Quoties aquę intercutem materia in toto exuberat, aqua intercus non rarò ſuperuenit.

Vbi venæ ſcatent ſanguine pituitoſo, aquæ intercutem materia in toto exuberat. Ergo

Vbi venæ ſcatent ſanguine pituitoſo, aqua intercus non rarò ſuperuenit.

APHOR. LXXV.

Ἐπὶ διαῤῥοίῃ, δυσεντερίη.

A diarrhœa, dyſenteria.

COMMENT.

Omni diuturnæ deiectioni ſynceræ & eroden-

ti, superuenit dysenteria.

Aliqua diarrhœa, diuturna deiectio est, syncera & erodens. Ergo

Alicui diarrhœæ superuenit dysenteria.

APHOR. LXXVI.

Ἐπὶ δυσεντερίῃ λειεντερίη ἐπιγίνεται.

Dysenteriæ superuenit leienteria.

COMMENT.

Cuicunque affectui magna in intestinis cicatrix, aut etiam tanta succedit ventriculi & intestinorum imbecillitas, vt horum viscerum innatum calidum magna parte resoluatur: eidem affectui superuenit leienteria.

Dysenteriæ diuturnæ magna sæpe cicatrix in intestinis, aut etiam tanta succedit ventriculi & intestinorum imbecillitas, vt horum viscerum innatum calidum magna parte resoluatur. Ergo

Dysenteriæ diuturnæ superuenit sæpe leienteria.

APHOR. LXXVII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι τεταρταίοισιν ἐοῦσιν αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῇ, κακόν.

Quibus in febribus quartanis, sanguis fluxerit è naribus: in alum.

COMMENT.

Quicquid in ægrotante magnam virium imbecillitatem arguit, materiæque morbificæ ma-

cę malignitatem auget: malum eſt vt ſignum, & vt cauſa.

Sanguinis fluor è naribus, in febribus quartanis, magnam arguit virium imbecillitatem, *naturá ſcilicet probum ſanguinem & magis fluidum prodire ſinente*, materiæque morbificæ, *ſyncerioris intus relictæ*, malignitatem auget. Ergo

Sanguinis fluor è naribus, in febribus quartanis, malus eſt vt ſignum, & vt cauſa.

APHOR. LXXVIII.

Ὁκοῖα καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κύστιν, καὶ τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην ὑποχωρήμασι, καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὰς σάρκας, καὶ ἢν τῇ ἄλλῃ τῆς φύσιος ἐκβαίνῃ τὸ σῶμα, ἢν ὀλίγοι, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται· ἢν δὲ πολὺ, πολλή· ἢν πάνυ πολὺ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον.

Qualia quæ per vrinas & aluum ſubeunt, & quæ per carnes abeunt, & ſi aliter corpus à natura recedat inſpicere oportet: nam ſi parùm, paruus eſt morbus, ſi multùm, magnus: ſi valde multùm, lethale hoc eſt.

COMMENT.

Quæcunque vel bonam, vel malam, aut etiam peſſimam viſcerum conſtitutionem, integráſque, vel deprauatas, aut etiam euerſas eorum actiones arguunt: illa, prout vel nullum,

vel minorem, maiorémve, aut etiam maximum recessum à naturali statu denotant, ita medico debent esse signa vel sanitatis, vel minoris, maiorísve, aut etiam maximi & lethalis morbi.

Quæ per vrinas, per aluum, per carnes, aut aliunde excernuntur, illa vel bonam, vel malam aut etiam pessimam viscerum constitutionem, integrásque vel deprauatas, aut etiam euersas eorum actiones arguunt. Ergo

Quæ per vrinas, per aluum, per carnes, aut aliunde excernuntur, illa, prout vel nullum, vel minorem, maiorémve, aut etiam maximum recessum à naturali statu denotant, ita medico signa debent esse vel sanitatis, vel minoris, maiorísve, aut etiam maximi & lethalis morbi.

Aphor. LXXIX.

Ἐπὶ σφακελισμοῦ, ἀπόστασις ὀστέου.

A sphacelismo, ossis abscessus.

COMMENT.

Quæcunque corporis pars vitio laborat inemendabili, & vicinas partes depascente, ea curari nequit, nisi portio corrupta planè abscedat.

Os cariosum vitio laborat inemendabili, & vicinas partes depascente. Ergo

Os cariosum curari nequit, nisi portio corrupta planè abscedat.

Aphor.

Aphor. LXXX.

Ὁκόσα φάρμακα οὐκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται· ὅσα σίδηρος οὐκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται. ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα.

Quæcunque non ſanant medicamenta, ferrum ſanat: quæ ferrum non ſanat, ignis ſanat: quæ ignis non ſanat, ea cenſere oportet inſanabilia.

COMMENT.

Omnis morbus qui nullis ſanatur mitibus aut validis remediis, curari debet violentis: qui non ſanatur violentis curari debet extremis ac violentiſſimis: qui neque his tollitur, relinquendus vt incurabilis.

Omne vlcus nullis cedens medicamentis, morbus eſt qui nullis ſanatur mitibus aut validis remediis: quod non cedit ferro, non ſanatur violentis: quod igni reſiſtit, non tollitur extremis. Ergo

Omne vlcus nullis cedens medicamentis curandum eſt ferro: quod non cedit ferro, tollendum eſt igne: quod igni reſiſtit, relinquendum vt incurabile.

HIPPOCRATIS APHORISMORVM FINIS.

INDEX.

Prior numerus aphorismum, posterior sectionem notat.

A.

Æstate

Dolor-

Morbi

N

Q

R

S

Senum

T

Tetanus

FINIS.

Errata ſic corrigito.

Pag.73.l.27.& p. 74. l.9. ſyncopas. p. 80. l.4. & pulmonum p. 156. l. 7.& 8.paulatim & tardè coquendum, *ſimiliter in minore.* p.158.l.7. quum debiles,lethalem, *eodem modo in concluſione.* p. 167. l. 25. mali ſunt ominis.p. 183.l.5. ſymptomaticis. p. 190. l.13. & 20.dele,aliquem.p. 193.l.19.neruoſum.p 200.l.25.peripneumonia.p. 204.l.10. & 17. ampliorem locum. p. 213.l.15.condenſat.p.261.l.18. capite p.265.l 12.cauſis.p.287. l.5.interſectum. p. 333. lin.penult. l. corporibus. p. 322. l.5. dele *huc facis* & lege *huic non repugnat*.p.337.l.12.vel minore.